

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI

KATEDRA SLAVISTIKY

Komentovaný překlad hry Jaroslavy Pulinovič

Annotated Translation of a Play by Yaroslava Pulinovich

Magisterská diplomová práce

VYPRACOVALA: Bc. Michala Klimentová

VEDOUCÍ PRÁCE: Mgr. Martina Pálušová, Ph.D.

2017

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 3. 12. 2017

podpis

Chtěla bych poděkovat především své vedoucí, Mgr. Martině Pálušové, Ph.D., za její ochotnou pomoc, užitečné komentáře a příjemnou spolupráci. Dále děkuji své rodině za jejich dlouhodobou podporu, rodilým mluvčím za pomoc s obtížnými místy v překladu a jmenovitě Pjotrovi Koroljovu za korekturu resumé.

podpis

Obsah

Úvod.....	6
1. Teoretická část.....	8
1.1. Proces překladu	8
1.2. Překladatelské univerzálie.....	9
1.2.1. Ekvivalentnost	9
1.2.2. Jednotka překladu	10
1.2.3. Překladatelské transformace	10
1.3. Drama.....	12
1.3.1. Druhy dramatu	13
1.3.2. Drama jako komunikační proces	14
1.3.3. Překlad a analýza	15
1.4. Jazykové prostředky.....	16
1.4.1. Frazeologismy.....	17
1.4.2. Reálie	18
1.4.3. Vlastní jména a oslovení.....	19
1.4.4. Hovorové prvky	20
1.4.5. Interference	20
1.5. Překladatelská strategie.....	21
1.6. Jaroslava Pulinovič.....	22
1.7. Žanna/Pak přijde nový den.....	23
2. Praktická část.....	25
2.1. Překlad.....	25
2.2. Analýza překladu	64
2.2.1. Gramatická analýza	65
2.2.1.1. Změna slovních druhů	65
2.2.1.2. Změna větných členů	66
2.2.1.3. Přechodníky	66
2.2.1.4. Univerbizace	67
2.2.1.5. Změna gramatické kategorie.....	67
2.2.1.6. Stavba věty.....	68
2.2.1.7. Elipsy	69
2.2.2. Lexikální analýza.....	70
2.2.2.1. Frazeologismy a obrazná pojmenování	70

2.2.2.2. Expresiva	74
2.2.2.3. Vulgarismy.....	75
2.2.2.4. Hovorový jazyk.....	76
2.2.2.6. Reálie	77
2.2.2.7. Anglicismy.....	79
2.2.2.8. Oslovení a jména	79
2.2.3. Jevištní řeč	81
2.3. Překlad Magdové	82
2.3.1. Interference.....	83
Závěr	85
Резюме.....	87
Literatura.....	90
Přílohy.....	93
Příloha 1 – Text originálu	93
Příloha 2 – Překlad Marcely Magdové.....	126
Anotace	155
Abstract.....	156

Úvod

Hlavním cílem předkládané diplomové práce bylo vytvořit překlad dramatu *Жанна/Дальше будет новый день* současné ruské autorky Jaroslavy Pulinovič. Na základě analýzy vlastního překladu tato práce ukazuje možné teoretické i praktické přístupy k překladu divadelní hry a jejím jazykovým specifikům. Hra *Жанна/Дальше будет новый день* byla pro překlad vybrána především z toho důvodu, že Jaroslava Pulinovič je mladá úspěšná dramatička oblíbená v Rusku i v dalších zemích, nicméně pro české publikum je zatím téměř neznámá. Výběr hry směřoval k takové současné ruské hře, která by mohla českého diváka zaujmout a obohatit.

Během práce na diplomové práci se ukázalo, že souběžně vznikly dva české překlady, aniž by to překladatelky věděly, a to překlad diplomantky a překlad Marcely Magdové. S přihlédnutím na tuto skutečnost byl obsah práce nepatrně pozměněn. S laskavým svolením Marcely Magdové bylo do diplomové práce zařazeno i srovnání obou překladů.

Teoretická část zahrnuje kapitoly o procesu překladu, překladatelských transformacích a podrobněji se vyjadřuje k možnostem překladu jazykových jevů charakteristických pro umělecký text, jako jsou prvky frazeologické a kulturní realie. Jelikož je drama mezi jinými uměleckými texty velmi specifické, věnuje se překladu dramatu zvláštní kapitola. Zaměřujeme se především na vyjádření nespisovnosti, expresivity a problematiku vlastních jmen a oslovení.

Sekundární literaturou, jejíž poznatky byly použity pro zpracování teoretické části práce, posloužily odborné publikace Dagmar Knittlové, Jiřího Levého, Zlaty Kufnerové, Vilena N. Komissarova, Leonida S. Barchudarova a dalších. Z těchto zdrojů práce čerpá teoreticko-terminologický základ pro stanovení strategie na začátku překladatelského procesu daného dramatického textu a také teoretické poznatky z oboru translologie potřebné k praktické analýze vlastního překladu. Pro analýzu překladatelských transformací bylo zvoleno dělení Jakova I. Reckera.

Z teoretických poznatků shrnutých v teoretické části byla stanovena překladatelská strategie, s níž je k překladu dramatu Jaroslavy Pulinovič přistupováno. K dramatu tato práce přistupuje jako k jakémukoli jinému uměleckému textu se

zohledněním jeho možného ztvárnění v jevištní podobě, přestože náš překlad nevznikal za účelem vytvoření konkrétní inscenace. Hlavním cílem překladu bylo co možná nejdříve přenést sdělení z jazyka originálu do cílového jazyka se zachováním charakteristických rysů textu a se srovnatelným estetickým dopadem na čtenáře. V závěru teoretické části jsou v krátkosti představeny Jaroslava Pulínovič a její dramatická tvorba.

Praktická část diplomové práce se skládá z vlastního překladu, jeho analýzy a srovnání našeho překladu s převodem Marcely Magdové. Během zpracování překladu bylo nevyhnutelné se opírat o frazeologické slovníky a také o konzultace s rodilými mluvčími a jejich výklady, které se mnohdy rozcházel. Pro stručnou analýzu překladu byly vybrány zajímavé a specifické jevy a také jevy, které působily obtíže nebo se mohou různit přístupy k jejich překladu. Analýza je rozdělena na gramatickou a lexikální část. Gramatická část se zabývá rozborem syntaktických a morfologických jevů a jejich překladatelských transformací. Gramatické transformace jsou dány vlastnostmi výchozího a cílového jazyka a překladatelé je řeší obdobně ve všech druhých textů. Specifické prvky dramatu se projevují převážně v lexikální části naší analýzy, která se věnuje překladu reálií, vlastních jmen, frazeologismů, zabarvených slov a podobných jevů. Tyto jevy charakterizují jak postavy, tak situace, ve kterých dialogy nebo monology probíhají, a dodávají výpovědím kromě významové složky i expresivnost.

I když nevznikl první a jediný český překlad vybraného dramatu, práci považujeme za přínosnou jak pro možné čtenáře či diváky hry, tak i pro začínající překladatele, kteří mohou na základě srovnání dvou překladů vidět odlišnosti v překladatelských přístupech a řešeních.

1. Teoretická část

„Překlad není možný vždycky. Přeložitelnost existuje jen v jisté míře a v jistých mezích. Nicméně namísto vyhlásování této míry za věčnou a absolutní je třeba ji v každém konkrétním případě vymezit, v každém konkrétním případě konkrétně popsat meze.“ (Mounin, 1999, s. 245)

Přestože překlad, jak tvrdí Mounin, není vždy možný, je vždy možné snažit se o co největší přiblížení se maximálně ekvivalentnímu překladu. K praktickému překladu je zapotřebí znát základy teorie překladu a jeho procesu, určit si překladatelskou strategii, správně volit překladatelská řešení a znát nástrahy, kterých je třeba se vyvarovat v průběhu překládání, a postupy, které pomohou k lepšímu překladu.

V teoretické části jsou shrnuty a popsány některé z hlavních problémů překladu jako jsou proces překladu, ekvivalentnost, překladatelská jednotka a překladatelské transformace. Teoretická část se nesnaží obsáhnout celou teorii překladu, ale zaměřuje se na ty z překladatelských univerzálií, které jsou zásadní při volbě překladatelské strategie a v procesu překládání. Dále se teoretická část věnuje specifikům překladu dramatu a jazykových jevů jako jsou frazeologismy, reálie, vlastní jména a oslovení či přímá řeč v dramatu. Poslední podkapitoly teoretické části představí autorku Jaroslavu Pulinovič a její hru *Жанна/Дальше будет новый день*.

1.1. Proces překladu

Překlad chápeme jako proces zprostředkování komunikace mezi autorem a příjemcem z různých jazykových a kulturních prostředí. Výsledek tohoto procesu se rovněž nazývá překlad. Na začátku by se měl překladatel seznámit s textem, udělat předpřekladovou analýzu a zvolit si překladatelskou strategii, poté může přistoupit k samotnému překladu. V první fázi procesu je potřeba zvážit, o jaký text jde, kdo je jeho autorem a příjemcem, a na základě těchto informací zvolit vhodný přístup.

Levý překladatelský proces dělí na fáze pochopení, interpretace a přestylování. Celkový překlad může být podle druhu textu a příjemce zaměřený spíše na detaily nebo na celek, může být volný, věrný, doslovný, adaptovaný atd. Překladatel je nucen neustále řešit otázku priority jelikož: „jsou překladatelské situace, které nedovolí vystihnout všechny hodnoty předlohy. Překladatel se pak musí rozhodnout, které kvality díla jsou nejdůležitější a které je nejspíše možno oželeť. Součástí problematiky

překladatelské pravdivosti je poznání poměrné důležitosti hodnot v díle“. (Levý, 1983, s. 128)

Překladatel by měl do díla promítnout co nejméně rysů své osobnosti a měl by cílit na objektivní výsledek, přestože pracuje se subjektivním materiálem a vlastními kompetencemi. „Celá tvůrčí činnost překladatele má objektivně-subjektivní charakter, jeho proces překládání se nikdy nerovná mechanickému zaměňování jednotek z výchozího jazyka do cílového jazyka.“ (Komissarov, 1990, s. 47) Proces překlada je složený z mnoha dílčích procesů a postupů, z nichž některé zmíníme v příštích podkapitolách.

1.2. Překladatelské univerzálie

Univerzálie jsou vlastnosti, rysy či znaky procesu překládání i výsledného překlada, na jejichž existenci se shoduje většina lingvistů, i když se neshodují na přesné definici a dalším rozdělení jednotlivých univerzálií. Těmito vlastnostmi popisujeme postup a zásady překládání i výsledek překladatelské práce. (Bogatskaja, Nevolnikova, 2010) Některé z univerzálií si definujeme, abychom získali ucelený teoretický přístup k překlada, abychom si mohli zvolit překladatelskou strategii a zároveň měli k dispozici nástroj pro pozdější analýzu překlada. Budeme mluvit o ekvivalentnosti, adekvátnosti, jednotce překlada a překladatelských transformacích.

1.2.1. Ekvivalentnost

Kvalitní překlad si klade za cíl dosáhnout maximální možné ekvivalentnosti na všech textových úrovních: významové, estetické, expresivní, formální a dalších. Na nemožnosti absolutní ekvivalentnosti se shodují mezi jinými teoretici G. Mounin i V. N. Komissarov. Ztráta některých složek původního textu ovšem není důkazem jeho nepřeložitelnosti. V mnohých případech není možné ani žádané dosáhnout absolutní shody na všech úrovních překlada a originálu. (Komissarov, 1990, s. 39) Hlavní funkcí uměleckého textu je estetická funkce působící na příjemce, tedy čtenáře. Ekvivalentnost v překlada uměleckých textů znamená maximální možnou shodu komunikačního a estetického působení díla jako celku na příjemce.

Dnešní translatologie považuje za základní princip překlada funkční ekvivalenci, která klade důraz na funkčnost a odhlíží od formy vyjádření. (Knittlová, 2000, s. 6) Překladatelská řešení proto nemůžeme jednoduše hodnotit jako správná či špatná.

(Kufnerová, 2009, s. 65) V závislosti na situaci a cíli komunikace se hodnotí překladatelská řešení jako adekvátní nebo neadekvátní.

1.2.2. Jednotka překladu

Překladatelský proces a přestylování díla probíhá po etapách, celkovou práci by si měl překladatel dělit na smyslové jednotky, které postupně překládá. V translatologii říkáme smyslovým jednotkám jednotky překladu, ty se překládají jako celek a hledá se k nim adekvátní ekvivalent v cílovém jazyce.

Komissarov (1990, s. 186) nahlíží na jednotku překladu ze čtyř možných pohledů. První je jednotka překladu jako nejmenší smyslová jednotka výchozího textu samostatná v procesu překladu, což odpovídá zpravidla jedné nebo dvěma větám. Druhá možnost definování jednotek překladu je nejmenší jednotka výchozího textu, která v jazyce překladu nemůže být rozdělena na menší jednotky, což odpovídá úrovni slov nebo morfémů. Třetí možnost je vycházet při definici jednotky překladu z cílového jazyka a stanovit jednotku překladu jako nejmenší soubor lexém nebo grafém výchozího jazyka, který odpovídá gramatické nebo lexikální kategorii v cílovém jazyce. Poslední z možných definic jednotky překladu se orientuje na obsah sdělení originálu. Překladatelskou jednotkou je tedy nejmenší významová jednotka originálu, přenesená do cílového jazyka.

Zvolení takových jednotek je pro překladatele důležité, správným zvolením jednotek překladu v překládaném textu pomáhá při hledání adekvátního překladu. Podle Barchudarova je jednotka překladu nejmenší možná jednotka v textu originálu, která může být přeložena do cílového jazyka. Může jí být foném, morfém, slovo, slovní spojení, věta nebo celý text. (Barchudarov, 1975, s. 175) K Barchudarově definici se přikláníme i my v této diplomové práci. V našem překladu byla nejčastější jednotkou překladu jedna věta či replika. Někdy byla ovšem nutná menší jednotka jako slovo, slovní spojení nebo frazeologismus.

1.2.3. Překladatelské transformace

„Termín *transformace* se v translatologii používá v metaforickém smyslu. Označuje vztah mezi výrazy výchozího a cílového jazyka, záměnu jedné formy jinou formou v procesu překladu, kterou obrazně nazýváme přeměnou neboli transformací.

Překladatelské transformace jsou tedy mezijazykové operace nového vyjádření smyslu.“¹ (*vlastní překlad*, Švejcer, 1988, s. 118)

Transformace v teorii překladu tvoří diskutovaný problém, teoretici se staví k pojetí a dělení transformací různě. Jde o proces, který umožňuje zaměnit překladovou jednotku výchozího jazyka jednotkou jazyka cílového v případech, kdy neexistují přímé ekvivalenty nebo jejich užití není pro daný kontext vhodné. Komissarov vyděluje tři základní kategorie transformace: gramatické, lexikální a lexikálně-gramatické. Švejcer pohlíží na transformace podle úrovní, na kterých probíhají, a vyděluje čtyři skupiny: sémantickou, pragmatickou, referenční a stylistickou, která zahrnuje kompresi a rozšíření. (Švejcer, 1988, s. 118)

Knittlová (2010, s. 19) se přiklání k rozdělení transformačních postupů na sedm kategorií od nejjednodušších po nejsložitější na transkripci a transliteraci, kalk, substituci, transpozici, modulaci, ekvivalenci a adaptaci. Kufnerová z hlediska esteticko-literárního účinku vyděluje postupy: aktualizace, archaizace, lokalizace, intelektualizace, nivelizace, typizace, individualizace, naturalizace a exotizace. Z hlediska jazykové tvořivosti jsou to transformace, deformace, substituce a stylizace, jejíž součástí je kompenzace. (Kufnerová, 2009, s. 66)

Barchudarov dělí transformace na čtyři kategorie, přestavba věty (syntax), záměna gramatická nebo lexikální (konkretizace, generalizace, antonymický překlad, kompenzace), rozšíření a výpustka. (Barchudarov, 1975, s. 190)

J. I. Recker dělí transformace na lexikální a gramatické, k jeho rozdělení se přiklání i tato práce. Lexikální transformace definuje jako způsob logického myšlení, s jehož pomocí překladatel rozpozná význam cizího slova v jeho kontextu a nachází k němu odpovídající slovo v cílovém jazyce, které není slovníkovým překladem daného slova. (Recker, 1974, s. 39) Gramatické transformace definuje jako přetvoření větné struktury originálu v souladu s normami cílového jazyka. (Recker, 1974, s. 80) Ke

¹ Термин "трансформация" используется в переводоведении в метафорическом смысле. На самом деле речь идет об отношении между исходными и конечными языковыми выражениями, о замене в процессе перевода одной формы выражения другой, замене, которую мы образно называем превращением или трансформацией. Таким образом, описываемые ниже операции (переводческие трансформации) являются по существу межязыковыми операциями "перевыражения" смысла.

gramatickým transformacím zahrneme kromě změny slovních druhů a větných členů i změny syntaktické, změny ve větné stavbě a elipsy.

Lexikální transformace Reckera zahrnují konkretizaci, generalizaci, diferenciaci, antonymický překlad, kompenzaci ztrát, vzniklých při překládání na významové úrovni, a celkové přestylování. Konkretizací se rozumí upřesnění sémantického výrazu oproti obecnějšímu výrazu ve výchozím textu, generalizace je opačný postup, který výraz zobecňuje. Diferenciace je upřesněním výrazu v jazyce překladu v případě, že výchozí jazyk rozlišuje v jednom výrazu méně sémantických smyslů než cílový jazyk. Antonymický překlad je překlad záporem, kdy se změní forma, aniž by se změnil smysl dané překladové jednotky. Kompenzace ztrát může nastat v různých případech a na různých jazykových rovinách, ke každé kompenzaci je potřeba přistupovat zvlášť.

1.3. Drama

Drama je jeden ze tří základních literárních druhů. Kromě literatury ale drama ve své jevištní podobě kloubí mnohé další umělecké projevy; hudbu, herectví, výtvarné umění a další. Textová složka je z pohledu divadla jen jednou ze složek, které tvoří inscenaci. Právě tím se dramata tolik liší od ostatních druhů uměleckého textu, a proto je nezbytné popsat specifika a žánry dramatu, ze kterých budou vycházet možné přístupy k jeho překladu a analýze.

Teoretikové doposud vedou diskuze, je-li dramatický text významově plnohodnotný, nebo je plnohodnotná až inscenace divadelní hry. Většina dramát i jejich překladů vzniká za účelem inscenování v divadle. V případě překladů dramatu jde obvykle o pořízení překladu pro inscenaci v konkrétním divadle, na jejímž vzniku se často od počátku podílí více účastníků, od dramaturga přes překladatele a další k režisérovi a hercům. Nejsou ale pouze dvě hraniční možnosti, jak drama vnímat. Kromě knižních publikací a divadelních inscenací jsou také rozhlasové hry, scénická čtení a další možnosti ztvárnění dramatu. Většinou však dramatické inscenace vycházejí z textu.

Mistrík definuje drama jako živé slovo, jehož význam je ovšem závislý na kontextu a situaci.

„Immanentnou vlastnosťou drámy je, že v nej vystupujú a konajú živé postavy, ktoré používajú živé slová. Nehľadiac teraz na to, či berieme do ruky dramatický text

ako predpis, ako napísaný „scenár“ alebo ho vnímame už ako hotový v divadelnej podobe, musíme slová chápať a cítiť v ich textovej podobe, ovplyvnené postavou a situáciou, v ktorej postava existuje.“ (Mistrík, 1979, s. 47)

Dramatický text jakožto lingvistická složka dramatu je ovlivňována paralingvistickými a extralingvistickými prvky. Mezi paralingvistické prvky patří intonace, melodie, tempo, důraz, artikulace atd. i pohybové prvky jako mimika, gestikulace a pohyb celým tělem. Extralingvistické prvky jsou prvky na jevišti jako rekvizity, hudba, pachy, světla a vzájemné působení herců i publika. (Mistrík, 1979, s. 48-58) Většinu paralingvistických i extralingvistických prvků přidávají do dramatu režisér a celý tvůrčí tým, autor hry a překladatel je mohou ovlivnit scénickými poznámkami, částečně lingvistickými prvky pomocí syntaxe, interpunkce a výběru slov.

Dynamiku a napětí zvyšuje větší počet krátkých bezspojkových vět, či repliky tvořené jednotlivými slovy a rychle se střídající dialogy. Většinou ale text nabízí tvůrcům inscenace do velké míry prostor k vlastní volbě, i co se týče intonace a tempa řeči postav, pokud není ve scénických poznámkách zmíněno, jak postavy promlouvají. Důležitým prvkem, který ovlivňuje situaci na jevišti a vztah mezi postavami, je styl jejich řeči. Ke všem stylistickým prvkům by měl překladatel přistupovat obezřetně, správně je pochopit a přeinterpretovat do cílového jazyka.

1.3.1. Druhy dramatu

Jak bylo uvedeno výše, drama je nejčastěji přijímáno audiovizuálně – v podobě jevištního ztvárnění, ale může být přijímáno i pouze sluchem či čteno. Pro překladatele je důležité zvážit, v jaké podobě bude drama prezentováno. Pokud se představa překladatele lišila od představy inscenačního týmu, měl by být text upraven pro účely konkrétní inscenace. Z tohoto důvodu je vhodné překládat drama přímo pro konkrétní divadlo a inscenování.

Dramatický text je torzovitý, samotný textový význam může být závislý na situaci, a tak jsou možné i různé výklady textu. Toto se týká především dramát s orientací na akci na jevišti. V nich má text deiktickou funkci pro akci, která teprve dodává význam slovům. Druhým typem dramát jsou dramata s vysokou aktivizací mluvené řeči. Takovými dramaty mohou být dramata více monologická, u kterých je možné v textu najít vše potřebné pro pochopení hry. (Pálušová, 2016, s. 16) Dramata se na tyto dva druhy nedělí striktně, v jednom dramatu se mohou střídát oba druhy a

v každém segmentu je potřebné zvážit, je-li text dramatu aktivizován do úplné nezávislosti nebo jej ostatní faktory ovlivňují a ponechávají prostor dalším interpretacím.

Při překladu hraje roli také žánrové určení dramatu, jelikož žánr ovlivňuje použité jazykové prostředky. Jde především o to, správně rozpoznat základní jazykové prostředky a zachovat je v překladu spolu s autorským stylem. Současná ruská dramatická tvorba, ke které patří i *Жанна/Дальше будет новый день*, se často tematicky zaměřuje na změny ve společnosti na pomezí rozpadu SSSR a současné společnosti a na pozadí těchto společenských přeměn popisuje obyčejné hrdiny a jejich životy. Jde o realistickou hru, proto i jazyk a stylistika dramatu zůstává blízka reálné řeči. Jazyková stylizace jevištní řeči je přesto do určité míry nutná. O překladu a stylizaci konkrétních jevů bude řeč v kapitole 1.4.

1.3.2. Drama jako komunikační proces

Komunikačního procesu v dramatu se účastní několik na sobě nezávislých osob. Nejvyšší rovina komunikačního procesu je od autora k diváku, mezi něž vstupuje překladatel takovým způsobem, aby co nejméně zasáhl do komunikace. Jinými slovy, aby zprostředkoval komunikaci mezi autorem a divákem a v co nejvyšší možné míře zachoval původní sdělení. Další rovina je na úrovni postav dramatického textu, které spolu komunikují svými replikami nebo se obrací k publiku. Ve scénických poznámkách promlouvá autor k hercům či k příjemci dramatu atd. Všechny tyto roviny komunikace se prolínají a vytváří jednotný celek. Kromě scénických poznámek a možných monologů se drama skládá převážně z dialogů. Dialogy jsou uměleckým projevem reprezentujícím či napodobujícím mluvenou řeč. Přestože nejde o řeč spontánní, měla by znít z úst postav přirozeně. Proto se od autora potažmo překladatele očekává vhodná míra spisovnosti a hovorovosti, popř. nespisovnosti a navození přirozené komunikační atmosféry pro danou situaci a postavy.

O trojím funkčním vztahu divadelního dialogu mluví Jiří Levý. Podle něj se jevištní řeč od každodenní řeči liší a stylizace jevištní řeči je jednou z konvencí divadla. Kromě vztahu hry k posluchači a mluvčímu, který promluvou charakterizuje sám sebe, mluví Levý i o vztahu dialogu k hovorové češtině. „Ve vztahu k hovorové češtině jde po stránce dikční o mluvnost, po stránce stylistické o jevištní stylizaci jazyka.“ (Levý, 1983, s. 161) Podle Bečky je nutné stylizovat funkční styl jazyka dramatu na vyšší styl,

ale míra posunu stylu závisí na dobové zvyklosti na divadelních scénách. Dnes jsou posuny stylu menší, než byly v klasickém divadle.

„Postavy v dramatech nemluví slangem, hantýrkou nebo jazykem vulgárním, nýbrž jejich jazyk je zjemněn do tónů jazyka lidového. Postavy prostě však nemluví jazykem lidovým, nýbrž jazykem, který se více podobá hovorovému jazyku vrstev vzdělaných. Vrstvy vzdělané nehovoří mezi sebou svým jazykem hovorovým, který je typickou smíšeninou jazyka spisovného a lidového, nýbrž čistým spisovným jazykem mluveným. (...) Od této zásady posouvání funkčních vrstev si autoři ovšem dovolují všelijaké odchylky. Drama realistické např. posouvá funkční vrstvy jen málo, kdežto staré drama romantické posouvalo mnohem více.“ (Bečka, 1948, s. 377)

1.3.3. Překlad a analýza

Podle Povejšila je jazyk dramatu charakteristický maximálně jednoduchou stavbou dialogů, převládáním parataktických spojení vět. Vyskytuje se v něm množství vět eliptických a nedokončených. Pro jazyk dialogu jsou také charakteristická kontaktní slova, částice a výrazy, které mohou mít pestré kontextové významy. Slovníky, podle Povejšila, překladateli dramatického textu mnoho nepomohou. (Povejšil in Kufnerová, 1994, s. 144) Na základě vlastního překladu dodejme, že drama využívá množství prvků, vyjadřujících expresivitu a frazeologismů. Může mít nádech ironie, výsměchu, nadsázky a obsahovat další subjektivní projevy, které mohou být předány nejen přímým významem slov, ale i syntaxí nebo jsou popsány autorem ve scénických poznámkách. (Levý, 1983, s. 180) V textu překladu se musí odrazit tyto subjektivní prvky stejně jako v originále.

Samotný text dramatické hry je z pohledu divadelní inscenace pouze materiálem, který spoluvytváří celkový estetický dojem z celého představení. Z pohledu překladatele se můžeme dívat na dramatický text různými způsoby. Nejrozšířenější z nich pohlíží na text jako materiál herců a režiséra pro vytvoření představení. V tomto případě je žádané upravit text pro potřeby divadelního souboru, takovýto přístup volila při překladu i dramaturgyně Marcela Magdová. Jiný způsob práce s překladem divadelní hry zvolila diplomantka. Pokud překladatel nepřekládá hru pro konkrétní chystanou inscenaci, mnohdy vychází pouze z textu originálu. Překladatel v takovém případě považuje za konečný výsledek své práce text. Text ovšem může být později příjemcem jak čten, tak slyšen z jeviště, a proto musí překladatel i v případě překladu pro písemnou publikaci počítat s živými prvky dramatu a jeho možným inscenováním.

Levý upozorňuje na zvukovou stránku dramatu a z ní plynoucí nevhodnost užití v překladu hláskových spojení těžce vyslovitelných nebo naopak lehce přeslechnutelných. Dále zdůrazňuje riziko přeslechnutí slova během inscenace a nemožnost posluchače vrátit se zpátky v případě neporozumění, jako to může udělat čtenář, vše v textu divadelní hry musí být jasné a pochopitelné. (Levý, 1983, s. 161)

Varuje před nevhodným překladem nespisovnosti v dramatu: „Kompenzace v jednotlivostech je nutná, ale je třeba pečlivě dbát, aby výsledná hodnota celku zůstala zachována. Fischerova škola, Mathesius, Saudek, Fikar a jiní tuto zásadu sice teoreticky uznávali také, ale nakonec ze snahy po výraznosti právě kompenzací a substitucí překládané dílo zesilovali, dramatický dialog často ze samé snahy o hovorovost vulgarizovali.“ (Levý, 1983, s. 132)

Hodnotit dramata a jejich překlad na základě jevištního ztvárnění je komplexnější, umožňuje zahrnout do hodnocení mnohem více prvků, a hlavně reakci diváka. Na druhou stranu je jevištní ztvárnění jednorázová událost, při každém představení vznikají nepatrně jiné situace v závislosti na mnoha faktorech, mezi nimi i rozpoložení diváků a herců. Ideální by tedy bylo, pohlížet na texty jako na část celku, kterým je inscenace. V našem případě nevznikal překlad hry za účelem konkrétní inscenace a nebyl nám k dispozici žádný druh audiovizuálního záznamu, ať už originálu nebo scénického čtení v divadle Oldstars, nebyla tedy možná analýza inscenací. Praktická část se zaměřuje výhradně na hodnocení textových elementů dramatu.

1.4. Jazykové prostředky

Naše práce se zabývá uměleckým překladem, a proto se v této kapitole budeme zabývat specifickými rysy uměleckého stylu a konkrétními jazykovými prostředky.

Překlad uměleckého textu je podle Jiřího Levého tvůrčí proces reprodukční, který nevytváří dílo nové, ale snaží se zachovat a převést již existující umělecké do jiného jazykového materiálu. (Levý, 1983, s. 83) Jelikož je překlad tvůrčí proces, je závislý na osobnosti překladatele a jeho kompetencích. Komissarov ve své Teorii překladu uvádí, že překlad je subjektivní realizace objektivních vztahů. Přesto subjektivnost procesu není překážkou k objektivnímu výsledku procesu. (Komissarov, 1990, s. 38) Překladatel je v počáteční fázi překladu čtenářem a v konečné fázi autorem. Jeho role se v komunikačním procesu mění a na jeho pochopení a interpretaci textu závisí úspěšná komunikace mezi autorem originálu a koncovým příjemcem. Neměl by vlastní

interpretaci textu promítat do své práce, ale měl by pokud možno zachovat takové působení textu, aby měli příjemci možnost interpretovat si text po svém.

Umělecký styl je, co se týče jazykových prostředků, neomezený. Využívá jakékoli prvky, od archaismů a historismů, přes spisovný jazyk po slang a argot. Právě tyto jazykové prvky působí estetický dopad na čtenáře, což je hlavní funkcí uměleckého stylu. „Základem stylové vrstvy umělecké jsou lexikální poetismy (včetně výrazů knižních, archaismů a neologismů) a obrazná vyjádření (metaforická, metonymická, synekdochická aj.) v tom nejširším pojetí.“ Dále se v uměleckých textech užívá intenzifikace, aktualizace a výrazové synonymie. (Minářová, 2011, s. 84-86) Překlad právě těchto prvků je zásadní při překladu uměleckých textů. Z mnoha prvků uměleckého stylu si v následujících podkapitolách blíže popíšeme ty, které tvoří dramatický text a se kterými jsme se nejčastěji setkávali při překladu dramatu k této diplomové práci. Na těchto prvcích lze také snadno poukázat na adekvátnost nebo neadekvátnost různých variant překladu.

1.4.1. Frazeologismy

Frazeologismy jsou vícekomponentová expresivní pojmenování, která obsahují kromě významové složky zároveň hodnocení mluvčího nebo estetický prvek. Základem funkčního překladu frazeologismů je vnímat je jako ucelenou překladovou jednotku a pokud možno je substituovat frazeologismy ekvivalentního významu užívanými v cílovém jazyce. Kromě substituce popisuje Müglová ještě dva stupně překladu frazeologismů. Vyšším z nich je překlad podobným obrazným vyjádřením, ale jinou formou nebo jiným obrazným vyjádřením ve stejném smyslu. Nejnižším stupněm je potom převedení frazeologismu neobrazovými jazykovými prostředky nebo jinými formami obraznosti nebo expresivity. (Müglová, 2009, s. 255)

Podle Strakové jsou frazeologismy závažným kritériem, podle kterého je možné umělecký překlad hodnotit. „Frazeologismy jsou „kořením jazyka“ a jako takové nejsou vždy jednoznačně či snadno transponovatelné do jazyka jiného. Proto musí překladatel buď vybírat – je-li z čeho – nebo použít opis, kompenzace, dotvořit výraz apod.“ (Straková in Kufnerová, 1994, s. 88)

Frazeologismy je možné klasifikovat podle různých kritérií, častými jsou klasifikace podle vzniku, kde lingvisté vydělují frazeologismy antické, biblické a mnohé další. Mezi takovou skupinou je zpravidla snazší najít ekvivalent v cílovém

jazyce. Straková uvádí jako nejběžnější klasifikaci podle předmětu či situace, ke které se přirovnává, na frazeologismy faunické, profesní, obsahující vlastní jména a další. (Straková in Kufnerová, 1994, s. 88) Pro účely analýzy vlastního překladu nevyužijeme žádnou další klasifikaci frazeologismů, pouze názorně ukážeme ta nejzajímavější z překladatelských řešení, která se v práci vyskytla.

1.4.2. Reálie

Překlad reálií je součástí problematiky převodu národnostního a historického koloritu. Reálie jsou zpravidla objekty materiálního i duchovního kulturního dědictví a tradic, jsou typické pro daný národ, národnost nebo společenství a vyjadřují národní svéráznost. (Vychodilová, 2013, s. 60) Jelikož jsou tyto skutečnosti v jiných národech a jazycích méně známé nebo úplně neznámé, musí se překladatel zaměřit na pečlivý výběr jejich adekvátního překladu. V závislosti na roli daných reálií v textu a blízkosti kultur výchozího a cílového jazyka volí překladatel vhodná překladatelská řešení.

Existují dva základní způsoby převodu reálií do jiného jazyka a kultury, prvním je překlad s vysvětlením a druhým generalizace. Samotný výraz, označující reálii, může být převeden transkripcí, kalkem, naturalizací, tedy záměnou reálií kultury cílového jazyka, nebo exotizací. (Vychodilová, 2013, s. 61) K přenesení významu je ale zpravidla potřeba přidat elementy popisné, vysvětlující objekt nebo jev, který je v kultuře cílového jazyka neznámý. Druhým způsobem je generalizace, zjednodušení specifické kulturní složky na obecnou, mezikulturní, pochopitelnou v cílovém jazyce. Generalizací ztrácí překlad koloritní složku, opisem se překlad může stát stylisticky méně přirozeným.

Při našem překladu hry Pulinovič byly použité oba zmíněné způsoby. Dovysvětlení bylo zvoleno např. při překladu výrazu *бастурма*, což je silně kořeněné hovězí maso sušené na slunci typické pro Arménii a další státy. Jelikož je výraz *basturma* v českém prostředí méně známý a v textu nejsou podrobné významové složky tohoto výrazu podstatné, byla jako překladatelské řešení zvolena generalizace termínu na *sušené hovězí*. Naopak výraz *нутъ «амаруло»* byl převeden pomocí částečně opisného *pít africký likér amarulo* a název likéru byl ponechán pro zachování exotizace a vyšší expresivitu.

1.4.3. Vlastní jména a oslovení

Drama je založené na dialogích a promluvy slouží i jako prvek charakterizující postavy. Adekvátní překlad etiketních frází, oslovení a vlastních jmen je velmi podstatný. Překlad těchto jazykových jednotek určuje a pomáhá příjemci rozeznávat vztahy mezi postavami a jejich charaktery. Řeč postav se může v průběhu hry měnit, stejně jako se mění nebo odkrývají jejich charaktery. Tato proměna je dobře viditelná na proměnách vyjádření etiketních frází a oslovení. Oslovením v dramatu příkládá Straková inherentní, textotvorný i stýlotvorný význam. Proto je třeba reflektovat odlišnost řeči různých postav. „V systému komunikačních vztahů má (tak) oslovení své prvořadé místo.“ (Straková in Kufnerová, 1994, s. 163)

Zároveň patří etiketní fráze a vlastní jména k prvkům, kterými je možné odkazovat k jazyku a kultuře výchozího textu. Překlad vlastních jmen by měl do jisté míry zachovat cizost originálu, ale zároveň se přiblížit čtenáři v situacích, kdy je cizí jméno těžce vyslovitelné, velmi vzdálené nebo existuje v cílovém jazyce zavedený ekvivalent. Většina jmen z ruštiny se do češtiny převádí transliterací. V některých případech je možné zvolit naturalizaci nebo substituovat ruské jméno českým ekvivalentem, mj. u historických postav se rozhodujeme podle zavedeného překladu (*Николай – Mikuláš, Екатерина – Kateřina, Елизавета – Alžběta*). Příznaková jména by měla v překladu příznak charakteru postavy zachovat, ale v našem překladu jsme se s příznakovými jmény nesetkali.

„Oslovení je především problém sociologický. Promítá se do něho vztah společenské hierarchie (nadřízený, podřízený), (...) věkové rozdíly, osobní vztahy...“ (Straková in Kufnerová, 1994, s. 163) Jelikož jsou si čeština a ruština tak blízké, odpadá překladatelům problém řešení např. tykání a vykání, které je při překladu mezi rozdílnými jazyky překladatelským oříškem. Přesto jsou nepsaná pravidla etikety při komunikaci, a zvláště při oslovování a pozdravech, v české a ruské kultuře odlišné. Překladatel může volit různé metody, v překladu k této DP bylo zvoleno takové zachování ruských zvyklostí, aby měl text dostatek ruských prvků, ale zároveň aby exotismy nebránily porozumění. Je tedy zachován způsob ruského oslovování jménem a jménem po otci při tykání i vykání. Jména jsou z většiny řešena transkripcí, v několika případech jsou řešena substitucí (*Барбара – Barbora/Barbara*), stejně jako jiná oslovení, která nejsou překládána podle sémantického smyslu, ale podle komunikační funkce. Podle Strakové (Straková in Kufnerová, 1994, s. 175) není vhodné zachovávat

všechna jména striktně v původním znění, ale měly by být použity jejich ekvivalenty, pokud v cílovém jazyce existují.

1.4.4. Hovorové prvky

Hovorovost se v češtině v uměleckých textech vyjadřuje jak spisovnými, tak nespisovnými prvky. Převládají prvky slovotvorné, ať už morfologické nebo fonetické. Pro ruštinu jsou typičtější lexikální prvky, které se vyskytují i v češtině a naopak.

Dialogický charakter dramatu, a to obzvláště ve hře ze současnosti, se musí projevit přirozeným stylem vyjadřování. Mluvenou řeč je možné upravit jak spisovnými prvky hovorové češtiny, tak nespisovnými prvky obecné češtiny, slangu a argotu. V soudobém uměleckém překladu je přítomnost obecné češtiny v dialogu téměř samozřejmostí. Obecná čeština je jako neutrální výrazový styl vnímána pouze ve středních Čechách, na ostatní české mluvčí může její nadužívání v překladu působit rušivě. Podle Kufnerové se obecná čeština v překladech málokdy uplatňuje bez stylizace. „Stylizace nespisovných útvarů se uplatňuje v nejrůznějších podobách, jež mají (...) potřebu dodržet v uměleckém textu únosnou míru těchto prvků, aby plnily svou funkci, ale nepůsobily rušivě.“ (Kufnerová in Kufnerová, 1994, s. 72)

Obecná čeština se vyznačuje zkracováním hlásek (*uvidim, zatím*), změnou hlásky *y* na *ej* na konci i uvnitř slov (*bejt, přemejšlim*), ztracení koncovky u sloves v první osobě množného čísla a v minulém čase (*jedem, řek*), protetické *v* ve slovech začínajících na *o* (*vod, von, vokno*) a dalšími morfologickými a lexikálními změnami.

Z překladů v této diplomové práci na první pohled vidíme, že překlad diplomantky je oproti překladu Magdové na prvky obecné češtiny mnohem úspornější, Magdová obecnou češtinu výrazně stylizaci nepodrobuje.

1.4.5. Interference

V procesu překládání se vyskytuje mnoho nástrah, které mohou ztížit práci překladatele a ohrozit její dobrý výsledek. Chyby v překladu se zpravidla dělí na kvalitativní a kvantitativní. Mezi kvalitativní patří významové posuny a nepřesný překlad nebo gramatické chyby. Mezi kvantitativní se řadí chyby způsobené neobratným použitím cílového jazyka, které mohou vzniknout vlivem výchozího jazyka na cílový, tzv. interferencí. (Kufnerová a kol. in Kufnerová, 1994, s. 47)

Čím bližší jsou si výchozí a cílový jazyk, tím větší je riziko negativní interference. Mezi ruštinou a češtinou je tedy riziko negativní interference vysoké, a to především interference slovesných vazeb, užití předložek, pádů a dalších kategorií. Kvantitativními chybami „rozumíme přejímání vazeb a výrazů, které v cílovém jazyce sice existují, avšak mají rozdílné stylistické uplatnění a frekvenci.“ (Kufnerová a kol. in Kufnerová, 1994, s. 48) Ke kvalitativním interferenčním chybám dochází při použití lexika výchozího jazyka v cílovém jazyce, pro který toto lexikum není běžné.

1.5. Překladatelská strategie

Po první překladatelské fázi pochopení tedy po přečtení a analýze originálu, volí překladatel na základě vlastností a cíle textu vhodnou překladatelskou strategii. Strategie je celkový záměr a přístup k překládanému textu. Překladatelské metody jsou konkrétní kroky, za jejichž pomoci vzniká text v cílovém jazyce.

V předchozích kapitolách bylo popsáno mnoho specifik a vlastností uměleckých i dramatických textů, které ovšem není vždy možné převést všechny současně do cílového jazyka plně bez nutných změn a možných ztrát. Překladatelskou strategií si překladatel musí stanovit priority, které elementy a vrstvy textu jsou pro splnění účelu textu nezbytné a od kterých je možné se odklonit, aniž by byla porušena hlavní myšlenka a cíl.

Při překladu dramatu Жанна/Дальше будет новый день byl kladen důraz na přirozenost mluvené řeči, snadnou vyslovitelnost a pochopitelnost. Problematické prvky jako hovorové prvky, vulgarismy byly částečně adaptovány a stylizovány tak, aby korespondovaly s mírou užití v běžné mluvené češtině, ale aby příjemce nerušily přílišnou četností, jelikož v češtině se hovorové prvky a jejich typ i četnost velmi výrazně regionálně odlišují. Reálie a expresivní prvky byly překládány s důrazem na význam a stylistickou funkci, přičemž, pokud to bylo možné, byly zachovávány i ruské prvky či totožná obraznost. Celkově byl volen přístup, kdy stojí přirozenost a pochopitelnost celku nad doslovností a převedením všech jednotlivých výrazů a jejich konotací. Význam sdělení² byl většinou základní jednotkou, jejíž adekvátní překlad byl naším cílem.

² Sdělení tak, jak jej definuje v teorii ekvivalentnosti Komissarov

Co se týče typologie Procházky podle aktivizace řeči v dramatických textech je hra Jaroslavy Pulinovič spíše orientovaná na text, většinou text nenabízí více možných interpretací, ale do jisté míry je při jevištním ztvárnění možné intonací a herectvím dodat textu jinou atmosféru, postavám výraznější charakteristiku. Text tedy není samostatný v tom smyslu, že by striktně připouštěl pouze jednu správnou interpretaci a pochopení hry. Hra Pulinovič je na pomezí těchto dvou kategorií, vyskytuje se v ní několik dlouhých monologů, kde není prostor pro více interpretací nebo větší posuny významu v závislosti na dalších prvcích divadelní inscenace. V dialogových částech hry jsou i místa, ve kterých je aktivizace řeči vyšší i nižší. Ve více živých dialozích a více torzovitých promluvách postav jsou text a situace vzájemně závislé, promluvy postav mohou být intonačně a herecky ztvárněny v odlišných tónech. V takových případech jsme se snažili zachovat v textu překladu všechny vrstvy a elementy, které při případném inscenování nabízí více možností interpretace charakterů postav. Překladatel, který je v první fázi překladatelského procesu příjemcem, se musí snažit odosobnit a neprojektovat do postav příliš silně své vlastní interpretace, měl by zachovat šířku a hloubku jejich charakteru a nechat tím prostor pro interpretaci jak pro režiséra a herce při práci na inscenaci tak pro diváka či čtenáře publikovaného dramatu.

1.6. Jaroslava Pulinovič

Pro zasazení hry do kontextu ruské dramatické tvorby a doby je potřeba představit mladou talentovanou autorku, která je velmi úspěšná v Rusku i v zahraničí, ale u nás je zatím téměř neznámá. Jaroslava Alexandrovna Pulinovič se narodila v roce 1987 v Omsku, v roce 2009 ukončila Státní divadelní institut v Jekatěrinburgu, kde byla žákyní dramatika, zakladatele a uměleckého ředitele divadla Koljada-Těatr Nikolaje Koljady.

Svou první hru *Karneval tajných přání* (*Карнавал заветных желаний*) napsala Pulinovič už v roce 2005. Od té doby vytvořila celkem sedmnáct dramatických her a čtyři filmové scénáře.³(<http://yaroslavapulino.ucoz.ru/>) Její hry jsou velmi oblíbené a žádané po celém Rusku, ale jsou překládané a inscenované i v zahraničí. Její dramata jsou uváděna v Anglii, USA, Polsku, Estonsku, na Ukrajině a více než ve čtyřiceti divadlech Ruska. Jaroslava Pulinovič je držitelkou mnoha ocenění jako například za

3 oficiální stránky Jaroslavy Pulinovič

současnou dramatikou Hlas generace, Nová hra v rámci hlavní národní ceny Zlatá maska a další. (aura-pont.cz)

Do češtiny byly zatím přeložené dvě hry, Natašin sen (*Наташина мечта*), napsaný v roce 2009 a Žanna/Pak bude nový den⁴, dílo z roku 2013. Obě přeložila dramaturgyně Marcela Magdová pro pražské divadlo OLDstars. (Aura-pont.cz) Hra Natašin sen měla českou premiéru 6. 3. 2016 a dodnes je na repertoáru divadla, hra Žanna/Pak bude nový den byla uvedena ve formě scénického čtení zatím pouze jednou, a to 25. 9. 2016. (www.oldstars.cz)

Tvorbu Pulinovič je možné charakterizovat jako sociální drama. V dramatech vystupují silné lidské postavy, jejichž osudy jsou líčeny jako životy běžných lidí, ale v hloubi se skrývá zármutek, tragika a bezvýchodnost. V divadelních hrách Pulinovič často vystupují silné ženské postavy a na jejich příkladu je popisovaná současná moderní společnost. Ve hře Natašin sen vystupuje pouze jedna postava, šestnáctiletá Nataša, a celá hra je jejím monologem. Hra Žanna/Pak bude nový den má postav více, ale hlavní rolí je velmi silná ženská postava, která má ve hře jako jediná z postav několik delších monologů.

1.7. Žanna/Pak přijde nový den⁵

Tuto hru napsala Pulinovič v roce 2013. Jako většina jejích předchozích her je i tato sociálním dramatem. Více než na vztahy se zaměřuje na charaktery postav, které slouží jako zástupci dané skupiny lidí ve společnosti. Postavy ve hře Žanna/Pak přijde nový den zastupují mladší i starší generaci, bohatší i chudší vrstvu. Hlavní hrdinkou je padesátnice Žanna Grigorijevna, na první pohled úspěšná podnikatelka, ale hra v ní odkrývá osamělou ženu bez smyslu života. Žanna má dost peněz, ale začínají jí chybět lidské hodnoty, je ve věku, kdy už je pozdě na zakládání rodiny a v momentě, kdy od ní uteče mladý milenec, zjišťuje, že lásku si za peníze nekoupí. Tímto nastává v jejím životě zlom a začínají se projevovat upadající morální hodnoty Žanny, ale i celé společnosti. Spolu s ní zastupuje starší generaci její obchodní partner a známý Vitalij, který na rozdíl od Žanny po padesátce získal nový smysl života ve své tříleté dcerce, pro kterou je ochotný vzdát se všeho.

⁴ Překlad názvu M. Magdové

⁵ Překlad názvu diplomantky

Mladou generaci zastupují Andrej a Káťa, kteří jsou života neznalí, nezkušení, nezaopatření, ale plní lásky a motivace, snů a nadějí. Andrej se snaží probudit v sobě správné hodnoty a žít podle nich, zaopatřit těhotnou Káťu a postarat se o rodinu, jeho veškeré snahy ale kolabují na nedostatku peněz, štěstí, přílišné svobodě, která nabízí mnoho možností ale málo jistot. Žanna a Andrej mají vzájemně to, co ten druhý postrádá, milují se a nenávidí zároveň. Tedy to se týká Žanny, city a emoce Andreje nejsou tolik odhalené jako prožívání Žanny. Z jejích monologů se dozvídáme o její minulosti, o negativních vztazích s otcem a s dalšími muži v jejím životě, a nakonec o prázdnotě a nedostatku lásky, které pociťuje. Děj hry je neukončený, v momentě, kdy se schyluje k největšímu konfliktu a napětí vrcholí, hra končí. A tak se osudy všech zúčastněných dostanou na hranu, ale jak dopadnou, to už autorka nechává na interpretaci diváka.

Textově je tato hra jako mnoho jiných charakteristická živými, dynamickými dialogy. Každá postava má osobitý způsob projevu, který se mění i podle situace a napětí mezi účastníky dialogu. Hlavní postava Žanna má v průběhu hry několik delších monologů, vypráví příběh svého života, nechává nahlédnout do své duše a svého prožívání. Jelikož se jedná o současný dramatický text, který pojednává o vztazích, milostném trojúhelníku, vztahu podřízeného s nadřízenou a dalším, je tvořen živou řečí plnou citově zabarvených výrazů, frazeologismů, nespisovných výrazů a v menší míře i vulgarismů. Nejčastější je ovšem užívání frazeologismů, a to často v pozměněné podobě. Všechny tyto jazykové prvky a postup při jejich překladu budou okomentovány v následující kapitole. Překladatelskou strategií byla určena priorita přenosu estetické a komunikační složky dramatu. Zachování expresivity v míře ekvivalentní s originálem a ponechání některých ruských prvků pro navození atmosféry a exotizaci bylo preferováno nad úplnou naturalizací.

2. Praktická část

2.1. Překlad

Žanna/Pak přijde nový den

(Hra o dvou dějstvích)

Osoby

Žanna Kirova Georgijevna – 50 let

Andrej Ivanskij – 28 let

Kát'a – 19 let

Vitalij Arkadijevič – 55 let

Olga – 38 let

Vika – 27 let

Objednaní kluci

Žena

Dva mladíci

První dějství

1.

Kuchyň. Velká, světlá. Krásný nábytek, veliký skleněný stůl, několik obrazů, barevně sladěné rolety. Mnoho různých domácích spotřebičů. Do kuchyně vchází Andrej v pantoflích a ve froté županu. Drží v rukou mobilní telefon, který nepřetržitě vyzvání. Zavírá za sebou dveře. Přijímá hovor.

ANDREJ *(tiše, skoro šeptem)* Ahoj. Ano. Co se stalo? Vydrž, neplač... Co se stalo? Zavolala jsi záchranku? Ne? Proč ne? Teď to přešlo? Sláva bohu! Já vím, že jsi unavená. Vydrž... vydrž! Taky jsem unavený. Přijedu brzy. Ano. Brzy. Dnes. Za hodinu přijedu. Počkej na mě. A neplač, prosím tě. Zatím. Líbám tě.

Andrej ukončí hovor. Dává si mobil do kapsy županu. Dívá se z okna, o něčem přemýšlí. Do kuchyně vchází Žanna. Je vysoká, dobře stavěná, dalo by se říci silná žena zralejšího věku. Na sobě má hedvábnou košilku. Už je učesaná, má namalované rty, její oči září.

ŽANNA Ty už jsi vzhůru? Andrejku, jak to, že jsi vstal tak brzy? Běž si ještě pospat, udělám zatím snídani. Polež si v postýlce. Potom ti to přinesu do pelíšku. Co bys chtěl? Vajíčka se slaninou, croissanty, grep?

Žanna jde k lednici, otevírá ji. Lednice je nacpaná k prasknutí nejrůznějším jídlem, masem, ovocem, džusy.

ŽANNA Chceš tvaroh? Jogurtek? A ještě je tu tvá oblíbená pochoutka. Hádej co! Sušené hovězí. Nebo si něco objednáme z restaurace? Vždyť dnes slavíme, pamatuješ? Pamatuješ si, co slavíme? Že jsi nezapomněl?

Přijde k Andreji, hladí ho ve vlasech.

ŽANNA Já jsem to věděla, že zapomeneš, ty sklerotiku! (*Libá Andreje na tvář*) Před pěti lety jsme se seznámili. Pamatuješ? Můj oblíbenec se přišel ucházet o práci v mé firmě. A tehdy jsem hned věděla, že jsi můj osud. Stačil jediný pohled, abych poznala, že to je mé štěstí. Lásečko moje! (*Znovu Andreje políbí*)

Andrej na štěbetání Žanny téměř nereaguje, jako ostatně ani na její polibky.

ŽANNA Andreji! Andreji! Kam ti uletěly včely? Slyšíš mě?

ANDREJ (*Jakoby procitnul*) Žanno, když vložíme do banky milion čtyři sta padesát tisíc s jedenáctiprocentním ročním ziskem, a peníze po půl roce vybereme, kolik vyděláme?

Žanna v duchu rychle a obratně počítá.

ŽANNA Sto padesát devět tisíc pět set. Proč se ptáš? Andrejku, jsi nějaký utrápený poslední dobou. Jsi unavený, že? Jsi utahaný z práce? Já jsem taky utahaná. Jenom ty mě držíš nad vodou. Nakrmit moji lásečku, uložit ke spánku, jak bych se mohla unavit. Půjdeš ještě do pelíšku? Ne?

Andrej vrtí hlavou.

ŽANNA Tak ti to povím tady. Chtěla jsem ti to říct v posteli, ale když už jsi vstal, řeknu to tady. Just a moment!

Žanna vychází, nebo spíš vyběhá z kuchyně, ale hned se vrací. Drží v ruce dvě barevné obdélníkové obálky.

ŽANNA Překvapení! Andrejíčku, oba si potřebujeme odpočinout! Kdy jsme spolu naposledy byli na dovolené? Přemýšlela jsem nad tím a rozhodla jsem se, hotovo! Za měsíc pojedeme... hádej kam! Do Afriky! Do – A – fri – ky! Máme objednaného soukromého průvodce, už na nás čeká auto s takovými velkými koly! Pojedeme na safari! Andrejíčku, safari, rozumíš? Uvidíme slony, žirafy, obrovské opice! Po nocích budeme popíjet africký likér amarula! Budeme se procházet krásně opálení v květovaném oblečení. Každou noc se budeme milovat, ani jednu noc nevynecháme! Souhlasíš, Andrejku? Máš radost?

Andrej přesto dál zamračeně hledí před sebe.

ŽANNA Andrejku, co se stalo? Jsi rád? Jsi rád? Nevymyslela jsem to pro nás hezky?

ANDREJ *(nedívá se na Žannu)* Žanno, jsem rád... Promiň, nemůžu s tebou jet.

Pauza.

ŽANNA Proč ne? Všechnu rozdělanou práci převezmou Vika a Olga, ony to zvládnou, jsem si jistá...

ANDREJ Žanno, už rok se tajně scházím s jednou dívkou. Je těhotná. Za pár měsíců bude rodit. Už nemůžu lhát. Odcházím. Odpuť. Už to tak dál nejde...

Žanna vypadá, jako by oněměla. Dívá se na Andreje a nemůže pochopit, jak člověk, který tak klidně sedí na židli, mohl pronést tak hrozná a nesmyslná slova. Snaží se urovnat si myšlenky a porozumět tomu, ale její matematické schopnosti jí vypovídají službu a odmítají takovou informaci analyzovat. Rukou se chytá okraje stolu.

ŽANNA Ty... ty... počkej... Co to, Andrejíčku? To myslíš vážně? Děláš si srandu? Je to vtip?

ANDREJ Ne.

ŽANNA Jak to, že ne? Ty bys přece nemohl... *(křičí)* Ty hajzle! Svině! Prostitutko zatracená! Couro v kalhotách! Našel sis mladší a bohatší? Děvka! Kdo je to? Kdo je to, mluv! Mluv, ty dobytku!

ANDREJ Jmenuje se Káťa, je jí devatenáct let, studuje. Víc nemůžu říct. Omlouvám se ještě jednou.

Pauza. Žanna se zhluboka nadechne.

ŽANNA *(klidně)* Máš patnáct minut na to, abys vypadl. Kartáček na zuby si můžeš vzít. Všechno ostatní jsem koupila za svoje peníze a tobě to nepatří.

ANDREJ Džíny a košili si můžu obléct?

ŽANNA Obleč si, co chceš!

Andrej vstane, odejde. Žanna se třese, jako by nemohla dýchat. Vypadá, že se každou chvíli rozvzlyká. Ale dávat průchod slzám není podle pravidel Žanny.

ŽANNA Žanno... Žanno... Mlč, řekla jsem! Mlč, krávo! Raz, dva, tři, čtyři, pět, šest, sedm, osm, devět... Uklidni se! Seber se. Seber se! Deset. Ať odejde. Ať odejde, slyšíš mě? Jestli se rozpláčeš, jednu ti vrazím.

Žanna se bije do tváře, zacpává si ústa rukou. Do kuchyně vchází Andrej. Převlékl se, má na sobě džíny a košili. Andrej pokládá na stůl klíče od bytu a klíčky od auta.

ANDREJ Odpuť mi, prosím, pokud můžeš...

Žanna mu neodpovídá.

ANDREJ Jsi silná, všechno vydržíš. Ale ona je ještě mladinká, ona by to beze mě nepřežila.

ŽANNA Vypadni.

Andrej se zahanbeně podívá na Žannu, odchází. Vchodové dveře klapnou.

ŽANNA Jestli se rozpláčeš, zabiju tě. Začala sis se zajíčkem a teď si stěžuješ. Je to parchant, nesmíš, nesmíš... Slyšíš? Nesmíš... On si tě nezaslouží.

Žanna se ještě jednou zhluboka nadechne. Zvedá ze stolu sluchátko telefonu. Vytáčí nějaké číslo.

ŽANNA Táníčko? Žanna Georgijevna. Andrej Ivanskij u nás ve firmě už nepracuje. Rozuměla jsi? Žádné dva týdny, žádná odstupné ani vyplácení. Co? Najdi skulinu v zákoníku práce. Ano, výborně, propusť ho podle 81, pátého odstavce. Všechno bude bez chybičky. Nechodil do práce dříve než v jednu. Sečti ještě všechny absence. Ano. A oznam Olze, že teď bude mým zástupcem ona. Ať připraví banket.

Žanna ukončí hovor, vytáčí ještě další číslo.

ŽANNA Vitalij Arkadijevič? Propustila jsem dnes svého zástupce. Ano, Andreje. Přijde za tebou škemrat. Jestli ho vezmeš, budeš pro mě ubožák a nepodám ti ani ruku. Ano. Předej to dál. Na pátek jsem nezapomněla. Olga připravuje byznys plán. Zatím.

Žanna pokládá sluchátko.

Potom jde do šatny. Sundá z police obrovskou tašku a skládá do ní Andrejovy věci: saka, kalhoty, košile, kravaty, ponožky, trička. Začíná se svým šatníkem. Do stejné tašky hází hloupé, lehkovážné košilky, blůzky, šatičky s volánky, krajkové spodní prádlo, negligé, korzety, jakési šílené podvazky, průhledné blůzky. U toho Žanna telefonuje.

ŽANNA Haló? Olgo? Táňa ti to už řekla? Není zač... není zač, jsi pro mě opravdu důležitá kolegyně... počkej... víš, jak jsi říkala, že někde daruješ věci? Nahromadila se mi spousta nepotřebných značkových hader. Kam to můžu dát? Dětský domov, církev, nevím... chráněné bydlení říkáš? Aha. Pošli mi adresu. Nebo kam? Na smetištích si to rozeberou bezdomovci? Ale ano... udělám to tak. Dobře, děkuji. Budu tam brzy.
(ukončí hovor)

Žanna s námahou zavírá tašku. Stojí, dívá se na výsledek své práce. Kopne do tašky. Pak si ji prohlíží, vyndá shora poloprůsvitnou blůzku s výšivkou. Prohlíží si ji. Přikládá ji k sobě.

ŽANNA (náhle) Ať vás nosí bezdřáci!

Nacpe blůzku zpátky do tašky. Snaží se tašku zvednout. Ale pak se přestane snažit, stojí, o něčem přemýšlí. Potom přece jen ztěžka zvedá tašku a uloží ji na nejvyšší polici.

ŽANNA Ať už vás nikdy nevidím.

Při těch slovech se Žanna začíná oblékat. Obléká si věci, které jí zůstaly po důkladné revizi šatníku, a to přísnou, nemoderní sukni, blůzku s límečkem pod krkem a těžký, hnědý kabát. Teď je ještě zřetelnější, že už není mladá; a opravdu, předtím ji její štěbetání a dívčí oděv nejen zdobily, ale hlavně jí dodávaly sebevědomí a pocit krásy.

Ted' se najednou změnila z uvolněné Žanny v učitelku před odchodem do důchodu a vypadá dokonce ještě starší, než ve skutečnosti je. Žanna si nedbale maluje oči. Z večírkové kabelky vykládané kamínky si přendává své věci do nudné hnědé aktovky. A s aktovkou v ruce odchází z domu.

2.

Maličký byt. Takovým se říká malobyty pro rodiny. Na gauči sedí hubeňoučká Káťa s malým bříškem, je zabalená ve staré bundě a objímá si kolena. Dívá se na televizi. Občas zavzlyká. Vypadá, jako by ještě před chvílí usedavě plakala. Někdo odemyká dveře. Káťa rychle vyskočí z gauče a běží ke dveřím.

KÁŤA Andreji!

Do bytu vchází Andrej, v rukou drží balíček. Káťa se na něj pověsí.

ANDREJ Ty jsi plakala?

KÁŤA Ne. Jenom trošičku.

ANDREJ *(pokývne k břichu)* Nebolí?

KÁŤA Ted' ani ne.

Káťa se přitiskne k Andreji.

ANDREJ Jedla jsi?

KÁŤA V noci. Od té doby ještě ne. Jenom jsem spala.

ANDREJ Zase ses v noci dívala na televizi a přes den spala?

KÁŤA No, a co mám dělat? Bojím se spát sama. Víš, jaký mám strach? Kamarádky jsou na školách, nezajímají se o mě, ty tu nejsi, máš svůj život....

ANDREJ Úplně sama? Chodím sem přece každý den.

KÁŤA Chodíš! Ale potom odcházíš! A já jsem po nocích sama, celé dny jsem bez přestání sama...

ANDREJ Víš, co se dnes stalo?

KÁŤA Zase se to snažíš zamluvit? I ty jeden!

Káťa odejde do kuchyně. Andrej si zouvá boty, jde za ní. Ve dřezu je špinavé nádobí, drobký a obaly od čokolády na stole dokazují, že Káťa není pečlivá hospodyňka. Andrej hladí Káťu po hlavě, snaží se s ní usmířit beze slov.

ANDREJ Zase jsi tu nadělala nepořádek. *(usmívá se)* Robátko!

Andrej si vykasá rukávy košile.

ANDREJ Nejdříve uklidíme, umyjeme nádobí, vytřeme podlahu....

KÁŤA Tak já umyju nádobí a ty podlahu?

ANDREJ Už se posad'. Beze mě bys nepřežila.

KÁŤA *(spokojeně)* Nepřežila!

Andrej umývá podlahu. Káťa sedí vedle na taburetu, nemůže se na něj vynadávat.

KÁŤA Dnes se mi zase zdálo, že jsme se přestěhovali k nám domů. Že jsme tam všichni spolu... Díváme se doma na televizi. Hotový zázrak. Chytáme jenom jeden kanál, ale díváme se – ty a já, i máma a náš synek. A strýc Ljoňa se na nás usmívá a říká: „Chcete vyhrát milion? Je to snadné!“, a já mu věřím. Žádné z těch falešných městských nabídek nevěřím, ale strýci Ljoňovi v tom snu věřím. Věřím, že budeme mít ten milion.

ANDREJ Kát'o, a kdybys měla milion čtyři sta padesát tisíc rublů, co bys s tím udělala?

KÁŤA No, taková zvláštní částka... Není kulatá. Nevím. Koupila bych si byt.

ANDREJ O tom už jsem přemýšlel. Ale to je garsonka za městem...

KÁŤA No a co? Vlastní bydlení je vlastní bydlení, ať je to kdekoli.

Andrej vytírá podlahu.

ANDREJ A uměla bys vymyslet, jak za ty peníze koupit nový byt v dobré lokalitě?

KÁŤA Nevím. Ne. Možná na hypotéku? Nebo jak?

ANDREJ *(myje podlahu)* Zvedni nohy.

Káťa zvedne nohy. Andrej umývá podlahu kolem Káti.

ANDREJ Na hypotéku je to ještě dražší.

KÁŤA A co uložit peníze do banky?

ANDREJ Když si uložíš peníze do banky, za půl roku budeš mít zisk jen sto padesát devět tisíc pět set.

Andrej vytřel podlahu. Uklízí ze stolu.

ANDREJ Investice do developerského projektu!

KÁŤA A to je co?

ANDREJ Developerský projekt!

*Andrej si umývá ruce. Vyndává jídlo z tašky, kterou přinesl. Krájí kuře na prkýnku.
Loupe a krájí brambory.*

KÁŤA Co to znamená?

ANDREJ Znamená to, za prvé, že mám na účtu milion čtyři sta padesát tisíc. Jsou to peníze, které se mi podařilo naspořit za tu dobu, co spolu jsme. A ještě něco se dnes stalo, o čem vůbec nevíš....

Andrej se dívá na Káťu, čeká na její reakci.

KÁŤA Opravdu? To všechno jsi sám ušetřil? Víc než milion? Pro mě?

ANDREJ A pro koho?

KÁŤA Andreji.... Já nevím.... Ty jsi úžasný. To mi tě sám pánbůh přivedl do cesty na té diskotéce, abych nezemřela.

Andrej se spokojeně usmívá.

ANDREJ A za druhé, rozhodl jsem se investovat ty peníze do developerského projektu.
Poslouchej... Mám ty brambory s kuřecím udělat na pánvi nebo radši upéct v troubě?

KÁŤA V troubě.

ANDREJ *(usmívá se)* Máš ráda moje kuřecí?

KÁŤA Mám.

ANDREJ Ještě nikdy jsi tak dobré kuřecí nejedla?

KÁŤA Nikdy.

ANDREJ Vidíš. A recept je tak jednoduchý. Musíš dát mezi kuřecí maso nakrájená jablka a česnek. Tak bude skvěle chutnat. Už moje babička tak dělala kuře, i máma, a já jsem se pořád motal v kuchyni. Nemohly mě z ní vyhnat. Říkaly mi, že ze mě bude kuchař nebo majitel restaurace. Ale já jsem se nějak dostal sem, i když mi máma říkala, jeď do Išimi, běž tam na učiliště a vyuč se technikem nebo kuchařem, budeš mít profesi, a budeš mít vystaráno.... Ale já neposlechl, utekl jsem z domu, dá se říct. Teda ne tak úplně. A kde všude jsem potom pracoval, jen vzpomínat je hrozné. Takže tedy developerský projekt... poslouchej. Koupíme byt v ještě nedostavěném domě. Je hotový základ, zdi, ale nic dalšího ještě není. Jen hrubá stavba. Zaneseme do kanceláře naše penízky. Řekneme jim: „Chceme byt ve druhém patře“.

KÁŤA V sedmém je lepší výhled.

ANDREJ Dobře, řekneme jim, že chceme byt v sedmém patře, blíž sluníčku. Takže, přijdou stavitelé. Stavějí a stavějí. Stavějí a stavějí. Stavějí jeden den, další. A za půl roku – bum! Máme vlastní, úplně nový byt v sedmém patře za milion čtyři sta padesát tisíc! Dvacet minut do centra, blízko je park, před domem dětské hřiště.

KÁŤA A náš synáček si tam hraje na pískovišti.

ANDREJ Náš synáček. A maminka s tatínkem....

KÁŤA A kolem je spousta zeleně. Na jaře zasadíme venku stromy. Jablůňku a šerík.

ANDREJ Ano! A víš, jak se mi daří pěstování? Brambory, jahody, květiny. Všechny stromy jsem u nás v sadu tolikrát přesazoval! A všechny hezky rostou. Mám takovou vnitřní sílu, až vše rozkvétá.

KÁŤA Ale tam je normální půda, že? Když bude vedle stavba, bude půda kamenitá a bude se muset hnojit.

ANDREJ No jo, příroda tam bude jistě horší než třeba u nás na dědině, ale můžeme zkusit sehnat kompost nebo stromový popel... to také hodně pomáhá.

KÁŤA Moje maminka vždy posypávala suchými slepičinci maliny, jabloně i rybíz.

ANDREJ Správně! Moje babička to tak taky dělá! Babička je vůbec moudrá, je jí osmdesát pět let, chápeš, má svůj kousek zahrádky, a ještě stále na ní sama pracuje, nikoho tam nepustí.

*Andrej dává brambory, kuře a ostatní suroviny na plech, zasouvá plech do trouby.
Umývá si ruce.*

KÁŤA A proč děláš tolik toho kuřete? Vždyť to všechno nesníme. A večer sama nejím, nemám chuť jíst večer sama.

ANDREJ Robátko, víš ty, co se dnes stalo?

Káťa se tázavě dívá na Andreje.

ANDREJ Přišel jsem napořád, robátko.

KÁŤA Opravdu napořád? Dnes?

Káťa se celá šťastná přitiskne k Andreji.

ANDREJ Říkal jsem ti přece, že spolu budeme žít. Neříkal?

Káťa kýve hlavou.

ANDREJ Dodržel jsem slovo?

KÁŤA Dodržel! (*Hladí si břicho*) Au! Kopl mě nožičkou! Taky má radost.

ANDREJ Chlapák! Celý po otci!

Káťa objímá Andreje. Stoupá si na špičky, aby políbila svého milého. Andrej jí polibky opětuje.

3.

Byt Žanny. Velký, temný. Je večer. Záclony se jen nepatrně vlní u otevřeného okna. Žanna a Vitalij vchází do bytu. Vitalij je muž kolem padesátky, sešněrovaný v moderním saku a stylově potrhaných džínách. Ale účes, drahé brýle, gesta a mimika ukazují, že už je starší, zkušený a bohatý, i když si hraje na poněkud mladšího.

ŽANNA Pojď dál, Vitaliji Arkadijeviči.... Moje skromné bydlení je ti k dispozici. Chovej se jako doma, jak se říká....

Žanna vypíná alarm a rozsvěcuje světlo.

VITALIJ Ano, ale jak se říká, nezapomínejte, že jste na návštěvě.... *(rozhlíží se)* Poslyš, máš to tady fajn. Jak se to dnes říká? *(zamyslí se)* Kill? Káll? Už vím! Cool! Drsně!

ŽANNA Kde se posadíme? V jídelně, v obýváku, v ložnici?

VITALIJ Ty jsi paní domu, Žanno Georgijevno.

ŽANNA Nestačí křestní jména?

VITALIJ Dobře.

ŽANNA Tak tedy v obýváku.

VITALIJ A proč ne v ložnici?

ŽANNA Ještě nejsme dost opilí.

VITALIJ Ano! S tím souhlasím!

Žanna a Vitalij vejdou do velké místnosti. Je v ní všechno jako v časopise Design a interiér. Různé vázy, sošky, taburety, konferenční stůl se zdobenými nohami, okna přes celou stěnu, poličky, medvědí kožešina na zemi atd.

ŽANNA Jak se ti líbí?

VITALIJ Hezké. Šikovné. Jak to... Super! Opravdu moc. Dělal to designér?

ŽANNA Řekla jsem mu, co chci, a on to udělal. V podstatě jsem vymyslela všechno sama.

VITALIJ Ano. Krása. Moje by to tak nevymyslela.

ŽANNA Tvoje, to je manželka?

VITALIJ Promiň, zamyslel jsem se.

ŽANNA Svíčky, kávu, koňak, likér?

VITALIJ Vodku.

ŽANNA Víš, vždycky jsi mi byl blízký.

Žanna zapaluje svíčky, rychle prostírá malý stolek, láhev vodky, kaviár, nakládaná zelenina.

ŽANNA Tak, pojd' ke stolu. Napijeme se?

Žanna a Vitalij se posadí na medvědí kožešinu u stolu. Vitalij nalévá vodku do skleniček.

VITALIJ Na tebe!

ŽANNA Na naše neformální setkání!

Pijí.

VITALIJ Máme pěknou schůzku. I smlouvu jsme podepsali, to je taky hezký. Hustý!

ŽANNA Ano, taková zvláštní schůzka z toho vznikla.

VITALIJ Dobře, že v kanceláři došel koňak.

ŽANNA Máme štěstí v neštěstí, jak se říká....

VITALIJ *(dovádivě)* A nebojíš se zvat mě k sobě na návštěvu, Žanno?

ŽANNA *(naoko naivně)* A čeho bych se měla bát?

VITALIJ No... napiju se a začnu si dovolovat.

ŽANNA *(usmívá se)* Až začneš, tak se budu bát.

VITALIJ Ty, poslyš... já už jsem takový! Nezadržitelný.

Nalévá vodku do skleniček.

VITALIJ Máš dobrou vodku, Žanno. A jsi dobrá žena. Máš všechno, jak má být, pleť, figuru a jsi dobrá společnice.

ŽANNA Snažím se. Držím osud za pačesy.

VITALIJ Napijeme se, Žannečko, na tvůj šťastný osud!

Ťukají si. Pijí.

ŽANNA Příští bude na tebe!

VITALIJ Proč na mě?

ŽANNA Pijeme na tebe. Aby se ti vše dařilo a rozrůstalo.

VITALIJ Ah! Co by se mi mělo rozrůstat? Moje potomstvo ze mě vysává všechno, co mám. Syn se ženil, přišel ke mně: „Tati, byt!“ A to jsem mu dva roky před tím koupil jednopokoják, osmdesát metrů. To je málo, potřebuje aspoň tři pokoje, a ne míň než sto padesát metrů. Našel se sto sedmdesátimetrový kousek od centra. Ještě ho vybavit. Dcera, studuje, taky za mnou přišla: „Tati, Lamborghini“. Jediná radost je moje maličká, tříletá. Přijdu z práce, roztáhne ruce a běží ke mně. Zatím nic nepotřebuje.

Člověk jí koupí v hračkářství třeba panenku, omalovánky. Je šťastná. Víš ty, Žanno, jakou mám dcerku?

ŽANNA Proč mluvíme o dětech? Pojd'me se bavit o... nevím, o hudbě, o čem ještě, o divadle...

VITALIJ Do divadla nechodím.

ŽANNA Já taky ne.

VITALIJ To je problém. Nebo jak se to dnes říká? Komplikace. Tak o čem?

ŽANNA Jenom ne o práci.

VITALIJ V žádném případě.

ŽANNA Tak se napijeme? Na tebe!

Nalévá vodku do skleniček. Žanna a Vitalij si ťukají, pijí. Mlčí.

VITALIJ No a jak se ti vůbec žije, Žanno?

ŽANNA No, jak? Dobře se mi žije, jak vidíš. Mám osm pokojů, tři tady, pět v patře. Nechodím tam nahoru. Jenom mi tam chodí uklízet paní na úklid. Co dál? Objednala jsem si lustr z Itálie.

VITALIJ A co děláš ve volném čase? Jak odpočíváš?

ŽANNA No tak... (*Zamyslí se*) Já pořád pracuji. Nepamatuji si, jestli jsem dnes byla na záchodě, a ty se ptáš na volný čas. Nemám kdy odpočívát. Jen tady s tebou teď relaxuji. Romantika je taky potřeba. Takže co? Časopis si někdy přečtu...

VITALIJ Pro ženy?

ŽANNA To tak. Ekonom.

VITALIJ Snad ještě nepleteš.

ŽANNA Ne, proč?

VITALIJ Ale nic, jen tak...

ŽANNA Ne, nepletu. Ani na televizi se nedívám. Nemám to ráda. Jsou tam samý blbosti. Ve zprávách lžou, v seriálech taky, v životě to tak vůbec nebývá... jen výmysly. Nevěřím tomu.

VITALIJ A sport?

ŽANNA Ne, ani sport nemám ráda. Z práce mě bolí záda.

VITALIJ Napijeme se?

Nalévá. Pijí.

ŽANNA Zakousni si k tomu něco, Vitaliji, rybičku a k tomu okurku.

VITALIJ Já zakusuji, Žannečko. A co ty? Proč si nedáš?

ŽANNA Nemám to ráda. Vodku piju samotnou. Bez něčeho k zakousnutí. Od dětství jsem tak zvyklá.

VITALIJ Očividně jsi měla hezké dětství.

ŽANNA Nestěžuju si.

VITALIJ Víš, tak si říkám, my jsme v dětství nic neměli. Žádné počítače, ani všechny ty hračky. A i tak jsme žili. Ale teď! Nedávno jsem byl s dcerkou v tom... v obchodě! Jmenuje se to technologie na dálkové ovládání. A co všechno tam nemají! Vrtulníky tam létají! Ponorky plavou! Roboti zpívají písničky! Všechno jako ve skutečnosti!

ŽANNA Dnes je výhodné prodávat dětské zboží. Je to v módě.

VITALIJ S dcerkou jsme nakoupili spoustu věcíček, dva vrtulníky, loďku a lunochod. Před spaním si s tím hraje. Dcerka se jmenuje Baruška. Je to Barbara. Barbara Vitalijovna. Tři roky. Úplná princezna.

ŽANNA Můžu ještě pustit hudbu.

VITALIJ Ano, hudba, to je takové téma. Zatančíme si spolu, Žannečko! Tělesný kontakt a všechno. Jakou hudbu máš ráda?

ŽANNA Nevím. (*Zamyslí se*) Allu Pugačovu mám ráda. Dřív se mi toho líbilo víc, teď si nemůžu vzpomenout na nikoho. Ještě Irina Allegrova...

VITALIJ Napijeme se?

Vitalij a Žanna pijí.

Žanna zapíná hi-fi věž, dává do přehrávače CD. Zní Pugačova.

VITALIJ Á! Allečka!

Prozpěvuje.

VITALIJ Zatančíme si?

Vitalij jde k Žanně, bere ji za ruku. Žanna vstane. Neobratně tančí ve středu místnosti. Píseň skončí. Žanna si opět sedá.

VITALIJ Víš, miluju tento život. Svět je nádherný, Žannečko, není to tak?

ŽANNA Vskutku...

VITALIJ Nádherný, nehledě na všechno. Nikoho jsem nemiloval, Žanno. Syna si jako malého skoro nepamatuju. Starší dcera, taková byla maličká a teď je jí dvacet. Tolik vyrostla. Všechno šlo nějak mimo mě. Ale moje Baruška, Baruška, to je zázrak nad zázraky. Každíčký její den si budu pamatovat. Ať si říká, kdo chce, co chce. Prý se to nemá, ale já jsem špatný otec, jednou to tak je a už to tak zůstane. A já o sobě vím, že

miluju jen Barušku. Ti velcí nevděčníci, chtějí byt, auto, a sbohem, sami vědí všechno líp než já. Ale Barušce jsou teprve tři, je to taková moje jiskra. Světlý paprsek do mého života. Napijeme se na naše děti, Žanno!

Pauza. Žanna zesmutní, upravuje si vlasy.

ŽANNA Já nemám děti, Vitaliji.

VITALIJ Aha, opravdu? Promiň.

ŽANNA Proč? Nač se omlouvat. Já nemám ráda děti.

VITALIJ Vůbec?

ŽANNA Vůbec. Jsou mi lhostejné.

VITALIJ Jo. To se stává.

Pauza.

ŽANNA Nenapijeme se?

VITALIJ Na přátelství?

ŽANNA Uvidíme!

Pijí. Vitalij přikusuje.

VITALIJ Já svou ženu nemiluju, Žanno, víš. Je to stará slepice. Nic v životě nepotřebuje. Sedět u televize, plést, to má ráda. Říká, že mít zaměstnané ruce u televize je dobré na vyčištění hlavy. Je mladší než já, Žanno. Ale vypadá jako moje matka. Nic nepotřebuje. Po obchodech chodí ráda. Ale nakupuje jen do domácnosti. Pro radost si nic nekoupí. Všechno dává do domu. Z Barušky je prý taky unavená. Nemá už na to věk. A kolik že jí je? Čtyřicet osm let!

ŽANNA Proč ses vůbec ženil?

VITALIJ Ona taková dřív nebyla, ne. Hrud' měla, a nohy, víš, jaké měla nohy? Byla tak nebezpečná, nechtěla se nechat chytit. Ale já takový nejsem, když si něco umanu, dostanu to. Naschvál jsem rozbil láhev oleje před jejím bytem. Ona uklouzla, já jsem stál hned vedle, vyskočil jsem, chytil jsem ji. Lístky do kina jsou vyprodané, ale kdo je má? Vitalij. Džíny nejsou k sehnání, koupit je pod pultem je strašně drahý. Kdo daruje džíny? Vitalij. Měla tak dlouhé nohy, takové jako mají Baruščiny barbíny.

ŽANNA Chápu.

VITALIJ No, a kvůli těm nohám se celý život trápím. Protože jsem se oženil s nohama, ale musím žít s člověkem. Hádali jsme se, strašně jsme se hádali, tak, že nádobí a židle lítaly. Máme dva potomky, žijeme, jen na sebe brbláme, ale nerozčilujeme se. Děti vyrostly. Už jsem od ní chtěl odejít. Zamiloval jsem se do jedné mladé slečny z PR oddělení, vázu v kanceláři mi roztrískala. Omylem o ni zavadila. Váza na padrt', samozřejmě. Japonská, k ničemu tam nebyla, na nějaké sušené květy.

Ale ta slečna mě milovala, nejsem slepý, viděl jsem to. Říkala mi Táljku. Milovali jsme se, bylo to vážné se vším všudy, schůzky, sex o přestávkách na oběd. A najednou je ta moje těhotná! Ve čtyřiceti pěti letech – U všech rohatých, to snad není pravda! No, chodili jsme po doktorech, doktor řekl, že možné je vše. Zaplatili jsme mu, byl pečlivý, dělal všechny analýzy, neustálé kontroly. Porodila sama a přirozeně. Dokonce nějak lehce, říkala. Hrozně přibrala. Ale to je jiná věc. Byl jsem z toho všeho celý nespokojený. Říkal jsem si dobře, počkám, ale co dál? Vždyť nejsem odsouzený žít s ní. Všechno jí nechám, na dítě budu platit, samo sebou chůvu, všechno zaplatím. A v tom ji přinesli. Barušku. Nejdřív jsem ji nerozpoznal. Ležel tam uzlíček v plenkách. No, to je tvoje dítě, řekli mi, jsi teď trojnásobný otec. Poseděli jsme s příbuznými a zapili ji. Byl jsem jako na jehlách, potají jsem psal své slečně, zítra, psal jsem, zítra se uvidíme, neboj se. Potom jsme šli spát. Baruška v postýlce hned vedle. Ležel jsem a přemýšlel, jak jen to já hlupák žiju, že nic necítím? Vedle mě je moje vlastní dcera a já se chystám utéct od ní za slečnou. A pak jsem si řekl, no co, řekl jsem si, vždyť se milujeme. Ať si ještě naposledy prožiju štěstí. Vyrostete beze mě, říkám si. Vyrostly starší děti, a to jsem nikdy nebyl doma, zašival jsem se v práci. Ona taky vyrostete, říkám si. Vždyť se jí nezřeknu. Jenom nebudeme žít spolu. A v tu chvíli Baruška tichounce zavrňela ze spánku. Tak – ach... tak dětsky a tak uvědoměle. A bylo rozhodnuto... tehdy mi došlo, že už nebudu mít žádnou lásku a žádnou slečnu z PR oddělení. Už bude jenom ona, Baruška, dceruška. Protože nikoho bližšího než ji v životě nemám. Protože jediné její povzdechnutí je mi najednou nejdražší na celém světě. Neuvěříš, ale tehdy jsem se poprvé rozplakal. Naposledy jsem plakal v šesti letech, když jsem si hodil nový míč pod kola auta. Ale to se nepočítá.

Pauza.

ŽANNA A co se stalo s tou slečnou?

VITALIJ Nic. Určitě je teď někde šťastná. Propustil jsem ji bez udání důvodu. Rvalo mi to srdce. Ale neměl jsem jinou možnost. Nebyla alternativa, jak se teď říká.

ŽANNA To se stává...

VITALIJ Víš, Žanno, ničeho nelituju. Nelituju. Holčičku mám. Různé zájmy. Přijedu z práce, s Baruškou se navečeříme, pohrajeme si. Vykoupu ji, přečtu jí knížku před spaním, má ráda Karkulína ze střechy i pohádky od Puškina. Chytrá holčička, že? Už chápe Puškina, věřila bys? Potom ji uložím ke spánku. A je to, pak mám volno. Máme se ženou takovou domluvu, každý má svůj život. Už dva roky se spolu vůbec nebavíme. Vůbec. Ani slovo za týden si neřekneme.

ŽANNA To musí být peklo, co?

VITALIJ Peklo, ale ne, zvykli jsme si. Já nemůžu stárnout, Žanno. Baruška půjde do školy a řeknou jí, to tě vyzvedá tvůj děda? Potom se za mě bude stydět. To se nesmí stát, Žanno. To nikomu nedovolím. Udělám všechno proto, aby všichni viděli, že jsem její otec a nikdo jiný. Co bude potřeba, všechno se naučím. I módě rozumět, lifting obličej si nechám udělat, když budu muset.

ŽANNA No jo, děti, to je něco...

VITALIJ Ještě budu vypadat mladší než všichni mladíci. Aby se mnou Baruška mohla chlubit! Aby všem říkala, tohle není můj starý děda, ale mladý otec! Aby všichni viděli! Baruščin otec! Je mladý! Až trochu vyroste, tak ji vezmu a postavíme si dům v Itálii, budeme tam žít. A nikoho dalšího s sebou nevezmeme. Sami dva odjedeme. Rozumíš mi, Žanno?

ŽANNA Nemám uvařit kávu?

VITALIJ Jenom ty mi, Žannečko, rozumíš. Ty moje dušičko!

Natahuje ruce k Žanně.

ŽANNA Uvařím ji.

Žanna odejde. Vitalij vytáhne iPhone, něco v něm hledá. Vejde Žanna.

ŽANNA Jakou máš rád? Se smetanou, silnou, s cukrem?

VITALIJ Pojd' sem, Žannečko.

Žanna přijde k Vitaliji.

ŽANNA Nemám pustit jinou hudbu? Mám ještě jedno CDčko, jmenuje se Romantic Collection.

Vitalij obejmě Žannu za pas.

VITALIJ Já ti teď, Žannečko, pustím svou hudbu.

ŽANNA Pust'... ještě bych si na nějakou pomalejší zatančila...

VITALIJ Tak... to je taková píseň, že bych plakal.

Z iPhonu zní píseň „Spi děťátko spi“

VITALIJ Při té písni moje Baruška usíná. Hned zavře očička, moje nejchytřejší, nakukuje, jestli vedle ní tatínek sedí, nebo ne. Dává velký pozor na to, aby tatínek neodešel, dokud neusne. Ale já se přece nechystám odejít... Držím nad ní stráž, chráním její spánek. Má takové dolíčky v tvářičkách, a vlásky má tak měkoučké, světlounké, jako chmýří... Neviděl jsem žádné jiné dítě s takovými vlásky.

Tu začne Vitalij hlasitě zavýjet, snaží se vykřičet všechna slova písně. Žanna odejde do kuchyně. Zvedá telefon, vytáčí číslo.

ŽANNA Haló! Na Karla Marxe 12, prosím vás, hned teď. Kam to bude? On vám sám všechno řekne. *(Pokládá telefon)*

Dívá se z okna. Za oknem je noc, lampy, reklamy, zvuk projíždějících aut, křik podnapilé mládeže. Všude je život.

ŽANNA No ty jsi ale kráva, Žanno...

Žanna vyndává ze skříňky cigarety, zapalovač, kouří.

4.

Byt Káti a Andreje. Káťa s Andrejem sedí na gauči, přitisknutí jeden k druhému. Andrej má na klíně knihu, na ní leží list papíru. Andrej na papír něco načrtává.

ANDREJ Takže, tady v rohu bude dětský pokoj....

KÁŤA Pořád nemůžu uvěřit, že budeme mít byt. To snad ani není pravda. S mámou jsem žila v jedné místnosti, potom na internátu ve čtyřech, a teď, vlastní kuchyň, vlastní pokoj, vlastní balkon.... Můžeme chodit nazí, když se nám bude chtít, a nikdo neřekne ani slovo....

ANDREJ To můžeme!

KÁŤA Nádobí můžeme přes noc nechat tak a umýt až ráno. Od mala nesnáším umývání nádobí. A to všechno kvůli tomu hloupému pravidlu. Dojedl si, umyj si po sobě. Když se to řekne, mám pocit, že jsem na táboře nebo ve škole.

ANDREJ A já to mám naopak. Do kuchyně jsem vždy přiběhl první, umýval jsem nádobí, vařil jsem, s babičkou jsem pletl různé šály, ponožky. Dokonce i svetr jsem jednou upletl! Takový pěkný, pruhovaný. I babička se divila.

KÁŤA Sám jsi ho upletl? Opravdu?

ANDREJ No ano. Přišel jsem ze školy, najedl se a šel k babičce do pokoje, na konferenčním stolku tam měla všelijaké nitě, vlnu, jehlice, bylo to zajímavé! Vykládala mi příběhy ze života a já jsem poslouchal a pletl, žádnou televizi jsem nepotřeboval. Pak jsme šli do kuchyně uvařit večeři. Když bylo uvařeno, ještě jsme poseděli a dali si čaj. Potom přišli máma s tátou, všichni jsme se spolu najedli, a já šel zase k babičce do pokoje plést. A tak jsem do té doby nestihl ani úkoly do školy. Táta se na mě strašně zlobil, že se nekamarádím s klukama a vyrostu ze mě baba. Ale babičce a mámě se to líbilo. Máma si dokonce myslela, že s nimi budu žít, že nikdy neodejdu, protože jsem byl jako hospodyňka a myslím hlavou a ne kolenem jako jiní kluci.

KÁŤA Proč jsi tedy odešel?

ANDREJ No, žádná práce u nás na vsi nebyla. A na učiliště do Išimi se mi nechtělo. A otec na mě začal naléhat, musíš ukázat, že jsi chlap a všechno v životě dokázat. Div mě nehnal pěstmi, když se babička a máma nedívaly. Nechtěl jsem takto odejít, ani nic dokazovat, tomu jsem nerozuměl, co bych měl dokazovat? Ale třískl pěstí do stolu, běž a dokaž to! Otec byl surový, co jsem měl říci? Rozhodl jsem se, že pojedu sem, vždyť tady je víc možností... Zkoušel jsem se dostat na školu, ale nevzali mě. Nevím, možná to měli ostatní podplacený, nebo jsem jen sám hlupák.

KÁŤA Mě máma poslední rok na škole bila koštětem, abych se učila. Říkala, ty jsi moje hloupoučká, tak se uč z paměti. Stála hned vedle učebnic a kontrolovala mě.

Říkala, ať se ti aspoň něco v životě podaří. A opravdu, ve druhém ročníku se mi podařilo... (*hladí si břicho*) Bála jsem se jít na školu, byla to noční můra. Dokonce jsem dostala tik z nervů. Ale nejhorší ze všeho bylo, když jsme s mámou na podzim přijely, pomohla mi zabydlet se na kolejích, a ještě ten večer odjela domů. Já jsem prostě ležela na posteli a brečela, protože venku byla tma a ona odjela, a najednou jsem v tom velkém škaredém městě zůstala sama. Na rozvrzané váleňce, se třemi taškami, nikdo ze spolubydlících ještě nepřišel. Z okna bylo vidět osvětlené obchodní centrum, a já taková vyzáblá, maličká ležela v tmavé místnosti, úplně znehybněná tou hrůzou.

ANDREJ Chudáčku můj. Měl jsem být tehdy u tebe.

KÁŤA Ano! (*hravě šrouchne Andreje do ramene*) Kde jsi byl?

ANDREJ No.... Kde jsem byl. Asi jsem pracoval. A říkal jsem si, že někde venku chodí po stejných ulicích moje láska.

KÁŤA Říkal sis to, ale žil jsi, kdo ví s kým....

Andrej Káti neodpovídá.

KÁŤA Tolik jsi mi kvůli ní drásal nervy, ona je tam sama, je chudinka... proč by byla chudinka? Sám jsi říkal, že je bohatá.

ANDREJ Nezačínej, dobře? Ona je hodná, ale není moje, vůbec. Všechno se nedá tak lehce zpřetrhat. Přišel jsem přece za tebou.

KÁŤA Přišel.

ANDREJ Tak pojď dál.... Kuchyni tu máme. Kolik potřebujeme dveří? Dvoje, že? Jedny do předsíně a druhé do pokoje. Nakreslíme to. Dvoje dveře... tady a tady.

KÁŤA (*Sahá si na břicho*) Au...

ANDREJ Co je?

KÁŤA Nějak divně mě kope... Měla jsem jít na ten drahý ultrazvuk už včera. Co když se něco stane? Já se bojím.

ANDREJ V pondělí. Teď je víkend. Poslal jsem životopis do tisíců firem... V pondělí se mi ozvou, v úterý nastoupím do práce... Hned požádám o zálohu. Ve středu můžeš jít.

KÁŤA Do středy, to je strašně dlouho...

ANDREJ Vydrž... Rozumíš, kdybych nedal všechny ty peníze do developerského projektu, nedrželi bychom teď v rukou plán bytu. Peníze budou. Už ve středu. Půjdeš na všechny ultrazvuky, vyšetříme robátka od hlavičky k patě. A za půl roku se přestěhujeme do nového.

KÁŤA Andreji, a kdy se vezmeme?

ANDREJ Porodíš a vezmeme se. Co by to bylo za svatbu s břichem?

KÁŤA Ne, tak to nemá být. Dítě bez svatby, tomu se říká být zbouchnutá.

ANDREJ A svatbě s břichem se říká vynucená.

KÁŤA Říkala jsem si, že bychom mohli slavit svatbu u nás na vsi. Jsme snad boháči, abychom honili parádu? Prostě prostřeme stoly, posedíme, pustíme hudbu.

ANDREJ A já si říkal, že to uděláme v našem novém bytě. Jak kolaudaci bytu, tak svatbu.

KÁŤA Co je to za kolaudaci? Bez stolů, židlí, nádobí, pít budeme jako bezdomovci z plastových kelímků. Ale na vesnici, tam přijdou moje kamarádky, uvidí mě v bílých šatech...

ANDREJ Tak to už radši u nás, je levnější přivést tvoji mámu k nám, než naše k vám.

KÁŤA Dobře, tak u vás. A šaty mi může ušít mamka, abychom neutráceli v obchodech.

ANDREJ Moje babička by taky mohla. Víš, jaká je to krejčová?

KÁŤA Takže, až se dítě narodí, hned se vezmeme?

ANDREJ Vezmeme se.

KÁŤA Yes! *(Obejme Andreje)* Tak a žádost musíme podat už teď.

ANDREJ Zítra ji podáme.

KÁŤA Takže můžu volat mámě, že se budu vdávat?

ANDREJ Můžeš.

KÁŤA Půjč mi telefon, já nemám kredit.

Andrej podává Kátě telefon, Káťa vytáčí číslo.

KÁŤA Haló! Maminko? To jsem já! Mami, budu se vdávat! Za mého Andreje, ano! Je úžasný! Koupil nám byt! Ne, nejsem nervózní, mám jenom radost! Opravdu ho koupil!

5.

U Žanny v bytě je flám v plném proudu. V obýváku sedí Žanna se svými kolegyněmi Vikou a Olgou. Olga má dávno po třicítce, obchodní duch z ní sálá, působí jako kariéristka a potvora. Vika je z přítomných nejmladší, je jí dvacet sedm. Ve společnosti Olgy a Žanny se Vika trochu nudí, je v rozkvětu mládí, raději by dělala něco zábavnějšího, než popíjela s těmito osamělými ženami.

OLGA Ano, Žanno Georgijevno, a tak to je. Všechno přijde vniveč, a ani se mi o tom nechce mluvit. Takové otroctví, to bych nikomu nepřála. Moje máma se s otčímem

trápila celý život a až po jeho smrti se jí ulevilo. A to, že pro něj tři roky plakala, to byla deprese. Protože pil a z toho není nikdy nic dobrého.

ŽANNA Vůl!

OLGA Strašný.

VIKA Dáte si ještě vodku, Žanno Georgijevno?

ŽANNA Nalej.

Vika nalévá vodku do skleniček.

ŽANNA *(zvedá skleničku)* Přípitek, holky!

OLGA Prosím, Žanno Georgijevno!

ŽANNA Napijeme se na náš šťastný život a na to, že jsou to všichni volové a studentky jsou krásy. Ale my jsme hrdé a hospodářský dobytek nepotřebujeme.

OLGA Krásný přípitek!

Ťukají si, pijí.

OLGA Hezky nám tu je, je to tak, holky? To bylo tak ze srdce upřímné, Žanno Georgijevno.

ŽANNA Teď ještě přijedou objednaní kluci.

OLGA *(radostně)* Kluci?!!

ŽANNA Kluci.

OLGA Žanno Georgijevno, jak je to možné...

ŽANNA Nebuď podělaná.

VIKA Žanno Georgijevno, omluvte mě, ale já nemůžu, snoubenec na mě čeká doma.

OLGA Viko!

ŽANNA Ticho! Pozvala jsem tě jako svobodnou ve všech ohledech. K čertu se snoubencem, do mého domu můžeš vejít jen po předložení občanky nepošpiněné tím odporným razítkem!

Žanna vstane, opileckým pohledem se dívá na Olgu a Viku.

ŽANNA Teď vám něco ukážu, holky...

Odejde z místnosti.

OLGA Viko, vidíš, že se Žanna Georgijevna trápí, proč jsi jí říkala o snoubenci?

VIKA Co je to za blbost! Všichni vědí, že se s Volod'ou budeme brzy brát.

OLGA Všichni to vědí, ale proč o tom mluvíš?

VIKA Olgo Andrejevno, myslím, že mám právo na svůj osobní život mimo pracovní etiku.

OLGA Budeš ho mít, ale celému oddělení vezmou prémie. Nevidíš, že se někomu nedaří, že trpí? Nelej olej do ohně, Viko. Obrátí se to proti nám!

VIKA Ten její Andrej je stejně vůl. Kde jen k němu přišla?

OLGA Vůl nebo ne, je chytrý, utekl, dobytek, v nejlepší chvíli! Líp by to ani vymyslet nešlo. Můj synovec letos dodělal ekonomku.

VIKA A?

OLGA No! Já jsem teď zástupce, takže moje pozice se uvolnila.... Ale nikomu to neříkej. Saška je jako můj syn. Mám ho ráda jako vlastního. Víš, jaký je šikovný! Einstein! Nejspíš není po sestře, ale po mně. Má úplně stejné mateřské znaménko na tváři jako já.

VIKA Ano. Někdo se pět let učí, drtí se poctivě všechnu látku. A někomu jen tak dají diplom, za to že spí se starou tetkou!

OLGA S babkou!

Ženy se chichotají, dlaní si přikrývají ústa. Najednou si Olga prudce přiloží prst k ústům, naznačuje Vice – mlč, stačilo, zmlkni. Do místnosti vchází Žanna. Má na sobě dlouhé, poloprůsvitné šaty s flitry, v ruce drží tašku s věcmi.

ŽANNA Převlečeme se, holky! Mám tu hadříky! I pera a všechno možné.... Pojd'me, pojd'me, nesedíme, hýbeme se! Olo, no co? Tu máš korzet a sukni! Oblíkej se! Budeš naše naivní pískle.

OLGA (*chichotá se*) Žanno Georgijevno, na to nejsem zvyklá! Co vás to napadá?

ŽANNA Co, snad ste si neucvrkly strachy, holky? Neslavíme snad dneska!?

OLGA Ano, slavíme, slavíme Žanno, Georgijevno! Já nejsem podělaná, už letím jako blesk!

Bere si od Žanny nabízené věci, převléká se.

ŽANNA A ty, Viko, za koho se chceš převléct? Za kočičku? Sestřičku? Školačku? Stařenu!

Žanna se opilecky chechtá.

VIKA No já nemůžu, Žanno Georgijevno. Já to všechno schvaluji, ale jak bych se pak mohla podívat do očí Volod'ovi?

ŽANNA Volod'u zakopeme pod drn! Převlékej se!

VIKA Víte, moje rodina je stará škola, můj tatínek je hodně přísný...

ŽANNA Tatínka prodáme za klobouky! Ještě máš otázky?

VIKA Ne, rozumím, Žannečko Georgijevno, že je to hra. Je to přece jen taková hra? O objednaných klucích jste si dělala legraci?

ŽANNA Ale jakou legraci? Převlékej se, dělej! Nebo se naštvu a urazím se!

Vika se ve snaze získat podporu dívá na Olgu, která stojí a převléká se do korzetu a sukně žlutých jako kuře.

OLGA Viko! Žannečka Georgijevna si dělá srandu! No, měj smysl pro humor, nekaz nám to.

VIKA Ano! Já to tušila, Žanno Georgijevno, že jste šprýmařka! Hned jsem věděla, že jsou to vtípky!

Vika se převléká do černo-růžového krajkového negligé.

VIKA Vždyť jak jsem u vás čerstvě, Žanno Georgijevno, je to pro mě všechno nové. Ano, vše je nové. Protože v žádné firmě se mi nepoštěstilo pracovat s tak skvělými lidmi, jako jste vy a Ola! S tak veselými! S tak milými a čestnými lidmi...

ŽANNA (*pohrdavě*) Aj aj aj... Slepíci tlachání.

Ola se směje. Vika se také musí zasmát sama sobě spolu s Olou.

ŽANNA Urazila ses? Vidím ti to na očích, urazila. Neurážej se, ty, Viko, obchoďačko. Říkala jsem si zrovna, že Olga se stala zástupcem, její místo je volné. Nikoho cizího brát nechci. (*Nalévá vodku do skleniček*) Tak co, gratuluji k povýšení, Vikuše!

VIKA Žannečko Georgijevno, já ani nevím... To je taková skvělá zpráva! To je taková šance, takový strmý karierní růst, Žannečko Georgijevno... vždyť já...

ŽANNA Napijeme se!

Ženy si ťukají, pijí. Ola nelibostí křiví ústa.

ŽANNA A teď vám pustím hudbu, holky! Hýbejte se! Moje oblíbená píseň!

Žanna jde k hudební věži, pouští CD. Zní píseň „Podporučíku, mladíku, všichni s tebou chtějí tančit, kdybys tak znal touhu žen po silných pažích...“ atd.

Žanna tančí. Vytáhne do středu místnosti Viku a Olgu. Vika a Olga nejistě tančí, přešlapují z nohy na nohu. Zničehonic zvedá Vika nohu neuvěřitelně vysoko, předvádí celou řadu jakýchsi akrobatických cviků.

OLGA Viko, co to děláš?

VIKA To je moje jóga!

OLGA To ses naučila pro Volod'u?

VIKA K čertu s Volod'ou!

Ženy nadšeně tančí. V tu chvíli vtrhne do bytu celá banda mladíků, každý vzhledově jiný typ muže. Přidávají se k tanci.

6.

Ložnice Žanny. Televize je puštěná bez zvuku. V posteli leží vysoký tmavovlasý mladík. Žanna chodí po místnosti.

ŽANNA No tak, chápeš? Rok devadesát jedna, rozpad SSSR. Tehdy jsem ještě byla kráva, dvacet devět let. Bez práce, bez peněz. To byla nádhera! Sto padesátkrát štupované punčocháče! Víš, co pro mě byly punčocháče? A řasenka? Lidi dali půlku platu za pár silonových punčoch a já žádný plat neměla! Stát nás napálil! Žila jsem v jakési noclehárně, hrůza jen si ji představit! Takové jsi asi neviděl. V jednom pokoji já a babka s dcerou. Babka byla ležák, muselo se o ni pečovat. No a já jsem se o ni za přistýlku a teplo starala. Už byla na umření. Jen si zkus zemřít, říkám jí, já ti dám umřít, jestli umřeš, půjdu na ulici. Hned teď! Dokud si neseženu práci, ať na umírání ani nepomyslíš. Byla dobrá, zvládla to.... Skvělá babka to byla, ať je jí zem lehká! Říkala mi dceruško. Husa jedna. Někdy si na ni vzpomenu, až se mi slzy derou do očí. No a takhle jsem žila půl roku. A pak si říkám, to už je lepší strčit hlavu do oprátky než věřit našemu státu. Mám ruce, nohy, i hlavu na krku nějakou mám! Pustila jsem se do jednoho obchodu, obchodního dílka. Našla jsem svého spolužáka, točil se v nějakém byznyse, dělal v nákladní dopravě. Řekla jsem si o sumu peněz. On samozřejmě viděl, že nemám ani vindru v kapse. Nevyjde ti to, Žanno, říká mi. Úroky ti počítat nebudu, ale budeš mi dlužit do konce života. Dobře, drahoušku, zašeptala jsem, spoj mě s někým, kdo mi půjčí tři tisíce dolarů! Mluvil se mnou jako s nenormální – hlupačko, víš, co to je za lidi? Berou jakékoli úroky, odpovídám. Ale o to nejde, říká, tvoje obchody ti nevyjdou, oni nejsou jak já, tihle zlí psi koušou. Bude na zemi o jeden náhrobek víc, povídá mi. Nebo půjdeš dělat prostitutku, abys to mohla splatit! Půjdu, křičím, kam budu chtít, půjdu, jen mě s někým seznam! Za dva dny za mnou přijel. Jedeme. Oblékla jsem si dlouhou sukni, aby nebyly vidět punčochy. I když vím, já kráva, že to bylo nadarmo, je jasné, že nohy by byly trumf, a jakej! Mohla jsem si totiž vybrat buď nohy, nebo zaštipované punčochy. Přijeli jsme. Sedí. Dívá se. Přemýšlí. Nehty na ruku má upravené pilníčkem. Dělá ze sebe důležitého. A v očích mu vidím smrt. Dochází mi, že hrát si na holčičku bude moje záchrana, bydlení, kontakty. Ale to zaměstná nohy, ale peníze to nevydělá. Začnu se chovat jako taková byznys-woman. Přímo herečka, dívám se mu do očí, ničím jsem se neprozradila. Chrlím ze sebe jména. Že znám toho i tamtoho. Spolužák mi cestou autem dal krátkou přednášku o nejnovějších událostech ve městě. Dívá se, dívá, zamručí. Dobře, říkám si, hraje si na důležitého, a když si hraje, určitě mi dá. Tři tisíce dolarů, to je pro něj jak nic. Dobře, říká. Nadhodí nehorázné úroky. Věděla jsem ale, že pokud ten obchod vyjde, za dva dny všechno vrátím! Ze sejfu vytáhl peníze, nasliněným prstem je odpočítal. Nasedneme do auta a jedeme do Nižního Urjupinska! Jedou za námi tři nákladáky! V tom Nižním Urjupinsku jsem nikdy nebyla, ale věděla jsem, že je tam továrna na výrobu moučných výrobků, která je před krachem. Přijeli jsme. Panenko skákává! Jako

bych se vrátila do dětství, bláta až po kolena. Jdu do továrny, najdu ředitele. Je nepřičetný. Má rudé oči, opilecké, nadává na politiku. Za drobné si od něj koupím tři nákladáky těstovin. Zatímco nakládají těstoviny, valíme autem zpět do města. Najdu firmu. Předem jsem si zjistila, že mají pracanty a ne nemešla. Přijedu, hned leží peníze na stole. Máte na to jednu noc, křičím. Už dříve jsem si vymyslela návrh, moje známá, která má uměleckou grafickou, mi ze známosti návrh nakreslila. Je na něm velká americká vlajka a velkým křiklavě červeným písmem v angličtině, těstoviny – Made in USA! A vedle v ruštině pro nevzdělané – vyrobeno v Americe! Deset tisíc balení! Ve čtyři ráno je všechno zabalené. Jsem strašně nervózní, kde jsou nákladáky? Nedej bože, aby se něco stalo. Přijedeme do garáží spolužáka. Nákladáky jsou tam. Hromada lidí, všichni si chtějí vydělat. Spolužáka dopředu věděl, že bude potřeba hodně lidí, ale neměl tušení k čemu. Do desíti ráno ručně balíme těstoviny. Já spolu s ostatními! V jedenáct přijedeme autem do centra města. Říkám si, tak a je to, Žanno, teď přišla tvá chvíle. Staň se, co se má stát. Co tě nezabije, to tě posílí. Je dokonáno. Nejdříve lidé nakupovali pomálu. Jeden-dva, deset... V jednu hodinu jsme kolem sebe měli dav. Lidé se tlačí. Berou si po deseti-patnácti balíčcích. Vymyslela jsem si historku o tom, že jsem se právě vrátila z Ameriky a tyhle těstoviny jsou v Americe novinka a že se snad nikde jinde nedají sehnat, je to čistě americký produkt. Kolem nás stály babičky, mámy s dětmi. Jedna křičí, dejte mi bokem ještě deset balení, vyberu si ze spoření a hned jsem zpátky. Do sedmi večer máme prodané poslední zbytky. A najednou vidím, jak k nám jdou krasavci. Kožené bundy! Vymahači! Balíme se, zařvu! Seskočím z nákladáku. Do auta, dupni na to! Jedeme k mafiánovi, musím mu splatit dluh. Rozhořčením se mu až protočily panenky, z úroků mu kápl sotva ždibec. Stiskl mi ruku, mastná bradka se mu zachvěla. Jsi mrtvý muž, říkala jsem si. Víc než rok nepřežiješ. Měla jsem prostě takový pocit. A bylo to tak. Odklidili ho, jak se říká, z cesty, ani ne za tři měsíce. Rozumíš? Vyrovnáváme si účty se spolužákem, loučíme se jako Scullyová a Mulder po vítězství nad mimozemšťany. Za tři dny mám auto, pronajímám si byt. Zbytek peněz investuji do byznysu. Za půl roku mám byt, kancelář v centru, reklamu v televizi. No znáš to, pak přišla spousta různých věcí, se zaměstnanci jsem se sprostě hádala, s kumpány pila vodku po sklenicích, poštváli na mě kontrolory z protikorupčního, málem jsem skončila před soudem, v devadesátém pátém mě málem zastřelili, v devadesátém sedmém mě oškubali jako slepici, firma šla ke dnu a začínala jsem od píky, v roce dva tisíce pět jsem uplácela špatného člověka. Nejruznější události mi život přinesl. Dodnes si pamatuju tu noc, kdy jsme jeli po temné silnici do města. Celý můj život visel na vlásku, visel na těch těstovinách a blbých baleních. Srdce mi bilo, ale hlava říkala – vyjde to, vyjde! Jsem chytrá, silná, odvážná, vyjde to! A taková síla, taková víra, takový zvířecí pud se ve mně probudily! V ten okamžik jsem se stala ženou, věříš mi, ne? Zažila jsem si tolika trápení, i vášně, i napětí, tak prima mi s žádným chlapem potom nebylo! Chlap tě podvede a skončí to, máš sebe sama a basta. Když jsi silná, přežiješ a budeš se řídit po silnici dvoustovkou, budeš šťastná, protože víš jistě, že ti to vyjde! Protože se tě drží štěstí a úspěch a protože jsi silná. Protože máš sebe sama. Chápeš to? Chápeš, ne?

Zatímco Žanna mluvila, mladík se celou dobu díval na televizi.

MLADÍK Blbost, nemůžu! Sponge Bob je tak skvělej! Jak to, že se nediváš, je to bomba! To je tak skvělá pohádka, úplně...

Žanna si lehne na postel vedle mladíka.

MLADÍK Chcete něco?

ŽANNA Odejdi!

Mladík vstává, obléká se, chystá se odejít.

ŽANNA Počkej!

Mladík se zastaví, dívá se na Žannu.

ŽANNA Jsem stará?

MLADÍK Ale ne, normální. Jako všechny tetky.

ŽANNA Vypadni!

Mladík odejde. Žanna se dívá na televizi bez zvuku.

Ve vedlejší místnosti telefonuje plačící Vika.

VIKA No, počkej Voloděnko. Kam jsi odjel? K mamince? Ale proč? Byla to pracovní schůzka, jednoduše pracovní schůzka! Já se s nimi ani dobře nebavím, jsou to staré ženské, proč bych s nimi jen tak pila?! Voloděnko, jsou to čistě pracovní vztahy! Cože? Jací kluci, ty ses snad zbláznil! Byla to pracovní schůzka! Ano, celou noc! Ano, neupozornila jsem tě na to. Ale já jsem nemohla, Voloděnko! Ta stará rašple mi nedala pokoj, nemohla jsem ti zavolat! Voloděnko! Odpusť! Hned přijedu! Jací kluci? Cože, lásko? *(Pauza)* Objednaní? Ale co to...!!! Kdo volal? Volod'o, to je lež! Kdo volal? Ženský hlas? Kdo? Kdo?! Volod'o, nepokládej telefon, prosím tě... hned přijedu...

Na druhé straně očividně zavěsili telefon. Vika pláče.

Žanna se ušklíbá. Dívá se na televizi.

Konec prvního dějství

Druhé dějství

1.

O čtyři měsíce později. Byt Káti a Andreje. Den.

Andrej sedí na gauči, drží noviny. Telefonuje.

ANDREJ Haló? Dobrý den, posílal jsem vám svůj životopis, jde o funkci manažera prodeje... Cože? Už jste někoho přijali, ano? No, dobře... *(Vytáčí další číslo)* Haló? Dobrý den. Inzerovali jste v novinách, že potřebujete manažera... Ano, vysoká škola,

ovšem!!! Červený diplom! Praxe mám pět let. Dvacet osm. Poslední zaměstnání bylo v síti obchodů „Pochoutka“. Znáte? Zavoláte? Dobře, budu čekat, až se mi ozvete... Dobře. Moje číslo máte? Dobře, děkuji vám, snad se uvidíme, na shledanou! (*pokládá telefon*) Sakra.

Do místnosti vejde Káťa v pokročilém těhotenství.

KÁŤA Kompot ve sklenici už není?

ANDREJ Už tam bylo jen na dně, dojedl jsem ho.

KÁŤA (*sedá si vedle Andreje*) Chci kompot.

ANDREJ (*obejme Káťu*) Vydrž, robátko. Tatínek dostane práci a budeme mít mlsání, budeme mít kompot, budeme mít kuřátko...

KÁŤA Kdy už si tu práci najdeš?

ANDREJ Najdu. Už brzy. Jak bych mohl nedostat práci tady ve městě. Co si myslíš? Všichni mě znají. Až zjistí, že jsem bez práce, tak se o mě porvou.

KÁŤA Tak jim sám zavolej, těm, kdo se o tebe porvou. Za čtyři měsíce se o tom ještě nedoslechli.

ANDREJ No, ale tak se to nedělá, rozumíš....

KÁŤA A jak se to dělá? Zkrátka a dobře... volala máma. Říkala, že už nám peníze nepošle. A ještě říkala, že nás už tak čtyři měsíce táhne, jako burlak na Volze. Říkala, že by sis už měl najít práci.

ANDREJ A co ještě tvoje maminka říkala?

KÁŤA Co ještě? Ještě říkala, že nebude živit cizího zdravého mužského, který se sám nedokáže uživit. A pak řekla, seber si věci a přijed' rodit domů!

ANDREJ Robátko, všechno bude dobré, jsou to jen dočasné problémy.... Kam bys jezdila? Udělám ti těstoviny moc dobré, s mrkvičkou?

KÁŤA Nedělej! Dočasné problémy! Už čtyři měsíce máš dočasné problémy! Ani na ultrazvuku jsem nebyla! Zimní boty nemám! Druhý měsíc pořád jen těstoviny. Kompot jsi mi snědl.

ANDREJ Blázínku, ale zato máme svůj vlastní byt!

KÁŤA Ale práci vlastní nemáš, a já budu rodit.... Za co budeme žít? Moje máma, však víš, už tak žije na vsi z posledních sil. Tví rodiče jsou daleko a jsou v důchodu!

ANDREJ Ticho!

KÁŤA Neumlčuj mě!

ANDREJ Robátko, ale prosím tě.

KÁŤA Andreji, já se bojím! Myslíš, že jsem hloupá a ničemu nerozumím? Všemu rozumím! Nevzali tě ne proto, že by se o tobě nedoslechli, ale prostě tě vůbec nevezmou! Prostě si nemůžeš najít práci, protože tě nevezmou, nemůžeš, nevezmou tě! Prostě si nemůžeš najít práci, protože tě nevezmou, nemůžeš, nevezmou tě, nemůžeš pro nás vydělat peníze, protože tě nevezmou, a já mám rodit a tebe nevezmou, voláš jim a oni se neozývají zpátky. Snědl jsi mi kompot, já mám rodit a nevím, co s námi bude, a máma mě zabije, protože jsem nic nezvládla a už rodím, budu mít dítě a ty nám vyděláš peníze ani abychom měli na jídlo!!!

ANDREJ Ticho! Mlč! Tak já nevím... nevozil jsem snad zboží? Nevylepoval plakáty? Nepracoval jsem, to říkáš? Dobře, koupím ti tvůj pitomej kompot, nemusíš se mnou takhle mluvit! Hned teď jdu a donesu ti tvý peníze, jakmile už nemůžeš, tak mě najednou potřebuješ!

KÁŤA Běž! Jen běž! Kam půjdeš?

ANDREJ Teď hned půjdu a donesu je!

KÁŤA Běž!

ANDREJ Jdu!

KÁŤA Běž!

Andrej jde do předsíně, obouvá se, obléká si bundu.

ANDREJ Kát'o, vezmi zpět, cos řekla, slyšíš?

KÁŤA To tak! Nejdřív odejdi!

ANDREJ Jdu!

Andrej odchází, třískne dveřmi. Kát'a stojí rudá v tváři a vzteklá. Sahá si na břicho, mračí se.

2.

Byt Žanny.

Žanna sedí na gauči, má brýle s tlustými skly. Nohy má skrčené pod sebou, schoulená pod teplou dekou. Na klíně má notebook, rychle na něm něco píše. Pohybuje rty, očividně něco počítá z hlavy. Má na sobě šedý, kostkovaný, hodně nemoderní, téměř babičkovský župan. Někdo zazvoní u dveří. Žanna vstává, sundá si brýle, jde otevřít. Za dveřmi nestojí nikdo jiný než Andrej. Žanna mlčí. Dívá se na Andreje. Dlouze. V duchu se o něčem rozhoduje.

ŽANNA (nakonec Andreje pustí dovnitř) Ahoj, lásko.

Líbá Andreje na tvář. Andrej se nejistě vyzouvá.

ŽANNA Máš hlad nebo jsi jedl ve městě?

ANDREJ Žanno, já....

ŽANNA Mám pizzu. Chlebičky. Můžeme si něco objednat.

ANDREJ Žanno, já mám....

ŽANNA Co si dáš? Pizzu?

ANDREJ Ano. Já....

ŽANNA Hned ji ohřeji. Poslouchej, co to máš za bundu? V obchodech se takové ještě prodávají? Myslela jsem, že už mají lepší zboží.

ANDREJ Žanno, chci si promluvit.

ŽANNA Sundej ji.

ANDREJ Cože?

ŽANNA Sundej si bundu.

Objímá Andreje.

ŽANNA Andrejíčku, chodit v takové bundě, to je zločin. Copak jsem tě neučila? Pojd', svlíkni to. *(Sundává Andreji bundu)* Ach! A to chodíš v takové košili? Vždyť je špinavá! Vypadáš v ní jak bezdomovec. Okamžitě ji sundej. Honem, honem. Vyperu ti oblečení, půjdeš do vany, vykoupu tě. V teplé vodičce, příjemné, dáme do ní aromatickou pěnu. Pemzou ti očistím tlapky, jestli chceš. Ano?

ANDREJ Jsem v takové situaci....

ŽANNA Ty můj chlapečku hladový, unavený, celý den jsi běhal po městě.... Pojd', svlékej se. Než se umyješ, objednáám ti něco z tvé oblíbené restaurace. Dej mi sem tu košili....

ANDREJ *(Sundává si košili)* Jsem už úplně utahaný.... Víš, tolik jsem telefonoval. Žanno, já tomu nerozumím, proč mě nikde nevezmou....

ŽANNA Sundej si ponožky. Nejdřív se umyješ, najíš se, odpočineš si, namasíruju ti záda, a všechno si povíme.... Všecičko mi povíš. Na co jsi myslel, jak se ti po mně stýskalo....

Andrej si sundává kalhoty a ponožky. Žanna ho postrkuje směrem do koupelny. Andrej zajde do koupelny. Je slyšet tekoucí voda. Žanna jde do svého pokoje, před zrcadlem se maluje.

3.

Večer. Ložnice Žanny. Andrej sedí na posteli v pyžamu. Žanna sedí vedle v krajkové košilce. Na konferenčním stolku jsou talířky s nějakým nedojedeným jídlem.

ŽANNA *(chce políbit Andreje)* Stýskalo se ti po mně?

ANDREJ *(Uhýbá)* Žanno, tohle ne. Žanno, přemýšlel jsem o tom, že bychom se měli sejít. Že přece nakonec můžeme být přátelé. Vždyť nejsme vůbec cizí lidi...

ŽANNA Nejsme cizí. Ovšem, že nejsme...

Objímá Andreje.

ANDREJ Mám problémy, Žanno.

ŽANNA A já jsem si myslela, že jsem ti chyběla.

ANDREJ Ale ano, chyběla jsi mi, samozřejmě taky...

ŽANNA Polib mě.

Pauza.

ANDREJ Nemusíme přece hned, tak rychle...

ŽANNA Jak hned? Už se ti protiví mě líbat?

ANDREJ Ale ne, proč...?

ŽANNA Tak mě líbej.

ANDREJ Nemůžu.

ŽANNA Proč?

ANDREJ Protože nemůžu....

ŽANNA Už jsem ti odporná?

ANDREJ Ne, co to je za nesmysly? Jsi krásná! Jsi skvělá! *(Po odmlce)* Ale já nemůžu.

ŽANNA Ale říkáš, že jsem ti chyběla...

ANDREJ Ano, opravdu jsi mi chyběla... Nejsme přece cizí...! Já prostě nemůžu, ale nelžu, chyběla jsi mi...

ŽANNA Obejmi mě.

Andrej strojeně objímá Žannu. Žanna líbá Andreje na kraj úst.

ANDREJ Žanno, to ne...

Žanna znovu líbá Andreje, tentokrát žádostivěji. Andrej se poddává, podrobuje se, opětuje její polibek. Žanna se přitiskne k Andreji, svléká ho. Zhasíná světlo. Ve tmě jsou slyšet pohyby a nesrozumitelný šepot. Andrejův telefon na stolku zničehonic začne zvonit veselou melodií a osvětluje všechno kolem tlumeným světlem.

ŽANNA Nezvedej to...

ANDREJ Musím...

ŽANNA Říkám, nezvedej to...

ANDREJ Vezmu...

ŽANNA Zavoláš zpátky...

Telefon utichne, ale okamžitě začne zvonit znovu.

ANDREJ Vezmu to, co když se něco stalo...?

ŽANNA Ne!

ANDREJ Jen na vteřinku....

Zvedá telefon ze stolku, přijímá hovor, odchází do jiné místnosti.

ANDREJ *(mluví do telefonu)* Volej záchranku. Jsem tam za deset minut.

Andrej běží do ložnice Žanny.

ANDREJ Kde mám věci?

ŽANNA Suší se v šatně.... Co se stalo?

Andrej odběhne do šatny. Vrací se a převléká se. Žanna vstala, chodí po místnosti. Už pochopila, že Andrej odchází.

ŽANNA Andrejku, co se stalo?

ANDREJ Kát'a rodí...! Žanno, odpusť mi, prosím. Dej mi prosím peníze. Na taxi a na výdaje, prosím. Všechno ti vrátím z výplaty. Autobusy už nejezdí. A ani na autobus nemám. A ona tam rodí. Prosím.

Žanna někam mlčky odejde. Vrací se s penězi, zasouvá je Andrejovi do kapsy u košile.

ŽANNA Objednala jsem si kluky – gigola, brali víc, ale ty nepracuješ na firmu, takže ti to bude stačit, že?

ANDREJ Vrátím....

ŽANNA Proč? Nic nemusíš vracet, poctivě sis ty peníze vydělal.

ANDREJ Vrátím to... vrátím.

Andrej se dívá na Žannu, vypadá jako ukřivděný malý chlapec, který se každou chvíli rozpláče. Pak si vzpomene, že má naspěch a uteče z bytu.

Žanna stojí, jako zkamenělá, dívá se za Andrejem. Potom za ním zavře dveře.

ŽANNA Žanno, nesmíš plakat... Nesmíš! Jsi silná, strašně silná, všechno zvládneš, všechny rozmeteš na prach... Žanno! Bud' zticha! Opakuj... Já jsem silná, já jsem silná, já jsem nejsilnější, všechny rozmetu na prach. Jsem silná, jsem moc moc silná, jsem nejsilnější na světě, nikdo mě nezastraší, nikoho nemiluji, ale jsem silná, nikdo mě nemůže urazit, nikdo mě nemůže podvést, rozmetu kohokoli, kdo mi zkříží cestu... Jsem silná, jsem silná, jsem silná...

Žanna stojí uprostřed velkého tmavého bytu, šeptá si svoji mantru.

4.

Hřbitov. Řady hrobů. Jako ve velkoměstě – rozcestí, ulice, slepé ulice. Jen místo domů jsou hroby. Kříže. Pomníky. Místo aut obaly od bonbonů, které vítr vane po pěšinkách.

Místo letadel velké černé vrány s lakomýma a pronikavýma očima, které lákají pozornosti, které přinesli pozůstalí svým zemřelým. Žanna kráčí daleko do hloubi hřbitova. Zastaví se u majestátního pomníku z černé žuly. Do žuly je vytesán nápis: „Kirov Georgij Afanasijevič. Navždy vzpomínáme, tatínku...“ a portrét nějakého staršího muže. Žanna drží v rukou kytici. Klade květiny na náhrobek.

ŽANNA Ahoj, tati... Dlouho jsem za tebou nepřišla. Od loňského roku.

Žanna vytáhne z tašky láhev vodky, skleničku, bonbóny. Nalévá vodku do skleničky.

ŽANNA No, jak se ti tady leží, tati? Není ti zima? Nemrzneš tady? Ano... čest tvé památce... *(pije vodku)* Podívej, tatínku, jaké jsem ti přinesla květiny! Drahá kytice. Jo! Vidiš, pro tebe mi nic není zatěžko, tatínku. Jen ty jsi mi zůstal. K mamince na hrob nejezdím, je to dlouhá cesta, nedostanu se tam. Ale tebe mám tady ve městě. Když jsi mi shnil za humny, ve vlastním svinstvu, tak sis podle všeho na dceru nevzpomněl. Nevzpomněl, že? Měl jsi další děti, na svou Žannu jsi zapomněl a nemyslel jsi na ni. Ale já si na tebe vzpomněla. Převezla jsem tě do města. Umyli jsme tě, měl jsi církevní pohřeb, jak se patří na slušné lidi. Měli jsme smuteční hostinu. Pravda, přišlo málo lidí. Tvoje děti, tatínku, nepřijely. Jenom já sama jsem tam byla. Tvoje Dáša, zmije, byla ve třetím měsíci, neznámo s kým. Nevím, kde teď je. Prý jí někde na severu mrzne zadek. Tvůj syn, Volod'ka, se upil, tatínku. Celý po tobě, někde ve škarpe prý opilý umřel. A tvoje žena, za kterou jsi nás s maminkou vyměnil, ztloustla jako prase, říká se, že už ani neprojde dveřmi. Že se jí bojí děti na ulici. Prý je těžce nemocná. Určitě brzo zdechne. A ať si zdechne, tak jí třeba. Nebylo jí líto mě a maminky, nastěhovala se do našeho bytu a pyšně si vykračovala v ulicích, ohrnovala na všechny nos. Nepamatuješ si to, tatínku, ne? Jak jsi nás s maminkou vystěhoval do místnosti o šesti metrech, to si taky nepamatuješ? Jak jsi uplácel vedoucího na úřadu, aby nás vystěhovali z bytu? To máš špatnou paměť, tatínku. Ležíš tam? Leží se ti dobře v mé rakvi? Rakev jsem ti, tatínku, koupila dubovou, drahou, vykládanou sametem. Já sama jsem ti položila polštářek pod hlavu, aby se ti hezky spalo. Převlékla jsem tě do obleku na zakázku, takový oblek jsi nikdy v životě neměl, tatínku. Vidiš, pro tebe mi nic není zatěžko. Vidiš, jaké jsem ti přinesla květiny? Chodím sem vzpomínat, nezapomínám. Jsem tvoje hodná dceruška, tatínku. Příště ti dovezu auto plné květin, aby ses otáčel v hrobě, tatínku. Aby sis vzpomněl na moji maminku, jak pohubla, jak za tebou chodila žádat o peníze, jak tě prosila, abys mě neopouštěl, jak jí našli metastáze, jak bolestí prokousla polštář. Jak jsi nám neotevřel dveře, jak jsem ve třinácti šla do nemocnice umývat cizí nočníky? Jak jsem v sedmnáct sama pohřbívala maminku a ty jsi ani halířem nepřispěl, jak ses na pohřební hostině opil a začal o mamince sprostě vyřvávat. Pamatuješ nebo ne? Copak, tatínku, zakopali tě? Hluboko do země pohřbili? Červi tě pojídají? A já se mám dobře,

tatínku! Mám obchodní řetězec, velký byt a za městem dvoupatrový dům! Vždyť si to můžu dovolit! Teď si chci koupit jeden dům v Itálii. Všechn nábytek v bytě mám, tatínku, na zakázku, všechno z přírodních materiálů, v jedné barvě, v jednom tónu! Všechny rozmary si můžu dovolit! To máš ale šikovnou dcerušku, tatínku, je to tak? A nezapomínám na tebe. Jaký pomník jsem ti pořídila! A jaké květiny ti nosím. Daroval jsi vůbec někomu za svůj život květinu? Ne, tatínku, nedaroval. Ale já jsem ti je darovala, a ještě daruji, a přijdu si na tebe zase vzpomenout, tatínku, přijdu. Abys z hrobu sténa, tatínku, aby ti bylo v pekle lépe než se mnou. Doufám, tatínku, že trpíš v pekle. Spolu s Volod'ou, svým výrostkem, trpíš? Všichni chlapi jste stejní, všichni jsou jako ty, tatínku, i tvůj Volod'ka, všichni jste hajzli, ani jednoho hodného jsem mezi vámi nepotkala...

V tu chvíli přichází k vedlejšímu hrobu s jednoduchým dřevěným křížem žena. Něco upravuje na hrobu. Vyrývá trávu.

ŽENA (Žanně) Ó, jaké máte krásné květiny... Ty jsou z obchodu, že? A jak se jmenují ty modré, nevíte?

ŽANNA Nevím.

ŽENA Ó, vy jste ale šikovná, přišla jste za svým tatínkem, že ano? Je to váš tatínek? Už dříve jsem si toho hrobu všimla, jaký je tu pomník a epitaf, drahé, musely stát spoustu peněz. Už dříve jsem si říkala, dcerka nebo synek jsou šikovní, takový pomník svému rodiči postavili. Jistě to byl dobrý otec, když vychoval takové děti. Mně už nikdo takový pomník nepostaví. Váš tatínek byl dobrý, že ano?

ŽANNA Nejhorší bídák. Taková svině se jen tak nevidí. Za plotem, bídák, chcípl. A to mu patří.

ŽENA Ale no tak, proč tak škaredě? Jste přeci jeho dcerka. Přesto jste ho milovala, je to tak? Ať byl jakýkoli, byl to otec, toho milujeme vždycky. Je to tak?

ŽANNA Nenávidím ho. Ať shoří v pekle, hajzl.

Pauza.

ŽENA Chudinko moje holčičko... jak jen ti v životě ublížili, dceruško, že je tvé srdce plné takové zlosti....

Pauza.

ŽANNA Nejsem žádná vaše holčička.... Nejsem žádná vaše dceruška! Nejsem chudinka! Jsem bohatá... Jsem bohatá! Mám obchodní řetězec! Nejsem žádná vaše dceruška....

Žanna téměř vyběhne ze hřbitova. Žena ji z dálky křížuje.

Byt Káti a Andreje.

Hraje rádio. Andrej poskakuje před zrcadlem s parukou v rukou, jako by paruka byla mikrofón a on známý zpěvák. Někdo zazvoní. Andrej jde otevřít. Za dveřmi stojí dva mladíci, jejich fotografie by mohli otisknout v učebnicích dějepisu pod kapitolou „Člověk období paleolitu“.

PRVNÍ MLADÍK Jsi Andrej Ivanskij?

ANDREJ Jsem.

Mladíci rychle a sehraně chytí Andrejovy ruce a zkroutí mu je za zády. Jeden z nich ho drží, druhý prohledává byt. Najde jeho klíče a občanku.

ANDREJ Pánové, co se děje?

PRVNÍ MLADÍK Znáš Sinicinu Avdotiji Pavlovnu?

ANDREJ Ne.

PRVNÍ MLADÍK Jak ne? V čím bytě to žiješ?

ANDREJ Aha, no jo, jen jsem zapomněl jméno....

PRVNÍ MLADÍK Co se divíš? Dlužil jsi jí za čtyři měsíce? Stačilo, zmiz odsud! Už jí nic nedlužíš! Teď dlužíš nám! Celou sumu a dvacet litrů za morální újmu. Jasný? Kost'ó, našels jeho občanku?

DRUHÝ MLADÍK Našel. Ale jsou tu jen jedny klíče.

PRVNÍ MLADÍK Kde jsou druhý klíče? (*kroutí Andreji ruce*)

ANDREJ Au! Druhé klíče má žena v porodnici. Hoši, buďte lidi! Moje žena porodila! Kam půjdeme?

DRUHÝ MLADÍK (*prohlíží si Andrejovu občanku*) Narodil ses v Ust'-Išimsku, ne?

ANDREJ Ne v Ust'-Išimsku, ale v Ust'-Išimu.

DRUHÝ MLADÍK No tak táhni do své Prdele, proč's přijel semka?

ANDREJ Ust'-Išim! Vy mi budete diktovat, co mám dělat?

PRVNÍ MLADÍK (*kopne Andreje*) Budeš dělat, co řeknu, jasný? Když řeknu do Prdele, pojedíš do Prdele. Zkrátka, zapamatuj si tohle, ty ňoumo, občanku dostaneš, až vrátíš peníze. Druhý klíče vezmeš ženě a nejpozději zítra je doneseš majitelce. Pamatuješ si to? Ano nebo ne, se ptám?!

ANDREJ Pamatuju. Pánové, stačilo!

PRVNÍ MLADÍK Když stačilo, tak stačilo. Kost'ó, jdeme....

Mladíci vymrští Andreje na schodiště. Za ním letí jeho věci: bunda, boty, čepice.

PRVNÍ MLADÍK Až budeš chtít zpátky svou občanku, zavolej majitelce, řekne ti, jak nás najít.

ANDREJ Pánové, pojd'te, domluvíme se! Všechno vrátím, nechte mě aspoň vzít si věci, mám novorozené dítě!

PRVNÍ MLADÍK Nakašli si!

Andrej se vrhne na prvního mladíka, ten ho kopne do břicha. Andrej se zlomí v pase. Mladíci vezmou Andrejovu občanku a klíče, zavřou byt a odejdou.

Andrej zůstane sedět na zemi. Hledá v bundě telefon, vytáčí číslo.

ANDREJ Haló? Dobrý den, chtěl bych vědět... Říkali jste, že se můžeme nastěhovat za měsíc, a já chápu, že se ještě dodělávají stavební práce, ale nemohli bychom se nastěhovat už teď, žena mi porodila a zůstali jsme bez bytu. Cože? A jak to, že jste z prokuratury? Jak neexistuje? Nebyli vlastníci? Jak je to možné? Počkejte. A vy? Jaká kancelář? Rozumím. Ale, ale... ne, podvedli, to není přesné, vyjebali s náma, to spíš. Ne, paní, já jsem v klidu, klidně se teď zasměju... kdy se schází podílníci? Samozřejmě, přijedu, podám oznámení... Ne, teď nemůžu. Potom nějak přijedu.

Položí telefon.

V prázdném bytě je slyšet rádio, ve kterém vysílají zprávy.

HLASATEL RÁDIA V jihozápadní oblasti neutichají obavy obyvatel. Podvedení podílníci se shromáždili u novostavby na ulici Sobjanina, půl roku čekali na dokončení výstavby, ale nyní, když je stavba dokončena, vyšlo najevo, že firma, která prodávala byty v tomto domě, byla jenom nájemcem, nikoli vlastníkem domu, a byty prodávala na základě zfalšovaných dokumentů. Podvodníci se skrývají, podrobnosti případu vyšetřuje prokuratura. Pro tuto chvíli je to od nás vše, odmlčíme se na reklamní pauzu...

Andrej vytáhne z kapsy od bundy cigarety, kouří. Zazvoní telefon.

ANDREJ Ahoj! Pustili tě? Jak se má můj Mítěnka? Spí? Oddechuje? Dej mu pusku za taťku. Všechno je v pořádku, robátko. V pořádku, ano. Dostal jsem práci. Ne, nebudu manažer, budu vozit zboží. Ale to není nic hrozného, že? Vždyť každé práce si u nás lidé váží. V pondělí nastupuju, další zájemce ani neměli. A vlastně, robátko, jsem si říkal, že se budeme muset vrátit k našim do vsi, nebo do vaší vesnice. Co bychom dělali tady v tom strašném městě? Kdo tady jsme? Jako mravenečci, bezvýznamní cizí lidé. Dům nepostavím, strom nezasadím, a náš syn, co z něj vyroste? Někdo jako já, bezdomovec? Ne, nefilozofuju, opravdu, všechno je v pořádku... Hned přijedu. Taxíkem. Když chytím soukromníka, bude to stačit.

6.

Žanna se ve svém pokoji dívá na televizi bez zvuku. Zvoní telefon.

ŽANNA Haló? Ahoj. No, rozhodla jsem, jak jsem rozhodla. Piš oznámení. Viko, ona tě chce zadupat a ty se chováš stejně tak. Proč bych se měla stavět na tvou stranu? Jsou to vaše dívčí války. To jsou jen pohádky, Viko, že tě někdo musí milovat, nikdo ti nic není dlužný. Usmířila ses s Volod'ou? Dobře. Kam chce, abys s ním odjela? Do Indie na trvalý pobyt? Blbost, Viko. Učiněný nesmysl. Vrháš se do předem prohraného boje. No... ekologie je všude. S ekologií je to tam možná dobrý, ale s hygienou to prý stojí za prd. Já? Díky, Viko, já se mám dobře. Chtěla jsem se vás mladých zeptat, mohli byste mi vypálit nějakou hudbu? Veselou, abych ji měla jako kulisu. Protože po večerech je mi samotné nějak smutno a v televizi jsou kraviny. Ano, nějakou takovou bujarou. Jo, jo! Taneční! Ne, na internet moc nechodím, mám unavené oči od počítače z práce. Seznamovat se přes internet? A k čemu jsou mi nové známosti, starých známých mám plné zuby... Viko, já už na žádné vztahy nevěřím, kromě obchodně-finančních. Ale ty jsi ještě mladá, možná opravdu jed' do té své Indie, co bys dělala tady? Tam jsou prý všichni lidé šťastní, i bezdomovci. No, když se rozhodneš, přineseš žádost, když se nerozhodneš, už se o tom nebudu zmiňovat. Neboj se a nefňukej, nevěš hlavu a všechno ostatní přijde samo! Čekám na cédéčko s hudbou!

Žanna ukončí hovor. Zapne zvuk televize. V televizi běží jakási reklama ve stylu: „Jste mladá, šik, módní a krásná? Zúčastněte se našeho castingu, staňte se soutěžící v naší reality show, vybudujte svoji lásku, získejte své štěstí. Je to jednoduché!“ Žanna vypne televizi. Zvoní telefon. Žanna ho zvedne.

ŽANNA Ahoj, Vitaliji Arkadijeviči! Jak jde život? Proč voláš tak pozdě v noci? Haló? Haló? Kdo je tam? Co? Neslyším! Kdo je to? Haló? Kdo? Barbara? Aha, Barbara. Ahoj Barbaro. Kde je tatínek? Počkej, kam odešli? Tak běž za nimi do pokoje, když ses vzbudila. Jasně. Zavřeli se, pijí víno a povídají si, rozumím. Ano? Tatínek donesl mamince obrovskou kytici? To je dobře, Varjo. To je moc dobře. Cože? Jakou má víno chuť? Počkej, zamyslím se, jaké je. Víno je velmi, víš, velmi trpké a moc lahodné, když ho piješ s někým, s kým je ti dobře. A nepříjemně kyselé, pokud ho piješ sama. Co říkáš? Bojíš se, ale neboj se. Zavři oči a všem strašidlům pod postelí řekni: já jsem stejně nejsilnější, nikoho z vás se nebojím. Rozumíš? No, dobře, běž spát. Tatínkův telefon schovej pod polštář a spi. No tak, nefňukej! Jaký je z tebe bojánek! Lehla sis? Zavři už očka. Pohádku? Poslyš, já neznám žádné pohádky. Maminka s tatínkem se usmíří, přijdou za tebou do pokoje a budou ti vyprávět pohádky. Vymýšlet si je taky neumím. Ticho! Nenuť mě! Dobře... hned, vydrž... Takže, poslouvej. Bylo, nebylo za devatero horami a devatero řekami jedno království a v něm žila holčička. Ne, nebyla to princezna. Hrozně ošklivá holčička, ani trošku nebyla princezna. Potom jí zemřela maminka a její tatínek, darebák, ještě než zemřela, odešel žít s jinou tlustou ženskou. Holčička to všechno překousla, šla studovat na vysokou školu. Roky plynuly dál a začalo se jí dařit ve vlastní firmě. Jako má tvůj tatínek firmu, jen měla obrat o pár milionů vyšší. Zkrátka, holčička byla šikovnější než většina ostatních. Tančit holčička nechodila, vůbec nikam nechodila, jenom do práce a zase domů. Až jednou potkala prince. Ten taky vůbec nebyl princ, prostě normální chlap. Ne, ne tvůj tatínek. Jiný princ. Začali po sobě pokukovat na pracovních schůzkách. V jídelně jí kupoval salát mimózu. Pak spolu jeli do Prahy, vodili se za ruce, drželi se. Byla jsi už někdy v Praze?

Popros tatínka, aby tě tam vzal. Hrozná nádhera. Potom se vzali. Takové štěstí, že by se jeden podělal. Promiň. Tak ne. Bylo jim spolu hezky, slovy se to nedá popsat. Potom se byznys holčičky stal dceřinou společností toho prince. Potom... Potom holčička otěhotněla. V práci blbla do záchodu podle harmonogramu. Strašná toxikóza. Ale s princem se něco stalo, přestal spát doma, začal pít, sprostě nadával. Prostě začal nepohádkový příběh. Ze stresu holčička potratila. A prince jako by to potěšilo, byl k ní laskavější, začal se usmívat, večer se vracel domů. A pak jednou navrhl naší holčičce podepsat velmi zvláštní smlouvu. Holčička nesouhlasila. Princ se v mžiku změnil, chtěl holčičce vzít její byznys... Křičel. Dupal. Tahal ji po soudech. Holčička se vším bojovala. Protože byla silná a chytrá. Princ na ni poslal ještě i protikorupční kontrolory. Ale to už je jiný příběh... A na posledním setkání jí řekl: „Kde jsi ty, tam není vzduch, poděkuj mi, že jsem tě ještě nezaškrtil.“ Ale holčička ho stále milovala. Láska je láska, ale přesto sebrala veškerou svou sílu, zatnula zuby a zvládla to, nevyměkla. Potom roky zase jen pracovala. Holčička potkala ještě jednoho, ale tentokrát ne prince, ale ubožáka. A zase spolu jezdili do dalekých krajin, vodili se za ruce, a on se potom sebral a jednoho dne od ní odešel. Tehdy se na sebe holčička podívala do zrcadla, dívá se a vidí, že před ní nestojí žádná holčička, ale strašlivá ježibaba. A ještě k tomu hloupá koza. To byla celá pohádka. Haló? Spíš? No, jen spi... Sladké sny, Barbaro.

Žanna položí telefon.

7.

Schodiště před bytem Žanny. Z výtahu vystoupí Andrej a Káťa. Andrej má na rukou malé klubičko. Káťa pláče.

KÁŤA Viděl jsi, jak se na nás dívali hlídači? Jako bychom byli bezdomovci... A my jsme...

ANDREJ Normálně se dívali, znám je. Sejdi o půl patra níž...

KÁŤA Dej mi Mítěnku, nebo mu něco udělá...

ANDREJ Jsi hloupá? Ona je normální. Stačilo, běž dolů, zazvoním....

Káťa sejde do mezipatra. Andrej zazvoní u dveří. Žanna otvírá.

ŽANNA Ó! Koho mi sem čerti nesou!

ANDREJ Žanno...

ŽANNA Sbohem.

ANDREJ Žanno, narodil se mi syn!

ŽANNA Gratuluju. *(Chce zavřít dveře)*

ANDREJ A nemáme teď kde žít.

ŽANNA A?

ANDREJ A. Vyhnali nás z bytu, nemáme peníze, venku je mínus patnáct.

ŽANNA A co já s tím? Jsem Armáda spásy?

ANDREJ Žanno, já vím, že jsem hajzl. ... Zítra brzy ráno odjedeme ke Kátě na vesnici. Ale autobusy teď už nejezdí. Necháš nás tu přespat na jednu noc? Kam máme jít v noci s dítětem? Jedni známí mají vypnutý telefon, druzí jsou mimo město.

Pauza

ŽANNA A kde je ta tvoje Kát'a?

ANDREJ Stojí tamhle dole...

ŽANNA Pojd'te dál...

Odejde do bytu.

Andrej volá Kát'u. Spolu vejdou do bytu Žanny. Andrej drží dítě na ruku, zatímco se Kát'a vyzouvá, potom dá dítě Kátě a sám se vyzouvá.

KÁŤA *(šeptem)* V takovém velkém bytě jsi žil?

Andrej přikývne.

KÁŤA Kam máme jít?

ANDREJ Nevím....

Kát'a a Andrej stojí uprostřed chodby. Kát'a upravuje dítěti čepičku. Z pokoje vyjde Žanna.

ŽANNA No co?

ANDREJ No.

ŽANNA Jak jste pojmenovali syna?

ANDREJ Dmitrij. Mít'a.

ŽANNA Mít'a, to je přeslazené, Dmitrij, to je krásné. Dobře. A ty budeš asi Kát'a?

KÁŤA Kát'a.

ŽANNA Tak jo, doufám, že jsi hrozná.

ANDREJ Kam máme jít?

ŽANNA Běžte do obývacího, tam se domluvíme...

ANDREJ Kát'o, tamtudy běž...

Kát'a s dítětem odejde do obývacího, Andrej s Žannou zůstanou stát v chodbě. Mlčí.

ANDREJ Odpusť mi, Žanno. Jsi strašně hodná.

Pauza.

ŽANNA Ne, Andreji. Jsem strašná a zlá. A přestaň mě ponižovat.

ANDREJ Jsi silná, Žanno.

Pauza.

ŽANNA Ne. Kdybych byla silná, tak bys tu nebyl. Nech mě být, ano? Čisté povlečení je ve skříni, běžte do patra, tam si ustelte a ať vás nevidím!

ANDREJ Ukradli mi byt...

ŽANNA *(krčí rameny)* Můžeš si za to sám...

ANDREJ A nemám teď občanku. Jsem bezdomovec.

ŽANNA Mám tě litovat?

Žanna odchází do svého pokoje. Zapne televizi. Dívá se na ni bez zvuku.

8.

Je noc. Žanna spí. Televizi ani nevypla. Do ložnice vejde Andrej. Tiše se dotkne ramene Žanny. Žanna něco mumlá ze spánku, otevře oči.

ŽANNA Co chceš?

ANDREJ Nemáš teploměr?

ŽANNA Cože?

ANDREJ Kát'a se nastydla, asi tou cestou. Má teplotu, celá hoří.

ŽANNA Podívej se do komody, tam, kde se válí různé suvenýry. Je tam taková velká červená krabice s léky.

ANDREJ A to jsi říkala, že lékům nevěříš....

ŽANNA Ty jsi toho taky hodně namluvil!

Andrej chce odejít.

ŽANNA Počkej! A jak je Dmitriji?

ANDREJ Dobře. Nemá teplotu.

ŽANNA Ale vždyť se nakazí! Chceš, aby tvůj syn v prvním týdnu života onemocněl?

ANDREJ Ne. Ale co mám dělat?

ŽANNA Dones ho sem.

ANDREJ Kam?

ŽANNA Sem. Ke mně. Já ho přece nezakousnu! Najdeš tam heřmánek, léky na teplotu, horkou vodu a hlavně hodně...no tak šup, co stojíš?

ANDREJ Dobře, už běžím...

Andrej odejde. Žanna se rychle obléká. Andrej se vrací s dítětem v náruči. Podává ho Žanně.

ANDREJ Tady. Hlavně opatrně. Je jí opravdu zle, je celá propocená....

ŽANNA *(bere dítě do rukou)* Možná zavolat rychlou?

ANDREJ Zítra máme odjíždět.

ŽANNA Podívej, jak spinká, tak spokojeně. Jestli jí do zítřka nebude líp, bude potřebovat antibiotika.

ANDREJ Ale ona kojí.

ŽANNA Budete muset hledat kojnou. Nebo na sunar.

ANDREJ Kde nějakou najdeme?

ŽANNA Co stojíš? Běž léčit svou strašilku!

Andrej odejde. Žanna sedí na posteli s dítětem na rukou. Houpe ho. Je noc. Ticho.

ŽANNA Ty ses vzbudil? Nedělej, že ne, já to viděla, otevřel jsi oči. Tiše, tiše.... Tvoje maminka onemocněla. Onemocněla, povídám. To je na hlavu lítat v mrazu po venku. No, co koukáš? Já jsem teta Žanna. Teta Žanna. Ano. Už jsem teta. Co ti mám ještě o sobě říct? Já jsem, Dmitriji, kráva. A ty jsi tak maličký. Kam s tebou chtějí jet? Do jaké vesnice? Nemocní s holým zadkem v mrazu. Kam tě potáhnou? Tak krásné dítě a chtěli, aby promrzlo. No jo, jejich dítě, jejich věc. Já, Dmitriji, nemám ani děti ani dědice, ani rodinu, ani přátele. Nějak se to stalo. Ale chtěla bych se o někoho starat. Nezištně. Někoho milovat. Ale bez té hrůzy, bez toho, že potom musíš zatínat zuby a získávat zpět své srdce, říkat si, že tentokrát to bylo naposledy, že už nikdy víc. Odjedu do Indie, tam jsou prý všichni šťastní, všichni se mají rádi. Nebo se naučím vyprávět pohádky. Založím si dobročinnou organizaci, když bude dítě samo doma, nebo mu někdo ublíží, nebo se probudí uprostřed noci, zavolá na moje číslo a já mu povím pohádku. Jakoukoli. Kterou si vybere. Budu si s ním povídat o čemkoli na světě. No co? Podle mě je to skvělý nápad. Co myslíš? Důležité je žít, Dmitriji, nehleď na nic jiného. Kráče se vztyčenou hlavou a nevzdávej se. A když dochází síly, musíš si vymyslet pohádku. Když přijdeš s dobrou pohádkou, můžeš s ní prožít celou věčnost. Do konce života se s ní nemusíš rozloučit. Ale když bude špatná, budeš trpět. Já měla špatnou. Celý život jsem všem dokazovala, že jsem lepší, silnější, nejlepší ze všech, nejdřív jednomu, potom druhému... a teď se mi nic nechce dokazovat. Ani nemám komu. Chci prostě někoho mít ráda. Můžu mít ráda aspoň tebe. Vlastně, děti jsou mi lhostejné. Ale nějak člověk musí žít. Musí žít, nehleď na všechno. Najít v sobě sílu, i když už žádná nezbyvá. Trpět, chřádnout, zatnout zuby a žít dál.

Do pokoje vejde Andrej.

ANDREJ Kát'a by chtěla dítě zpátky. Už je jí líp....

ŽANNA A virům je taky líp? Za půl hodiny se jim udělalo líp?

ANDREJ Prosí. Přímo pláče...

Žanna vrátí dítě Andreji.

ŽANNA Nikam zítra v tom mrazu nepojedete. Nepustím vás.

ANDREJ Ale...

ŽANNA Ne.

ANDREJ No, dobře... Žanno, počkej... a co pak?

ŽANNA Pak přijde nový den.

Žanna přijde k Andreji, upraví chlapečkovi čepičku. Žanna a Andrej stojí se sklopenýma očima.

Andrej s dítětem v náručí odchází. Žanna chodí po místnosti. Bere si telefon a vytáčí číslo.

ŽANNA Zdravím, služebníku lidu! Nevzbudila jsem tě? Víím, že jsi ranní ptáče a brzy vstáváš... No, jak jde život, kamarádíčku z výšky? Práce, chápu. Všichni mají práci. Jsem na tebe hrdá, když tě vidím v televizi. Volám ti, abych se zeptala. Řekni mi, zbavit někoho rodičovských práv, je to u nás lehké nebo ani ne? No, jo, je to zvláštní otázka. Rodiče jsou oba bezdomovci, nemají vlastní bydlení, ani peníze nemají. On je alkoholik, ona narkomanka, můžu to dosvědčit u soudu. Dalo by se to zkusit, ano? Mohla bych k tobě dnes večer přijet a popovídáme si o všem podrobněji u vodky, ano? Nic dnes večer nemáš, že ne? Vezmu domácí pálenku a slaninu! Ne, lepší jsi neměl! A jak se ti odvděčím, na tom se dohodneme, víš, že nezůstávám dlužná. Tak dobře. Marinku moc pozdravuj! Tak večer, kamarádíčku!

Žanna stojí, dívá se z okna.

Konec.

2.2. Analýza překladu

Na základě teoretické části této diplomové práce byla rozdělena analýza překladu na dvě části, gramatickou a lexikální, podle teorie transformací Reckera. Podkapitoly analýzy jsou děleny podle jazykových jevů a komentář k překladu, srovnání řešení, popřípadě transformace, jsou uváděny u jednotlivých tabulek s příklady.

Z důvodu přehlednosti a efektivity byla pro tuto práci zvolena metoda stručné analýzy v následujících tabulkách. Na ukázkách níže uváděných vět, slovních spojení nebo i jednotlivých slov není možné plně objasnit celý kontext, pro ten je nezbytné seznámit se s celým textem hry a jednoho nebo obou překladů. Celkovou kvalitu překladu nelze hodnotit pouze na základě stručné analýzy a srovnání, ale mohou na nich být demonstrovány mnohé překladatelské postupy a řešení. Zhodnocení překladů bude následovat v závěru práce.

V gramatické části analýzy budou rozebrány některé z překladatelských transformací v rovině morfologie a syntaxe ruštiny a češtiny, které se v textu vyskytly. Gramatické jevy jsou typické pro překlady všech druhů textů neohledně na jejich funkci. Recker dělí gramatické transformace na změny slovních druhů a větných členů. Toto dělení jsme rozšířili o stavbu věty a s ní související elipsy.

Lexikální část se věnuje složkám jazyka, které v textu zastávají jak sémantickou, tak i expresivní a estetickou funkci. V této části bude věnována pozornost překladu frazeologismů, vlastních jmen, reálií, anglicismů, vulgarismů a slov citově zabarvených. Tato část se věnuje nespisovným a hovorovým prvkům, přestože se jedná kromě lexikálních i o morfologické a fonetické prvky.

Mezi lexikálními transformacemi Recker uvádí konkretizaci, generalizaci, diferenciaci, antonymický překlad kompenzací ztrát, vzniklých při překládání na významové úrovni a v celkovém přestylizování. V následující analýze jsou přirozeně uvedené nejen tyto transformace, ale všechny postupy, které byly při překladu využívány. Nejčastěji se jednalo o substituci.

Všechny jevy jsou popsány pouze na některých nejzajímavějších vybraných příkladech. Překlad Magdové (dále MM) je uváděn v pravém sloupci, pouze pokud je natolik odlišný od překladu Klimentové (dále MK), že je nutné pokusit se vysvětlit pravděpodobný důvod takto odlišných řešení.

Než přejdeme k samotné analýze, pozastavíme se u překladu názvu hry. Název v originále zní Жанна/Дальше будет новый день. První část tvoří jméno hlavní hrdinky, které oba české překlady řeší transkripcí, druhou tvoří fráze, která zazní v samotném závěru hry, kdy na otázku Andreje: „А дальше?“, odpovídá Žanna: „Дальше будет новый день.“ Aby z této fráze vznikl vhodný název, obě překladatelky smýšlely podobně, a vznikly dva jen nepatrně odlišné názvy.

MK	MM
ANDREJ: No, dobře... Žanno, počkej... a co pak? ŽANNA: Pak přijde nový den.	ANDREJ: No dobře... počkej Žanno, ale co bude pak? ŽANNA: Pak bude nový den.

2.2.1. Gramatická analýza

V následující kapitole jsou uvedeny příklady gramatických transformací, jakožto překladatelských procesů vyvolaných rozdílnostmi v morfologickém a syntaktickém plánu výchozího a cílového jazyka. Kromě gramatických kategorií a větných členů jde také o elipsy, které ruština a čeština využívá podle jiných zákonitostí.

2.2.1.1. Změna slovních druhů

Příčestí trpné je pro češtinu netypické, proto byl zvolen překlad slovesem v činném rodě. MM zvolila vynechání, což je také adekvátní řešení. Podstatné jméno lze často pro úspornost a větší přirozenost mluvy nahradit zájmenem. Slovesné vazby lze také často zaměnit, buďto konkrétnějším slovesem nebo jinou vazbou, jako v překladu MM využitím příslovce *taky*, přestože první část věty je v dané výpovědi redundantní.

У тебя есть пятнадцать минут, чтобы убраться. Зубную щетку можешь забрать с собой. Все остальное куплено на мои деньги и тебе не принадлежит.	MK: Máš patnáct minut na to, abys vypadl. Kartáček na zuby si můžeš nechat. Všechno ostatní jsem koupila za svoje peníze a tobě to nepatří.	MM: Máš patnáct minut na to, abys zmizel. Zubní kartáček si můžeš vzít s sebou. Všechno ostatní (<i>vynechané</i>) za moje peníze ti nepatří.
Андрей целует Катю в ответ	MK: Andrej jí polibky opětuje	MM: Andrej ji na to odpovídá a líbá ji taky

2.2.1.2. Změna větných členů

Záměny větných členů je nutná v případech vyjádření vlastnictví a existence, jelikož se vazby sloves *mít* a *být* v ruštině a češtině zásadně liší. V následujících příkladech vidíme vazbu *есть* + *у кого* a nevyjádřené *есть*, které se do češtiny převádějí slovesem *mít*, ale podmět se nutně mění.

На ней шелковый пеньюар.	Na sobě má hedvábnou košilku.
Что будет у нас этот миллион, верю.	Věřím, že budeme mít ten milion.

Přívlastky jsou pro češtinu typičtější shodné, pro ruštinu neshodné, především jde-li o přívlastňovací přídavná jména jako níže uvedené *сказки Пушкина* či *телефон Андрея*. Přesto ale nelze nahradit neshodný přívlastek shodným ve všech případech. Např. *квартира Жанны* byla oběma překladatelkami ponechána i v češtině jako *byt Žanny*. Za prvé proto, že ve scénických poznámkách se toto spojení vyskytovalo často v neúplných větách a neshodný přívlastek je kratší a údernější. V textu potom zní v češtině jednodušeji z důvodu lehčí vyslovitelnosti a pochopitelnosti než *Žannin byt*. U jiných přídavných jmen než přívlastňovacích je na překladateli, jestli ponechá přívlastek neshodný nebo jej nahradí shodným, v níže uvedeném příkladu jsou možné obě varianty.

сказки Пушкина	МК: Pohádky od Puškina	ММ: Puškinovy povídky
Телефон Андрея	МК: Andrejův telefon	ММ: Andrejův telefon
Сеть магазинов	МК: Obchodní řetězec	ММ: síť obchodů

2.2.1.3. Přechodníky

Přechodníky jsou slovesné tvary běžně užívané v ruštině, v písemném projevu hojněji než v mluveném projevu. V češtině se přechodníky považují za zastaralé. Ve hře Pulinovič se vyskytují ve scénických poznámkách. V češtině se přechodníky většinou nahrazují vedlejší větou, multiverbizací apod.

На кухню заходит Андрей, в тапочках и махровом халате. В руках у него сотовый телефон, который беспрерывно звонит. Входя на кухню,	Do kuchyně vchází Andrej v pantoflích a ve froté županu. Drží v rukou mobilní telefon, který nepřetržitě vyzvání. Zavírá za sebou dveře.
---	--

Андрей прикрывает за собой дверь. Отвечает на звонок.	
--	--

Jelikož z předchozí věty vyplývá, že Andrej vešel do kuchyně, není potřeba tuto skutečnost v rámci scénické poznámky opakovat a hledat způsob nahrazení přechodníku vedlejší větou (např. když vešel/poté co vešel do kuchyně).

Андрей уходит, хлопнув дверю.	МК: Andrej odchází, třískne dveřmi.	ММ: Andrej odchází, práskne dveřmi.
-------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------

V druhém případě je přechodník minulého času nahrazen slovesem v přítomném čase.

Катя с Андреем сидят на диване, прижавшись друг к другу.	МК: Kát'a s Andrejem sedí na gauči, přitisknutí jeden k druhému.	ММ: Kát'a s Andrejem sedí na divanu, přitisknutí k sobě.
---	--	--

Přechodník může být přeložen přídatným jménem, krátkou nebo dlouhou formou.

2.2.1.4. Univerbizace

Specifická záměna slovních druhů, kdy se více slov (slovních druhů) přeloží jednoslovným výrazem.

В соседней комнате, рыдая, Вика разговаривает по телефону .	МК: Ve vedlejší místnosti telefonuje plačící Vika.	ММ: V sousední místnosti mluví plačící Vika do telefonu .
Андрей отрицательно качает головой.	МК: Andrej вртí hlavou.	ММ: Andrej zamítavě kývá hlavou.

Ruština často využívá vazby slovesa s podstatným jménem, pokud je možné využít v češtině pouze významové sloveso, je vhodné při překladu využít univerbizace.

V druhém příkladu dochází v překladu ММ k doslovnému překladu, který v češtině způsobuje nedorozumění. Zachovat slovo *zamítavě* je možné, ale v kombinaci se slovesem vrtět je sémanticky nadbytečné. *Kývat* signalizuje pozitivní sémantickou hodnotu.

2.2.1.5. Změna gramatické kategorie

Грязищи по колени	МК: bláta až po kolena	ММ: špína až po kolena
-------------------	------------------------	------------------------

V ruštině a češtině se mnohdy liší všechny gramatické kategorie, pád, rod, číslo, vid atd. Je potřeba při překladu nezapomínat na to, jaký tvar je užíváný v češtině a nenechat se

ovlivnit negativní interferencí, jako ve výše uvedeném příkladu změnit jednotné číslo na množné.

А тебе кулаком по столу - иди и добейся!	Ale hrozil mi pěstí, běž a dokaž to!
--	--------------------------------------

Změna osoby ve vyprávění, jelikož se sloveso ve druhé osobě vyskytla v rámci delšího vyprávění jen jednou. Během vyprávění se střídají také časy. V některých situacích znělo přirozeněji čas pozměnit na rozdíl od originálu do minulosti, aby bylo vyprávění v rámci jedné výpovědi konzistentnější. V překladu MM bylo naopak zvoleno zachování časů shodně s originálem. Stejně jako v originále MM převedla i elipsy sloves a další textové elementy.

<p>КАТЯ: Сам связал? Серьезно? АНДРЕЙ: Ну да. Из школы приду, поем, и к бабушке в комнату – ниточки у нее там всякие на журнальном столике, шерсть, спицы – интересно! (...) Потом мы с ней пойдем ужин на кухню готовить. Приготовим, посидим еще, чаю попьем. Потом уже мама с батей придут. Пужинаем все вместе, и я опять к бабушке в комнату вязать. И так пока уроки не погонят делать. Батя ругался только на меня, что я с пацанами не дружу, и бабой расту. А бабушке и маме нравилось. (...)</p>	<p>МК: KÁŤA: Sám jsi ho upletl? Opravdu? ANDREJ: No ano. Přišel jsem ze školy, najedl se a šel k babičce do pokoje, na konferenčním stolku tam měla všelijaké nitě, vlnu, jehlice, bylo to zajímavé! (...) Pak jsme šli do kuchyně uvařit večeři. Když bylo uvařeno, ještě jsme poseděli a dali si čaj. Potom přišli máma s tátou, všichni jsme se spolu najedli, a já šel zase k babičce do pokoje plést. A tak jsem do té doby nestihl ani úkoly do školy. Táta se na mě strašně zlobil, že se nekamarádím s klukama a vyrostete ze mě baba. Ale babičce a mámě se to líbilo. (...)</p>	<p>MM: KÁŤA: To jsi upletl sám? Vážně. ANDREJ: No jo. Přijdu ze školy, najím se a k babičce. Na novinovým stolku měla všelijaký nitky, kožešiny, jehlice – prostě nádhera. (...) Pak spolu jdeme do kuchyně dělat večeři. Přichystáme ji, ještě chvíli posedíme, popijeme čaj. Pak přijde mamka s otcem. Všichni společně povečeříme, a zase k babičce plést. Dokud mě nevyženou dělat úkoly. Otec se zlobil, že se nekamarádím s klukama a roste ze mě bábovka. Ale babičce a mamce se to líbilo. (...)</p>
---	--	---

2.2.1.6. Stavba věty

Stavba věty v ruštině a češtině není příliš rozdílná, jsou jen některé prvky, kterým je při překladu potřeba věnovat pozornost. V ruštině se v přítomném čase nevyjadřuje sloveso *být*, místo něj použita pomlčka je v češtině méně užívaná. V některých případech je v češtině taková skladba věty funkční, ale neměla by se v překladu

nadužívat. Pomlčku v češtině lze nahradit čárkou, slovesem nebo je možné věty rozdělit, v každé situaci je třeba zvážit vhodný postup.

В квартиру заходят Жанна и Виталий – мужчина лет пятидесяти, подтянутый, в таком модном, «под молодежный стиль» пиджаке и джинсах со «стильными потертостями».	МК: Žanna a Vitalij vchází do bytu. Vitalij je muž kolem padesátky, sešněrovaný v moderním saku a stylově potrhaných džínách.	ММ: Do bytu vchází Žanna a Vitalij – muž okolo padesátky v moderním saku mladistvého vzhledu a ve stylově ošoupaných džínách.
А потом думаю – на наше государство надеяться – лучше сразу в петлю!	МК: А pak si říkám, to už je lepší strčit hlavu do oprátky než věřit našemu státu.	ММ: А pak si říkám: „Než se spolehnout na náš stát, to si radši hodim mašli!

V prvním příkladu byla originální věta rozdělena na dvě věty a byl změněn slovosled, jak jde ale vidět z překladu ММ, i zachování ruské stavby věty je v tomto případě v češtině funkční. Druhý příklad ukazuje nutnost přestavby věty v češtině bez pomlček.

Сам говорил – богатая.	МК: Sám jsi říkal, že je bohatá.
------------------------	----------------------------------

Poslední příklad ukazuje nutnost rozšíření věty větou vedlejší.

2.2.1.7. Elipsy

Elipsy sloves v ruštině už se v některých příkladech vyskytly, ukážeme si ale ještě některé další. Na rozdíl od ruštiny je v češtině sloveso nutné, ale běžně se vynechává zájmeno v roli podmětu. Při procesu překládání je nutné na takovéto záměny dbát.

Ты меня слышишь?	Slyšíš mě?
Чего это мы о детях? Давай о... не знаю, о музыке там, о чем еще, о театре...	Proč mluvíme o dětech? Pojd'me se bavit о... nevím, о hudbě, о чем ještě, о divadle...

Как тебе?	МК: Jak se ti líbí?	ММ: Tak co?
-----------	---------------------	-------------

Výše zmíněná věta s vynechaným slovesem je příklad toho, že bez kontextu nemůžeme odhadnout správný význam, jednalo se o situaci z návštěvy, kdy se Žanna ptala Vitalije,

jak se mu líbí její byt. Adekvátnějším řešením je konkretizace a doplnění plnovýznamového slovesa podle kontextu.

Ты рад? Рад?	MK: Jsi rád? Jsi rád?	MM: Jsi rád?
--------------	-----------------------	--------------

Opakování frází, slov nebo i vět není bezvýznamné, naopak, umožňuje postavám svými promluvami ukázat emoce, v tomto případě naléhání, prosbu, vyžadování pozornosti a odpovědi, a proto musí být zachováno. Varianta s vynecháním slovesa by pro češtinu byla velmi atypická, mohla být zvolena např. verze: „Jsi rád? Tak jsi?“, nejadekvátnější verzí se jeví verze umístěná v tabulce.

2.2.2. Lexikální analýza

Většina z jazykových jevů, jejichž překlad bude uveden v této podkapitole, jsou expresivními elementy, které jsou charakteristické pro mluvenou řeč dramatu a vyjadřují i subjektivitu postav. Jazykové a lexikální jevy v této kapitole se prolínají napříč podkapitolami, spousta výrazů a slovních spojení má elementy jak frazeologismů, hovorovosti, expresivity atd. Dělení není nijak závazné, v konkrétních příkladech a tabulkách jsou uvedena většinou obě překladatelská řešení a krátký komentář k nim. Překlady těchto lexikálních jednotek by měly zachovat přirozenou živost, estetickou funkci výpovědi a předat informační hodnotu, pokud ji originální překladová jednotka obsahuje.

2.2.2.1. Frazeologismy a obrazná pojmenování

Frazeologismy společně s dalšími ustálenými slovními spojeními a obraznými prvky vyjadřujícími expresivitu jsou v dialogickém projevu překládané hry nejvýraznějším stylistickým prvkem. Pokud k nim v češtině neexistuje ekvivalent, je potřeba převést překladovou jednotku výchozího jazyka jiným obrazným vyjádřením a rozhodnout se, je-li v originálním textu významnější obraz, význam či vyjádření emoce nebo pocitu.

Не было счастья, да несчастье. (elipsa - <i>помогло</i>)	Máme štěstí v neštěstí.	
Стараюсь. Держу судьбу за хвост.	MK: Snažím se. Držím osud za pačesy.	MM: Snažím se. Držím svůj osud pevně v rukách.

Příklad substituce téměř ekvivalentních výrazů z cílového jazyka.

На брудершафт?	MK: Na přátelství?	MM: na tykání?!
----------------	--------------------	-----------------

V kontextu hry, kdy si postavy už dříve tykaly, nelze frázi přeložit *na tykáni*, přestože bývá takto velmi často užívána. V daném případě je potřeba zvolit frázi *na přátelství*, popř. *kamarádství*, *kumpánství*.

Эти здоровые лбы, квартиру-машину им, и в добрый путь , они сами все лучше меня знают.	Ti velcí nevděčníci, chtějí byt, auto, a sbohem , sami vědí všechno líp než já.	MM: Pěkný flákači, byt – auto, všechno vědí líp než já. (<i>vynechané</i>)
---	--	---

Výraz *в добрый путь* nemůže být přeložen doslovně, ale může být zachován sémantický okruh daného vyjádření s použitím velmi blízkého výrazu *sbohem*.

Výpustka tohoto výrazu je neopodstatněná.

А я же такой – я свое не мытьем, так катаньем . ⁶	МК: Ale já takový nejsem, když si něco umanu, dostanu to.	MM: A já, když to nejde po dobrém, půjde to po zlém.
---	---	--

Překlad MM by v jiném kontextu byl adekvátní, ale v daném (získávání přízně slečny) se více hodí opisný překlad než záměna českým frazeologismem s nepatrně odlišným významem.

Екарный бабай!	МК: U všech rohatých, to snad není pravda!	MM: do prdele
----------------	--	---------------

Výraz *Екарный бабай* nemá sémantický smysl, ale je nespisovným prvkem, který vyjadřuje překvapení, údiv. Vulgarizovat jej je zbytečné zesílení a způsobuje ztrátu vyjádření pocitů, neboť překlad MM může být použit z jakékoli situace a emocií.

АНДРЕЙ: Родишь и поженимся. Какая свадьба с пузом ?	ANDREJ: Porodíš a vezmeme se. Co by to bylo za svatbu s břichem ?	ANDREJ: Až porodíš, vezmeme se, jaká by to byla svatba s pupkem .
КАТЯ: Нет, так не положено. Ребенок без свадьбы - это называется нагулять .	КАТЯ: Ne, tak to nemá být. Dítě bez svatby, tomu se říká být zbouchnutá .	КАТЯ: Tak jsme se nedomluvili. Budou říkat, že jsem si uhnala parchanta .

⁶ (Разг. Экспрес. Не одним, так другим способом (добиваться чего-либо, досаждать кому-либо). — А то другой сосед у нас в те поры завёлся, Комов Степан Никтополионьч. Замучил было отца совсем: не мытьём, так катаньем (Тургенев. Олводворец Овсяников). Phraseology.academic.ru

Hovor. Expres. Když ne jedním, tak jiným způsobem (snažit se o něco, lézt někomu na nervy) „V témž čase usadil se u nás druhý souseď, – Комов, Штёпан Никтополионьч. Был быотцеу́плне́ умучил: нелі прадлем, так вáлем.“ (Тургенёв, Корунні седлák Овсjanиков, překlad František Mach, 1874)

АНДРЕЙ: А свадьба с пузом называется по залету .	ANDREJ: A svatbě s břichem se říká vynucená .	ANDREJ: A o nevěstě s pupkem se říká: „ Musela se vdávat .“
---	--	--

Negativní expresivitu MK mírně zeslabuje a MM zesiluje, což odpovídá stylu obou překladů.

Что мы, богачи что ли, шиковать – просто накроем на стол, посидим, музыку включим.	МК: Jsme snad boháči, abychom honili parádu? Prostě prostře stoly, posedíme, pustíme hudbu.	ММ: Copak jsme boháči – prostře stůl, posedíme, pustíme si k tomu hudbu.
---	---	--

Vynechané *шиковать* znamená vystavovat na odiv, dělat něco na efekt. Pro výpustku v překladu není opodstatnění, sloveso *шиковать* lze jednoduše přeložit, obrazně nebo opisně.

Не сыпь ей соль на рану, Вика. Как бы нам потом эта соль в глаза не полетела!	МК: Nelej olej do ohně, Viko. Obrátí se to proti nám!	ММ: Nesyp jí sůl do rány, Viko. Tahle sůl nám pak napadá do očí.
---	---	--

Frazeologismus má ekvivalent v češtině se stejnou obrazností, řešení MM je bližší originálu. Druhá věta ale nezní tak důrazně jako přímé vyjádření. Nicméně obě řešení jsou adekvátní.

Я не бзжу, уже лечу ракетой!	МК: Já nejsem podělaná, už letím jako blesk.	ММ: Startuju a vyrážím z garáže.
------------------------------	--	----------------------------------

Vynechání sloveso *бздеть* (vulgárně bát se/prdět) sémanticky ochuzuje výpověď. Čeština nabízí více způsobů, jak tento výraz vyjádřit. Druhá část věty byla MK nahrazena frazeologismem, MM vytvořila autorské obrazné spojení, které se snaží zachovat sémantickou kategorii, ale smysl plně nepředává.

Ну, думаю – все, вот оно, Жанна, твое времечко настало. Была не была! Или пан или пропал – готовь вазелин!	МК: Říkám si, tak a je to, Žanno, teď přišla tvá chvíle. Staň se, co se má stát. Co tě nezabije, to tě posílí. Je dokonáno!	ММ: „Tak Žanno,“ říkám si. „Nastal tvůj čas. Buď a nebo!“ (výpustky)
Кожаные куртки! Рэкет!	МК: Kožené bundy! Vymahači!	ММ: Chlápci v kožených bundách – vyděrači!

První příklad je výpověď složená z více frazeologismů s podobným významem, ale přestože se může zdát, že jde o redundanci, opakování plní stylistickou funkci a zdůrazňuje napjatou situaci uprostřed dlouhého monologického vyprávění, je lépe jej zachovat. Druhý příklad jsou opět krátké, úderné, částečné věty neb spíše jen výkřiky. Jejich spojení přes pomlčku je plně funkční, pro češtinu je takto ucelenější věta adekvátnější než úplné zachování skladby originálu.

У него аж глаза от возмущения забегали, процентов-то накапало с гулькин нос.	MK: Rozhořčením se mu až protočily panenky, z úroků mu kápl sotva ždíbec.	MM: Rozhořčením valil voči, jak utřel.
Меня ограбили до нитки, в дефолт разорилась и все с нуля начинала	MK: oškubali mě jako slepici, firma šla ke dnu a začínala jsem od píky	MM: o všechno mě vobrali a já začínala znova od nuly
Ты куда улетел?	MK: Kam ti uletěly včely?	MM: Kam jsi odletěl?
смотрит на него во все глаза	MK: nemůže se na něj vynadívát	MM: poulí na něho oči
Эта старая дракониха съела мне весь мозг.	MK: Ta stará rašple mi nedala pokoj.	MM: Tahle stará čarodějnice mi tady vysála celej mozek

V této skupině frazeologismů oba překlady zachovávají obraznost, ale je zde jemný rozdíl v jejich expresivnosti, výrazy *valit oči* a *poulit oči* jsou spojené spíše s překvapením. Navíc kromě frazeologismů se v originální výpovědi nachází sémanticky důležité výrazy, které MM v prvních dvou ukázkách vynechává. Překlad frazeologismu by měl předat smysl i za cenu nemožnosti zachování stejné obraznosti, viz poslední příklad v tabulce.

V následující tabulce jsou uvedeny frazeologismy, které nemají český ekvivalent a jejich řešením je podobný význam a jinou expresivitou.

Куда ты денешься с подводной лодки?	Vrháš se do předem prohraného boje!
Не ссы и не ной, держи хвост пистолетом, а все остальное приложится!	Neboj se a neřňukej, nevěš hlavu a všechno ostatní přijde samo!
Какие люди в Голливуде!	Koho mi sem čerti nesou?
С лошадиным лицом ходила, фыркала	Pyšně si vykračovala v ulicích, ohrnovala na všechny nos

Další frazeologismus existuje v ruštině a češtině, ale používá se se slovesem v rozdílném vidu.

чтобы ты там в гробу перевернулся	МК: aby ses otáčel v hrobě	ММ: aby ses v tom hrobě obrátil
-----------------------------------	----------------------------	---------------------------------

Výraz *копейка* se nedá považovat za reálii, měnový údaj, ale spíše frazeologismus, zachování kopejky je sice funkční, ale v českém prostředí se příliš neuzívá, adekvátnější je převést na *ani halíř*, popř. *ani vindru*.

Ты ни копейкой нам не помог	МК: ani halířem nepřispěl	ММ: nedal jsi nám ani kopejku
-----------------------------	---------------------------	-------------------------------

Ke shodnému překladatelskému řešení došlo pouze v pár případech, což ukazuje bohatost frazeologismů a obrazných pojmenování v češtině a tvořivost překladatelek.

вся жизнь моя на кону	celý můj život visel na vlásku
выгорит дело	vyjde to
Мать моя женщина!	Panenko skákává!

2.2.2.2. *Expresiva*

Expresivitu vyjadřují pozitivně a negativně citově zabarvené výrazy, jejich užívání se v ruštině a češtině nijak zásadně neliší, a tak by neměly činit překladateli problémy.

(...) что я с пацанами не дружу, и бабой расту	МК: (...) že se nekamarádím s klukama a vyroste ze mě baba	ММ: (...) že se nekamarádím s klukama a roste ze mě bábovka
Лежит такой комок в пеленках.	МК: Leží tam uzlíček v plenkách.	ММ: Leží tam taková hrouda v plenkách.

Z pozitivně zabarveného by se nemělo stát negativně ani neutrálně zabarvené slovo, což je případ výrazu *hrouda*. Stejně jako výraz *nana*, který ММ několikrát přeložila jako *otec* a výraz tím neutralizovala.

Одна ты меня, Жанночка, понимаешь. Да кровинушка же ты моя!	МК: Jenom ty mi, Žannečko, rozumíš. Ты moje dušičko!	ММ: Ty jediná mi Žanno rozumíš. Ты moje holubičko.
--	---	---

Ani s dalšími expresivními výrazy nebyl žádný problém a obě překladatelky využívaly expresivní prvky velmi přirozeně.

толстая стала, как свинья	ztloustla jako prase
Нытка	Bojánek
Красотища страшная	hrozná nádhera

2.2.2.3. Vulgarismy

Při překladu vulgarismů je potřeba s ohledem na cílovou kulturu správně odhadnout míru vulgárnosti, do které originální text převést. V míře vulgarismů se ruština a čeština příliš neliší, a jelikož se jedná o moderní drama, nemělo by dojít k přílišnému zeslabení, ale ani zesílení těchto jazykových prvků.

Козел! Свинья! Проститутка гребанная! Шлюха в штанах! Нашел себе помоложе и побогаче? Сука! Кто она? Кто она, говори! Говори, скотина!	Ты hajzle! Svině! Prostitutko zatracená! Couro v kalhotách! Našel sis mladší a bohatší? Děvka! Kdo je to? Kdo je to, mluv! Mluv, ty dobytku!	MM: Ты hajzle! Svině jedna. Našel sis mladší a bohatší? Kreténe. Kdo je to. Kdo je to, mluv! Mluv, ty hovado!
--	--	---

První příklad tvoří replika ze začátku hry, ve které vyskytuje mnoho vulgarismů. MM několik výrazů vynechává, i když jde opět o prostředek vyjádření emocí a replika se tím podstatně zkrátila.

Она клуша старая.	МК: Je to stará slepice.	MM: Je to stará kvočna.
дурак	МК: hlupák	MM: pitomec
дура	МК: kráva	MM: husa
Стерва	МК: potvora	MM: mrcha
Козел	МК: vůl	MM: vůl/idiot
Не бзди.	МК: Nebud' podělaná.	MM: Klid.
К черту жениха	МК: k čertu se snoubencem	MM. Snoubenec ať jde k čertu.
Ерунда	МК: blbost, kraviny	MM: pitomost, nesmysly
Дурочка	МК: hlupačko	MM: husičko
Блин	МК: blbost	MM: do prdele
Фигня	МК: Sakra	MM: do prdele

Дурочка	MK: blázínku	MM: hlupáčku
Блядина	MK: děvka	MM: kurva
Свинья последняя. Такая мразь, каких поискать еще.	MK: Nejhorší bídák. Taková svině se jen tak nevidí.	MM: Byl to hajzl, takovýho kretěna těžko pohledat.
Засранск	MK: Prdel	MM: prdelákov
Лошпек (<i>из лох=zelenáč</i>)	MK: ňouma	MM: (<i>výpustka</i>)
Наебали	MK: vyjebali s náma	MM: vochcali nás
Счастье привалило – просто обосратся!	MK: Takové štěstí, že by se jeden podělal.	MM: A byli naprosto šťastní, úplně k posrání.
Урод	MK: hajzl	MM: zmetek

Celkově se od sebe překlady příliš nelišily a expresivní hodnotu přenášely adekvátně, jen v pár vyznačených případech došlo k jemnému zeslabení nebo zesílení expresivity.

2.2.2.4. Hovorový jazyk

Prvky hovorovosti a nespisovnosti se prolínají celým dramatem na lexikální i gramatické úrovni. Ať už volí překladatel jako způsob převodu hovorovosti obecnou češtinu nebo jiné gramatické a lexikální prvky, musí pečlivě zvážit do jaké míry hovorovou řeč stylizovat, aby vystihovala mluvenou řeč, ale příjemce nerušila.

Pro ruštinu je vlastní použití spíše lexikálních prvků nespisovnosti. Čeština využívá více nespisovných sufixů a interfixů, obzvláště v překladu MM. Ukázka nespisovných morfologických a fonetických změn v obou jazycích je uvedena v následující tabulce.

Че, зассали, девки?	MK: Co, snad ste si neucvrkly strachy, holky?	MM: Nebud'te konzervy.
это ж не я, это злые дяденьки зубастые.	MK: oni nejsou jak já, tihle zlí psi koušou.	MM: to nejsem já, to jsou pěkně vostrý hoši.

V obou uvedených příkladech jsou v originále morfologické prvky hovorovosti, které jsou zachované i v českých překladech. MK klade důraz na zachování podobné obraznosti, překlad MM je volnější.

He приговорен же я к ней.	MK: Vždyť nejsem odsouzenej žít s ní.	MM: Nejsem odsouzenej k tomu, bejt s ní.
---------------------------	--	--

Kromě morfologických prvků může být využitý i slovosled. Na překladu MM v celé analýze vidíme vysokou četnost užití nespisovných prvků.

2.2.2.6. Reálie

Způsob překladu reálií závisí na blízkosti kultur výchozího a cílového jazyka. Překlad by měl být prioritně srozumitelný, pokud transkripce neumožňuje dostatečnou srozumitelnost, je nutné použít jiná řešení. Ovšem stejně jako ve všech jiných jevech může být i přístup k překladu reálií subjektivní.

Коммерсант	MK: Ekonom	MM: Obchodník
Карлсон	MK: Karkulín ze střechy	MM: Karlson
«Спят усталые игрушки»	MK: „Spi, děťátko, spi“	MM: Спят усталые игрушки (Spí unavené hračky)
Романтик-коллекшн	MK: Romantic collection	MM: Romantic collection

Ve hře se vyskytly ať už existující, nebo smyšlené názvy produktů, časopisu, písni atd. Název časopisu byl přeložen sémanticky, název pohádkové postavy byl MK nahrazen ustáleným českým překladem a MM transkribován. Píseň byla MK naturalizovaná a nahrazena českou ukolébavkou, kdežto MM zvolila jak transplantaci, tak doslovný překlad v závorce, což působí podobně nedořešeně jako poznámka pod čarou, ovšem šlo o scénickou poznámku, a tak je i tento postup funkční.

Бастурма	MK: Sušené hovězí	MM: Basturma (+ <i>pozn. pod čarou</i>)
пить «амаруло»	MK: pít africký likér amarulo	MM: pít Amarulu
А давай сегодня без отчеств?	MK: Nestačí křestní jména?	MM: Dneska bez patronym.
Соленья	MK: Nakládaná zelenina	MM: nakládaná zelenina
Компот	MK: jíst kompot	MM: pít kompot
С меня самогон и сало!	MK: Vezmu domácí pálenku a slaninu!	MM: <i>vynechaná věta</i>

Velká část reálií je spjata se stolováním a jídlem. Poznámka pod čarou v dramatickém textu je krajně nevhodné řešení, pokud je nutné dovysvětlit, je lepší udělat tak přímo

v textu nebo výraz generalizovat, což bylo zvolené MK. Poznámkou pod čarou vysvětlila MM i patronyma: *V ruštině otčestvo, jedna z částí vlastních osobních jmen připojovaná k rodnému jménu, která je odvozena od křestního jména otce.* MK zvolila u druhého příkladu transkripci s vysvětlivkou a u posledního opět generalizaci.

Служба помощи бездомным	MK: Armáda spásy	MM: azylový dům
ОБЕПом меня травили	MK: pošvali na mě kontrolory z berňáku	MM: pak mě chtěli otrávit

První příklad názvu organizace byl převeden naturalizací, obě české varianty jsou adekvátní. Zkratka *ОБЕП*⁷, organizace spadající pod Ministerstvo vnitra bojující s ekonomickými trestnými činy, se MM nepodařila rozluštit, ale v češtině stejně jako v ruštině se pro podobné úřady užívají zkratky, a tak byla opět užita naturalizace, i když je český finanční úřad jiná instituce, komunikační funkci takový překladatelský postup plní velmi dobře.

отпевание	církevní obřad rozloučení
Поминки	smuteční hostina
Вечная память, папочка...	Navždy vzpomínáme, tatínku...
Вечная память	čest tvé památce
царствие ей небесное!	ať je jí zem lehká.

Reálie v tabulce výše byly převedeny pomocí generalizace (отпевание, поминки) a naturalizace, nahrazením ruských ustálených spojení českými.

В некотором царстве, в некотором государстве жила-была девочка.	MK: Bylo, nebylo za devatero horami a devatero řekami jedno království a v něm žila holčička.	MM: V jedné říši, v jedné zemi, žila-byla jedna holčička
бабка Ежка	MK: ježibaba	MM: Baba Jaga

⁷ ОБЭП, (разг. проверка ОБЕП). ОБЭП - это отдел по борьбе с экономическими преступлениями. (налоги) МВД, zdroj: <http://www.lawcabinet.ru/1013.html>

ОБЕР (hovorově, kontrolní orgán ОБЕР). ОБЕР je oddělení pro kontrolu ekonomických trestných činů. (daňových podvodů) Ministerstva Vnitra. *Překlad MK*

Fráze užívané na začátku a konci pohádky by měly být substituovány odpovídajícími frázemi užívanými v cílovém jazyce spíše než kalkem *žila-byla*. Převod *ježibaba* i *Baba Jaga* jsou funkční.

2.2.2.7. Anglicismy

Как это сейчас говорят? (задумался) Килл? Калл? Вспомнил! Кул! Круто!	МК: Jak se to dnes říká? (zamyšlí se) Káll? Káll? Už vím! Cool! Drsně!	ММ: Jak se to dneska říká? Ciil? Caal? Už vím. Cool! Skvělý!
---	--	--

Slovní hříčka s využitím transliterace i fonetiky byla převedena dvěma způsoby. Transliterace přes K zajistí okamžitou správnou výslovnost příjemcem textu, ale nekoresponduje s posledním výrazem *cool* graficky. Obě možnosti mají výhody i nevýhody, ale obě jsou dostatečně srozumitelná a zachovávají slovní hříčku.

Spojení *Джаст э момент* do češtiny nelze přepsat jinak než v původním anglickém znění (*Just a moment*). Naopak slovo *byznys* obě překladatelky použily v už zdomácnělé verzi.

менеджера по продажам	МК: manažer prodeje	ММ: Sales manager
Все так все.	МК: Když stačilo, tak stačilo.	ММ: That's all.
Без вариантов, как теперь говорят.	МК: Nebyla alternativa, jak se teď říká.	ММ: No comment, jak se dnes říká.
...значит даст. Для него три тысячи долларов – фигня!	МК: ...určitě mi dá. Tři tisíce dolarů, to je pro něj jak nic.	ММ: ...a von dá cash . Pro něj jsou tři tisíce dolarů hovno.

V tabulce výše jsou příklady anglicismů, které se nevyskytly v originále, ale pro překlad je zvolila ММ. Čeština není k přejímání slov z angličtiny tak otevřená jako ruština, pro překlady z ruštiny do češtiny je takovéto řešení neobvyklé, ale v uvedených příkladech je plně funkční a adekvátní. V posledním případě dochází u ММ ke zbytečné vulgarizaci výrazu *фигня*, který znamená *blbost*, *kravina*, což může být způsobeno až přílišnou stylizací postavy podle vlastní představy inscenace hry.

2.2.2.8. Oslovení a jména

Překlad vlastních jmen by měl do jisté míry zachovat cizost originálu, ale zároveň se přiblížit čtenáři v situacích, kdy je cizí jméno těžce vyslovitelné, velmi vzdálené nebo existuje v cílovém jazyce zavedený ekvivalent. Jména a oslovení plní v komunikaci

důležitou funkci, která odráží vztah účastníků dialogu (nadřazený/podřazený, přátelský/nepřátelský, ironický atd.), proto je potřeba etiketní fráze překládat tak, aby byla zachována komunikační funkce. Sémantické složky jsou v takovýchto případech upořádovány.

Pro převod jmen zvolily obě překladatelky transkripci, kromě jména *Варвара*, které MK adaptovala na verzi *Barbara* a MM transkribovala na *Varvara*. Oba překlady také dodržují shodně s originálem oslovení samotným křestním jménem nebo s patronymem. Odlišnosti a více způsobů řešení nastávají při zdrobnělinách. Tuto část analýzy rozdělíme podle postav, k nimž se oslovení a nepřímá odkazování vztahují.

Jedním z největších překladatelských oříšku překládaného dramatu byl výraz *memexa*, kterým oslovuje Andrej Kát'u v průběhu celé hry více než jejím vlastním jménem, nehledě na situace v jejich vztahu a emoce. Jedná se o archaismus, který už dnes není užívaný, a má více negativních konotací. Po konzultacích s rodilými mluvčími jsme přistoupili na překlad *robátko*. I když první význam slova *memexa* popisuje starší, tlustší a hloupou ženu, může být použito i při referenci k malému dítěti a jeho roztomilé neznalosti. V našem případě se tedy jedná o výraz, který odkazuje k baculatosti a roztomilosti dítěte, a jako synekdocha je použitý jako laskavé oslovení těhotné milované slečny. Výraz *slepičko*, zvolený MM, by neodrážel kladný vztah mezi Andrejem a Kát'ou, ale evokoval by její hloupost.

Jméno	Originál	MK	MM
Andrej	Андрюш, Андрюша, Андрюшенька	Andrejku, Andrejíčku	Andrjuško, Andrjuš
Žanna	Жанночка, Жанна Георгиевна, Жанночка Георгиевна	Žannečko, Žanno Georgijevno, Žannečko Georgijevno	Žannočko, Žanno Georgijevno, Žannočko Georgijevno
Kát'a	Тетеха Страшилка	Robátko strašilka	Slepičko strašidýlko
Vika	Вика, Викуля	Viko, Vikuše	Viko, Vikuljo
Olga	Оля, Ольга Андреевна	Olo, Olgo Andrejevno	Oljo, Olgo Andrejevno
Vitalij	Виталий Аркадьевич, Виталий	Vitaliji Arkadijeviči, Vitaliji	Vitaliji Arkadijeviči, Vitaliji

	Варвара, Варюшка	Barbara, Baruška	Varvara, Varjuška
	Танюша, Таня	Táničko, Táňo	Táňo
Volod'а	Володя, Володенька	Voloděňko, Volod'o	Voloděňko, Volod'o
	миленький	lásko	miláčku
	любонька	Lásečko	miláčku
	девочки, девки	Holky	děvčata
	папа	tatínek	otec
	доченько	Dceruško	dcero
	слуга народа	služebníku lidu	<i>oslovení chybí</i>

Většina transkripcí, zdobněliny se občas liší, MM někdy nevyužije zdobnělinu, ale neutrální tvar, což potom mění vztah mezi osobami, jelikož oslovení tatínek a dceruška jsou oproti neutrálnímu otec a dcera významné, přestože byly použity s nádechem ironie, což ale vyplyne z kontextu a není potřeba ochuzovat oslovení o explicitnost.

Zdobněliny jmen Andrej, Žanna, Vika a Olga plní komunikační funkci ve všech verzích, MK se snaží o naturalizaci a využívá české sufixy, MM se snaží o zachování cizosti a jména ve všech podobách transkribuje.

2.2.3. Jevištní řeč

Závěrem k praktické části je potřeba ukázat jednu z nejdůležitějších částí překladatelského procesu při překladu dramatických textů a tím je přizpůsobení textu jevištní řeči. Analýza byla rozdělena na gramatickou a lexikální, jelikož zdrojem i cílem naší práce byl text. Pro naše účely je proto takové rozdělení adekvátní, je přehledné, systematické a jasné, ale zohledňuje pouze textovou složku dramatu. Překladatelský proces se ovšem skládá z několika současně probíhajících postupů. Překladatel zohledňuje při překladu každé jednotky překladu kromě gramatiky a významu i působení textu v divadelní hře a vhodné elementy, které pomohou přizpůsobit text jevištní řeči.

Přizpůsobení textu jevištní řeči znamená zajistit jednoduchou výslovnost a srozumitelnost replik především díky správnému výběru slov a slovosledu. Dlouhá slova by neměla být příliš krkolomná, po sobě jdoucí slova by neměla končit a začínat stejnou hláskou. *Přišel jsem sem napořád*, je špatně vyslovitelné a důvodu opakování

fonetického slova *sem sem*, lepší je například překlad *přišel jsem k tobě napořád* nebo *jsem tady napořád*. Není potřeba překládat doslovně, stačí vystihnout situaci.

Text překladu ovlivňuje divadelní představení v mnohém. Stupněm stylizace do cílové kultury či stylizace expresivních elementů může ovlivnit charakter celého dramatu. Do velké míry ovlivňuje text i dynamiku a spád inscenace. Dramatičnost a napětí se zvyšuje použitím krátkých vět, bezspojkových vět nebo jednočlenných vět. Pokud je z gramatických důvodů nutné jednoslovnou výpověď přeložit víceslovnou nebo rozvést do celé věty, měl by překladatel dbát toho, aby celkově replika nebyla dynamicky příliš odlišná od dynamiky v originálním textu.

Překladatel může ke zdůraznění dynamiky použít také interpunkci, např. *Do Afriky! Do A – fri – ky!* Opakování replik, např. oslovení *Táničko, Táňo* nabízí hercům možnost dát do krátké výpovědi různé emoce, váhání, pohrůžku, naléhání, prosbu: *Ty...ty...počkej, Andrejíčku!*, o což by byli ochuzeni, pokud by překladatel oslovení zkrátil na jednoslovné. Opakování nelze v žádném případě považovat za redundantní, ať už jde o jedno slovo, větu či delší úsek. Takové zásahy do hry už jsou nad rámec práce překladatele. V překladu Marcely Magdové došlo k několika z našeho pohledu zásadním výpustkám. Lze ovšem předpokládat, že šlo o zásahy za účelem přizpůsobení textu inscenaci a že nešlo o výpustky nezáměrné nebo vzniklé kvůli nevědomosti překladatelky o funkci daných vynechaných slov či vět.

2.3. Překlad Magdové

Marcela Magdová je dramaturgyně a hru překládala už s vizí jejího scénického ztvárnění. Její přístup k textu a překladu tedy byl od začátku odlišný od přístupu zvoleného pro překlad v rámci této diplomové práce. Dále také určitě neměla možnost věnovat překladu tolik času jako diplomantka, a z toho důvodu je možné, že vznikly některé interferenční chyby a nepřesnosti. Některé z nich jsou zmíněné níže za účelem upozornit na chyby čtenáře této práce.

Překlady Marcely Magdové a Michaly Klimentové se na první pohled liší mírou hovorových a nespisovných prvků. Magdová zvolila pro přenos hovorového jazyka mnoho nespisovných prvků obecné češtiny, tyto prvky se vyskytují téměř v každé větě, používá jak sufixy, tak interfixy (*každej, celej, bejt, přemejšlet, vejplata*), u sloves vypouští koncovky a zkracuje samohlásky (*umejem, rozhod, nevěřim, nemaj*) a také hojně užívá protetického v- (*vod, von, vodejdi*) a mnoho dalších prvků. Vulgarismy jsou

někdy silnější než v originálním textu. Nicméně otázka četnosti užití nespisovných prvků i síly vulgarismů je subjektivní a může být výsledkem úmyslné stylizace postav pro inscenaci.

Několikrát chyběly celé věty nebo části vět, je možné, že měla Marcela Magdová k dispozici jinou verzi originálu, pokud by tomu tak nebylo, šlo by o neodůvodněné vypouštění. Např. v první scéně prvního dějství při hádce Žanny a Andreje dochází k výpustkám několika slovních spojení, v posledním odstavci celé hry chyběla všechna oslovení a dvě věty. Na úkor užití anglicismů a ozvláštnění hry nebo charakteru došlo k lehkému posunutí významu.

Все так все.	МК: Když stačilo, tak stačilo.	ММ: That's all.
Без вариантов, как теперь говорят.	МК: Nebyla alternativa, jak se teď říká.	ММ: No comment, jak se dnes říká.

2.3.1. Interference

V následující tabulce jsou uvedené některé z nevhodných překladatelských řešení ММ, vzniklé většinou interferencí na základě zvukové či grafické podoby, anebo nerozpoznáním frazeologismu nebo reálie, např. církevního obřadu *отпевание*. Ne všechny z vybraných příkladů znemožňují komunikační funkci, ale ani k věcným chybám by v překladu docházet nemělo. Proto uvádíme i navrhovaná adekvátnější řešení, pro vyvarování se podobných chyb a inspiraci dalším překladatelům či studentům.

Nevhodné řešení	Originál	Navrhované řešení
Firemní hadry	Фирменные шмотки	Značkové hadry
Svazovat (časopis)	Вязать	Plést
Protože pil a to je špatná energie.	Потому что он пил, а это плохая энергетика.	Protože pil a z toho není nikdy nic dobrého
Na procenta s tebou nepudu	На проценты ставить не буду	Úroky ti počítat nebudu
Pak mě chtěli otrávit , a sotva co jsem se dostala ze sudu, tak mě	Обепом меня травили , едва под суд не пошла, в девяносто пятом чуть не застрелили...	Pošťvali na mě kontrolory z berňáku, málem jsem skončila před soudem,

v devadesátém pátém div nezastřelili.		v devadesátým pátým mě málem zastřelili...
Umyli mi tě, zazpívali ti, jako všem lidem.	Обмыли мы тебя, отпели , все как у людей.	Umyli jsme tě, měl jsi církevní pohřeb, jak se patří na slušné lidi.
Třípatrová chata za městem	дача за городом в три этажа	Dvoupatrový dům za městem
Nejlepší průvodce	Личный гид	Soukromý průvodce
Pas (později doklady)	Паспорт	Občanka
Skřípat zuby	Сжимать зубы	Zatnout zuby
pust' ho Vasjo	Гуляй Вася	zmiz odsud

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo vytvořit kvalitní překlad dramatického textu mladé ruské autorky Jaroslavy Pulinovič. Byla vybrána hra v originálním znění *Жанна/Дальше будет новый день*, která má velký potenciál vyvolat zájem českých diváků či čtenářů. Obecně je u českého publika ruské drama velmi oblíbené, ale současné hry jsou bohužel málo dostupné a nejsou tolik inscenované. Kromě vytvoření překladu samotného bylo cílem analyzovat jej, popsat metody a strategie překladatele a způsob, jak mohou zvolené metody ovlivnit překlad. Výchozím materiálem pro analýzu byl originální text dramatu a dva české překlady, překlad diplomantky a překlad dramaturgyně Marcely Magdové, které vznikaly nezávisle na sobě ve zhruba stejnou dobu.

Teoretická část práce se skládá ze sedmi podkapitol, které shrnují teoretické přístupy nebo poskytují vysvětlení k základním principům a vlastnostem uměleckého překladu obecně i konkrétně dramatického překladu a jeho specifickým. Teoretické poznatky byly čerpány z děl nejvýznamnějších českých a ruských teoretiků překladu od Jiřího Levého, Zlaty Kufnerové a Dagmar Knittlové po velikány Vilena N. Komissarova, Leonida S. Barchudarova, Jakova I. Reckera, A. D. Švejcera a dalších.

Praktická část práce zahrnuje vlastní překlad a jeho gramatickou a lexikální analýzu s příklady z překladů Michaly Klimentové a Marcely Magdové, který byl dokončen asi o půl roku dříve. V gramatické analýze šlo o ukázkou rozdílů mezi ruštinou a češtinou na konkrétních typech transformací. V lexikální o významové jednotky, u kterých v cílovém jazyce není možný doslovný překlad a je nutné pozměnit smyslovou podstatu slov, bez změny významu sdělení. Jednalo se hlavně o bezekvivalentní lexikum, nespisovné výrazy, oslovení a vlastní jména atd. Především při lexikální analýze se ukázalo, jak rozdílný může být překlad v závislosti na tom, čemu překladatel přikládá větší význam a jakou překladatelskou strategii pro svoji práci zvolil.

Praktická část práce potvrdila závěry vyvoditelné z teoretické části. Konkrétně nezbytnost překládat smysl a nedržet se příliš textu, aby zněl cílový text přirozeně, ale zároveň neochudit text o více možných interpretací nebo významů přílišným odkloněním se od originálu. Dále z výskytu věcných chyb považujeme za nutné využívat při překladu více slovníků a konzultací s rodilými mluvčími, jelikož význam

spousty výrazů se bez takovéto pomoci překladateli těžko odhaluje. Také se potvrdilo, že není snadné být dostatečně objektivním a neinterpretovat si příliš ať už významy či charaktery postav nebo jazykový styl hry. Překladatel by měl umožnit příjemcům jeho textu dělat vlastní interpretace. Obě překladatelky si zvolily překladatelskou strategii, které se v celém překladu držely. Marcela Magdová si stanovila jiný cíl své práce, při překládání už rovnou zasahovala některými kroky do textu pro scénické čtení v divadle. Oba překlady jsou velmi zdařilé, jazykově i věcně s menšími odchylkami adekvátní a mohou bezesporu splnit očekávání, která do nich byla vložena. Překlady jsou na první pohled jiné, což je dáno nejen účelem, za jakým byly vytvořeny, ale pravděpodobně i osobností překladatelek. Každý čtenář si může subjektivně zvolit, který překlad je mu bližší.

Pokračování v této práci by bylo možné srovnáním nejen textů originálu a překladů, ale i jejich inscenací. Toto nebylo možné realizovat z pochopitelného důvodu, že dané drama nebylo v českých divadlech uvedeno, kromě jediného uvedení scénického čtení v divadle OLDstars v Praze. Strategie a metody práce vycházely z možností a okolností, ve kterých práce vznikala. Na dané okolnosti věříme, že práce splnila svůj účel a svůj zadaný cíl.

Резюме

Дипломная работа «Комментированный перевод пьесы Ярославы Пулинович» появилась на свет с целью создать и проанализировать перевод пьесы Ярославы Александровны Пулинович «Жанна/Дальше будет новый день». Русские пьесы имеют большую традицию в чешском переводе, но, к сожалению, в настоящее время, в отличие от классических произведений, современные пьесы переводятся редко. Мы стремились выбрать такую пьесу, которая могла бы обогатить чешскую драму. В подготовительной фазе работы над дипломной работой была выбрана именно пьеса Ярославы Пулинович. Это современная пьеса молодого русского драматурга, которая и культурно, и тематически близка чешской среде. С нашей точки зрения, она имеет большой шанс заинтересовать чешского зрителя или читателя.

Во время подготовки дипломной работы возникли, независимо для себя, два перевода. Первый перевод Михалы Климентовой и второй перевод заведующей литературной части пражского театра OLDstars Марцеллы Магдовой. С любезного разрешения Марцеллы Магдовой мы добавили в анализ и ее перевод, который был сделан специально для сценического чтения в театре OLDstars в октябре 2016-го года.

Дипломная работа состоит из теоретической и практической частей. Теоретическая часть предлагает сжатые объяснения самых важных вопросов в художественном переводе, а именно элементы перевода драмы. Например, перевод безэквивалентной лексики. Теория опирается на труды лингвистов Иржи Левого, Вилена Наумовича Комиссарова и других. Классификация переводческих трансформаций основана на теории Якова Иосифовича Рецкера. В практической части находятся грамматические и лексические трансформации, которые подкреплены примерами из оригинала пьесы и переводов. Так как в переводе не бывает правильных и неправильных решений, в анализе часто показано несколько решений и каждый читатель сможет сам предпочесть то или иное решение. Перевод студентки включен в практическую часть, оригинал пьесы и перевод Магдовой находятся в приложении к данной работе.

Главная роль переводчика одинакова во всех видах перевода. Необходимо правильно понять и полностью расшифровать содержание источника, замыслы

автора. Затем предстоит передать их читателю, соблюдая лингвистические и культурные правила и обыкновения. Другими словами, переводчик должен сохранить, насколько это возможно, единство смысла и стиля. Переводчик не должен ни держаться оригинала слишком сильно, чтобы не возник текст неестественный для языка перевода, ни сильно отклоняться от подлинника. Это касается не только смысла, но и стиля. Стилистические фигуры и приемы не должны совпадать с оригиналом в том, что касается места их использования или образности, но цель и их значение, показывающее характеристику персонажей или атмосферу ситуации, должна соответствовать.

На драматический текст смотрим как словацкий литературовед Йозеф Мистрик, иначе говоря, как на одну из трех основных составляющих драмы. Кроме текста, то есть лингвистической составляющей, есть паралингвистическая и экстралингвистическая составляющие. В них входят интонация, темп, ритм, артикуляция, жесты и движение тела и реквизиты, музыка и все остальные элементы, которые составляют в данное время и на данном месте конституацию речи. В конце практической части описаны на примерах возможности, как может автор и переводчик в рамках текста повлиять на устройство нелингвистических частей в спектакле. Однако подлинником и результатом нашей работы был текст. Поэтому и мы в анализе больше сосредоточились на лингвистических элементах, чем на других.

При переводе драматического текста нужно иметь в виду особенности художественных текстов и драматического текста. Если драматический текст рассматривать как одну из составляющих частей драмы, нужно помнить о том, что текст будет воспроизводиться в звуковой форме. Поэтому слова должны быть легко произносимые, темп и мелодия речи может быть видоизменена правильным подбором слов. Главной чертой драматического текста является его живая речь. Предложения должны звучать живо, естественно, порядок в предложениях может нарушаться для создания имитации более реального спонтанного общения.

Нашей переводческой стратегией являлось, как уже было указано выше, стремление к большей эквивалентности и натуральному выражению на чешском, стремлении избежать интерференционных ошибок и стилизовать текст для чешской среды. Например, использование разговорных и экспрессивных

элементов, которые на чешском выражаются, прежде всего, морфологическими элементами и на русском языке. Слишком частое использование таких элементов на чешском языке ведет к нарушению норм языка и мешает читателю или слушателю сосредоточиться на содержании и действии, если таких элементов значительно больше, чем он сам привык в своем ежедневном общении.

Из анализа мы пришли к выводу, что самым важным является определение стратегии до начала перевода. Переводы Михалы Климентовой и Марцелы Магдовой отличаются в подходах переводчиков и, соответственно, в стилистике всего текста перевода. Из двух переводов, которые мы подвергли анализу, можно сказать, что для переводчиков не являлось трудным сохранять свой стиль и адаптировать текст для театрального спектакля, а также избегать интерференционных ошибок, которые могут возникать на всех уровнях языка. Оба перевода достигают своих целей, которые, однако, были поставлены переводчиками немного по-разному. Анализы тоже показали возможные приемы при переводе фразеологизмов, реалий, разговорной лексики и других особенностей, и мы верим, что настоящая работа может помочь и студентам, и начинающим переводчикам в углублении их знаний или широкой публике, которая сможет прочитать пьесу Пулинович сразу в двух переводах.

В идеальном случае мы бы могли продолжать работу, сравнивая не только драматические тексты, но и спектакли. К сожалению, это на данный момент не является возможным. Хотя пьеса «Жанна/Дальше будет новый день» исполняется в нескольких русских театрах, в Чехии ее постановки еще нет.

Literatura

- BARCHUDAROV, Leonid Stepanovič. *Jazyk i perevod: voprosy obščej i častnoj teorii perevoda*. Moskva: Meždunarodnyje otnošenija, 1975, 237 s.
- BEČKA, Josef Václav. *Úvod do české stylistiky*. Praha: Ing. Rudolf Mikuta, 1948. 469 s.
- BOGATSKAJA, E. J., NEVOLNIKOVA, S. V., *Kurs lekcij po teorii perevoda*, Rostov na Donu: Donská státní technická univerzita, 2010.
- FIŠER, Zbyněk. *Překlad jako kreativní proces: teorie a praxe funkcionalistického překládání*. Vyd. 1. Brno: Host, 2009. 320 s. Studium; sv. 28. ISBN 978-80-7294-343-2.
- HRDLIČKA, Milan. *Literární překlad a komunikace*. 1. vyd. Praha: ISV, 2003. 149 s. ISBN 80-86642-13-5.
- KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překlada*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000. 215 s. ISBN 80-244-0143-6.
- KNITTLOVÁ, Dagmar a kol. *Překlad a překládání*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2010. 291 s. ISBN 978-80-244-2428-6.
- KOMISSAROV, Vilen Naumovič. *Teorija perevoda lingvističeskije aspekty*, Moskva: Vyššaja škola, 1990. 253 s. ISBN: 5-06-001057-0.
- KUFNEROVÁ Z. a kol. „O záludnosti interference“ — In: KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština*. Jinočany: H & H, 1994. Linguistica. ISBN 80-85787-14-8. s. 47-53
- KUFNEROVÁ, Zlata „Obecná čeština a slang“ — In: KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština*. Jinočany: H & H, 1994. Linguistica. ISBN 80-85787-14-8. s. 71-78
- KUFNEROVÁ, Zlata. *Čtení o překládání*. 1. vyd. Jinočany: H & H, 2009. 127 s. ISBN 9788073190880.
- LEVÝ, Jiří. *Umění překlada*. 2., dopl. vyd. Praha: Panorama, 1983. 400 s. ISBN 11-122-83.

- MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*. Praha: Grada, 2011. 289 s. ISBN 978-80-247-2979-4.
- MISTRÍK, Jozef. *Dramatický text*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1979. 221 s.
- MOUNIN, Georges. *Teoretické problémy překladu*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1999. 263 s. ISBN 80-7184-733-X.
- MÜGLOVÁ, Daniela. *Komunikácia, tlmočenie, preklad, alebo, Prečo spadla Babylonská veža?*. Bratislava: Enigma, 2009. 323 s. ISBN 978-80-89132-82-9.
- PÁLUŠOVÁ, Martina. *A nesoudit znamená nedívat se...: současné ruské drama v českých překladech a divadelních inscenacích*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016, 193 s. ISBN 978-80-244-4974-6.
- POVEJŠIL, Jaromír — In: KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština*. Jinočany: H & H, 1994. *Linguistica*. ISBN 80-85787-14-8. s. 138-145
- RECKER, Jakov Iosifovič. *Teorija perevoda i perevodčeskaja praktika : očerki lingvističeskoj teorii perevoda*. Moskva: Meždunarodnyje otnošenija, 1974. 215 s.
- ŠTĚPANOVÁ, Ludmila. *Rusko-český frazeologický slovník*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 878 s. ISBN 978-80-244-1750-9.
- STRAKOVÁ, Vlasta. „Oslovení jako překladatelský problém“— In: KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština*. Jinočany: H & H, 1994. *Linguistica*. ISBN 80-85787-14-8. s. 163-167
- STRAKOVÁ, Vlasta. „Překládání a vlastní jména“— In: KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština*. Jinočany: H & H, 1994. *Linguistica*. ISBN 80-85787-14-8. s. 172-176.
- ŠVEJČER, A. D. *Teorija perevoda, status, problemy, aspekty*. Moskva: Nauka, 1988. 207 s.
- VYCHODILOVÁ, Zdeňka. *Vvedenije v teoriju perevoda dlja rusistov*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 83 s. Skripta. ISBN 978-80-244-3417-9.

Internetové zdroje:

Umělecká agentura www.aura-pont.cz (cit. 20. 10. 2016)

Divadlo OLDstars www.oldstars.cz (cit. 25. 10. 2016)

Stránky Jaroslavy Pulinovič <http://yaroslavapulino.ucoz.ru/> (cit. 20. 10. 2016)

Frazeologický slovník phraseology.academic.ru (cit. 14. 1. 2017)

Advokátní kancelář Alexandra Titova <http://www.lawcabinet.ru/1013.html> (cit. 14. 1. 2017)

Пřílohy

Пříloha 1 – Text originálu

ЯРОСЛАВА ПУЛИНОВИЧ

ДАЛЬШЕ БУДЕТ НОВЫЙ ДЕНЬ

(пьеса в двух действиях)

Действующие лица:

Кирова Жанна Георгиевна – 50 лет,

Иванский Андрей – 28 лет,

Катя – 19 лет,

Виталий Аркадьевич – 55 лет,

Ольга – 38 лет,

Вика – 27 лет,

Мальчики по вызову,

Женщина,

Двое парней.

Первое действие.

1.

Кухня. Большая, светлая. Красивая мебель, огромный стеклянный стол, несколько картин, в цвет подобранные шторы. Много разной бытовой техники. На кухню заходит Андрей, в тапочках и махровом халате. В руках у него сотовый телефон, который беспрерывно звонит. Входя на кухню, Андрей прикрывает за собой дверь. Отвечает на звонок.

АНДРЕЙ *(тихо, почти шепотом)* Привет. Да. Что случилось? Подожди, не плачь... Что случилось? Ты скорую вызывала? Нет? Почему? Но сейчас прошло? Слава богу! Я понимаю, что ты устала. Подожди... Подожди! Я тоже устал. Я скоро приеду. Да. Скоро. Сегодня. Через час приеду. Жди меня. И не плачь, прошу тебя. До встречи. Целую.

Андрей отключает звонок. Кладет сотовый в карман халата. Смотрит в окно, о чем-то думает. На кухню заходит Жанна. Это высокая статная, может быть, даже немного полноватая немолодая уже женщина. На ней шелковый пеньюар. Она уже причесана, губы подкрашены, глаза сияют.

ЖАННА Ты уже проснулся? Андрюш, а ты почему стал так рано вставать? Сходи, поспи еще, я пока завтрак приготовлю. Поваляйся в кровать. Я тебе прямо в постельку принесу. Чего хочешь? Яичницу с беконом, круасаны, грейпфрут?

Жанна направляется к холодильнику, открывает его. Холодильник до отказа забит всевозможной едой – мясо, фрукты, соки.

ЖАННА Йогурт хочешь? Творожок? А тут еще твоя любимая вкусняшка! Угадай что? Бастурма! А, может, из ресторана закажем? У нас ведь сегодня все-таки праздник, ты не забыл? Помнишь, какой? Помнишь, нет?

Подходит к Андрею, гладит его по голове.

ЖАННА Так и знала, что забудешь, склеротик! *(Целует Андрея в щеку)* Пять лет назад мы с тобой познакомились. Помнишь? Ко мне в кампанию пришел устраиваться на работу мой любимый мальчик. А я тогда сразу поняла, что ты моя судьба. Мне одного

взгляда хватило, чтоб понять, вот оно – мое счастье. Любонька моя! *(Еще раз целует Андрея)*

Андрей на щебетание Жанны почти не реагирует, как, впрочем, и на поцелуи.

ЖАННА Андрей! Андрей! Ты куда улетел? Ты меня слышишь?

АНДРЕЙ *(как очнувшись)* Жанна, если миллион четыреста пятьдесят тысяч положить в банк под одиннадцать процентов годовых, и через полгода деньги снять, сколько мы заработаем?

Жанна очень быстро подсчитывает в уме.

ЖАННА Сто пятьдесят девять тысяч пятьсот. А тебе зачем? Андрюш, ты какой-то замученный стал в последнее время. Устал, да? Замучился на работе совсем? Я тоже замучилась. Меня только ты и спасаешь. Любоньку мою покормить, спать уложить – когда тут уставать? Ты в кроватку пойдешь? Нет?

Андрей отрицательно качает головой.

ЖАННА Тогда здесь расскажу. Хотела в постели, но раз ты уже встал, расскажу здесь. Джаст э момент!

Жанна выходит, а вернее – выбегает, из кухни, но почти сразу же возвращается. В руках у нее два разноцветных прямоугольных конверта.

ЖАННА Сюрприз! Андрюшенька, нам обязательно нужно отдохнуть! Когда мы с тобой в последний раз были в отпуске? Я тут подумала, и решила – никаких! Через месяц мы едем... Угадай куда? В Африку! В Аф-ри-ку! У нас с тобой заказан личный гид, нас уже ждет машина с вот такими колесами! Мы едем на сафари! Андрюшенька, сафари, представляешь? Мы с тобой увидим слонов, жирафов, огромных обезьян! Мы с тобой будем пить «Амаруло» по ночам! Будем ходить загорелые, в цветастых одеждах. Будем каждую ночь заниматься любовью, не пропустим ни одной! Да, Андрюш? Ты рад?

Андрей все так же хмуро смотрит перед собой.

ЖАННА Андрюша, что случилось? Ты рад? Рад? Хорошо я для нас придумала?

АНДРЕЙ *(не смотрит на Жанну)* Жанна, я рад... Прости меня, я не могу с тобой поехать.

Пауза.

ЖАННА Почему? Всю текущую работу передадим Вике с Ольгой, они справятся, я уверена....

АНДРЕЙ Жанна, я уже год тайно от тебя встречаюсь с другой девушкой. Сейчас она беременна. Через несколько месяцев ей рожать. Я устал врать. Я ухожу. Прости. Не могу так больше....

Жанна, кажется, лишается дара речи. Она смотрит на Андрея, и не может понять, как этот спокойно сидящий на стуле человек мог произнести такие страшные и нелепые слова. Она силится что-то осмыслить и сопоставить, но ее математический ум отказывается анализировать эту информацию. Она хватается рукой за край стола.

ЖАННА Ты... Ты... Да подожди.... Да как, Андрюшенька? Ты серьезно? Ты пошутил? Пошутил?

АНДРЕЙ Нет.

ЖАННА Как это нет? Ты ведь не мог... *(кричит)* Козел! Свинья! Проститутка гребанная! Шлюха в штанах! Нашел себе помоложе и побогаче? Сука! Кто она? Кто она, говори! Говори, скотина!

АНДРЕЙ Ее зовут Катя, ей девятнадцать лет, она студентка. Большого сказать не могу. Прости еще раз.

Пауза. Жанна делает глубокий вдох.

ЖАННА *(спокойно)* У тебя есть пятнадцать минут, чтобы убраться. Зубную щетку можешь забрать с собой. Все остальное куплено на мои деньги и тебе не принадлежит.

АНДРЕЙ Джинсы и рубашку можно надеть?

ЖАННА Надевай, что хочешь!

Андрей встает, выходит. Жанну трясет, она, как будто, задыхается. Кажется, она вот-вот разрыдается. Но не в правилах Жанны давать волю слезам.

ЖАННА Жанна... Жанна... Молчать, я сказала! Молчать, сука! Раз, два, три, четыре, пять, шесть, семь, восемь, девять... Успокоилась! Взяла себя в руки. Взяла себя в руки! Десять. Пусть уходит. Пусть уходит, ты меня слышишь? Если ты заплачешь, я дам тебе в рожу.

Жанна бьет себя по лицу, затыкает себе рот рукой. На кухню заходит Андрей. Он переоделся, теперь на нем джинсы и рубашка. Андрей кладет на стол ключи от квартиры и от машины.

АНДРЕЙ Прости меня пожалуйста, если сможешь...

Жанна не отвечает ему.

АНДРЕЙ Ты сильная, ты все выдержишь. А она совсем еще маленькая, ей без меня не выжить.

ЖАННА Убирайся.

Андрей кидает неловкий взгляд на Жанну, уходит. Хлопнула входная дверь.

ЖАННА Если ты заплачешь, я тебя убью. Связалась с шавкой, а теперь жалуешься. Он ублюдок, и не смей, не смей... Слышишь? Не смей... Он тебя не достоин.

Жанна делает еще один глубокий вдох. Затем берет со стола трубку радиотелефона. Набирает какой-то номер.

ЖАННА Танюша? Жанна Георгиевна. Андрей Иванский у нас в компании больше не работает. Поняла меня? Никаких двух недель, никаких отпускных и выплат. Что? Ищи лазейки в трудовом кодексе. Да, замечательно, увольняй по 81, пятому пункту. Не придерешься. Он на работу раньше часа не приходил. Приплюсуй еще все прогулы. Да. И сообщи Ольге, что теперь она будет моим замом. Пусть готовит банкет.

Жанна сбрасывает звонок, набирает еще какой-то номер.

ЖАННА Виталий Аркадьевич? Я сегодня уволила своего зама. Да, Андрея. Он придет к тебе проситься. Примешь, станешь для меня руконеподаваемой сукой. Да. Передай информацию дальше. Про пятницу помню. Ольга готовит бизнес-план. До связи.

Жанна кладет трубку.

Затем она идет в гардеробную. Достает с полки огромную сумку, складывает в нее вещи Андрея – пиджаки, брюки, рубашки, галстуки, носки, майки. Принимается за свой гардероб. В ту же самую сумку летят дурашливые легкомысленные сорочки, кофточки,

платица с оборками, кружевное белье, пеньюары, бюстье, какие-то дурацкие подвязки, прозрачные блузки. Параллельно Жанна звонит по телефону.

ЖАННА Алло? Ольга? Таня уже сказала? Да не за что... Не за что, ты действительно ценный для меня сотрудник... Подожди... Помнишь, ты говорила, что отдаешь вещи куда-то? У меня тут куча ненужных фирменных шмоток... Куда это можно отдать? Детский дом, церковь, я не знаю... В приют, говоришь? Ага. Пришли адрес. Или что? У помойки бомжи разберут? А, ну да... Я, наверное, так и сделаю. Все, спасибо. Скоро буду. *(Сбрасывает вызов)*

Жанна с трудом закрывает сумку. Стоит, смотрит на плоды своей работы. Пинает сумку ногой. Затем расстегивает ее, достает лежащую сверху полупрозрачную кофточку с вышивкой. Рассматривает. Прикладывает к себе.

ЖАННА *(вдруг)* Пусть вас бомжи носят!

Запихивает кофточку обратно в сумку. Пытается сумку поднять. Но тут же оставляет свои попытки, стоит, размышляет о чем-то. После чего с трудом поднимает-таки сумку, и закидывает ее на самую верхнюю полку.

ЖАННА И чтобы я вас больше не видела.

С этими словами Жанна начинает одеваться. Она надевает те вещи, которые остались после ее тщательной ревизии, а именно – строгую немодную юбку, блузку с воротом «под горло», тяжелый коричневый пиджак. Теперь становится отчетливо ясно, что Жанна уже совсем немолода, и в сущности, то, прежнее ее щебетание и девичий наряд не столько ее красили, сколько придавали ей уверенности в своей красоте. Сейчас же Жанна из прежней воздушной Жанны превратилась вдруг в учительницу предпенсионного возраста, и выглядит даже, как будто старше, чем есть на самом деле. Жанна небрежно подкрашивает глаза. Из игривой сумочки со стразами перекладывает свои вещи в скучный коричневый портфель. И с этим портфелем в руках выходит из дома.

2.

Маленькая квартира. Такие называют еще малосемейками. На диване, закутавшись в старую кофту и поджав под себя ноги, сидит худенькая с небольшим животом Катя. Она смотрит телевизор. Время от времени всхлипывает. Кажется, еще совсем недавно она рыдала. Кто-то открывает дверь ключами. Катя резко вскакивает с дивана, бежит к двери.

КАТЯ Андрей!

В квартиру заходит Андрей с пакетом в руках. Катя виснет на нем.

АНДРЕЙ Ты плакала?

КАТЯ Нет. Совсем чуть-чуть.

АНДРЕЙ *(кивает на живот)* Не болит?

КАТЯ Теперь вроде нет.

Катя прижимается к Андрею.

АНДРЕЙ Ты ела?

КАТЯ Ночью. А потом еще нет. Только спала.

АНДРЕЙ Опять ночью телек смотрела, а днем спала?

КАТЯ Ну, а что мне делать? Я боюсь спать одна! У меня, знаешь, какие страхи? Подружки все на учебе, им не до меня, тебя рядом нет, у тебя своя жизнь....

АНДРЕЙ Прямо одна? Я же каждый день прихожу.

КАТЯ Приходишь! А потом уходишь! И я каждую ночь одна, все дни напролет одна...

АНДРЕЙ А знаешь, что сегодня случилось?

КАТЯ Опять мне зубы заговариваешь? Ну тебя!

Катя уходит на кухню. Андрей снимает ботинки, идет следом. Грязная посуда в раковине, крошки впережку с обертками от шоколада на столе выдают в Кате небрежную хозяйку. Андрей гладит Катю по голове, пытается молчаливо помириться с ней.

АНДРЕЙ Опять развела бардак! *(Улыбается)* Тетеха!

Андрей засучивает рукава рубашки.

АНДРЕЙ Сначала мы приберемся, помоем посуду, вымоем пол....

КАТЯ Давай я посуду, а ты пол?

АНДРЕЙ Сиди уже. Пропадешь ведь без меня.

КАТЯ *(довольная)* Пропаду!

Андрей моет посуду. Катя сидит рядом на табуретке, смотрит на него во все глаза.

КАТЯ Мне сегодня опять снилось, что мы домой к нам переехали. Что мы там все вместе... Что дома телевизор смотрим – Поле чудес. И один канал только ловит, а мы смотрим – и ты, и я, и мама, и сыночек наш. А дядя Леня такой нам улыбается и говорит – хотите выиграть миллион? Все просто! И я вот ему верю. В разводки эти все городские лохотроновки не верю, а дяде Лене во сне верю. Что будет у нас этот миллион, верю.

АНДРЕЙ Катя, а вот если бы у тебя было один миллион четыреста пятьдесят тысяч рублей, ты бы что с ними сделала?

КАТЯ Ну, такая сумма странная... Не круглая. Не знаю. Квартиру бы купила.

АНДРЕЙ Я про это уже думал. Но это же однушка на выселках...

КАТЯ И что? Свое жильё, оно хоть где – свое жильё.

Андрей моет пол.

АНДРЕЙ А ты бы смогла придумать, как на эти деньги купить новую квартиру в хорошем районе?

КАТЯ Не знаю. Нет. В ипотеку что ли? Или как?

АНДРЕЙ *(моет пол)* Подбери ноги.

Катя поднимает ноги. Андрей моет пол рядом с Катей.

АНДРЕЙ В ипотеку – это еще дороже.

КАТЯ А в банк положить?

АНДРЕЙ Если положишь деньги в банк, через полгода у тебя будет навар всего лишь сто пятьдесят девять тысяч пятьсот.

Андрей вымыл пол. Убирает со стола.

АНДРЕЙ Долевое строительство!

КАТЯ Это че такое?

АНДРЕЙ Долевое строительство!

Андрей моет руки. Достает из пакета, с которым пришел, продукты. Рубит курицу на разделочной доске. Чистит и режет картошку.

КАТЯ Что это значит?

АНДРЕЙ Это значит, что, во-первых, у меня на карточке лежит миллион четыреста пятьдесят тысяч. Это деньги, которые мне удалось скопить за то время, пока мы с тобой встречаемся. И еще сегодня кое-что произошло, а ты даже не знаешь....

Андрей смотрит на Катю, ожидая ее реакции.

КАТЯ Серьезно? Ты все это сам накопил? Больше даже миллиона? Ради меня?

АНДРЕЙ А ради кого?

КАТЯ Андрей.... Я не знаю.... Ты крутой. Это мне тебя боженька на той дискотеке подарил, чтобы я не пропала.

Андрей самодовольно улыбается.

АНДРЕЙ А, во-вторых, я решил вложить эти деньги в долевое строительство. Смотри... Картошку с курицей пожарить или в духовке лучше?

КАТЯ В духовке.

АНДРЕЙ *(улыбается)* Любишь мою курочку?

КАТЯ Люблю.

АНДРЕЙ Ты еще где-нибудь такую вкусную курицу ела?

КАТЯ Нет.

АНДРЕЙ Вот. А рецепт на самом деле простой – нужно в курицу и вокруг нее положить нарезанное яблоко и чеснок. Тогда у нее особый вкус будет. У меня еще бабушка такую курицу готовила, и мама, а я на кухне все время отирался. Меня не прогнать было. Говорили – поваром вырастет или директором гастронома. А я чего-то сюда подался, хотя мама говорила мне – поезжай в Ишим, поступай в училище на технаря или на кулинара, будет в руках профессия, тогда и поедешь.... А я не послушался че-то, сбежал из дома, можно сказать. Не совсем так, конечно. И где только не работал потом, даже вспоминать страшно. Так вот, строительство... Смотри. Мы покупаем квартиру в еще не достроенном доме. Там фундамент, стены, но ничего еще нет. Стройка, то бишь. Относим в контору наши денюжки. Говорим – хотим квартиру на третьем этаже.

КАТЯ А на восьмом вид лучше.

АНДРЕЙ Хорошо, говорим, - на восьмом хотим, поближе к солнцу. Значит, приходят строители. Строят они, строят. Строят они, строят. День строят, два строят. А через полгода – бах! И мы с тобой обладатели совершенно новой квартиры на восьмом этаже за миллион четыреста пятьдесят тысяч! Двадцать минут до центра, рядом парк, возле дома детская площадка!

КАТЯ И наш сыночек в песочнице играет.

АНДРЕЙ И наш сыночек. И мамочка с папочкой....

КАТЯ И много зелени вокруг. Мы деревья весной во дворе посадим. Яблоньку и сирень.

АНДРЕЙ Да! У меня, кстати, знаешь, как хорошо все вырастает? И картошка, и клубника, и цветы. Я этих деревьев дома в саду во сколько пересажал! И все растут. Менталитет у меня такой - все растет.

КАТЯ А там земля нормальная, нет? Если рядом стройка была, она же каменистая потом, ее удобрять надо.

АНДРЕЙ В принципе, экология там, конечно, хуже, чем у меня в поселке, например, но можно попробовать компост поискать, или древесной золой... Тоже хорошо помогает.

КАТЯ У меня мама сухим пометом куриным всегда посыпала – и малину, и яблони, и смородину.

АНДРЕЙ Точно! У меня бабушка тоже так делает! У меня бабушка вообще бодрая – ей восемьдесят пять лет, представляешь, а у нее на огороде свой участок, и она до сих пор никого туда не пускает, сама обрабатывает.

Андрей укладывает картошку, курицу и остальные необходимые продукты на противень, засовывает противень в духовку. Моет руки.

КАТЯ А ты куда столько курицы сделал? Мы же все не съедим? А по вечерам я одна не ем, мне по вечерам не хочется есть одной.

АНДРЕЙ Тетеха, а знаешь, что сегодня случилось?

Катя вопросительно смотрит на Андрея.

АНДРЕЙ Я навсегда пришел, тетеха.

КАТЯ Прямо навсегда? Сегодня?

Катя счастливо прижимается к Андрею.

АНДРЕЙ Я же говорил тебе, что мы вместе будем жить? Говорил?

Катя кивает.

АНДРЕЙ Слово свое сдержал?

КАТЯ Сдержал! *(трогает живот)* Ой! Он меня ножкой пнул! Тоже радуется.

АНДРЕЙ Мужик! Весь в отца!

Катя обнимает Андрея. Встает на цыпочки, чтобы поцеловать любимого. Андрей целует Катю в ответ.

3.

Квартира Жанны. Большая, темная. Вечер. Чуть заметно колышались занавески у открытого окна. В квартиру заходят Жанна и Виталий – мужчина лет пятидесяти, подтянутый, в таком модном, «под молодежный стиль» пиджаке и джинсах со «стильными потертостями». Но стрижка, дорогие очки, жесты, мимика выдают в нем человека уже не молодого, обстоятельного и богатого, хотя и ударившегося немного в игры с возрастом.

ЖАННА Проходи, Виталий Аркадьевич... Моя скромная халупа в твоём распоряжении. Чувствуй себя, как дома, как говорится...

Жанна отключает сигнализацию, включает свет.

ВИТАЛИЙ Но, как говорится, не забывайте, что вы в гостях.... *(осматривается)*
Слушай, здорово у тебя. Как это сейчас говорят? *(задумался)* Килл? Калл? Вспомнил!
Кул! Круто!

ЖАННА Где будем сидеть? В столовой, в комнате, в спальне?

ВИТАЛИЙ Ты хозяйка, Жанна Георгиевна.

ЖАННА А давай сегодня без отчеств?

ВИТАЛИЙ Давай.

ЖАННА Тогда в комнате.

ВИТАЛИЙ А почему не в спальне?

ЖАНА Мы с тобой еще недостаточно пьяные.

ВИТАЛИЙ А! Я только за!

Жанна с Виталием проходят в большую комнату. Здесь все, как в журнале «Дизайн и интерьер». Какие-то вазы, статуэтки, мягкие пуфы, журнальный столик с изогнутыми ножками, окна во всю стену, полочки, шкура медведя на полу и т.д.

ЖАННА Как тебе?

ВИТАЛИЙ Хорошо. Бойко. Как это... Супер! Очень даже. Тебе дизайнер делал?

ЖАННА Я рассказала, что хочу, он сделал. В общем, придумала все сама.

ВИТАЛИЙ Да, красиво. Моя бы так не придумала.

ЖАННА Твоя – это жена?

ВИТАЛИЙ Прости, задумался.

ЖАННА Свечи, кофе, коньяк, ликер?

ВИТАЛИЙ Водку.

ЖАННА Слушай, я в тебе всегда чувствовала родную душу.

Жанна зажигает свечи, быстро накрывает маленький столик – бутылка водки, икра, соленья.

ЖАННА Ну, прошу за стол. Выпьем?

Жанна и Виталий садятся на медвежью шкуру у стола. Виталий разливает водку по рюмкам.

ВИТАЛИЙ За тебя!

ЖАННА За нашу неформальную встречу!

Пьют.

ВИТАЛИЙ Хорошо пошла. И встреча у нас хорошая. И контракт мы подписали – тоже хорошо. Круто!

ЖАННА Да, такая вот у нас странная встреча образовалась.

ВИТАЛИЙ Хорошо, что в офисе коньяк закончился.

ЖАННА Не было счастья, да несчастье, как говорится....

ВИТАЛИЙ *(наигранно игриво)* И не боишься ты, Жанна, меня к себе в гости приглашать?

ЖАННА *(наигранно наивно)* А чего мне бояться?

ВИТАЛИЙ Ну... Напьюсь, приставать начну.

ЖАННА *(улыбается)* Начнешь, тогда и буду бояться.

ВИТАЛИЙ Ты смотри... Я ведь такой! Несдержанный.

Разливает водку по рюмкам.

ВИТАЛИЙ Хорошая у тебя, Жанна, водка. И женщина ты хорошая. Все у тебя как надо – и масть, и стать, и антураж.

ЖАННА Стараюсь. Держу судьбу за хвост.

ВИТАЛИЙ Выпьем, Жанночка, за твою счастливую судьбу!

Чокаются. Пьют.

ЖАННА Тогда следующую пьем за тебя!

ВИТАЛИЙ Что за меня?

ЖАННА Пьем за тебя. Чтобы все у тебя складывалось и приумножалось.

ВИТАЛИЙ А! Что там приумножится? На моих проглотов не напасешься. Сын собрался жениться – бежит ко мне: «Папа, квартиру!» Я же ему два года назад однокомнатную купил – восемьдесят квадратов. Мало, надо, чтобы три комнаты и не меньше ста пятидесяти. Нашли недалеко от центра сто семьдесят. Обставить еще. Дочка, студентка, тоже ко мне бежит – папа, Ламбарджини. Одна радость, маленькая – три года. Я с работы прихожу, она руки раскинет и бежит ко мне. Ничего ей пока не надо. С работы в детский мир заедешь, куклу там, раскраску купишь. Она счастлива. Ты знаешь, какая у меня дочка, Жанна?

ЖАННА Чего это мы о детях? Давай о... не знаю, о музыке там, о чем еще, о театре...

ВИТАЛИЙ Я в театр не хожу.

ЖАННА Я тоже.

ВИТАЛИЙ Проблема. Или как это сейчас говорят? Засада! Тогда о чем?

ЖАННА Только не о работе.

ВИТАЛИЙ Ни в коем случае.

ЖАННА Выпьем тогда? За тебя!

Виталий разливает водку по рюмкам. Жанна и Виталий чокаются, пьют. Молчание.

ВИТАЛИЙ Ну, а вообще, Жанна – как ты живешь?

ЖАННА Ну как? Хорошо живу, как видишь. Восемь комнат у меня, три здесь, пять на втором этаже. Я туда не поднимаюсь. Домработница там прибирается только. Что еще? Люстру вот из Италии заказала.

ВИТАЛИЙ А чем во вне рабочее время занимаешься? Ну, отдыхаешь как?

ЖАННА Да как... *(Задумалась)* У меня, считай, все время рабочее. Я не помню, ходила я сегодня в туалет или нет, а ты мне про отдых. Некогда отдыхать. Ну вот, с тобой

вот расслабляюсь сегодня. Романтика тоже полезна. А так что? Журнал, бывает, почитаю....

ВИТАЛИЙ Женский?

ЖАННА Ага. Коммерсант называется.

ВИТАЛИЙ Надеюсь, не вяжешь?

ЖАННА Нет, а что?

ВИТАЛИЙ Ничего, так...

ЖАННА Нет, не вяжу. Я и телевизор не смотрю. Не люблю. Фигня там все одна. Новости врут, сериалы тоже врут, нет ничего такого в жизни... Выдумка все. Не верю я в это.

ВИТАЛИЙ Спорт?

ЖАННА Нет, спорт тоже не люблю. Спина после работы болит.

ВИТАЛИЙ Выпьем?

Разливает. Пьют.

ЖАННА Ты закусывай, Виталий, рыбки вот положи, огурчик.

ВИТАЛИЙ Я закусываю, Жанночка. А ты? Ты почему не закусываешь?

ЖАННА Не люблю. Я водку только в натуральном виде пью. Без закуси. С детства так приучена.

ВИТАЛИЙ Хорошее у тебя, видно, было детство.

ЖАННА Не жалуюсь.

ВИТАЛИЙ Ты знаешь, а я вот тут думал все – у нас ведь ничего в детстве нашем не было. Ни компьютеров, ни игрушек всех этих. И как-то жили ведь. А сейчас! Мы недавно с дочкой зашли в этот... в магаз! Радиоуправляемая техника называется. И чего там только нет! Вертолеты летают! Подводные лодки плавают! Роботы песни поют! Все как в жизни!

ЖАННА Товары для детей сейчас выгодно продавать. На детей сейчас мода.

ВИТАЛИЙ Мы с дочкой закупили всякой всячины – два вертолета, лодку и луноход. Перед сном теперь запускаем. Дочку у меня Варюшкой зовут. Варвара она. Варвара Витальевна. Три года. Такая вся принцесса.

ЖАННА Могу вот еще музыку включить.

ВИТАЛИЙ Да, музыка, да – это такая тема. Потанцуем, Жанночка, с тобой! Телесный контакт и все дела! Ты какую музыку любишь?

ЖАННА Не знаю. (*Задумалась*) Пугачеву люблю. Раньше многие нравились, теперь уже не помню никого. Аллегрова вот еще...

ВИТАЛИЙ Выпьем?

Виталий и Жанна пьют.

Жанна включает музыкальный центр, вставляет диск в проигрыватель. Поет Пугачева.

ВИТАЛИЙ О! Аллочка!

Подпевает.

ВИТАЛИЙ Потанцуем?

Виталий идет к Жанне, протягивает ей руку. Жанна встает. Они неловко танцуют посреди комнаты. Песня заканчивается. Жанна садится обратно.

ВИТАЛИЙ Ты знаешь, а я люблю эту жизнь. Мир прекрасен, Жанночка, правда?

ЖАННА Наверное....

ВИТАЛИЙ Прекрасен, несмотря ни на что. Я никого не любил, Жанна. Сына маленького почти не помню. Старшая дочь – вот вроде была маленькой, а вот ей двадцать. Выросла и выросла. Все как-то мимо меня. А Варюшка моя, Варюшка – это чудо из чудес. Я каждый день ее денечек помню. И пусть мне кто угодно что скажет. Мол, так нельзя, и я плохой отец, раз этой так, а этим эдак. А я вот про себя знаю, что только Варюшку люблю. Эти здоровые лбы, квартиру-машину им, и в добрый путь, они сами все лучше меня знают. А Варюшке три годика всего, она такая кнопка у меня. Прямо лучик света в мою жизнь заглянул. Давай, Жанна, выпьем за наших детей!

Пауза. Жанна смутилась, поправляет волосы.

ЖАННА У меня нет детей, Виталий.

ВИТАЛИЙ А. Да? Извини.

ЖАННА Почему? Зачем извиняться? Я детей не люблю.

ВИТАЛИЙ Совсем?

ЖАННА Совсем. Равнодушна.

ВИТАЛИЙ Да. Бывает.

Пауза

ЖАННА Может, просто выпьем?

ВИТАЛИЙ А на брудершафт?

ЖАННА А посмотрим!

Пьют. Виталий закусывает.

ВИТАЛИЙ А я свою жену не люблю, Жанна, ты знаешь. Она клуша старая. Ничего ей в жизни не надо. У телевизора сядет, вязать, говорит, люблю. Когда руки заняты, говорит, телевизор – это семечки для мозга. Она меня младше, Жанна. А выглядит как моя мама. Ничего ей не надо. По магазинам еще любит. Только это все для дома. Себе лишнего не купит, нет. Все в дом несет. От Варюшки тоже устает, говорит. Не тот уже вроде у нее возраст. А какой возраст? Ей сорок восемь лет!

ЖАННА Зачем же ты женился?

ВИТАЛИЙ А она не такая была, нет. Грудь у нее была, и ноги, знаешь, какие ноги? Вредная была такая, не больно-то в руки давалась. А я же такой – я свое не нытьем, так катаньем. Масла банку разбил специально, у ее квартиры. Она поскользнулась, а я уже рядом, выскочил, удержал. В кино в кассе билетов нет, а у кого есть? У Виталия есть. Джинсы не купить нигде, фарца цены ломит. Кто джинсы подарит? Виталий подарит. У нее ноги длинные такие были, как у Варюшкиных барби прямо.

ЖАННА Ясно.

ВИТАЛИЙ Да, и за ноги эти я всю жизнь себя грызу. Что женился на ногах, а жить пришлось с человеком. Мы с ней ругались, так ругались, что там посуда,- стулья летали. Но вроде двое малолеток у нас, живем, значит, мычим только, не дергаемся. Дети выросли. Я от нее уходить уже собрался. Влюбился в одну из отдела по связям, молодая девочка, она мне вазу в кабинете расхерачила еще. Задела нечаянно. Ваза вдребезги, конечно. Японская там хрень была, сухоцветы какие-то. А девочка эта меня любила, я же не слепой, видел. Таленькой звала. У нас с ней любовь прямо, серьезно все, свиданья – встречи, секс в обеденный перерыв. И тут мне моя – беременна. В сорок пять лет, екарный бабай! Ну, пошли по врачам – врач говорит, все возможно. Денег дали ему, он подсуетился, все анализы, неусыпный контроль. Родила она, сама при чем. И даже легко как-то, говорит. Растволстела только потом сильно. Но это другое уже. Я весь раздраженный по ее поводу ходил. Думал, ладно – подожду, потом что? Не приговорен же я к ней. Все ей оставлю, на ребенка буду давать, естественно - няню, все оплачу. И тут приносят ее. Варюшеньку. Я сначала даже не понял. Лежит такой комок в пеленках. Ну, ребенок твой, говорят, ты теперь трижды отец. С родней посидели, выпили. Я как на иголках, девочке моей втихоря пишу – завтра, пишу, увидимся, не скучай, зая. Потом спать легли. Варюшка в кроватке рядом. Лежу и думаю – это как же я, дурак живу, что ничего не чувствую. Рядом дочь моя родная лежит, а я от нее к девчонке уходить собрался. А потом думаю – ну и что, думаю, ну, любовь же там у нас. Хоть напоследок поживу в радости. Вырастет, думаю, без меня. Старшие же выросли, а меня, считай, и дома никогда не было, на работе зашивался. И эта вырастет, думаю. Я же ее не бросаю. Просто жить буду отдельно. И тут Варюшенька в кроватке так тихонечко во сне вздохнула. Так – ах.... И по-детски так, и так осознанно. И все... И тогда вот я понял, что никакой любви у меня не будет больше, и никакой девушки из отдела по связям больше не будет. А будет только она – Варюшенька, доченька. Потому что роднее нее никого у меня в жизни нет. Потому что мне ее один-единственный вздох вдруг дороже всего на свете стал. Ты не поверишь, я впервые расплакался тогда. Последний раз плакал в шесть лет, когда новый мяч под колеса угодил. Но это не считается.

Пауза.

ЖАННА А что стало с той девушкой?

ВИТАЛИЙ Ничего. Наверное, где-то счастлива сейчас. Уволил я ее без объяснения причин. Сердце разрывалось. Но тут уже не до выбора. Без вариантов, как теперь говорят.

ЖАННА Бывает же....

ВИТАЛИЙ А я не жалею, Жанна, ты знаешь. Ни о чем не жалею. Девушки у меня есть. Увлечения разные. Я с работы приеду, мы с Варюшенькой поужинаем, поиграем. Я ее искупаю, книжку ей на ночь читаю, Карлсона она любит и сказки Пушкина. Умная девочка, да? Пушкина уже понимает, представляешь? Потом спать ее уложу. И все – дальше свободен. У нас с женой договоренность такая – каждый своей жизнью. Мы с ней вообще не разговариваем уже два года. Вообще. Слова за неделю не скажем друг другу.

ЖАННА Ад, наверное?

ВИТАЛИЙ Ад – не ад, а привыкли. Мне стареть нельзя, Жанна. Пойдет Варюшка в школу, а ей скажут – это дедушка тебя забирает? Она стесняться меня потом будет. Мне этого никак нельзя, Жанна. Я никому этого не позволю. Я все сделаю, чтобы все видели, я – ее отец, а не кто-то там. Надо будет – всему научусь. И моде, и подтяжки сделаю, если надо.

ЖАННА Да... Дети – такое дело....

ВИТАЛИЙ Я еще моложе всех юнцов выглядеть буду. Чтобы Варюшка моя мной гордилась! Чтобы всем заявляла – это не дед старый, это мой отец молодой идет! И чтобы видели все! Что отец Варюшки! Молодой! Станет она постарше, я ее заберу, мы с

ней в Италии дом построим, и будем там жить! А этих никого не возьмем с собой. Вдвоем с ней уедем! Ты понимаешь меня, Жанна?

ЖАННА Может, кофе сварить?

ВИТАЛИЙ Одна ты меня, Жанночка, понимаешь. Да кровинушка же ты моя!

Тянет к Жанне руки.

ЖАННА Сейчас сварю.

Жанна уходит. Виталий достает айфон, что-то ищет в нем. Входит Жанна.

ЖАННА Ты какой любишь? Со сливками, крепкий, с сахаром?

ВИТАЛИЙ Иди сюда, Жанночка.

Жанна подходит к Виталию.

ЖАННА Может, музыку другую поставить? У меня еще один диск есть, романтик-коллекшн называется.

Виталий обнимает Жанну за талию.

ВИТАЛИЙ А я тебе свою музыку сейчас, Жанночка, поставлю.

ЖАННА Давай... Я бы под медленную потанцевала еще....

ВИТАЛИЙ Сейчас... Такая песня, я прямо плачу.

Из айфона звучит песня «Снят усталые игрушки».

ВИТАЛИЙ Под эту песню моя Варюшенька засыпает. Прямо глазки закроешь, а сама хитренькая, подглядывает – сидит с ней рядом папа или нет. Зорко следит, чтобы никуда папа не ушел, пока она не заснет. А я ведь и не собираюсь... Я на посту, сон ее охраняю. У нее вот тут ямочки на щеках, и волосики такие мягонькие, светленькие, как пух.... Ни у одного ребенка таких волосиков не видел.

Тут Виталий принимается громко подвывать, пытаясь выговорить все слова песни. Жанна уходит на кухню. Берет телефон, набирает номер.

ЖАННА Алло! На Карла Маркса 12 будьте добры, пожалуйста, на текущее время. Куда поедет? А он вам сам все расскажет. *(Сбрасывает вызов)*

Смотрит в окно. За окном ночь, фонари, реклама, звуки проезжающих машин, крики подвыпившей молодежи. Везде жизнь.

ЖАННА Ну ты и дура, Жанна....

Жанна достает из буфета сигареты, зажигалку, закуривает.

4.

Квартира Кати и Андрея. Катя с Андреем сидят на диване, прижавшись друг к другу. У Андрея на коленках книга, на книге лежит лист бумаги. Андрей что-то расчерчивает на этом листке.

АНДРЕЙ Значит, в этом углу у нас детская....

КАТЯ Я до сих пор не верю, что у нас будет квартира. Это как будто не по-настоящему. С мамой жили в одной комнате в доме, потом в общежитии вчетвером, а теперь – своя кухня, своя комната, свой балкон.... Можно голой ходить – хоть заходишь, и никто слова не скажет...

АНДРЕЙ Я только за!

КАТЯ Посуду можно на ночь оставить, и с утра помыть. Я посуду с детства мыть ненавижу. А все из-за этого дурацкого – у нас закон простой, поел – убери за собой. Когда так говорят, мне всегда кажется, что я в лагере или в школе.

АНДРЕЙ А я вот наоборот. На кухню первый всегда бежал, и посуду мыл, и готовил, с бабушкой шарфики вязал разные, носки. Даже свитер один раз! Красный такой, с полосками. Бабушка и та удивилась.

КАТЯ Сам связал? Серьезно?

АНДРЕЙ Ну да. Из школы приду, поем, и к бабушке в комнату – ниточки у нее там всякие на журнальном столике, шерсть, спицы – интересно! Она мне истории из жизни рассказывает, а я слушаю и вяжу, никакого телевизора не надо. Потом мы с ней пойдем ужин на кухню готовить. Приготовим, посидим еще, чаю попьем. Потом уже мама с батей придут. Поужинаем все вместе, и я опять к бабушке в комнату вязать. И так пока уроки не погонят делать. Батя ругался только на меня, что я с пацанами не дружу, и бабой расту. А бабушке и маме нравилось. Мама вообще думала, что я с ними жить останусь, не поеду никуда, потому что я хозяйственный и голова у меня на плечах, не то, что у других парней.

КАТЯ Почему ты уехал тогда?

АНДРЕЙ Да работы у нас в поселке никакой не было. А в училище в Ишим не хотелось как-то. И тут отец насел на меня – ты должен доказать, что мужик, всего в жизни добиться. Чуть ли не с кулаками меня гнал, пока мать с бабушкой не слышали. Я так-то уезжать не хотел, и добиваться тоже – вот непонятно, чего добиваться, да? А тебе кулаком по столу – иди и добейся. Батя у меня суровый, че ему скажешь? Решил – поеду вот сюда, ну, всяко тут вариантов больше.... Пробовал поступать, да на бюджет провалился че-то. Не знаю, наверное, куплено там все было, или, может, сам дурак.

КАТЯ Меня мама последний год в школе прямо веником била, чтобы я училась. Говорила, ты у меня дурочка, поэтому учи все наизусть. С учебниками рядом стояла и сверяла. Говорила, хоть у тебя в жизни что-то получится. Ну вот, на втором курсе уже получилось.... *(Гладит себя по животу)* Я поступать боялась, просто кошмар. У меня даже тик от нервов начался. Но самое ужасное, это осенью, когда мы с мамой приехали, она мне в общагу помогла заселиться и домой этим же вечером поехала. Я прямо на кровати лежала и редела, что так темно за окном, а она уехала, и я одна в этом огромном некрасивом городе осталась. На этой скрипучей койке, с тремя сумками и соседки еще не приехали никто. За окном торговый центр весь светится, а я такая тощая, маленькая, лежу в темной комнате и даже пошевелиться от ужаса не могу.

АНДРЕЙ Бедная тетеха! Жалко, что меня тогда рядом не было.

КАТЯ Да! *(в шутку толкает Андрея в плечо)* Вот где ты был?

АНДРЕЙ Ну.... Где я был? Работал, наверное. А сам думал, что где-то по этим же улицам моя родная душа ходит.

КАТЯ Думал, а сам жил непонятно с кем.....

Андрей не отвечает Кате.

КАТЯ Столько мне нервов с ней вымотал – она там одна, она там бедная.... Чего она бедная-то? Сам говорил – богатая.

АНДРЕЙ Не начинай, ладно? Она хорошая, просто не моя, что ли. Не все ведь так просто рвется. Я же к тебе пришел.

КАТЯ Пришел.

АНДРЕЙ Так, давай дальше.... Вот здесь у нас кухня. Сколько нам нужно дверей? Две – да? Одна в коридор, другая в комнату. Рисуем. Две двери.... Здесь и здесь.

КАТЯ *(Трогает живот)* Ой...

АНДРЕЙ Что ой?

КАТЯ Пинается как-то странно.... Это узи дорогое нужно еще вчера было сделать. А то вдруг что? Я ведь боюсь.

АНДРЕЙ В понедельник. Сейчас два дня выходных. Я свое резюме в тысячу фирм разослал.... В понедельник позвонят, во вторник выйду на работу.... Сразу попрошу аванс. В среду все сделаешь.

КАТЯ До среды-то долго еще....

АНДРЕЙ Ну, потерпи... Понимаешь, если бы я все деньги в это строительство не вложил, мы бы с тобой план квартиры в руках сейчас не держали. Будут деньги. В среду уже будут. Сделаем тебе все узи, проверим тетеху от макушки до пяток. А через полгода въедем в новое жилье

КАТЯ Андрей, а когда мы поженимся?

АНДРЕЙ Родишь и поженимся. Какая свадьба с пузом?

КАТЯ Нет, так не положено. Ребенок без свадьбы - это называется нагулять.

АНДРЕЙ А свадьба с пузом называется по залету.

КАТЯ Я подумала, что может быть, у нас в деревне свадьбу отпразднуем? Что мы, богачи что ли, шикавать – просто накроем на стол, посидим, музыку включим.

АНДРЕЙ А я думал в новой квартире. И новоселье и свадьба.

КАТЯ Да что там это новоселье? Ни столов, ни стульев, ни посуды, как бомжи, из пластиковых стаканчиков пить будем. А так в деревне, подружки мои придут, увидят, что я в белом платье....

АНДРЕЙ Тогда уж лучше у меня в поселке, твою маму к нам всяко дешевле привезти, чем моих к тебе.

КАТЯ Давай у твоих! А платье мне мама сама может сшить, чтобы на магазины не тратится.

АНДРЕЙ Моя бабушка тоже может. Она у меня, знаешь, какая портниха?

КАТЯ Значит, ребенок родится и сразу поженимся?

АНДРЕЙ Поженимся.

КАТЯ Есс! *(Обнимает Андрея)* Так, а заявление-то нужно уже сейчас подавать!

АНДРЕЙ Завтра и подадим.

КАТЯ Значит, я звоню маме, что замуж выхожу?

АНДРЕЙ Значит.

КАТЯ Дай телефон, на моем денег нет.

Андрей протягивает Кате телефон, Катя набирает номер.

КАТЯ Алло! Мамочка? Это я! Мама, я замуж выхожу! За Андрея за своего, да! Он самый классный! Он нам квартиру купил! Да я не нервная, я просто счастливая! Seriously, купил!

5.

А у Жанны в квартире самый разгар пьянки. В гостиной сидят Жанна, и ее сотрудницы – Вика и Ольга. Ольга – женщина сильно за тридцать, видно, что очень деловая, по натуре своей карьеристка и стерва. Вика – самая молодая среди присутствующих, ей двадцать семь. Вике немного скучно в компании Жанны и Ольги, она сейчас в самом расцвете, и предпочла бы пьянке с этими одинокими женщинами более подвижные развлечения.

ОЛЬГА Да, Жанна Георгиевна, так оно и есть. Это все головная боль, и я даже связываться не хочу. Эта кабала, никому не пожелаю. У меня мама всю жизнь с отчимом промучилась, и только после его смерти вздохнула спокойно. А то, что плакала по нему три года – это депрессия называется. Потому что он пил, а это плохая энергетика.

ЖАННА Козел!

ОЛЬГА Натуральный.

ВИКА Водочки еще налить, Жанна Георгиевна?

ЖАННА Валяй.

Вика разливает водку по рюмкам.

ЖАННА *(поднимает рюмку)* Тост, девочки!

ОЛЬГА Просим, Жанночка Георгиевна!

ЖАННА Выпьем за нашу счастливую жизнь, и за то, что все они козлы, а студентки их козы. А мы гордые и в сельскохозяйственном скоте не нуждаемся!

ОЛЬГА Красивый тост!

Чокаются. Пьют.

ОЛЬГА А хорошо сидим, девочки? Так душевно с вами, Жанна Георгиевна.

ЖАННА Сейчас еще мальчики по вызову приедут.

ОЛЬГА *(радостно)* Мальчики?!!

ЖАННА Мальчики.

ОЛЬГА Жанна Георгиевна, ну это как-то...

ЖАННА Не бзди.

ВИКА Жанна Георгиевна, вы меня простите, но я не могу, меня жених дома ждет.

ОЛЬГА Вика!

ЖАННА Молчать! Я тебя приглашала, как девушку свободную во всех отношениях. К черту жениха, вход в мой дом только при предъявлении паспорта, не заляпанного грязным штампом!

Жанна встает, пьяно смотрит на Ольгу и Вику.

ЖАННА А что я вам сейчас покажу, девочки....

Выходит из комнаты.

ОЛЬГА Вика, ты видишь, Жанна Георгиевна страдает, зачем ты ей про жениха сказала?

ВИКА Что за ерунда? Все знают, что мы с Володей скоро поженимся.

ОЛЬГА Все знают, а зачем напоминать?

ВИКА Ольга Андреевна, я считаю, что имею право на личную жизнь вне рамок корпоративной этики.

ОЛЬГА Имеешь ты, а премии весь отдел лишают. Ты не видишь, человеку плохо, страдает человек? Не сыпь ей соль на рану, Вика. Как бы нам потом эта соль в глаза не полетела!

ВИКА Андрей этот ее – вообще козел. Где она его только нашла?

ОЛЬГА Козел не козел, а молодец, ускакал, козлик, в самую нужную минуту! Лучше и представить нельзя было. У меня племянник в этом году экономический закончил.

ВИКА И?

ОЛЬГА И! Я пошла на зама, значит, моя должность освобождается... Только никому не говори. Сашка мне как сын. Я его как родного люблю. Знаешь, какой умный он у меня?! Эйнштейн! Явно не в сестру, моя кровь. И родинка на щеке точь-в-точь как у меня!

ВИКА Вот. Кто-то пять лет учится, гранит науки грызет. А кому-то запросто так дипломы покупают, только за то, что он со старой теткой спит!

ОЛЬГА С бабкой!

Женщины хихикают, прикрывают ладонью рот. Ольга вдруг резко прикладывает палец к губам, делает знак Вике – мол, все, замолчи. В комнату заходит Жанна. На ней длинное полупрозрачное платье со стразами, в руке у нее сумка с вещами.

ЖАННА Переодеваемся, девочки! Тут шмотья у меня! И перья, и все такое... Давайте, давайте, не сидим, двигаемся! Оля, ну? Вот, бюстье с юбочкой! Надевай! Будешь цыпленочком у нас!

ОЛЬГА *(хихикает)* Жанна Георгиевна, я же не привыкла! Вы чего?

ЖАННА Че, зассали, девки? Или у нас не праздник!?

ОЛЬГА Так праздник, праздник, Жанна Георгиевна! Я не бзжу, уже лечу ракетой!

Берет у Жанны предложенный наряд, переодевается.

ЖАННА А ты, Вика, кем хочешь быть? Кошечкой? Медсестрой? Школьницей? Престарелой!

Жанна пьяно хохочет.

ВИКА Да я не могу, Жанна Георгиевна. Я все это очень одобряю, но как я буду смотреть в глаза Володе?

ЖАННА Володю – закопаем в огороде! Переодевайся!

ВИКА Понимаете, я из семьи старой закалки, у меня очень строгий папа...

ЖАННА А папу продадим на шляпы! Есть еще вопросы?

ВИКА Нет, я понимаю, Жанночка Георгиевна, что это игра. Это ведь такая игра? И насчет мальчиков по вызову вы пошутили?

ЖАННА Какие тут шутки? Переодевайся давай! А то сейчас рассержусь и обижусь!

Вика в поисках поддержки смотрит на Ольгу, которая стоит, переодевшись в бюстье и юбочку цыплячьего цвета.

ОЛЬГА Вика! Жанночка Георгиевна шутит! Ну, имей чувство юмора, не подводи коллектив!

ВИКА Да! А я догадалась, что вы затейница, Жанна Георгиевна! Я сразу поняла, что это такие шуточки!

Вика переодевается в пеньюар из черно-розовых кружев.

ВИКА Мне ведь, Жанна Георгиевна, поскольку я у вас недавно, все в новинку. Да, в новинку! Потому что ни в одной компании мне не доводилось работать с такими прекрасными людьми, как вы, как Оля! С такими веселыми людьми! С такими простыми и честными людьми....

ЖАННА *(презрительно)* Ой-ой-ой..... Кобылы запели.

Оля смеется. Вика вынуждена тоже засмеяться над собой вместе с Олей.

ЖАННА Обиделась? По глазам вижу – обиделась. Не обижайся, - ты, Вика, девка деловая. Я тут думала и надумала вот что - Ольга пошла на зама, ее место освободилось. Чужих брать никого не хочу. *(Разливает водку по рюмкам)* Так что, с повышеньем тебя, Викуля!

ВИКА Жанночка Георгиевна, я даже не знаю... Это такая новость для меня! Это такой шанс, такой стремительный карьерный рост, Жанночка Георгиевна.... Я ведь....

ЖАННА Выпьем!

Женщины чокаются, пьют. Оля недобро кривит губы.

ЖАННА А я вам сейчас музыку поставлю, девочки! Закачаетесь! Моя любимая песня!

Жанна подходит к музыкальному центру, и запускает диск. Звучит песня: «Младший лейтенант, мальчик молодой, все хотят потанцевать с тобой, если бы ты знал женскую тоску по сильному плечу....» и т.д.

Жанна танцует. Вытаскивает в центр комнаты Вику и Ольгу. Вика и Ольга, неуверенно пританцовывают, перетаптываются с ноги на ногу. Вдруг Вика неестественно высоко поднимает ногу, показывает целый ряд каких-то акробатических упражнений.

ОЛЬГА Вика, ты чего?

ВИКА Это моя йога!

ОЛЬГА Для Володи научилась?

ВИКА А к черту Володю!

Женщины упоенно танцуют. В этот момент в квартиру врывается целый отряд молодых парней разного типа внешности и телосложения. Присоединяются к танцующим.

Спальня Жанны. Телевизор без звука. На кровати лежит высокий темноволосый парень. Жанна ходит по комнате.

ЖАННА И вот, ты понимаешь? Это девяносто первый год, распад СССР. Я тогда еще дура, двадцать девять лет. Работы нет, денег нет. Вот такая красота! Колготки перештопаны на сто пятьдесят раз! Знаешь, что такое для меня были колготки? А тушь? Люди ползарплаты отдавали за пару капроновых чулок, а у меня и зарплаты не было! Надуло нас государство! Жила я в каком-то бомжатнике, даже страшно представить каком! Ты таких коммуналок поди и не видел! В одной комнате я да бабка, да ее дочь. Бабка лежачая, за ней ходить надо. Ну, я за раскладушку и тепло с этой бабкой сидела. Она все помирать собиралась. Попробуй только помри – говорю ей, я тебе помру, ты помрешь, а меня на улицу! Сейчас же! Пока на работу не устроюсь, ты даже думать не смей помирать. Она молодец, дотянула... Хорошая бабка была, царствие ей небесное! Доченькой меня называла. Дура такая! Вспомню иногда, аж накатит че-то. И вот я полгода так жила. А потом думаю – на наше государство надеяться – лучше сразу в петлю! Ручки есть, ножки есть, голова на плечах вроде тоже присутствует! Затеяла я одно дельце-делишечко. Нашла своего однокурсника, а он в каком-то бизнесе крутился, грузоперевозками занимался. Назвала сумму. Он, конечно, видит, что у меня ни копейки в кармане. Прогоришь, говорит, Жанна, на проценты ставить не буду, но по гроб жизни будешь обязана. Хорошо, светик мой, шепчу, сведи меня с человечком, три тысячи долларов мне у него занять нужно! Он на меня как на ненормальную – дурочка, ты понимаешь, какие это люди? Под любые проценты, - отвечаю. Да не о том, - говорит, - не выгорит твое дельце, это ж не я, это злые дяденьки зубастые. Одной могилкой, говорит он мне, на земле станет больше. Или в проститутки пойдешь отрабатывать! Пойду, - кричу, - куда угодно пойду, только познакомь! Через два дня он за мной заезжает. Едем. Я длинную юбку надела, чтоб колготки не светить. Хотя и понимаю, дура, что зря, что ноги – козырь, да еще какой! Но тут уж либо ноги, либо колготки заштопанные – выбирай! Приехали. Сидит. Смотрит. Думает. Ногти на руках пилочкой обточены. Важничает. А по глазам вижу – не жилец. Я понимаю – девочку играть – будет защита, квартира, связи. Но это ноги раздвигать, а денег не даст. Завожу себя, вроде этакая я бизнес-вумен. Актриса прямо, в глаза ему смотрю, нигде не прокололась. Именами сыплю. Мол, того знаю и того. Однокурсник мне краткую лекцию по новейшей истории города еще в машине прочитал. Он посмотрел-посмотрел, крикнул. Хорошо думаю, главного корчит из себя, а раз корчит – значит даст. Для него три тысячи долларов – фигня! Хорошо, говорит. Заломил проценты дикие. Но я знала – если дельце выгорит, я через два дня все верну! Из сейфа деньги достал, палец поклонявил, отсчитал. Мы тут же в машину, едем в Нижне-Урюпинск! За нами три грузовика! В Нижне-Урюпинске этом я никогда не была, но знала, что там завод по производству мучных изделий скопытился. Приезжаем. Мать моя женщина! Как в детство вернулась, грязищи по колено. Иду на завод, нахожу директора. Невменяемый. Глаза красные, пьянящий, про политику кричит. За копейки покупаю у него три грузовика макарон. Пока макароны грузят, гоним машину обратно в город. Нахожу фирму. Я про нее заранее все выяснила, что дельные ребята, не фуфлоделы. Приезжаю, сразу деньги на стол. У вас ночь – кричу! А я образец заранее придумала, знакомая моя худграф закончила, она мне по дружбе образец этот и нарисовала. Там такой американский флаг крупно, и большими буквами ярко-красными по-английски – макароны! Made in USA! А рядом по-русски для неграмотных – сделано в Америке! Десять тысяч упаковок! К четырем утра обертки эти готовы. Я вся на нервах – где грузовики? Не дай бог что! Приезжаем к однокурснику в гараж. Грузовики там. Толпа народу – заработать все хотят. Однокурсник мой заранее предупрежден был, что люди понадобятся, но по сути дела не в курсе! До десяти утра пакуем макароны вручную! Я вместе со всеми! В одиннадцать пригоняем машину в центр города. Ну, думаю – все, вот оно, Жанна, твое времечко настало. Была не была! Или пан или пропал – готовь вазелин! Сначала вяло покупали. Один-два, десять... К часу вокруг нас толпа. Народ ломится! Берут по десять-пятнадцать упаковок! У меня такая байка, что я только что из Америки, а

эти макароны - их новая марка, что, мол, вы таких макарон нигде не достанете – это чисто американский продукт. Бабки вокруг нас, мамы с детьми. Одна кричит – вы мне еще десять пачек отложите, я со сберкнижки сниму и сразу к вам! К семи вечера продаем последнюю сотню, и тут вижу – идут, красавцы! Кожаные куртки! Рэкет! Сворачиваемся, кричу! Спрыгиваю с грузовика. В машину – и по газам! Едем к бандиту, отдаю ему долг. У него аж глаза от возмущения забегали, процентов-то накапало с гулькин нос. Руку мне пожимает, жирок на подбородке трясется. Не жилец ты, думаю. Года не протянешь. Ну, было у меня такое чувство. И точно. Убрали его, говорят, с дороги – и трех месяцев не прошло. Понимаешь меня? Рассчитываюсь с однокурсником, расстаемся как Скалли с Малдером после победы над инопланетянами. Через три дня у меня машина, живу на съемной квартире. Остальные деньги вложила в дело. Через полгода квартира, офис в центре, реклама в телевизоре. И ты знаешь, много потом всякого было – и с рабочими матом ругалась, и с братками водку стаканами пила, и ОБЭПом меня травили, едва под суд не пошла, в девяносто пятом чуть не застрелили, в девяносто седьмом ограбили до нитки, в дефолт разорилась и все с нуля начинала, в две тысячи пятом дала взятку не тому человеку. Много чего в жизни у меня случилось разного. А я до сих пор вспоминаю ночь эту, мы несемся по темной трассе в город. И вся жизнь моя на кону, вся жизнь моя в этих макаронах и дурацких упаковках! Сердце стучит, а в голове – выгорит дело, выгорит! Я умная, я сильная, я смелая, выгорит дело! И такая сила во мне, такая вера, такое чутье звериное проснулись! Я в тот момент женщиной стала, веришь – нет? Я такую страсть испытала, и азарт, и адреналин, что ни с одним мужиком мне потом так кайфово не было! Мужик предаст, дело сгорит, ты одна у себя и есть. Если ты сильная, то выживешь и будешь гнать по трассе двести, и будешь счастлива, оттого, что знаешь точно – выгорит твое дело. Оттого что ты фартовая, оттого что удача с тобой, сила с тобой. Оттого что ты сама у себя есть. Понимаешь ты это? Понимаешь, нет?

Парень все время, пока говорит Жанна, смотрит в телевизор.

ПАРЕНЬ Блин, я не могу! Этот Губка Боб такой прикольный! Как не посмотришь серию – это такой приколы! Это такой прикольный мультик, вообще....

Жанна ложится на кровать рядом с парнем.

ПАРЕНЬ Что-то хотите?

ЖАННА Пошел вон!

Парень встает, одевается, собирается уходить.

ЖАННА Подожди!

Парень останавливается, смотрит на Жанну.

ЖАННА Я старая?

ПАРЕНЬ Да нет, обычная. Все тетеньки такие.

ЖАННА Уматывай!

Парень уходит. Жанна смотрит телевизор без звука.

В соседней комнате, рыдая, Вика разговаривает по телефону.

ВИКА Ну, подожди, Володенька! Куда ты уехал? К маме? Ну, зачем? Это была рабочая встреча, просто рабочая встреча! Мне с ними неинтересно, они старые тетки, зачем бы я стала с ними пить просто так?! Володенька, это чисто рабочие отношения! Что? Какие мальчишки, ты что, с ума сошел? Это была рабочая встреча! Да, на всю ночь! Да, я тебя не предупредила. Но я не могла, Володенька! Эта старая дракониха съела мне весь мозг, я не могла позвонить! Володенька! Прости! Я сейчас приеду! Какие мальчишки? Ты что, миленький? (Пауза) По вызову? Да ты что....!!! Кто позвонил? Володя, это ложь!

Кто позвонил? Женский голос? Кто? Кто?! Володя, не бросай трубку, я прошу.... Я сейчас приеду....

На том конце провода видимо все-таки положили трубку. Вика рыдает.

Жанна усмехается. Смотрит телевизор.

Конец первого действия.

Второе действие.

1.

Прошло четыре месяца.

Квартира Кати и Андрея. День.

Андрей сидит на диване, в руках у него газета. Он разговаривает по телефону.

АНДРЕЙ Алло? Здравствуйте, я вам высылал свое резюме, по поводу должности менеджера по продажам.... Что? Уже взяли, да? А, ну.... *(Набирает другой номер)* Алло? Здравствуйте. А вот вы давали объявление в газету, что вам требуется менеджер.... Да, образование высшее, конечно!!! Красный диплом! Стаж работы – пять лет. Двадцать восемь. Последнее место работы – сеть магазинов «Вкуснятина». Слышали? перезвоните? Хорошо, буду ждать вашего звонка.... Хорошо. Мой телефон у вас определился, да? Хорошо, всего доброго, надеюсь, до встречи! *(Сбрасывает вызов)* Фигня какая-то.

В комнату заходит сильно беременная Катя.

КАТЯ А компот в банке закончился?

АНДРЕЙ Там оставалось на доньшке, я допил.

КАТЯ *(садится рядом с Андреем)* Компота хочу.

АНДРЕЙ *(обнимает Катю)* Потерпи, тетеха. Вот сейчас папа на работку устроится, и будут нам вкусняшки, и будет нам компотик, и будет нам курочка....

КАТЯ Когда ты уже на эту работу устроишься?

АНДРЕЙ Устроюсь. Скоро устроюсь. Чтобы я в этом городе на работу не устроился? Ты что? Меня все знают. Как дойдет до них новость, что я без работы – с руками оторвут.

КАТЯ Так ты им сам позвони – тем, кто с руками. А то до них уже четыре месяца не доходит.

АНДРЕЙ Ну, так не принято, понимаешь....

КАТЯ А как принято? Короче.... Звонила мама. Она сказала, что денег больше не вышлет. Еще мама сказала, что она и так уже четыре месяца тянет нас, как бурлак по Волге. Сказала еще, что пора бы тебе уже устроиться на работу.

АНДРЕЙ А еще что твоя мама сказала?

КАТЯ Еще? Еще сказала, что не собирается кормить здорового чужого ей мужика, который сам себя прокормить не может. А еще сказала – собирай вещи, и рожать приезжай домой!

АНДРЕЙ Тетеха, все устроится, это временные трудности.... Куда ты собралась уезжать? Макароны тебе сварить по вкусенькому, с морковочкой?

КАТЯ Не сварить! Временные трудности! Уже четыре месяца у тебя временные трудности! Узи так и не сделали! Сапог зимних нет! Второй месяц одни макароны. Компот мой выпил!

АНДРЕЙ Дурочка, зато у нас есть собственная квартира!

КАТЯ Зато работы у тебя собственной нет, а мне рожать.... На что мы будем жить? Мама моя – ты знаешь, и так в деревне из последних сил! Твои родители далеко и пенсионеры!

АНДРЕЙ Замолчи!

КАТЯ Не затыкай меня!

АНДРЕЙ Тетеха.... Ты чего?

КАТЯ Я боюсь, Андрей! Ты думаешь – я дурочка и ничего не понимаю? А я все понимаю! Тебя не берут на работу не потому что до них не доходит, а потому что тебя вообще не берут! В принципе! Потому что ты не можешь устроиться на работу, потому что тебя не берут, потому что ты не можешь, и тебя не берут! Потому что ты не можешь, ты не можешь, тебя не берут, ты не можешь заработать нам денег, потому что тебя не берут, а мне рожать, а тебя не берут, ты звонишь, а они не перезванивают. Выпил мой компот, а мне рожать, и я не знаю, как мы будем, и моя мама меня убьет, потому что я ничего не закончила, и уже родила, и я с ребенком, а ты не можешь заработать нам денег, чтобы даже поесть!!!

АНДРЕЙ Заткнись! Замолчи! Или я не знаю... А товар я грузил? А листовки клеил? Или не работал, скажешь? Да куплю я тебе твой дурацкий компот, не надо так со мной разговаривать! Прямо сейчас пойду, и принесу тебе твои деньги, раз тебе так невмоготу, раз я тебе только так нужен!

КАТЯ Иди! Давай! Куда ты пойдешь?

АНДРЕЙ Сейчас прямо пойду – и принесу!

КАТЯ Иди!

АНДРЕЙ Пойду!

КАТЯ Иди!

Андрей идет в прихожую, обувается, надевает куртку.

АНДРЕЙ Катя, ты возьмешь свои слова назад, слышишь?

КАТЯ И возьму! Ты пойдя сначала!

АНДРЕЙ И пошел!

Андрей уходит, хлопнув дверью. Катя стоит раскрасневшаяся и злая. Трогает живот, морщится.

2.

Квартира Жанны.

Жанна в очках с толстыми стеклами сидит в комнате на диване. Поджала под себя ноги, укрылась теплым пледом. На коленях у Жанны компьютер, она что-то быстро на нем печатает. Шевелит губами – видимо, подсчитывает что-то в уме. На Жанне серенький в клетку, совсем немодный, если даже не сказать «бабушкин», халат. Звонок в

дверь. Жанна встает, снимает очки, идет открывать. На пороге, конечно, Андрей. Жанна молчит. Смотрит на Андрея. Долго. Решает что-то для себя.

ЖАННА *(наконец, пропуская Андрея в квартиру)* Привет, любимый.

Целует Андрея в щеку. Андрей неуверенно разувается.

ЖАННА Ты голодный или в городе поел?

АНДРЕЙ Жанна, я....

ЖАННА У меня есть пицца. Есть бутерброды. Можем что-нибудь заказать.

АНДРЕЙ Жанна, у меня....

ЖАННА Что будешь? Пиццу будешь?

АНДРЕЙ Да. Я....

ЖАННА Сейчас разогрею. Слушай, что на тебе за куртка? На рынках такие еще продают, да? Я думала, у них сейчас товар попрличнее стал.

АНДРЕЙ Жанна, я хочу поговорить....

ЖАННА Снимай.

АНДРЕЙ Что?

ЖАННА Куртку снимай.

Обнимает Андрея.

ЖАННА Андрюшенька, ходить в такой куртке – это преступление. Я что, не учила тебя? Давай, разоблачайся. *(Снимает с Андрея куртку)* Фу! И ты в такой рубашке ходишь? Она же грязная! Ты в ней на бомжа похож. Немедленно снимай! Давай, давай. Сейчас мы тебе одежду выстираем, самого тебя в ванночку засунем, выкупаем. Вода теплая, нежная, мы в нее пены ароматной нальем. Я тебе пензой лапки потру, если захочешь. Да?

АНДРЕЙ У меня ситуация такая в общем....

ЖАННА Мальчик мой голодный, устал, весь день по городу бегал.... Давай, раздевайся. Пока будешь мыться, я из твоего любимого ресторана закажу. Давай сюда рубашку....

АНДРЕЙ *(снимает рубашку)* Я уже так устал совсем.... Представляешь, я столько звонил. Жанна, я не понимаю, почему они меня не берут....

ЖАННА Носочки снимай. Сейчас вымоешься, поешь, отдохнешь, я тебе спинку разотру, и обо всем поговорим.... Ты мне все-все расскажешь. О чем думал, как по мне тосковал....

Андрей снимает брюки и носки. Жанна подталкивает его в сторону ванной комнаты. Андрей заходит в ванную. Слышатся звуки льющейся воды. Жанна идет в свою комнату, красится перед зеркалом.

3.

Вечер. Спальня Жанны. Андрей сидит на кровати в пижаме. Жанна в кружевной рубашке сидит рядом. На журнальном столике тарелки с какими-то недоеденными яствами.

ЖАННА *(хочет поцеловать Андрея)* Ты по мне скучал?

АНДРЕЙ *(Отстраняется)* Жанна, не надо. Жанна, я подумал, что нам пообщаться бы просто. Что вообще в целом мы можем быть друзьями даже. Что мы вообще-то не чужие люди как бы....

ЖАННА Не чужие. Конечно, не чужие....

Обнимает Андрея.

АНДРЕЯ У меня проблемы, Жанна.

ЖАННА А я думала, ты по мне соскучился.

АНДРЕЙ И соскучился, конечно, тоже...

ЖАННА Поцелуй меня.

Пауза.

АНДРЕЙ Наверное, не нужно пока как бы так сразу....

ЖАННА Что сразу? Тебе уже поцеловать меня противно?

АНДРЕЙ Да нет, почему...?

ЖАННА Тогда поцелуй.

АНДРЕЙ Я не могу.

ЖАННА Почему?

АНДРЕЙ Потому что я не могу....

ЖАННА Я уже страшная для тебя стала?

АНДРЕЙ Нет, при чем здесь это? Ты красивая! Ты хорошая! *(Через паузу)* Но я не могу.

ЖАННА А, говоришь, скучал....

АНДРЕЙ Я скучал, я правда... мы же не чужие....! Я не могу просто, но я не вру и скучал....

ЖАННА Обними меня.

Андрей неловко обнимает Жанну. Жанна целует Андрея в краешек губ.

АНДРЕЙ Жанна, не надо....

Жанна еще раз целует Андрея, на этот раз требовательней. Андрей сдается, уступает, отвечает на поцелуй Жанны. Жанна прижимается к Андрею, раздевает его. Выключает свет. В темноте слышны возня и невнятный шепот. Лежащий на тумбочке телефон Андрея вдруг начинает распевать веселую мелодию и озаряет все вокруг себя неярким светом.

ЖАННА Не бери....

АНДРЕЙ Надо взять....

ЖАННА Я сказала, не бери....

АНДРЕЙ Я возьму....

ЖАННА Перезвонишь попозже...

Телефон умолкает, но тут же начинает звонить вновь.

АНДРЕЙ Я возьму, вдруг, что-то случилось....?

ЖАННА Нет!

АНДРЕЙ Я на одну секунду....

Берет телефон с тумбочки, отвечает на вызов, уходит в другую комнату.

АНДРЕЙ *(говорит в трубку)* Вызывай скорую. Через десять минут буду.

Андрей забегают в спальню Жанны.

АНДРЕЙ Где мои вещи?!

ЖАННА В гардеробной сушатся.... Что случилось?

Андрей убегает в гардеробную. Возвращается переодетый. Жанна встала, ходит по комнате. Она уже поняла, что Андрей сейчас уйдет.

ЖАННА Андрюша, что случилось?

АНДРЕЙ Катя рожает...! Жанна, прости меня, пожалуйста. Дай, пожалуйста, денег. На такси и на расходы, пожалуйста. Я с зарплаты все отдам. А то автобусы уже не ходят. И на автобус нет у меня. А она там рожает. Пожалуйста.

Жанна молча уходит куда-то. Возвращается с деньгами, засовывает их Андрею в карман рубашки.

ЖАННА Я мальчиков-шлюх вызывала, они брали больше, но ты же не от фирмы работаешь, так что тебе сойдет, да?

АНДРЕЙ Я отдам....

ЖАННА Зачем? Ничего отдавать не нужно, ты эти деньги честно заработал.

АНДРЕЙ Я отдам.... Я отдам.

Андрей смотрит на Жанну, кажется, он, как маленький мальчик, вот-вот расплатится от обиды. Но вспомнив, что медлить нельзя, Андрей выбегает из квартиры.

Жанна стоит, как окаменевшая, смотрит Андрею вслед. Затем закрывает дверь за Андреем.

ЖАННА Жанна, не смей рыдать.... Не смей! Ты сильная, ты очень сильная, ты все переживешь, ты всех сотрешь в муку.... Жанна! Замолчи! Повторяй.... Я – сильная, я – сильная, я – самая сильная, я всех сотру в муку. Я – сильная, я – очень-очень сильная, я самая сильная на свете, мне никто не страшен, я никого не люблю, и я – сильная, меня никто не может обидеть, никто не может предать, я растопчу любого, кто перейдет мне дорогу.... Я – сильная, я – сильная, я – сильная....

Жанна стоит посреди огромной темной квартиры, шепчет свою мантру.

4.

Кладбище. Ряды могил. Как в большом городе – перекрестки, улицы, тупики. Но вместо домов могилы. Кресты. Памятники. Вместо машин – конфетные обертки, которые гонит по тропинкам ветер. Вместо самолетов большие черные вороны с жадными и пронзительными глазами, живущие здесь ради приношений, которые оставляют умершим их живые гости. Жанна идет по кладбищу, уходя в самую глубь.

Останавливается у величественного памятника из черного гранита. На граните высечена надпись: «Киров Георгий Афанасьевич. Вечная память, папочка....» и портрет какого-то немолодого мужчины. В руках у Жанны огромный букет цветов. Жанна кладет цветы на надгробие.

ЖАННА Здравствуй, папа.... Давно я к тебе не приходила. С прошлого года не была.

Жанна достает из сумки бутылку водки, рюмку, конфеты. Наливает водку в рюмку.

ЖАННА Ну, как тебе тут лежится, папочка? Не холодно? Не мерзнешь тут? Ну... Вечная память.... *(Выпивает водку)* Посмотри, папочка, какой я тебе букет цветов принесла! Дорогие цветочки. Да! Вот, ничего мне для тебя, папочка, не жалко. Один ты у меня остался. К мамочке на могилу не езжу, далеко ездить, никак не соберусь. А ты вот в городе у меня лежишь. Когда сгнил ты у меня под забором, в собственной блевотине, так поди про дочку-то не вспомнил? Не вспомнил ведь? У тебя другие дети были, ты про Жанну свою забыл и не думал. А я вот вспомнила. В город тебя привезла. Обмыли мы тебя, отпели, все как у людей. Поминки устроили. Людей правда мало было. Дети твои, папочка, не приехали. Только я одна и была. Даша твоя, блядина, третьим тогда ходила беременная, от кого – непонятно. Не знаю, где она сейчас. Говорят, где-то на севере жопу морозит. Сын твой, Володька, спился, папочка. Весь в тебя пошел – в канаве где-то пьяный и помер, говорят. А жена твоя, на которую ты нас с мамочкой променял, толстая стала, как свинья, говорят, в дверь не пролазит уже. Ее дети на улицах, говорят, боятся. Болеет она сильно, говорят. Подохнет, наверное, скоро. И пусть подохнет – туда ей и дорога. Она нас с мамочкой не пожалела, в нашу квартиру въехала, и по улице мимо с лошадиным лицом ходила, фыркала. Не помнишь, папочка, нет? Как ты нас с мамой в комнату шесть метров в коммуналке выселил тоже не помнишь? Как ты взятку начальнику паспортного стола дал, чтобы нас из квартиры выписали? Плохо у тебя с памятью, папочка. Лежишь там? Мягко тебе лежать в моем гробике? Гробик я тебе, папочка, дубовый заказала, дорогой, бархатом обшитый. Сама лично подушечку под голову подложила, чтобы мягко тебе спалось. В костюме тебя передела, фирменный, у тебя такого костюма, папочка, никогда в жизни не было. Видишь, ничего мне для тебя не жалко. Видишь, какие я тебе цветочки принесла? И поминать прихожу – не забываю. Я хорошая дочка у тебя, папочка. Я тебе в следующий раз машину цветов привезу, чтобы ты там в гробу перевернулся, папочка. Чтобы ты вспомнил мамочку мою, чтобы вспомнил, как она исхудала, как она к тебе денег просить приходила, как умоляла, чтобы ты меня не бросал, как у нее метастазы пошли, как она всю подушку от боли изгрызла. Как ты нам дверь не открыл, как я в тринадцать лет пошла в больницу горшки чужие мыть. Как в семнадцать мамочку одна хоронила, а ты ни копейкой нам не помог, как на поминках ее напился и матом про нее орать начал. Помнишь, нет? Что, папочка, зарыли тебя? Глубоко тебя зарыли? Черви тебя кушают? А у меня все хорошо, папочка! У меня сеть магазинов, у меня огромная квартира, у меня дача за городом в три этажа! А что – могу себе позволить! Сейчас вот дом в Италии купить хочу. Мебель у меня, папочка, в квартире вся на заказ, все из натуральных пород, все в цвет, все в тон! Любую прихоть позволить могу! Хорошая у тебя дочка выросла, папочка, правда? И про тебя не забываю. Вон какой памятник тебе отгрохала! Какие цветочки тебе приношу. Ты за всю жизнь хоть кому-нибудь цветочек подарил? Нет, папочка, не подарил. А я тебе подарила, и еще подарю, и приду еще к тебе - помянуть тебя, папочка, приду. Чтобы ты из могилы, папочка, завыл, чтобы тебе в аду уютнее показалось, чем со мной рядом. Ты ведь, надеюсь, в аду горишь, папочка? Вместе с Володькой, вырождаком своим, горишь? Все вы мужики такие, все как один – как ты, папочка, и Володька твой, все вы козлы, ни одного хорошего я еще среди вас не встречала.....

В это время к соседней могиле с простым деревянным крестом подходит женщина. Она что-то поправляет на могиле. Вырывает траву.

ЖЕНЩИНА *(Жанне)* Ой, какие цветочки у вас красивые.... Это из магазина, да? А как вот эти голубые называются, не знаете?

ЖАННА Не знаю.

ЖЕНЩИНА Ой, какая вы молодец, к папе своему пришли, да? Папа он вам? Я еще раньше на эту могилу внимание обратила – и памятник какой, и надпись, дорогие какие, денег стоят. Я еще и раньше подумала – какая дочка или сыночек молодец, такой памятник родителю своему поставит. Хороший, видно, отец был, раз таких детей вырастил. Мне вот никто уже памятника не поставит. Хороший папа у вас был, да?

ЖАННА Свинья последняя. Такая мразь, каких поискать еще. Под забором, сука, и подох. Там ему и место.

ЖЕНЩИНА Ну, зачем вы так? Вы же дочка ему. Все равно его любили, правда? Какой никакой, а отец, все равно любишь, куда денешься. Правда?

ЖАННА Ненавижу его. Пусть в аду горит, козел.

Пауза.

ЖЕНЩИНА Бедная ты моя девочка.... Как же тебя в жизни, доченька, обидели, что у тебя душа так озлобилась....

Пауза.

ЖАННА Я вам не девочка.... Я вам не доченька! Я не бедная. Я богатая... Я богатая! У меня сеть магазинов! Я вам не доченька....

Жанна почти бегом уходит с кладбища. Женщина крестит ее вслед.

5.

Квартира Кати и Андрея.

Играет радио. Андрей прыгает перед зеркалом с расческой в руках, представляя, что расческа – это микрофон, а он – известный певец. Звонок в дверь. Андрей идет открывать. На пороге двое парней, фотографии которых можно печатать в учебниках по истории в параграфе: «Человек эпохи палеолита».

ПЕРВЫЙ ПАРЕНЬ Ты – Андрей Иванский?

АНДРЕЙ Я.

Парни быстро и слаженно скручивают Андрею руки. Один из них остается держать Андрея, второй обыскивает квартиру. Находит ключи и паспорт Андрея.

АНДРИЙ Парни, что случилось?!

ПЕРВЫЙ ПАРЕНЬ Ты Синицыну Авдотью Павловну знаешь?

АНДРЕЙ Нет.

ПЕРВЫЙ ПАРЕНЬ Как это нет? Ты в чьей сейчас квартире живешь?

АНДРЕЙ А, ну да, я просто имя забыл....

ПЕРВЫЙ ПАРЕНЬ Че ты пыхтишь? Ты ей за четыре месяца должен был? Все, гуляй Вася! Ты ей больше ничего не должен! Ты теперь должен нам! Всю сумму и двадцать косарей за моральный ущерб. Понял? Кося, ты паспорт его нашел?

ВТОРОЙ ПАРЕНЬ Нашел. Только тут ключей одна пара.

ПЕРВЫЙ ПАРЕНЬ Где вторая пара ключей? *(Выворачивает Андрею руки)*

АНДРЕЙ Ай! Вторая пара у жены в роддоме. Парни, будьте людьми! У меня жена родила! Куда мы пойдём?

ВТОРОЙ ПАРЕНЬ *(листает паспорт Андрея)* Ты же в Усть-Ишимске родился?

АНДРЕЙ Не в Усть-Ишимске, а в Усть-Ишиме.

ВТОРОЙ ПАРЕНЬ Ну и катись в свой Засранск, че ты сюда-то приехал?

АНДРЕЙ Усть-Ишим! Вы мне диктовать будете, что мне делать?

ПЕРВЫЙ ПАРЕНЬ *(пинает Андрея)* Ты будешь делать то, что я скажу, понял? Скажу, в Засранск, поедешь в Засранск. Короче, запоминай, лошпек – паспорт свой получишь обратно, когда деньги отдашь. Вторые ключи заберешь у жены, и крайняк завтра отнесешь хозяйке. Запомнил? Запомнил или нет, я спрашиваю?!

АНДРЕЙ Запомнил. Парни, все!

ПЕРВЫЙ ПАРЕНЬ Все так все. Кось, давай....

Парни вышвыривают Антона на лестничную клетку. Следом летят его вещи – куртка, ботинки, шапка.

ПЕРВЫЙ ПАРЕНЬ Захочешь забрать свой паспорт – позвони хозяйке, она скажет, как нас найти...

АНДРЕЙ Парни, давайте договоримся! Я все отдам – дайте хоть вещи собрать, у меня ребенок новорожденный!

ПЕРВЫЙ ПАРЕНЬ Отсоси!

Андрей кидается на Первого парня, тот пинает его в живот. Андрей сгибается пополам. Парни, забрав ключи и паспорт Андрея, закрывают квартиру и уходят.

Андрей остается сидеть на полу. Ищет в куртке телефон, набирает номер.

АНДРЕЙ Алло? Здравствуйте, я хотел узнать.... Вы сказали, что можно заехать через месяц, и я понимаю, что там еще строительные работы, но можно мы заедем сейчас, потому что у меня жена родила, а я без жилья остался. Что? А почему вы из прокуратуры? Как не существует? Не собственники? Как это? Подождите. А вы? Офис что? Ясно. А-а-а... Нет, обманули – непонятно, наебали – понятнее. Нет, женщина, я не нервничаю, я сейчас засмеюсь просто.... Когда сбор дольщиков? Я приеду, конечно, напишу заявление..... Нет, сейчас не могу. Потом как-нибудь приеду.

Сбрасывает вызов.

Слышно, как в пустой квартире по радио передают новости.

ДИКТОР РАДИО Не утихают волнения в Юго-западном районе. Обманутые дольщики собрались вокруг нового дома по улице Собянина – полгода они ждали окончания строительства, но теперь, когда стройка подошла к концу, выяснилось, что фирма, продававшая квартиры в этом доме – всего лишь съемщик, а не собственник данного дома, и продавала квартиры в нем по подложным документам. Мошенники скрылись в неизвестном направлении, а детали преступления выясняет прокуратура. На сегодняшний час это все новости, мы прервемся на короткую рекламу...

Андрей достает из кармана куртки сигареты, курит. Звонит телефон.

АНДРЕЙ Привет! Выписали? Как там Митенька мой? Спит? Сопит? Поцелуй его за папу. Все хорошо, тетеха. Все хорошо, да. Я на работу устроился. Нет, не менеджером, водилой товар развозить. Но это же ничего страшного, правда? У нас в стране любой труд в почете. В понедельник выйду на работу, у них других кандидатур вроде нет. А, вообще, я подумал, тетеха, нужно возвращаться к моим в поселок, или к тебе в деревню. Что нам в этом большом ужасном городе? Кто мы здесь? Какие-то муравьишки, бесправные чужие люди. Дом не построим, дерево не посадим, а сын наш – кем он здесь

вырастет? Таким же, как я, бездомным? Нет, не философствую, правда, все хорошо.... Я сейчас приеду. На такси. Если частника ловить – думаю, хватит.

б.

Жанна смотрит телевизор без звука в своей комнате. Звонит телефон.

ЖАННА Алло? Привет. Ну, решила, так решила, пиши заявление. Вика, она тебя сожрать хочет, а ты ведешься. Почему я должна вставать на твою сторону? Это ваши девичьи разборки. Это все сказки, Вика, что кто-то тебя любить должен, никто тебе ничего не должен. Помирилась с Володей? Хорошо. Куда зовет уехать? В Индию на ПМЖ? Бред, Вика. Бред сивой кобылы. Куда ты с этой подводной лодки? Ну.... Экология – везде экология. С экологией там, может, и лады, а вот с гигиеной, говорят, жопа. Я? Спасибо, Викуль, я хорошо. Вот спросить у вас, у молодежи, хотела – может, запишите мне музыку какую-нибудь? Веселую, чтобы фоном была. А то по вечерам как-то грустно одной, а в телевизоре ерунда. Да, бодрую какую-нибудь, такую. Во-во! Танцевальную! Нет, в интернете я мало сижу – у меня от компьютера на работе глаза устают. Новые знакомства заводить через сайты? А зачем мне новые знакомства, мне от старых тошно.... Я, Вика, уже ни в какие отношения не верю, кроме товарно-денежных. А ты еще молодая, может и вправду – поезжай в свою Индию, что тебе здесь делать? Там, говорят, все люди счастливы, даже бомжи. Ну, решишься, - приноси заявление, не решишься – я напоминать про этот разговор не буду. Не ссы и не ной, держи хвост пистолетом, а все остальное приложится! Диск с музыкой жду!

Жанна сбрасывает вызов. Включает звук у телевизора. По телевизору идет какая-то реклама в духе: «Если ты молодая, стильная, модная и красивая – прими участие в нашем кастинге, стань участницей нашего реалити-шоу, построй свою любовь, и обрети свое счастье. Все просто!» Жанна выключает телевизор. Звонит телефон. Жанна отвечает на звонок.

ЖАННА Привет, Виталий Аркадьевич! Как жизнь? Чего звонишь в такую темень? Алло? Алло? Кто это? Алло? Что? Не слышу! Кто это? Алло! Кто? Варя? А, Варя. Здравствуй, Варя. А где твой папа? Подожди, куда ушли? Так сходи к ним в комнату, раз проснулась. Понятно. Закрылись, пьют вино и разговаривают – понятно. Да? Папа маме цветов притащил целый ящик? Это хорошо, Варя. Это очень хорошо. Что? Вино на вкус? Подожди, дай подумаю, какое. Вино на вкус – оно очень, знаешь.... Оно очень терпкое и вкусное, если пьешь его с кем-то, с кем хорошо. И отвратительно кислое, если пьешь в одиночку. Что говоришь? Тебе страшно, а ты не бойся. А ты глаза закрывай – и всем страхам под кроватью говори – я все равно самая сильная, я вас никого не боюсь. Поняла? Ну, все, давай, ложись спать. Папин телефон спрячь под подушку, и ложись спать. Ну-ка не ной! Нытка какая нашлась! Легла? Закрывай глазки теперь. Сказку? Слушай, я не знаю никаких сказок. Вот мама с папой твои помирятся, придут к тебе в комнату и будут сказки рассказывать. Придумывать я тоже не умею. Тихо! Не нуди! Сейчас.... Сейчас, подожди.... В общем, слушай. В некотором царстве, в некотором государстве жила-была девочка. Нет, не принцесса. Некрасивая совершенно девочка, ни разу не принцесса. Потом у нее умерла мама, а ее папочка-козел еще до маминой смерти ушел жить к другой жирной тетке. Девочка это все проглотила, поступила в институт. Потом годы идут, стал у нее получаться свой бизнес. Как у папы твоего бизнес, только оборот побольше на пару миллионов. В общем, поумнее эта девочка многих была. На танцы эта девочка не ходила, никуда вообще не ходила, только на работу, и домой. И встретила она однажды принца. Принц этот тоже ни разу не принц, но такой, в общем, ничего мужик. Нет, не твой папа. Другой принц. Стали они с этой девочкой друг на друга смотреть на рабочих встречах. Он ее в кафе салатом мимоза угощал. Потом они в Прагу съездили, за руки ходили, держались. Была когда-нибудь в Праге? Попроси своего папу свозить. Красотища страшная. Потом поженились. Счастье привалило – просто обосраться! Прости. Не так. Хорошо им было вместе, слов таких не подобрать. Потом бизнес девочки стал дочерней компанией этого принца. Потом.... Потом девочка

забеременела. На работе в туалет блевать по расписанию бегала. Токсикоз жуткий. А с принцем что-то случилось – дома перестал ночевать, пить начал, матом ругаться. В общем, не сказочная история началась. У девочки на нервной почве замершая беременность. А принц как будто обрадовался даже, ласковый с ней стал, улыбаться начал, домой по вечерам приходил. И как-то раз предложил он нашей девочке договор очень странный такой подписать. Девочка не согласилась. Вдруг принц в один миг переменялся, хотел у девочки ее же бизнес отобрать.... Кричал. Ногами топал. По судам затаскал. Девочка все отвоевала. Потому что сильная и умная. Принц на нее еще ОБЭП потом натравил. Ну, это другая история.... А на последней встрече сказал: «Рядом с тобой воздуха нет, скажи спасибо, что я тебя не задушил еще». А девочка его по-прежнему любила. Любить-то любила, но ничего, волю в кулак собрала, перетерпела, не растаяла. Потом годы опять, дела. Встретила девочка еще одного, но на этот раз не принца, а нищего. И тоже в дальние страны они ездили, за руки гуляли, а потом он взял и сбежал от нее в один день. Посмотрела тогда девочка на себя в зеркало, смотрит и видит – стоит перед ней никакая не девочка, а страшная бабка Ежка. Да к тому же дура душой. Вот такая сказка. Алло? Ты спишь? Ну, спи, спи.... Сладких тебе снов, Варя.

Жанна сбрасывает вызов.

7.

Лестничная площадка перед квартирой Жанны. Из лифта выходят Андрей и Катя. В руках у Андрея маленький сверток. Катя плачет.

КАТЯ Ты видел, как охрана на нас внизу смотрела? Как будто бомжи мы... А мы и есть...

АНДРЕЙ Нормально смотрела, я их знаю. Спустишь на пролет...

КАТЯ Дай мне Митьку, вдруг она что-нибудь ему....

АНДРЕЙ Дура что ли? Нормальная она. Все, спускайся, я звоню....

Катя спускается на пролет вниз. Андрей звонит в дверь. Открывает Жанна.

ЖАННА О! Какие люди в Голливуде!

АНДРЕЙ Жанна...

ЖАННА До свидания.

АНДРЕЙ Жанна, у меня сын родился!

ЖАННА Поздравляю. *(Хочет закрыть дверь)*

АНДРЕЙ И нам теперь жить негде.

ЖАННА И?

АНДРЕЙ И. Из квартиры нас выгнали, денег нет, на улице минус пятнадцать.

ЖАННА А я причем? Служба помощи бездомным?

АНДРЕЙ Жанна, я знаю, что я урод.... Мы завтра рано утром уедем в деревню к Кате. Автобусы сейчас уже не ходят просто. На одну ночь пусть переночевать? Куда мы под вечер с ребенком? У одних знакомых телефон отключен, второй нету в городе.

Пауза.

ЖАННА А где твоя Катя?

АНДРЕЙ Она там, внизу стоит...

ЖАННА Заходите....

Уходит вглубь квартиры.

Андрей зовет Катю. Вместе они заходят в квартиру Жанны. Андрей держит ребенка на руках, пока Катя разувается, затем передает ребенка Кате, разувается сам.

КАТЯ *(шепотом)* И ты в такой большой квартире жил?

Андрей кивает.

КАТЯ Куда идти теперь?

АНДРЕЙ Не знаю....

Катя и Андрей стоят посреди коридора. Катя поправляет чепчик на ребенке. Из комнаты выходит Жанна.

ЖАННА Ну и?

АНДРЕЙ Вот.

ЖАННА Как сына назвал?

АНДРЕЙ Дмитрием. Митей.

ЖАННА Митя – слюняво, Дмитрий – красиво. Нормально. А ты, значит, Катя?

КАТЯ Катя.

ЖАННА Ну вот, а я надеялась, что ты страшная.

АНДРЕЙ Куда нам проходить-то?

ЖАННА Проходите в гостиную, там разберемся....

АНДРЕЙ Катя, вон туда иди....

Катя с ребенком уходит в гостиную, Андрей с Жанной остаются стоять в коридоре. Молчание.

АНДРЕЙ Прости меня, Жанна. Ты очень хорошая.

Пауза.

ЖАННА Нет, Андрей. Я очень плохая и злая. И перестань унижать меня бессмысленными комплиментами.

АНДРЕЙ Ты сильная, Жанна.

Пауза.

ЖАННА Нет. Если бы я была сильной, тебя бы здесь не было. Отстань от меня, а? Чистое постельное белье найдешь в гардеробной, поднимайтесь на второй этаж, там стелитесь и чтобы я вас не видела!

АНДРЕЙ У меня квартиру украли....

ЖАННА *(пожимает плечами)* Сам виноват, значит....

АНДРЕЙ И паспорта у меня теперь нет. Я бомж.

ЖАННА Я тебя пожалеть должна?

Жанна уходит к себе в комнату. Включает телевизор. Смотрит без звука.

Ночь. Жанна спит. Телевизор так и не выключила. В спальню заходит Андрей. Тихонько трогает Жанну за плечо. Жанна что-то говорит во сне, открывает глаза.

ЖАННА Ты чего?

АНДРЕЙ У тебя градусник есть?

ЖАННА Что?

АНДРЕЙ Катя простудилась, наверное, пока шли. У нее температура, горит вся.

ЖАННА Посмотри в комод, где всякие сувениры валяются. Там такая большая красная коробка с лекарствами.

АНДРЕЙ А говорила – не признаешь лекарства....

ЖАННА Ты тоже много чего говорил!

Андрей собирается уйти.

ЖАННА Подожди! А с Дмитрием что?

АНДРЕЙ Ничего. Температуры нет.

ЖАННА Он же заразится! Хочешь, чтобы у тебя сын в первую неделю жизни заболел?

АНДРЕЙ Нет. А что делать?

ЖАННА Давай его сюда.

АНДРЕЙ Куда?

ЖАННА Сюда. Ко мне. Да не съем я его! Найдешь там ромашку, жаропонижающее, воды горячеей, главное, много давай.... Ну! Чего ты встал?

АНДРЕЙ Ладно, я сейчас....

Андрей уходит. Жанна спешно одевается. Андрей возвращается с ребенком на руках. Протягивает ребенка Жанне.

АНДРЕЙ Вот. Осторожнее только. Че-то ей совсем плохо, аж испарина везде....

ЖАННА *(берет ребенка на руки)* Может, скорую?

АНДРЕЙ Нам уезжать завтра.

ЖАННА Смотри, как спит, такой довольный. Если до завтра не полегчает, надо антибиотики.

АНДРЕЙ Она же кормящая.

ЖАННА Кормилицу придется искать. Или на смеси.

АНДРЕЙ Где мы найдем?

ЖАННА Чего стоишь? Иди лечи свою страшилку!

Андрей уходит. Жанна сидит на кровати с ребенком на руках. Качает его. Ночь. Тихо.

ЖАННА Ты проснулся? Не хитри, я же вижу, ты глаза открыл. Тихо, тихо.... Мама твоя заболела. Заболела, говорю. Не фиг шляться по морозу. Ну и что мы посмотрим? Меня зовут тетя Жанна. Тетя Жанна я. Да. Уже тетя. Что тебе еще про себя рассказать? Я,

Дмитрий, дура. А ты такой маленький, оказывается. Куда они собрались с тобой ехать? В какую деревню? Больные с голой жопой по морозу. Куда они тебя потащат? Такое красивое дите морозить собрались. Ладно, их дите – пусть сами решают.... А у меня, Дмитрий, ни наследников, ни родных, ни друзей нет. Как-то так вышло. А хочется просто о ком-то заботиться. Безвозмездно. Полюбить кого-то. Но без вот этого ужаса, без того, что потом придется сжимать зубы, и накрепко перетягивать себе сердце, и говорить, что это в последний раз, что больше никогда. Уеду в Индию, там, говорят, все счастливы, все любят друг друга. Или научусь рассказывать сказки. Открою благотворительно дело – остается ребенок один, или обидели его, или проснулся среди ночи – набирает мой номер телефона, а я ему рассказываю сказку. Любую. Какую он захочет. Разговариваю с ним обо всем на свете. А что? По-моему, хорошая идея. Как ты думаешь? Главное, жить, Дмитрий, не смотря ни на что. Идти с гордо поднятой головой, и держать хвост пистолетом. А если на это сил уже нет – нужно придумывать сказки. Если выйдет хорошая сказка, с ней можно прожить долго. Можно не расставаться с ней до конца жизни. А если плохая – придется пострадать. У меня вот вышла плохая. Я всю жизнь всем доказывала, что я лучшая, я сильная, я самая-самая – ему, потом ему, потом другому ему.... А теперь доказывать ничего не хочется. Да и некому. Хочется просто кого-то любить. Могу вот хотя бы тебя. Правда, к детям я равнодушна. Но жить-то как-то надо. Все равно надо, не смотря ни на что. Искать в себе силы, даже если сил никаких уже нет. Терпеть, болеть, сжимать зубы и жить дальше.

В комнату заходит Андрей.

АНДРЕЙ Катя просит ребенка обратно. Ей легче уже....

ЖАННА А вирусам ее тоже легче? Они за полчаса испарились?

АНДРЕЙ Она просит. Плачет прямо...

Жанна отдает ребенка Андрею.

ЖАННА Никуда вы завтра по морозу не поедете. Я вас не отпускаю.

АНДРЕЙ А....

ЖАННА Б.

АНДРЕЙ Ну, хорошо.... Жанна, подожди.... А дальше?

ЖАННА А дальше будет новый день.

Жанна подходит к Андрею, поправляет чепчик на младенце. Жанна и Андрей стоят, опустив глаза.

Андрей уходит, унося ребенка на руках. Жанна ходит по своей комнате. Затем берет телефон, набирает номер.

ЖАННА Привет, слуга народа! Не разбудила? Я помню, что ты жаворонок, рано встаешь... Ну, как житье-бытье, однокурсничек? Работа – понимаю. У всех работа. Я тобой прямо горжусь, когда по телевизору вижу. Я к тебе вот с каким вопросом. Скажи – а у нас в стране родительских прав человека легко лишить или не очень? Ну да, вот такой странный вопрос. Родители – он, она, оба безработные, своего жилья нет, денег тоже нет. Он – алкоголик, она – наркоманка, я могу на суде подтвердить. Можно попробовать, да? Может быть, я к тебе сегодня вечером заеду и подробно обо всем под водочку поговорим, да? Не занят сегодня, нет? С меня самогон и сало! Нет, ты такого не пробовал! И о благодарности там же сговоримся – я, сам знаешь, в долгу никогда не оставалась. Вот и хорошо. Маринке твоей привет огромный! До вечера, однокурсничек!

Жанна стоит, смотрит в окно.

Конец.

Příloha 2 – Překlad Marcely Magdové

Jaroslava Pulinovič Žanna/Pak bude nový den Hra ve dvou dějstvích

Osoby:

Žanna Georgijevna – 50 let

Andrej – 28 let

Káťa – 19 let

Vitalij Arkadijevič – 55 let

Olga – 38 let

Vika – 27 let

Chlapec

Žena na hřbitově

Dva kluci

První dějství

1.

Žannin byt. Brzy ráno. V kuchyni telefonuje Andrej.

ANDREJ: (Skoro šeptem.) Ahoj. Ano. Co se stalo? Počkej, neplač... Volala jsi sanitku? Ne? Proč? Že to přešlo? Sláva Bohu. Chápu, že jsi unavená. Počkej... Počkej! Já jsem taky unavenej. Brzy přijedu. Ano. Brzy. Dneska. Přijedu za hodinu. Čekej na mě. A neplač, prosím tě. Na viděnou. Libám tě.

(Vypíná telefon, ukládá jej do kapsy kabátu, dívá se z okna, o něčem přemýšlí. Přichází Žanna. Je to vysoká, urostlá, možná dokonce trochu obtloustlá, dávno ne mladá žena. Má namalovaná ústa, na sobě hedvábnou košilku, oči jí jen září.)

ŽANNA: Ty už jsi vzhůru? Proč jsi vstával tak brzy? Jdi si ještě zdřímnout, já zatím udělám snídani. Ještě se chvílku rozvaluj, přinesu ti ji přímo do postýlky. Co chceš? Míchaná vajíčka se slaninou, croissanty, grapefruit?

(Žanna míří k lednici, otevírá ji. Ta je až po střechu přeplněná všemožným jídlem - maso, ovoce, džusy.)

Chceš jogurt? Tvarohový dezert? Je tu taky tvoje oblíbená dobrůtka. Hádej jaká? Basturma.⁸ A nebo si můžeme objednat z restaurace. Dnes přece slavíme, víš co? Nezapomněl jsi, že ne?

(Jde k Andrejovi, hladí ho po vlasech.)

Věděla jsem, že zapomeneš, sklerotiku. *(Libá Andreje na tvář.)* Před pěti lety jsme se seznámili. Vzpomínáš? Můj milovaný chlapec se přišel ucházet o práci do mé společnosti. A já hned věděla, že jsi můj osud. Stačil mi jeden pohled, abych pochopila, že tohle je moje štěstí. Miláčku můj. *(Ještě jednou libá Andreje.)*

(Andrej prakticky nereaguje na Žannino štěbetání stejně jako na její polibek.)

Andreji! Andreji! Kam si odletěl? Slyšíš mě?

ANDREJ: *(Jakoby procitnul.)* Žanno, jestli uložíme do banky milion čtyři sta padesát tisíc s roční úrokovou sazbou jedenáct procent, a po půl roce je vybereme, kolik vyděláme?

(Žanna velmi rychle z paměti počítá.)

⁸ Basturma je arménský šašlik ze svičkové.

ŽANNA: Sto padesát devět tisíc pět set. K čemu ti to bude? Andrjuš, v poslední době jsi takový usouzený. Jsi unavený? Vyčerpává tě práce? Mě taky. Jen ty jsi má záchrana. Nakrmím svoji lásečku a jestli je unavená, tak ji uložím. Půjdeš do postýlky, ne? *(Andrej zamítavě kývá hlavou.)*

Tak ti to řeknu tady. Chtěla jsem v posteli, ale když už jsi vstal, řeknu ti to tady. Just a moment! *(Žanna odchází, přesněji vyběhává z kuchyně, ale po chvíli se vrací. V rukách drží dvě různobarevné pravoúhlé obálky.)*

Překvapení. Andrjuško, bezpodmínečně si musíme odpočinout. Kdy jsme spolu byli naposledy na dovolené? Přemýšlela jsem a zjistila, že nikdy. Za měsíc jedeme... Hádej kam? Do Afriky! Afri-ky! Máme objednaného nejlepšího průvodce, čeká na nás auto s takovýmahle kolama. Jedeme na safari! Andrjuško, safari, umíš si to představit? Uvidíme spolu slony, žirafy, obrovské opice. Budeme spolu po nocích pít Amarulu. Budeme chodit opálení v květovaných šatech. A každou noc se budeme milovat, nevynecháme ani jednu. Andrjuš, jsi rád? *(Andrej celou dobu pochmurně hledí před sebe.)*

Andrjuš, co se stalo? Jsi rád? Vymyslela jsem to dobře?

ANDREJ: *(Nedívá se na Žannu.)* Žanno, jsem rád... Promiň, nemůžu s tebou jet. *(Pauza)*

ŽANNA: Proč? Všechnu rozdělanou práci předáme Vice s Olgou, jsem si jistá, že si s ní poradí...

ANDREJ: Žanno, už rok se za tvými zády scházím s jinou dívkou. Ona je teď těhotná. Za několik měsíců bude rodit. Už mám dost té lži. Odcházím. Promiň, už nemůžu dál... *(Zdá se, že Žanna ztratila řeč. Hledí na Andreje a nemůže pochopit, jak tenhle člověk, který sedí klidně na židli, mohl pronést takhle strašná a hloupá slova. Snaží se uvědomit si to a pochopit, ale její matematický mozek odmítá tuhle informaci analyzovat. Chytí se rukou za kraj stolu.)*

ŽANNA: Ty... ty... počkej! Andrjuško? To myslíš vážně? To byl vtip? Vtip?

ANDREJ: Ne.

ŽANNA: Jak ne, vždyť nemohl jsi... *(Křičí.)* Ty hajzle! Svině jedna. Našel sis mladší a bohatší? Kreténe. Kdo je to. Kdo je to, mluv! Mluv, ty hovado!

ANDREJ: Jmenuje se Káťa, je jí devatenáct a je to studentka. Nic víc říct nemůžu. Promiň ještě jednou. *(Pauza. Žanna se hluboce nadechne.)*

ŽANNA: *(Klidně)* Máš patnáct minut na to, abys zmizel. Zubní kartáček si můžeš vzít s sebou. Všechno ostatní za moje peníze ti nepatří.

ANDREJ: Džíny a košili si oblíct můžu?

ŽANNA: Obleč si, co chceš! *(Andrej vstane a odchází. Žanna se třese, jakoby se měla udusit. Zdá se, že se každou chvíli rozplácne, ale nemá ve zvyku dávat průchod slzám.)*

ŽANNA: Žanno... Žanno... Mlčet, řekla jsem. Mlč ty krávo. Raz, dva, tři, čtyři, pět, šest, sedm, osm, devět... Uklidnila ses! Ovládej se! Ovládej se! Deset. Ať si jde. Ať si jde, slyšíš mě? Jestli se rozbřečíš, tak ti jednu vrazím. *(Žanna se fackuje, zacpává si rukou pusou. Do kuchyně vchází Andrej. Převlékl se, má na sobě džíny a košili. Pokládá na stůl klíče od bytu a od auta.)*

ANDREJ: Odpusť mi to, jestli můžeš... *(Žanna mu neodpovídá.)* Ty jsi silná, všechno vydržíš. Ona je ještě docela malá, nepřežila by beze mě.

ŽANNA: Vypadni. *(Andrej se zahanbeně podívá na Žannu, odejde. Je slyšet, jak zaklapnou vchodové dveře.)* Jestli se rozbrečíš, zabiju tě. Zapletla ses s lůzou a teď naříkáš. Je to parchant, opovaž se, opovaž se... slyšíš? Není tě hoden.

(Žanna se ještě jednou zhluboka nadechne, zatím co bere ze stolu sluchátko bezdrátového telefonu, vytáčí jakési číslo.)

Táňo, tady Žanna Georgijevna. Andrej Ivanskij už u nás nepracuje. Rozumíš? Žádné dva týdny, žádná dovolená, žádné výplaty. Co? Tak najdi v zákoníku práce mezeru. No, výborně, propust' ho podle osmdesát jedničky pátého odstavce. Nepochybíš. Do práce nechodil dřív než v jednu odpoledne. A připočítej všechny absence. A dej vědět Olze, že odted' je mým zástupcem ona. Ať uspořádá pohoštění. *(Žanna ukončí hovor. Vytáčí ještě jiné číslo.)*

Vitalij Arkadijevič? Dnes jsem propustila svého zástupce. Ano, Andreje. Přijde k tobě prosit o práci. Jestli ho přijmeš, už ti nikdy nepodám ruku. Rozšiř tuhle informaci dál. Pátek mám na paměti. Olga připravuje business plán. Na slyšenou. *(Žanna pokládá sluchátko. Jde do šatny, vyndává z police ohromnou tašku a skládá do ní Andrejovy věci – saka, kalhoty, košile, kravaty, ponožky, trička. Pouští se do své šatní skříně. Do té samé tašky letí košílky, blůzičky, šaty s kanýry, krajkové prádlo, průsvitné prádlo, korzety, jakési hloupé podvazky, současně někomu volá.)*

Haló, to je Olga? Už ti to Táňa řekla? Není za co... Ty jsi pro mě skutečně velice cenný zaměstnanec. Počkej, vzpomínáš, říkala jsi, že dáváš věci kamsi... mám tu kupu nepotřebných firemních hadrů. Kam to můžu dát? Dětský domov, charita, nevím... Do útulku, říkáš? Aha. Pošli mi adresu. Nebo co? Že si to na smetišti rozeberou bezdomovci. Tak jo, udělám to tak. Díky. Přijdu brzy. *(Pokládá sluchátko. S obtíží zavírá tašku. Snaží se ji zvednout, najednou toho nechá a o něčem přemýšlí. Potom vezme tašku a položí ji na vrchní polici.)*

Abych se na vás nemusela dívat. *(S těmito slovy se začne Žanna oblékat. Obléká si věci, které zůstaly ve skříní po její pečlivé revizi a to přísnou nemoderní sukni, blůzu se stojáčkem, těžké hnědé sako. Teprve teď je nad slunce jasné, že Žanna není dávno mladá, a že v podstatě její předchozí štěbetání a dívčí oblečení ji nepřidávaly na kráse tak, jako ji přidávaly na víře ve vlastní krásu. Z původní lehké vznášející se Žanny se stala učitelka před penzí, dokonce vypadá starší než ve skutečnosti je. Žanna si ledabyly maluje oči. Z kabelky hrající všemi barvami si přendává věci do nudné hnědé aktovky. A s touto aktovkou odchází z domu.)*

2

(Malý byt. Na divanu zabalená do starého svetru se skrčenýma nohama sedí hubeňounká Káťa ještě s nepatrným břichem. Dívá se na televizi. Čas od času vzlykne. Zdá se, že ještě nedávno plakala. Někdo odemyká dveře. Káťa prduce vyskočí z divanu a běží ke dveřím.)

KÁŤA: Andreji! *(Do bytu vchází Andrej s pytlíkem v rukách. Káťa na něm visí.)*

ANDREJ: Ty jsi plakala?

KÁŤA: Ne. Vlastně jenom trochu.

ANDREJ: *(Ukazuje na břicho.)* Nebolí?

KÁŤA: Zdá se, že teď ne. *(Káťa se přitiskne k Andrejovi.)*

ANDREJ: Jedla jsi?

KÁŤA: V noci. Pozdějc už ne. Jen jsem spala.

ANDREJ: Zase si v noci koukala na televizi a přes den spala?

KÁŤA: A co mám dělat. Bojím se spát sama. Víš, jaký mám úzkosti. Kamarádky jsou ve škole, těm jsem jedno, ty tu nejsi, máš vlastní život...

ANDREJ: Cože, sama? Vždyť sem chodim každěj den.

KÁŤA: Přicházíš. A pak odcházíš! A každou noc jsem sama, celý dny, v jednom kuse sama.

ANDREJ: Víš, co se dneska stalo?

KÁŤA: Zase odvádíš pozornost? *(Káťa jde do kuchyně. Andrej si sundává boty a následuje ji. V kuchyni ve dřezu je špinavé nádobí. Kousky čokolády na stole prozrazují, že Káťa není zrovna příkladná hospodyně. Andrej hladí Káťu po hlavě a snaží se s ní mlčky usmířit.)*

ANDREJ: Tady je zas bordel! *(Usmívá se.)* Slepíčko! *(Vyhrnuje si rukávy od košile.)* Nejdřív vygruntujem, umejem nádobí, setřeme podlahu...

KÁŤA: Já podlahu, ty nádobí?

ANDREJ: Sedni si už. Vždyť ty beze mě umřeš?

KÁŤA: *(Souhlasně)* Umřu. *(Andrej myje nádobí. Káťa sedí na stoličce a poulí na něho oči.)* Zase se mi dneska zdálo, že jsme se přestěhovali domů. Že jsme tam všichni pohromadě. Že se doma díváme na televizi. Chytnem tam jenom jeden kanál, ale díváme se – ty, já, máma, náš synek. A takovej strejček Leňa se na nás usmívá a říká: „Chcete vyhrát milion? Je to jednoduchý.“ A já mu věřím. Všem těmhle podivnejm městskejm věcem nevěřim, ale strejčkovi Leňovi ve snu jo. Věřim, že budeme mít milion.

ANDREJ: Kát'o, kdybys měla milion čtyři sta padesát tisíc, co bys s nima udělala?

KÁŤA: No, to je divná částka... Taková nezaokrouhlená. Nevím. Koupila bych byt.

ANDREJ: O tom už jsem přemejšlel. Je to ale garsonka v malým městě.

KÁŤA: A co? Ať bydlíš, kde bydlíš, je to tvůj domov. *(Andrej vytírá podlahu.)*

ANDREJ: Ty bys věděla, jak za tyhle peníze koupit novej byt na lepším místě.

KÁŤA: Nevím. Ne. Možná na hypotéku. Nebo co?

ANDREJ: *(Myje podlahu.)* Zvedni nohy. *(Káťa zvedne nohy, Andrej pod ní vytírá.)* Na hypotéku je to ještě dražší.

KÁŤA: A co je uložit do banky?

ANDREJ: Když uložíš peníze do banky, budeš z nich mít za půl roku sotva sto padesát devět tisíc pět set. *(Andrej umyl podlahu, uklízí ze stolu.)* Podílový stavebnictví.

KÁŤA: To je co?

ANDREJ: Podílový stavebnictví? *(Andrej si umývá ruce. Vyndává z pytlíku, s kterým přišel,*

potraviny. Na pracovní desce porcuje kuře. Strouhá a krájí brambory.)

KÁŤA: Co to je?

ANDREJ: To znamená za prvý, že mám na účtu milion čtyři sta padesát tisíc. Jsou to peníze, co se mi podařilo ušetřit za tu dobu, co jsme spolu. A ještě něco se dneska stalo, o čem ještě nevíš...
(Andrej hledí na Kátu a očekává její reakci.)

KÁŤA: Vážně? To všechno si sám našetřil? Víc než milion? Kvůli mě?

ANDREJ: A kvůli komu jinému?

KÁŤA: Andreji, ty... já... Ty jsi skvělej. Na tý diskotéce mi tě daroval pánbíček, abych neumřela. *(Andrej se samolibě usmívá.)*

ANDREJ: A za druhý, jsem se rozhod, vložit ty peníze do podílovýho stavebnictví. Mám ty brambory s kuřetem osmažit nebo raději upíct v troubě?

KÁŤA: V troubě.

ANDREJ: Máš ráda mý kuře?

KÁŤA: Mám.

ANDREJ: Jedla si někde tak dobrý kuře?

KÁŤA: Ne.

ANDEJ: Vidíš. A recept je přitom tak jednoduchej. Do kuřete a kolem něho musíš dát nakrájený jabko a česnek. Pak má zvláštní chuť. Takový kuře dělala už moje babička a taky máma, já se vždycky ometal v kuchyni. Nevyháněli mě, říkali: „Vyrosteš a bude z tebe kuchař nebo ředitel lahůdek.“ A teď jsem tady, ačkoli mi máma říkala: „Jdi do učiliště na technika nebo na kuchaře. Budeš mít řemeslo a povede se ti.“ Ale já neposlouchal a utek z domu. Ne tak docela, samozřejmě. Pak jsem pracoval všude možně, hrůza vzpomínat... No, stavebnictví. Poslouchej. Koupíme byt v ještě nedostavěným domě. Jsou tam základy, stěny, nic víc. Stavěníště. Naše peníze odneseme do kanceláře. Řekneme – chceme byt ve třetím patře.

KÁŤA: V osmým je lepší výhled.

ANDREJ: Dobře – řekneme v osmým patře, blíž ke slunci. To znamená přijdou dělníci. A staví a staví. Staví den, dva. A za půl roku – bum! A budeme majitelé úplně novýho bytu v osmým patře za milion čtyři sta padesát tisíc! Dvacet minut do centra, vedle parku a blízko dětskýho hřiště.

KÁŤA: A náš synáček si bude hrát na pískovišti.

ANDREJ: A náš synáček. A maminka s tatínkem...

KÁŤA: A kolem bude zeleň. Na dvoře zasadíme na jaře stromy. Jabloňku a šerík.

ANDREJ: Jo. Mimochodem, víš jak u mě všechno dobře roste. Brambory, jahody i květiny. A těch stromů, který jsem doma na zahradě přesadil. A všechny rostou. Mám takovou mentalitu – všechno roste.

KÁŤA: A půda je tam normální? Jestli byla blízko stavby, bude kamenitá, bude ji třeba hnojit.

ANDREJ: V zásadě je tam horší prostředí než u mě na vesnici, ale můžeme se poohlédnout po kompostu, nebo popelu. Ten taky pomáhá.

KÁŤA: Moje máma vždycky sypala maliny, jabloně i rybíz suchým slepičím trusem.

ANDREJ: Vážně! Moje babička to taky dělá. Moje babička je vůbec vitální, je jí osmdesát pět let, a má do dneška svoji zahradu, na kterou nikoho nepustí. Sama si ji obhospodaruje, umíš si to představit. *(Andrej pokládá brambory, kuře a další nezbytné produkty na plech, zasouvá plech do trouby. Myje si ruce.)*

KÁŤA: Proč si udělal tolik masa? Všechno to nesníme. A já večer sama nejím. Večer se mi nechce jíst samotný.

ANDREJ: Slepíčko, víš co se dneska stalo? *(Káťa se tázavě dívá na Andreje.)* Přišel jsem navždycky, slepičko.

KÁŤA: Prostě napořád. Dneska? *(Káťa se šťastně tiskne k Andrejovi.)*

ANDREJ: Říkal jsem ti, že budeme žít společně? Říkal? *(Káťa souhlasně kýve hlavou.)* Svoje slovo jsem dodržel.

KÁŤA: Dodržel. *(Sáhne si na břicho.)* Au, kopnul mě nožičkou. Taky má radost.

ANDREJ: Chlap! Celej otec! *(Káťa objímá Andreje. Stoupne si na špičky, aby ho políbila. Andrej ji na to odpovídá a líbá ji taky.)*

3

(Žannin byt. Tma. Večer. Sotva znatelně se vlní záclony u otevřeného okna. Do bytu vchází Žanna a Vitalij – muž okolo padesátky v moderním saku mladistvého vzhledu a ve stylově ošoupaných džínách. Ale účes, drahé brýle, gesta a mimika prozrazují, že je to člověk dávno ne mladý, pečlivý a bohatý, i když zahrávající si se svým věkem.)

ŽANNA: Pojď dál Vitaliji Arkadijeviči... Mé skromné stavení k tvým službám... Chovej se jako doma, jak se říká... *(Žanna vypíná alarm, rozsvěcuje.)*

VITALIJ: Jak se říká, nezapomeňte, že jste hostem... *(Rohlíží se.)* Máš to tu pěkný. Jak se to dneska říká? Cíil? Caal? Už vím. Cool! Skvělý!

ŽANNA: Kde budeme sedět? V jídelně, v pokoji, v ložnici?

VITALIJ: Ty jsi paní domu, Žanno Georgijevno.

ŽANNA: Dneska bez patronym.⁹

VITALIJ: Dobře.

ŽANNA: Tak v pokoji.

VITALIJ: Proč ne v ložnici?

⁹ V ruštině otčestvo, jedna z částí vlastních osobních jmen připojovaná k rodnému jménu, která je odvozena od křestního jména otce.

ŽANNA: Jsme ještě málo opilí.

VITALIJ: Jsem jednoznačně pro! *(Žanna s Vitalijem jdou do velkého pokoje. Tady je všechno jako z magazínu Design a interier. Jakési vázy, sošky, měkké taburetky, konferenční stůl se zahnutýma nožkama, okna na všechny strany, závěsy, kůže medvěda na podlaze atd.)*

ŽANNA: Tak co?

VITALIJ: Super. Fakt. To dělal designer?

ŽANNA: Řekla jsem mu, co chci a on to udělal. Ale celkově vzato je to moje idea.

VITALIJ: Fakt nádhera. Ta moje by to takhle nevymyslela.

ŽANNA: Tvoje – to jako žena?

VITALIJ: Promiň, zamyslel jsem se.

ŽANNA: Svíčky, káva, koňak, likér?

VITALIJ: Vodku.

ŽANNA: Poslyš, vždycky jsem cítila, že jsme spřízněné duše. *(Žanna zapaluje svíčky. Rychle prostírá malinký stůl, láhev vodky, kaviár, nakládanou zeleninu.)* Ke stolu. Napijeme se. *(Žanna a Vitalij si sedají na medvědí kůži ke stolu. Vitalij nalévá vodku do štamprlat.)*

VITALIJ: Na tebe!

ŽANNA: Na naše neformální setkání. *(Pijí.)*

VITALIJ: Začalo skvěle. I smlouvu jsme podepsali – to je taky skvělé. Super.

ŽANNA: Takové zvláštní setkání.

VITALIJ: Je dobře, že v kanceláři došel koňak.

ŽANNA: Štěstí v neštěstí, jak se říká...

VITALIJ: *(S předstíranou hravostí.)* Žanno ty se nebojíš pozvat mě k sobě na návštěvu?

ŽANNA: *(S předstíranou naivitou.)* A čeho bych se měla bát?

VITALIJ: No, napiju se, začnu být dotěrný...

ŽANNA: *(Usmívá se.)* Až začneš, pak se budu bát.

VITALIJ: Vždyť... já jsem tak nespoutaný. *(Nalévá vodku do štamprlat.)* Máš výbornou vodku Žanno. I jako žena jsi výborná. Máš všechno, jak se patří – povahu, figuru i okolí.

ŽANNA: Snažím se. Držím svůj osud pevně v rukách.

VITALIJ: Napijeme se Žannočko na tvůj šťastný osud! *(Přitukávají si. Pijí.)*

ŽANNA: Příští rundu pijem na tebe!

VITALIJ: Co na mě?

ŽANNA: Pijem na tebe. Aby se ti všechno dařilo a vzkvétalo.

VITALIJ: A co bude vzkvétat? Myslíš ty moje vyžírky? Syn se rozhodl oženit, běží ke mně: „Tati byt.“ Už jsem mu před dvěma lety jeden jednopokojový koupil, osmdesát metrů čtverečních. Málo. Musí mít tři pokoje a nejmíň sto padesát metrů. Kousek od centra si našli sto sedmdesát. Pak ještě zařídit. Dcera, studentka taky ke mně běží: „Tati Lamborghini“. Jediná radost, malinká – tři roky. Když přijdu z práce, roztáhne ruce a běží ke mně. Nic zatím nechce. Z práce zajedeš do dětského světa, koupíš tam panenku a ona je šťastná. Vidíš, jakou mám dceru, Žanno!

ŽANNA: Nač my tady o dětech? Pojd'... nevím, o muzice a o čem ještě, o divadle...

VITALIJ: Do divadla nechodím.

ŽANNA: Já taky.

VITALIJ: Máme problém, nebo jak se to dneska říká. Tak o čem?

ŽANNA: Hlavně ne o práci.

VITALIJ: Ani za nic.

ŽANNA: Napijem se tedy? Na tebe? *(Vitalij nalévá vodku do štamprlí. Přiřukávají si, pijí. Mlčí)*

VITALIJ: No a jak ty vůbec žiješ, Žanno?

ŽANNA: No jak? Dobře, jak vidíš. Mám osm místností, tři tady, pět ve druhém patře. Tam nechodím, leze tam jen moje uklízečka. Co ještě? Lustr jsem si objednala v Itálii.

VITALIJ: A čemu se věnuješ mimo práci? Jak odpočíváš?

ŽANNA: No jak... *(Zamyslí se)* Vem si, že veškerý můj čas je pracovní. Nepamatuju si, jestli jsem dneska byla na záchodě a ty o odpočinku. Nemám kdy odpočívat. Zrelaxuju se dneska s tebou. Romantika je taky užitečná. Tak co? Stává se, že si přečtu časopis....

VITALIJ: Ženský?

ŽANNA: No, jmenuje se Obchodník.

VITALIJ: Doufám, že si ho nesvazuješ?

ŽANNA: Ne, proč?

VITALIJ: Nic, jen tak...

ŽANNA: Nesvazuju. Ani na televizi se nedívám, nemám ji ráda. Všechno je to jedna velká blbost. Zprávy lžou, seriály taky lžou, nic takového v životě není. Všechno vymysl, nevěřím tomu.

VITALIJ: Sport?

ŽANNA: Ne, sport taky ráda nemám. Po práci mě bolí záda.

VITALIJ: Napijeme se! *(Nalívá, pije.)*

ŽANNA: Zajez to rybkou, nebo okurkou.

VITALIJ: Já to zajídám, Žannočko. A ty? Proč ty to nezajídáš?

ŽANNA: Nemám to ráda. Piju jen čistou vodu. Bez pochutin. Jsem tak zvyklá od dětství.

VITALIJ: Evidentně jsi měla skvělé dětství.

ŽANNA: Nestěžuju si.

VITALIJ: Víš, Žanno, tuhle jsem přemýšlel, vždyť v našem dětství nic takového nebylo. Ani počítače, ani všechny ty hračky. A jak jsme žili. A teď! Nedávno jsme s dcerou zašli do takovýho... no obchodu. Technika na dálkové ovládání se to jmenuje. Létají tam vrtulníky, plavou ponorky. Roboti zpívají písničky. Všechno jako v životě.

ŽANNA: Dětské zboží je dneska výhodný produkt. Děti jsou teď v módě.

VITALIJ: Koupili jsme si s dcerou ledacos – dva vrtulníky, ponorku a lunochod. Pouštíme si je teď před spaním. Dcera se jmenuje Varvara. Varvara Vitalijevna. Tři roky. Úplná princezna.

ŽANNA: Můžu ještě zapnout hudbu.

VITALIJ: Jo muzika, to je téma. Zatancujeme si Žanočko. Tělesný kontakt a je konec! Jakou máš ráda muziku?

ŽANNA: Nevím. *(Zamyslí se.)* Pugačevu. Dřív se mi jich líbilo hodně, teď si na nikoho nevzpomenu. Allegrova ještě třeba...

VITALIJ: Napijem se? *(Vitalij a Žanna pijí. Žanna zapíná hi-fi věž, vkládá do ní CD, zpívá Pugačeva.)* Ach! Aločka! *(Brouká si.)*

ŽANNA: Zatancujem si? *(Vitalij jde k Žanně, natahuje k ní ruce. Žanna vstane. Naohrabaně tančí uprostřed místnosti. Píseň končí. Žanna si znovu sedá.)*

VITALIJ: Víš, miluju tenhle život. Svět je nádherný, nemám pravdu Žanočko?

ŽANNA: Jistě...

VITALIJ: Nádherný, ať je to jak chce. Nikoho jsem nemiloval, Žanno. Syna jako malého si skoro nepamatuju. Starší dcera – byla malá a hledme - je jí dvacet. Vyrostla, vyrostla. A všechno jakoby prošlo kolem mě. A moje Varjuška – Varjuška to je zázrak nad zázraky. Každý její den si pamatuju. Ať si říká, kdo chce, co chce. Prý to takhle nejde, že jsem špatnej otec, jednou takhle a podruhý jinak. Přitom já sám vím, že miluju jenom Varjušku. Pěkný flákači, byt – auto, všechno vědí líp než já. A Varjušce jsou sotva tři a rozsvítla můj život jako paprsek světla. Pojd' Žanno, napijeme se na naše děti! *(Pauza. Žanna si rozpačité upravuje vlasy.)*

ŽANNA: Já nemám děti, Vitaliji!

VITALIJ: Co? Aha. Promiň.

ŽANNA: Proč? Nač se omlouvat. Nemám děti ráda.

VITALIJ: Vůbec?

ŽANNA: Naprosto. Lhostejnost.

VITALIJ: To se stává. *(Pauza)*

ŽANNA: Nenapíjem se?

VITALIJ: Na tykání?

ŽANNA: Uvidíme! *(Píjí. Vitalij skleničku čímsi zajídá.)*

VITALIJ: Víš Žanno, nemiluju svou ženu. Je to stará kvočna. Nic od života nečeká. Sedne si k televizi, háčkuje a říká: „Mám to ráda. V televizi říkají, že když jsou ruce zaměstnané, je to pro mozek prkotina.“ Je mladší než já, ale vypadá jak moje matka. Nic nepotřebuje. Ještě tak chodit po obchodech, ale všechno jenom pro domácnost. Sobě nekoupí nic navíc. Všechno pro domácnost. Z Varjušky je taky unavená, říká. Už to pro ní není, už má věk. Jaký věk? Je jí čtyřicet osm.

ŽANNA: Proč ses oženil?

VITALIJ: Nebyla taková. Kdybys viděla, jaká měla prsa a ty nohy. Byla nebezpečná, nešla jen tak na ruku. A já, když to nejde po dobrém, půjde to po zlém. Schválně jsem před jejím bytem rozbil olej. Uklouzla a já zpoza rohu vyskočil a zachytil ji. V pokladně kina nebyly lístky a u koho byly? U Vitalije. Džíny nikde nekoupíš a pod rukou jejich ceny lámou rekordy. Kdo jí daruje džíny? Vitalij. Měla dlouhé nohy jako Varjušina barbína, přesně takové.

ŽANNA: Jasně.

VITALIJ: Jo a kvůli těm nohám si celý život nadávám. „Oženil ses s nohama, ale žít musíš s člověkem.“ Hádali jsme se, hádali tak, že lítaly židle, nádoby. Měli jsme ale dvě děti, což znamenalo, že nadáváme, ale nic víc. Děti vyrostly. Rozhod jsem se, že od ní odejdu. Zamiloval jsem se do jedné holky z oddělení pro styk s veřejností, roztřískala mi v kanceláři vázu. Nechtěně o ni zavadila. Váza napadrt' samozřejmě. Ta blbá váza byla navíc japonská. Tohle děvče mě milovalo, nejsem slepej. Říkala mi Talenku. Byla to prostě láska, všechno bylo vážný – rande, schůzky, sex o polední pauze. A najednou ta moje – těhotná. Ve čtyřiceti pěti letech, do prdele! Šli jsme za doktorem a ten říká: „Možné je všechno.“ Dali jsme mu peníze, provedl všechny analýzy a potřebnou kontrolu. Porodila přirozeně. Dokonce bez komplikací, jak se říká. Hrozně ztloustla. Ale to už je o něčem jiném. Byl jsem kvůli ní podrážděnej. Přemejšlel jsem, dobře, počkám a pak co? Nejsem odsouzenej k tomu, bejt s ní. Všechno jí nechám, budu jí dávat na dítě, samozřejmě zaplatím chůvu. A v tu chvíli přinesou ji. Varjušenku. Nejdřív jsem to nepochopil. Leží tam taková hrouda v plenkách. „No tvoje dítě,“ říkají, „Teď jsi trojnásobný otec.“ S příbuznejma jsme ji zapili. Jsem jako na jehlách, potají píšu svý holce, zejtra, píšu: „Uvidíme se, nesmutni zajíčku.“ Pak jsme šli spát. Varjuška vedle v postýlce. Ležím a přemejšlím, jak to, že já pitomec žiju a nic necejtím. Vedle leží moje vlastní dcera a já teď chci vod ní odejít k nějaký holce. A pak si říkám: „No a co, vždyť se milujeme. Nakonec budu ještě šťastnej.“ „Vyrostete“, říkám si, „Beze mě. Starší taky vyrostli, nikdy jsem nebyl doma, zašival jsem se v práci. Tahle taky vyrostete“, říkám si. Vždyť ji neopouštím. Budeme jen žít odděleně. A to najednou Varjušenka v postýlce tak potinchonku vzdychla ze sna. Tak, dětsky, tak vědomě. A já pochopil, že už nebude žádná láska ani holka z oddělení pro styk s veřejností. Bude jenom ona – Varjušenka, moje dcera. Protože nikoho bližšího v životě nemám. Protože její jedinej vzdech se pro mě stal najednou dražší než cokoli na světě. Nebudeš mi věřit, tehdy jsem se poprvý rozbrečel. Naposledy jsem brečel v šesti letech, když mi pod kola spadl novej míč. Ale to se nepočítá. *(Pauza)*

ŽANNA: Co se stalo s tím děvčetem?

VITALIJ: Nic. Určitě je teď někde šťastná. Opustil jsem ji bez vysvětlení. Rvalo mi to srdce, ale neměl jsem už na vybranou. No comment, jak se dneska říká.

ŽANNA: To se stává...

VITALIJ: Nelituju toho, Žanno. Není proč litovat. Mám jí. Různý koníčky. Přijedu z práce, povečeřím s Varjuškou, pohrajeme si. Přečtu ji na noc knížku, má ráda Karlsona a Puškinovy povídky. Šikovná, ne? Představ si, rozumí Puškinovi. Pak ji uložím. A mám volno. Máme se ženou dohodu – každé svůj život. Nemluvíme spolu už dva roky. Vůbec. Za celý tejděn si neřekneme jediný slovo.

ŽANNA: To je určitě peklo.

VITALIJ: Peklo ne. Zvykli jsme si. Nemůžu stárnout, Žanno. Varjuška půjde do školy a tam ji řeknou: „To tě vyzvedává dědeček?“ A ona se pak za mě bude stydět. Ne, to nejde, Žanno. Nikomu tohle nedovolím. Udělám všechno, aby všichni věděli, že já jsem její otec a ne někdo jiný. Když bude třeba – všechno se naučím. I módu, vezmu si kšandy, když to bude třeba.

ŽANNA: Ano... děti... to je věc...

VITALIJ: Budu vypadat mladší než všichni mladíci dohromady. Aby na mě byla Varjuška hrdá. Aby všem oznamovala, to není starý děda, to jde můj mladý otec. Aby všichni viděli, že Varjuščin otec je mladý! Až bude starší, vezmu ji do Itálie, postavíme si tam dům a budeme tam spolu žít. Nikoho jiného s sebou nevezmu. Odjedeme ve dvou. Rozumíš mi, Žanno?

ŽANNA: Mám uvařit kávu?

VITALIJ: Ty jediná mi Žanno rozumíš. Ty moje holubičko. *(Natahuje k Žanně ruku.)*

ŽANNA: Hned ji uvařím. *(Odchází. Vitalij vytahuje Iphone, něco v něm hledá. Přichází Žanna.)* Jakou máš rád? Se smetanou, silnou, s cukrem?

VITALIJ: Pojď sem, Žannočko. *(Žanna jde k Vitalijovi.)*

ŽANNA: Mám tam dát ještě jinou hudbu? Mám ještě jedno CD, jmenuje se romantic collection. *(Vitalij chytne Žannu za pas.)*

VITALIJ: Teď ti pustím svoji muziku, Žannočko.

ŽANNA: Klidně... ještě bych si na nějakou pomalou zatancovala...

VITALIJ: Tady je... taková písnička, skoro pláču. *(Z Iphonu zní píseň Снят усталые игрушки (Spí unavené hračky)* Při týhle písničce Varjušenka usíná. Zavře oči a šibalka, pokukuje, jestli je vedle táta nebo ne. Bystře sleduje, aby táta nikam neodešel, dokud neusne. Vždyť já se ani nikam nechystám. Střežím každý její sen. Má dolíčky ve tvářích a vlásky takový měkoučký a světlounký jako chmýří. U žádného dítěte jsem takový vlásky neviděl. *(Vitalij se dá do hlasitého zpěvu. Snaží se vyslovovat všechna slova písně. Žanna odchází do kuchyně. Bere telefon a vytáčí číslo.)*

ŽANNA: Haló. Na Karla Marxe 12, prosím. Ihned. Kam pojedete? On vám všechno řekne sám. *(Ukončí hovor. Dívá se z okna. Za okny noc, lucerny, reklama, zvuky příjezdějících aut, křik opilé mládeže. Všude život.)* Jsi husa, Žanno. *(Žanna vyndává z příborníku cigarety, Kouří.)*

(Byt Káti a Andreje. Káťa s Andrejem sedí na divanu, přitisknutí k sobě. Andrej má na kolenou knížku, na knížce leží list papíru. Andrej něco kreslí na papír.)

ANDREJ: A tady bude dětskej pokoj.

KÁŤA: Pořád nevěřím, že budeme mít byt. Je to neuvěřitelný. S mamkou jsme žili v jedny místnosti, na intru ve čtyřech a teď vlastní kuchyň, vlastní pokoj, vlastní balkon... můžu chodit nahá a nikdo neřekne sni slovo...

ANDREJ: Jsem pro!

KÁŤA: Nádobí můžu nechat přes noc a umýt ho až ráno. Od dětství nenávidím mytí nádobí. A všechno kvůli tomu blbýmu pravidlu: „Dojeda jsi – uklid’ po sobě.“ Vždycky když to říkají, zdá se mi, že jsem na táboře nebo ve škole.

ANDREJ: Já to měl obráceně. Jako první jsem běžel do kuchyně, myl nádobí, vařil, pletl s babičkou šály, ponožky. Dokonce jednou jsem udělal svetr. Takovej červenej s proužky. Babička se dost divila.

KÁŤA: To jsi upletl sám? Vážně.

ANDREJ: No jo. Přijdu ze školy, najím se a k babičce. Na novinovým stolku měla všelijaký nitky, kožešiny, jehlice – prostě nádhera. Vypráví mi historky ze života a já poslouchám, pletu, ani televizi nepotřebuju. Pak spolu jdeme do kuchyně dělat večeři. Přichystáme ji, ještě chvíli posedíme, popijeme čaj. Pak přijde mamka s otcem. Všichni společně povečeříme, a zase k babičce plést. Dokud mě nevyženou dělat úkoly. Otec se zlobil, že se nekamarádím s klukama a roste ze mě bábovka. Ale babičce a mamce se to líbilo. Tedy máma si myslela, že s nimi zůstanu a nikam neodjedu, protože jsem pro domácnost a mám hlavu na svém místě, ne jako ostatní kluci.

KÁŤA: A proč jsi tehdy odjel?

ANDREJ: Na vesnici u nás nebyla práce a na účňák se mi nechtělo. Otec na mě začal tlačit: „Musíš dokázat, že jsi muž a něčeho v životě dosáhnout“. Když to mamka s babičkou neslyšely, hnal mě div ne s pěstmi. Nechtěl jsem odjet a něčeho dosáhnout – nebylo mi jasné, co bych jako měl dokazovat. A on mlátil pěstma do stolu: „Běž a dokaž něco!“ Můj otec je drsnej, takže co mu říct? Rozhod jsem se, odjedu sem, tady budu mít víc variant...

KÁŤA: Mě máma poslední rok na škole, abych se učila, honila doslova klackem. Říkala mi: „Jsi husa hloupá, uť se všechno nazpaměť“. Stála vedle mě s učebnicema a kontrolovala mě. Říkala, „Ať se ti něco v životě podaří.“ No a ve druháku už se mi podařilo (*Hladí se po břiše.*) Bála jsem se nastoupit do školy, prostě hrůza. Začalo mi dokonce od nervů cukat v oku. Ale nejhorší to bylo na podzim, když jsme sem s mámou přijeli, ona mi pomohla vybalit si věci na intru a večer odjela domů. Ležela jsem na posteli a brečela, za oknem byla tma a ona odjela a já zůstala v tomhle ohromným hnusným městě úplně sama. Na týhle vrzající posteli s třema taškama, ze třech sousedek nepřijela ještě žádná. Za oknem svítí obchodní centrum a já taková hubená, malinká ležím v temný místnosti a strachy se ani nehnu.

ANDREJ: Ty moje slepičko! Škoda, že jsem ještě tehdy nebyl u tebe.

KÁŤA: Jo. (*Z legrace dloubá Andreje do ramene.*) No, kde jsi byl?

ANDREJ: No... kde bych byl. Asi jsem pracoval. A přemejšlel, kde se může toulat má milovaná.

KÁŤA: Přemejšlel a sám žil neznámo s kým... (*Andrej Kátě neodpovídá.*) Jaký nervy jsem z toho měla. „Že je tam chudák sama?“ Jakej chudák? Sám jsi říkal, že je bohatá.

ANDREJ: Nezačínej s tím. Ona je báječná, ale... Všechno se nedá jen tak zpřetrhat. Odešel jsem přece k tobě.

KÁŤA: (*Sáhne si na břicho.*) Au...

ANDREJ: Co je?

KÁŤA: Nějak divně kope... Na ten drahej utrazvuk jsem měla jít už včera. Co teď. Já se bojím.

ANDREJ: V pondělí. Teď je víkend. Rozeslal jsem životopis do tisícovky firem. V pondělí mi zavolaj a v úterý už půjdu do práce. Hned si řeknu o zálohu a hned ve středu tam půjdeš.

KÁŤA: Do středy je ještě daleko...

ANDREJ: Vydrž to... Pochop, že kdybych všechny peníze nedal na stavbu, nedrželi bychom teď v ruce plán našeho bytu. Peníze budou. Už ve středu budou. Uděláme ti všechny ultrazvuky, prohlídneme slepičku od hlavy k patě. A za půl roku se přestěhujeme do vlastního.

KÁŤA: A kdy se vezmeme?

ANDREJ: Až poroďíš, vezmeme se, jaká by to byla svatba s pupkem.

KÁŤA: Tak jsme se nedomluvili. Budou říkat, že jsem si uhnala parchanta.

ANDREJ: A o nevěstě s pupkem se říká: „Musela se vdávat.“

KÁŤA: Myslela jsem, že bychom mohli mít svatbu u nás na vesnici. Copak jsme boháči – prostřeme stůl, posedíme, pustíme si k tomu hudbu.

ANDREJ: Já myslel, že v novém bytě. Kolaudace a svatba.

KÁŤA: Co to bude za kolaudaci? Nebudeme mít ani stoly ani židle ani nádobí, budeme pít z plastovejch kelímků jak bezdomovci. Kdežto na vesnici přijdou moje kamarádky, uvidí mě v bílejch šatech...

ANDREJ: To snad už raději v naší čtvrti. Tvoji mámu tam přivezem levněji než naše k vám.

KÁŤA: Dobře, tak u vašich. Šaty mě může ušít mamka, abychom neutráceli v obchodech.

ANDREJ: To může i moje babička, vždyť víš, jaká je to švadlena.

KÁŤA: Takže dítě se narodí a hned potom se vezmeme?

ANDREJ: Vezmeme.

KÁŤA: ÁÁÁ. (*Objímá Andreje.*) Musíme hned podat žádost.

ANDREJ: Zítra ji podám.

KÁŤA: To znamená, že můžu zavolat mámě, že se budu vdávat?

ANDREJ: Jo.

KÁŤA: Půjč mi telefon, na svém nemám kredit. *(Andrej podává Kátě telefon. Ta vytáčí číslo.)*
Haló! Maminko, to jsem já. Mami, budu se vdávat. Andreje, svého, ano. On je skvělý. Koupil nám byt! Ne, nejsem nervozní, jsem prostě šťastná! Vážně koupil!

5

(U Žanny v bytě vrcholí pitka. V obývacím pokoji sedí Žanna a její kolegyně Vika a Olga. Olze je dalece přes třicet, je vidět, že je velice pracovitá, svoji náturou karieristka a mrcha. Vika je nejmladší z přítomných. Je jí dvacet sedm. Vika se ve společnosti Žanny a Olgy mírně nudí, je na vrcholu rozkvětu a dala by přednost nějaké živelnější zábavě, než večírku s těmito starými ženami.)

OLGA: Jo, Žanno Georgijevno, je to tak. Bolí z toho jenom hlava, já už se proto nechci vázat. Tuhle závislost bych nikomu nepřála. Moje matka se celej život trápila s mým otčímem a až teprve po jeho smrti mohla klidně vydechnout. A to, že po něm truchlila tři roky, tomu se říká deprese. Protože pil a to je špatná energie.

ŽANNA: Byl to vůl!

OLGA: Přesně.

VIKA: Nemám ještě nalít vodku, Žanno Georgijevno?

ŽANNA: Sem s ní! *(Vika rozlévá vodku do štamprlat. Žanna bere štamprle do ruky.)* Přípitek, holky!

OLGA: Prosím, Žanno Georgijevno!

ŽANNA: Napijem se na náš šťastný život, na to, že jsou to všichni volové a jejich studentky krásy. A my jsme hrdé a nemáme co dělat mezi zemědělským dobytkem.

OLGA: Krásný přípitek! *(Přitukávají si. Pijí.)*

OLGA: Že je nám dobře, děvčata, co? Vy jste tak upřímná, Žanno Georgijevno.

ŽANNA: Ještě přijedou kluci z eskortu.

OLGA: *(Radostně)* Kluci?!!

ŽANNA: Kluci.

OLGA: Žanno Georgijevno, to jako...

ŽANNA: Klid.

VIKA: Žanno Georgijevno omluvte mě, ale já nemůžu, na mě doma čeká snoubenec.

OLGA: Viko!

ŽANNA: Mlčte! Pozvala jsem tě jako ve všech ohledech svobodnou dívku. Snoubenec ať jde k čertu. Vstup do mého domu je pouze po předložení průkazu totožnosti, který není zamazaný tím špinavým razítkem. *(Žanna vstane a opile kouká na Viku s Olgou.)*

ŽANNA: Něco vám teď holky ukážu... *(Odchází z místnosti.)*

OLGA: Viko, vidíš, že se Žanna Georgijevna trápí, tak proč ji vykládáš o snoubenci?

VIKA: Co je to za pitomost? Všichni vědí, že se s Volod'ou budeme brát.

OLGA: Všichni to vědí, tak proč to připomínáš?

VIKA: Olgo Andrejevno, myslím, že mám v rámci korporativní etiky právo na osobní život.

OLGA: Máš, ale celé oddělení připravuješ o prémie. Nevidíš, že je člověku špatně, že se trápí? Nesyp jí sůl do rány, Viko. Tahle sůl nám pak napadá do očí.

VIKA: Ten její Andrej – úplnej idiot. Kde k němu vůbec přišla?

OLGA: Idiot, neidiot, je to chlapák, vytratil se přesně v tu správnou chvíli. Líp už to nešlo. Synovec letos skončil ekonomku.

VIKA: No a?

OLGA: A? Já povýšila na zástupce, což znamená, že moje místo je volný... Nikomu to zatím neříkej. Saška je jako můj syn. Mám ho ráda jako vlastního. Kdybys věděla, jak je chytřej?! Einstein! Očividně není po sestře, moje krev. I mateřský znamínko má na tváři na tom samým místě jako já.

VIKA: No jo, někdo pět let studuje, až se z něho kouří a někomu se jen tak kupují diplomy, za to že spí se starou ženskou.

OLGA: S bábou! *(Obě ženy se chychotají, dlaní si zakrývají ústa. Olga dá najednou prudce prst na ústa, naznačuje Vico, že má okamžitě zmlknout. Do místnosti vchází Žanna. Má na sobě dlouhé poloprůhledné šaty se štrasy, v ruce drží tašku s věcmi.)*

ŽANNA: Převlíkat, děvčata! Mám tu hadříky, peříčka, prostě všechno možný... No tak nesedíme, pohyb, pohyb... Oljo, no tak honem, oblíkni si tu sukni. Bude z tebe kuřátko.

OLGA: *(Hihňá se)* Žanno Georgijevno, když já na to nejsem zvyklá.

ŽANNA: Nebud'te konzervy, dyť máme dneska svátek.

OLGA: Když svátek tak svátek. Startuju a vyrážím z garáže. *(Bere si od Žanny oblečení a převléká se.)*

ŽANNA: A čím chceš být ty, Viko? Kočičkou, zdravotní sestřičkou, školačkou, trochu přestárlou? *(Žanna se opile chcechtá.)*

VIKA: Já nemůžu, Žanno Georgijevno! Všechno tohle schvaluju, ale, jak bych se pak mohla Volod'ovi podívat do očí?

ŽANNA: Volod'u necháme na zahradě. Převlíkej se!

VIKA: Pochopte, jsem ze starý tradiční rodiny, můj otec je velice přísný...

ŽANNA: A otce prodáme na papuče. Ještě nějaký otázky?

VIKA: Ne, chápu Žanno Georgijevno, je to hra. Je to hra a o chlapcích z eskortu jste jen

žertovala.

ŽANN: Jaký žerty? Koukej se převlíkat, nebo se naštvu a urazím. (*Vika hledá podporu u Olgy, která stojí převlečená v korzetu a sukýnce kuřecí barvy.*)

OLGA: Viko! Žanna Georgijevna si dělá legraci. Měj smysl pro humor a nestraň se kolektivu.

VIKA: Dobře, pochopila jsem Žanno Georgijevno, že jste šprýmař. Už chápu, že jsou to takový vtípky. (*Vika se převléká do černo-růžové krajkové košilky.*)

VIKA: Žanno Georgijevno, jelikož u vás nejsem dlouho, všechno je pro mě takové nové. Ani v jedné společnosti se mi nepoštěstilo pracovat s tak skvělým člověkem jako vy, jako Olga. S tak veselými lidmi. S takovými příjemnými a čestnými lidmi...

ŽANNA: (*Pohrdlivě*) ÁÁÁ mažeme med kolem huby? (*Olja se směje. Vika je nucena se smát sama nad sebou společně s Olgou.*) Ty ses urazila? Vidím, že ses urazila. Viko, nezlob se, ty jsi holka pracovitá. Přemýšlela jsem a rozhodla jsem se. Olga povýšila na zástupce, její místo je volný. Nikoho cizího brát nechci. (*Rozlévá vodku do štamprlat.*) Takže ti Vikuljo gratuluju k povýšení.

VIKA: Žannočko Georgijevno, nevím co říct... Je to taková novinka, že ... Je to taková šance, takový rychlý kariérní růst... Vždyť já...

ŽANNA: Napijem se! (*Ženy si přiřukávají a pijí. Olga nepřátelsky křiví pusou.*) Teď vám pustím muziku, holky. Moje oblíbená písnička! (*Žanna jde k hi-fi věži a vkládá do ni CD. Ozve se píseň Podporučík (Младший лейтенант). Žanna tancuje. Tlačí Viku a Olgu do prostředka místnosti. Vika a Olga se nevěřícně přehupují z nohy na nohu. Najednou zvedne Vika nepřírozeně vysoko nohu a začne předvádět celou sérii akrobatických cvičení.*)

OLGA: Co to děláš, Viko?

VIKA: To je moje jóga.

OLGA: To ses naučila kvůli Volod'ovi?

VIKA: K čertu s Volod'ou. (*V tuto chvíli do bytu vtrhne celá skupina mladých chlapců, každý jiné postavy a vzezření. Přidávají se k tancujícím.*)

6

(*Žannina ložnice. Je zapnutá televize ovšem bez zvuku. Na posteli leží vysoký, tmavovlasý chlapec. Žanna se prochází po místnosti.*)

ŽANNA: Chápeš? Byl to devadesátý první rok, rozpad SSSR. Tenkrát jsem byla ještě devětadvacetiletá husa. Neměla jsem práci, peníze. Prostě krása! Punčocháče stopadesátkrát zašivaný. Víš, co pro mě byly punčocháče? A řasenka? Za silonky lidi dávali půl vejplaty a já ani žádnou neměla. Pěkně nás ten stát napálil. Žila jsem v jednom azylovém domě, tu hrůzu si nedovedeš ani představit. Takový komunálky si nikdy neviděl. Byla jsem na pokoji s jednou babkou, jakože její dcera. Bába byla ležák, musela jsem ji obsluhovat. Byla jsem s ní jenom kvůli rozkládacímu lehátku a teplu. Pořád se chystala, že umře. „Zkus si umřít,“ říkám jí. „Ty umřeš a já budu na ulici.“ A hned na to. „Dokud nenajdu práci, na smrt ani nepomejšlej.“ Byla to frajerka a dala to... Skvělá babka to byla, budiž ji země lehká! Říkala mi dcerko. Husa jedna! Někdy mě to až dojme, když si na to vzpomenu. Žila jsem takhle půl roku. A pak si říkám: „Než se spolehnout na náš stát, to si radši hodim mašli! Mám ruce a nohy, hlavu na ramenou.“ Našla jsem jednoho podnikavce, svého spolužáka, motal se v jednom byznysu, zabejval se nákladní

přepravou. Řekla jsem mu částku. On samozřejmě vidí, že nemám v kapse ani vindru. „Pohoříš Žanno,“ říká. „Na procenta s tebou nepudu, byla bys zadlužená až do hrobu.“ „Dobře můj drahoušku,“ šeptám. „Dej mi dohromady s někým, u kterýho si můžu půjčit tři tisíce dolarů.“ On na mě jak na nenormální: „Husičko, chápeš jaký jsou to lidi?“ „Za jakýkoli procenta,“ odpovídám. „To není v tom,“ říká. „Takhle tvý podnikání nevyjde, to nejsem já, to jsou pěkně vostrý hoši. Zbude tu po tobě jen hrob. Nebo to půjdeš odpracovat jako děvka.“ „Pudu,“ křičím. „Pudu kamkoli, jen mě seznam!“ Za dva dny se u mě zastavil. „Jedem!“ Oblíkla jsem si dlouhou sukni, aby nebyly vidět punčocháče. I když si uvědomím, já blbá, že se zbytečně připravuju o trumf. Takže buď nohy, nebo zalátaný punčocháče. Přijeli jsme. Sedí. Kouká. Přemejšlí. Upravený nehty na rukách. Naparuje se. Z očí mu kouká, že je synem smrti. „Chápu,“ budu hrát jeho přítelkyni – pak bude podpora, byt, kontakty. Nohy roztahuje, ale peníze nedá. Zasviním se jako nějaká byznys lady. Hotová herečka, dívám se mu do očí, nehne ani brvou. Zasype mě ménama. Prý, toho znám a toho. Ještě v autě mě přednesl krátkou lekci o aktuálním vývoji města. Kouká a křičí. „Hlavní je ze sebe udělat důležitýho a von dá cash. Pro něj jsou tři tisíce dolarů hovno. Jasný,“ říká. Navrhnul mi šílený procenta. Ale já věděla, že jestli ten byznys klapne, všechno mu do dvou dnů vrátím. Vyndal ze sejfu peníze, naslinil prst a odečítal. Sednem do auta a jedem do Nižního Urupinsku. Za námi tři nákladáky. V Nižním Urupinsku jsem nikdy nebyla, ale věděla jsem, že je tam továrna na moučný výrobky. Přijíždíme. Panenko skákává. Špína až po kolena, jako bych se vrátila do dětství. Jdu do továrny, najdu ředitele. Ten je nepřítetnej. Rudý voči, vopilej, vyřvává něco o politice. Za hubičku u něho kupuju tři nákladáky makaronů. Zatím co je nakládají, ženu auto zpátky do města. Najdu firmu. Předem jsem si zjistila, že zdejší dělníci nejsou žádný flákači. Přijíždím a hned peníze na stůl. „Máte noc,“ křičím. Před tím jsem vymyslela vzorek, moje kamarádka, co má uměleckou grafiku, mi ho ze známosti navrhla. Je na něm obrovská americká vlajka a velkým jasně červeným písmenama anglicky makarony. Made in USA. A vedle rusky pro negramotný vyrobeno v Americe. Deset tisíc balení. Do čtyř do rána jsou obaly hotový. Jsem na nervy – kde jsou nákladáky? Nedej bože aby. Přijíždím ke spolužákovi do garáže. Nákladáky jsou tam. Davy lidí – všichni si chtěj vydělat. Upozornila jsem ho už předtím, že budou potřeba lidi, ale nevěděl na co. Do deseti ráno makarony ručně balíme. Já spolu s nima. V jedenáct přijíždíme s nákladákem do centra města. „Tak Žanno,“ říkám si. „Nastal tvůj čas. Buď a nebo!“ Nejdřív kupovali dost laxně. Jeden dva... deset. K jedný už byl kolem nás dav. Lidi se derou. Berou po deseti, patnácti balení. Vymyslela jsem takovou báhorku, že jsem z Ameriky a tyhle makarony – novou značku nikde nedostanete. Je to ryze americký výrobek. Kolem nás babky, mámy s dětma. Jedna křičí: „Dáte mi ještě deset balení stranou, vyberu si jen z vkladní knížky a hned jsem tu!“ Kolem sedmý večer prodáme poslední stovku. A najednou vidím, jdou sem chlápci v kožených bundách – vyděrači. „Balíme,“ křičím. Seskakuju z nákladáku. Do auta a nohu na plyn. Jedeme k tomu chlápce, vracím mu dluh. Rozhořčením valil voči, jak utřel. Tisknul mi ruku, až se mu trásl tuk na bradě. „Máš to spočítaný. Čas je neúprosnej.“ Neměla jsem takovej pocit. A přesně. Vodstranili ho, říká se z cesty, ani ne tři měsíce na to. Rozumíš? Vyřizuju účty se spolužákem, loučíme se jak Scullyová a Mulder po vítězství nad mimozemšťanama. Za tři dny jsem měla auto a bydlela v nájemném bytě. Ostatní peníze jsem investovala do byznysu. Za půl roku jsem měla byt a kancelář v centru, reklamu v televizi. A bylo toho pak ještě strašně moc, sprostě jsem se hádala s dělníkama, pila s chlapama velký stakany vodky. Pak mě chtěli otrávit, a sotva co jsem se dostala ze sudu, tak mě v devadesátém pátém div nezastřelili. V devadesátém sedmém mě o všechno vobrali a já začínala znova od nuly. V roce 2000 jsem pak tomu samýmu člověku dala úplatek. Různý věci se staly v mém životě. Ale do dneška si vzpomínám na tu noc, jedeme si to po tmavý trase do města. A celej můj život je na vlásku, celej můj život je v těchhle makaronách a těchhle posranejch vobalech. Srdce mi buší a v hlavě mi jede: „To vyjde, vyjde! Jsem chytrá, silná, odvážná, to vyjde!“ Vzbudila se ve mně taková síla, taková víra, takovej zvířecí instinkt. V tu chvíli jsem se stala ženskou, nevěříš? Prožila jsem takovou vášeň a adrenalin, že už to nikdy s žádným chlapem nebylo tak skvělý. Jeden chlápek mi řekl: „Byznys ti shoří, ale ty budeš sama sebou. Jestli jsi silná, přežiješ to a požeň se po cestě dvoustovkou a budeš šťastná, že víš přesně, co je to, když ti všechno shoří. Protože jsi klasa a je s tebou síla a úspěch. Protože jsi sama sebou.“ Chápeš to? Chápeš? *(Celou dobu, co Žanna mluví, se chlapec dívá na televizi.)*

CHLAPEC: Do prdele nemůžu. Tenhle je skvělejší. To je tak skvělejší biják... *(Žanna si lehne do postele vedle chlapce.)* Chcete něco?

ŽANNA: Vodejdi! *(Chlapec se zvedne, obléká se a chystá se k odchodu.)* Počkej! *(Chlapec se zastavuje, dívá se na Žannu.)* Jsem stará?

CHLAPEC: No ne, normálně jako všechny po přechodu.

ŽANNA: Vypadni! *(Chlapec odchází, Žanna se dívá na televizi bez zvuku. V sousední místnosti mluví plačící Vika do telefonu.)*

VIKA: Počkej, Voloděnko! Kam jsi odjel? K mámě? Proč? Byla to pracovní schůzka, jenom pracovní schůzka! Mě to s nima nebaví, jsou to starý ženský, proč bych tady s nimi pila? Voloděnko, jsou to čistě pracovní vztahy. Co? Jaký kluci, zbláznil ses? Bylo to pracovní setkání. Ano celou noc. Ano neupozornila jsem tě na to, ale já nemohla! Tahle stará čarodějnice mi tady vysála celej mozek, nemohla jsem ti zavolat! Voloděnko! Promiň! Hned přijedu! Jaký kluci? Co to říkáš, miláčku? *(Pauza)* Z eskortu? Co to...! Kdo ti volal? Volod'o, to je lež! Kdo ti volal? Ženské hlas? Kdo? Kdo? Volod'o, nezavěšuj, já tě prosím... Hned přijedu... *(Na druhé straně je slyšet zavěšený hovor. Vika pláče. Žanna se ušklíbne, dívá se na televizi.)*

Konec prvního dějství

Druhé dějství

1.

(Uběhly čtyři měsíce. Byt Káti a Andreje. Den. Andrej sedí na divanu, v ruce má noviny. Telefonuje.)

ANDREJ: Haló? Dobrý den, poslal jsem vám životopis, ano ucházím se o pozici sales managera... Co? Že už někoho máte? Aha... *(Vytáčí jiné číslo.)* Haló? Dobrý den, uveřejnili jste v novinách inzerát, že hledáte managera... Ano vysokoškolské vzdělání. Červený diplom! Praxe v oboru pět let. Dvacet osm. Poslední zaměstnavatel síť obchodů Dobrota. Znáte? Ozve se mi? Dobře, budu se těšit. Moje číslo se vám ukázalo. Dobře, mějte se hezky, na viděnou. *(Končí hovor.)* Do prdele... *(Do místnosti vchází Káta ve vysokém stupni těhotenství.)*

KÁŤA: Došel kompot?

ANDREJ: Zůstalo tam na dně, tak jsem to dopil.

KÁŤA: *(Posadí se vedle Andreje.)* Já chci kompot.

ANDREJ: *(Objímá Kátu.)* Vydrž to slepičko. Táta si brzy sežene práci a budou dobroty, kompůtek, kuřátko...

KÁŤA: Kdy už tu práci seženeš?

ANDREJ: Seženu ji. Brzo ji seženu. Proč bych si v tomhle městě nesehnal práci? Všichni mě znají. Jen co se dozví, že jsem bez práce, utrhnou mi ruce.

KÁŤA: Tak jim zavolej, těm, co ti utrhnou ruce. Za čtyři měsíce se to nedozvěděli.

ANDREJ: Ne, tak se to nedělá, chápeš?

KÁŤA: A jak se to dělá? Ve zkratce... volala máma, říkala, že už nám nepošle peníze. Ještě říkala, že už tak nás čtyři měsíce táhne jak Burlaky na Volze. Říkala, že je čas, aby sis sehnal práci.

ANDREJ: A co ještě říkala?

KÁŤA: Ještě? Ještě říkala, že: „Nehodlá živit cizího zdravýho chlapa, který se sám uživit neumí.“ A ještě říkala: „Seber si věci a přijed' rodit domů.“

ANDREJ: Slepíčko, všechno se spraví, to jsou přechodný obtíže. Kam bys jezdila? Mám ti uvařit makarony s mrvkí?

KÁŤA: Ne. Přechodný obtíže. Už čtyři měsíce máš přechodný obtíže. Neudělali mi ultrazvuk. Nemám zimní boty. Už druhý měsíc jim ty samý makarony. A můj kompot je fuč!

ANDREJ: Hlupáčku, za to máme vlastní byt.

KÁŤA: Za to ty nemáš práci a já budu rodit. Za co budeme žít? Moc dobře víš, že moje máma na vesnici už tak mele z posledního a tvoji rodiče jsou daleko a v důchodu.

ANDREJ: Zmlkni!

KÁŤA: Nezavírej mi pusu!

ANDREJ: Slepíčko... co to děláš?

KÁŤA: Bojím se, Andreji! Ty si myslíš, že jsem hloupá a nic nechápu? Všechno chápu. Tebe nepřijímají ne proto, že se o tobě nedozvěděli, ale proto, že tě prostě nepřijímají. Z principu. Protože si nemůžeš sehnat práci, protože tě nepřijímají, protože nemůžeš a nepřijímají tě. Protože nemůžeš, nemůžeš, nepřijímají tě, nemůžeš vydělat peníze, protože tě nepřijímají a já budu rodit a tebe nepřijímají, voláš jim a oni ti neodpovídají. Vypil jsi mi kompot, já budu rodit a nevím, jak budeme, a moje máma mě zabije, protože jsem nic nedokončila a už jsem porodila a s dítětem, a ty nemůžeš vydělat peníze, abychom se mohli najíst.

ANDRĚJ: Drž hubu! Mlč! Nebo se neznám... Nerozvážel jsem zboží? A nerozdával letáky? Copak jsem nepracoval? Koupím ti ten tvůj debilní kompot, ale nemusíš se mnou takhle jednat. Pudu a přinesu ti ty tvoje peníze, tohle nemám za potřebí, zrovna teď, když mě potřebuješ.

KÁŤA: Jen si jdi. Dělej. Kam budeš?

ANDREJ: Hned teď půjdu – a přinesu!

KÁŤA: Tak jdi!

ANDREJ: Jdu. *(Andrej jde do předsíně, obouvá se, navléká si bundu.)* Rozmysli si to ještě, Kát'o, slyšíš?

KÁŤA: Rozmyslím, ale napřed jdi.

ANDREJ: A táhni. *(Andrej odchází, práskne dveřmi. Kát'a stojí celá rudá vzteky. Dotáky se břicha a svažuje čelo.)*

(Žannin byt. V místnosti sedí na divanu Žanna, má na sobě brýle s tlustými skly. Má skrčené nohy, je přikrytá teplým plédem. Má na kolenou počítač, co si na něm rychle píše. Hýbá u tohoto pusou, je vidět, že něco promýšlí. Má na sobě šedivý kostkovaný zcela nemoderní plášť, dalo by se dokonce říct, že jej zdědila po babičce. U dveří se ozve zvonek. Žanna vstane, sundá si brýle a jde otevřít. Na prahu je samozřejmě Andrej. Žanna mlčí. Dívá se na Andreje. Dlouho. Rozhoduje se, co dělat.)

ŽANNA: *(Nakonec Andreje pouští dál.)* Ahoj miláčku. *(Líbá Andreje na tvář, ten se nevěřicně vyzouvá.)* Máš hlad, nebo si jedl ve městě?

ANDREJ: Žanno, já...

ŽANNA: Mám tu pizzu, chlebičky. Můžeme si něco objednat.

ANDREJ: Žanno, já mám...

ŽANNA: Co chceš? Chceš pizzu?

ANDREJ: Jo. Já...

ŽANNA: Hned ji ohřeju. Co to máš za bundu? To ještě na tržišti takový prodávají? Myslela jsem, že teď mají lepší zboží?

ANDREJ: Žanno, chci si s tebou promluvit...

ŽANNA: Sundej si to.

ANDREJ: Co?

ŽANNA: Sundej si bundu. *(Objímá ho.)* Andrjušenko, chodit v takové bundě, to je zločin. Copak jsem tě to neučila? Schod' to ze sebe. *(Sundává z něho bundu.)* Fuj. A v takový košili chodíš? Je špinavá. Vypadáš jako bezdomovec. Okamžitě si ji sundej. Vypereme ti oblečení, dáme tě do vany, vykoupeme tě. Voda je teplá, jemná, dáme do ní aromatickou sůl. Odru ti nožky penzou, jestli budeš chtít?

ANDREJ: Jsem v takový situaci, vpodstatě...

ŽANNA: Můj hladový chlapeček je unavený, celý den běhal po městě. No tak svlékni se. Zatím co se budeš koupat, objednáme z tvé oblíbené restaurace. Dej mi sem tu košili...

ANDREJ: *(Svléká si košili.)* Jsem úplně vyřízenej. Žanno, já nechápu, proč mi nechtěj zaměstnat...

ŽANNA: *(Sundej si ponožky.)* Teď se umyješ, najíš a odpočineš si. Namasíruju ti záda a o všem si promluvíme... Ty mě všechno všecičko vypovíš... O čem si přemýšlel, jak ti bylo po mně smutno... *(Andrej si sundává kalhoty a ponožky. Žanna strká Andreje směrem ke koupelně. Andrej zachází do koupelny. Ozývá se cákání vody. Žanna jde do svého pokoje, maluje se před zrcadlem.)*

(Večer. Žannina ložnice. Andrej sedí v pyžamu na posteli. Žanna sedí vedle něho v krajkové košilce. Na konferenčním stolku leží talíře s jakýmsi nedojeděným jídlem.)

ŽANNA: *(Chce Andreje políbit.)* Stýskalo se ti po mně?

ANDREJ: *(Odvrací se.)* Žanno, ne. Myslím, že bychom si měli promluvit. Vždyť můžeme být přátelé. Vždyť si nejsme cizí...

ŽANNA: Ne, cizí si nejsme, to tedy ne... *(Objímá Andreje.)*

ANDREJ: Mám problémy, Žanno.

ŽANNA: Já myslela, že se ti po mně zastesklo.

ANDREJ: Zastesklo, jistě...

ŽANNA: Polib mě. *(Pauza)*

ANDREJ: Možná, bychom neměli tak rychle...

ŽANNA: Jak rychle? Je ti snad už protivné mě líbat?

ANDREJ: Ale ne, proč?

ŽANNA: Tak mi polib.

ANDREJ: Nemůžu.

ŽANNA: Proč?

ANDREJ: Protože nemůžu.

ŽANNA: Jsem ti odporná?

ANDREJ: Ne, co to povídáš. Jsi krásná. Skvělá. *(Pauza)* Ale já nemůžu.

ŽANNA: Říkáš, že se ti stýskalo...

ANDREJ: Jo, stejskalo... vždyť si nejsme cizí... Jenom prostě nemůžu, ale nelžu, stejskalo se mi...

ŽANNA: Obejmi mě. *(Andrej s trapností objímá Žannu. Žanna líbá Andreje na krajíček rtů.)*

ANDREJ: Žanno prosím ne... *(Žanna ještě jendou Andreje líbá, tentokrát mnohem naléhavěji. Andrej podléhá, podrobuje se a odpovídá na Žannin polibek. Žanna se tiskne k Andrejovi, svléká ho. Zhasíná. Ve tmě jsou slyšet vzdechy a nezřetelný šepot. Najednou se veselou melodií rozezvučí Andrejův telefon ležící na stolku. Hraje a zároveň ozařuje místnost.)*

ŽANNA: Neber to...

ANDREJ: Musím to vzít...

ŽANNA: Říkám, neber to...

ANDREJ: Vezmu to...

ŽANNA: Ozveš se později... *(Telefon utichne, ale v tu chvíli začne znovu zvonit.)*

ANDREJ: Vezmu to, co když se něco stalo?

ŽANNA: Ne.

ANDREJ: Bude to minuta. *(Bere telefon ze stolku. Vytáčí zmeškané číslo. Jde do vedlejší místnosti.)* Zavolej sanitku. Za deset minut jsem tam. *(Andrej běží do Žanniny ložnice.)* Kde jsou moje věci?!

ŽANNA: Suší se v šatně... Co se stalo? *(Andrej běží do šatny. Vrací se oblečený. Žanna vstala, chodí po pokoji. Pochopila totiž, že Andrej odchází.)* Andrjušo, co se stalo?

ANDREJ: Kát'a rodí. Žanno, promiň mi to prosím. Dej mi prosím tě peníze. Na taxíka a na náklady, prosím. Z výplaty ti všechno vrátím. Autobusy už nejezdí a já nemám ani na autobus. A ona tam rodí. Prosím. *(Žanna mlčíc kamsi odchází. Vrací se s penězi, zastrkává je Andrejovi do kapsy košile.)*

ŽANNA: Kluci z eskortu, co jsem si objednávala, berou víc, ale ty nepracuješ pro firmu, takže ti to stačí.

ANDREJ: Vrátím ti to...

ŽANNA: Proč? Nic mi vracet nemusíš, tyhle peníze sis vydělal poctivě.

ANDREJ: Vrátím to, vrátím... *(Andrej se dívá na Žannu, vypadá jako malý chlapec, který se každou chvíli od samé křivdy rozpláče. Ale vzpomene si, že se nemůže zdržovat a vybíhá z bytu. Žanna stojí jako zkamenělá. Dívá se za Andrejem, zatím co ten zavírá dveře.)*

ŽANNA: Žanno nesmíš plakat, nesmíš... Jsi silná, velice silná! Ty všechno vydržíš, všechny semeleš... Žanno, mlč. Opakuj: Jsem silná, jsem nejsilnější, všechny semelu. Jsem silná, jsem velice velice silná, jsem nejsilnější na světě, nikoho se nebojím, nikoho nemiluju, jsem silná, nikdo mě nemůže urazit, nikdo mě nemůže zradit, rozšlapu každého, kdo mi skříží cestu... jsem silná, silná, silná... *(Žanna stojí uprostřed ohromného temného bytu a šeptá svoji mantru.)*

4

(Hřbitov. Řady hrobů. Jako ve velkém městě – křižovatky, ulice, slepé uličky. Ale místo hrobů domy. Kříže. Mohyly. Namísto aut, obaly od bonbonů, které po pěnšinkách honí vítr. Místo letadel velcí černí havrani s dychtivýma pronikavýma očima, žijící z toho co tu nechají živý svým mrtvým. Po hřbitově jde Žanna, zachází do jeho útrob. Zastavuje se u impozantního pomníku z černé žuly. Na žule je vytesán nápis Kirov Georgij Afanasjevič na věčnou památku tatínku a podobizna jakéhosi postaršího muže. Žanna drží v ruce obrovskou kytici. Dává jej na náhrobek.)

ŽANNA: Dobrý den tati... Dlouho už jsem tu nebyla. Od minulého roku. *(Žanna vytahuje z kabelky láhev vodky, sklenici a bonbony. Vodka nalívá do sklenice.)* Tak co tatínku, jak se ti tu leží? Není ti zima? Nemrzneš tu? No... na věčnou památku *(Vypije vodu.)* Podívej se tatínku, jakou jsem ti přinesla kytici. Drahá kvítka. Ale pro tebe nelituji ničeho. Zůstal jsi mi jenom ty. K mamince na hrob nejezdím, je to daleko. A ty ležíš v mém městě. Když si hníl u mého plotu ve vlastních sračkách, to sis na svoji dcerku nevzpomněl? Nevzpomněl, že jo? Měl si jiné děti a na svoji Žannu si nemyslel a zapomněl na ni. A já vzpomínala. Přivezli tě do města. Umyli mi tě, zazpívali ti, jako všem lidem. Uspořádali smuteční hostinu. Pravda, lidí bylo málo. Tvoje děti, tatínku, vůbec nepřijeli. Byla jsem tam jenom já. Tvoje Dáša, kurva jedna, chodila furt zbouchnutá – neznámo od koho. Nevím, kde je teď. Říká se, že ji mrzne prdel někde na severu. Tvůj syn Volod'ka se uchlastal, tatínku. Celý ty, říká se, že spadl někde do příkopu a umřel. A tvoje žena, kterou jsi vyměnil za nás s maminkou, ztloustla jak svině, neproleze pryč už ani

dveřmi. A její děti zůtaly na ulici. Je prý vážně nemocná. Určitě brzy pojde. Ať si pojde, tady má cestu připravenou. Nás s maminkou jí líto nebylo, když nás vystrnadila z našeho bytu. Nepamatuješ se na to, tatínku? Jak si nás s mámou vystěhoval do šestimetrový místnosti v komunálce, nepamatuješ se? Jak si podplatil toho chlapa, aby nás vyhodil z bytu? Máš špatnou paměť, tatínku. Leží se ti pohodlně v mé rakvi? Rakvičku jsem ti tati nechala udělat dubovou, drahou, vystlanou sametem. Sama jsem ti dala polštářek pod hlavu, aby se ti dobře spalo. Převlékla jsem tě do obleku, značkového, takový si v životě neměl. Vidiš, Ničeho pro tebe nelituji. Vidiš, jaké jsem ti přinesla květiny? A nezapomínám. Jsem tvoje hodná dcera, tatínku. Příště ti přivezu celé auto květin, aby ses v tom hrobě obrátil. Aby sis vzpomněl na moji maminku, aby sis vzpomněl, jak k tobě vyhublá přišla prosit o peníze, jak tě přemlouvala, aby si mě neopouštěl, jak měla metastázy a bolesti kousala do polštáře. Jak jsi nám neotevřel. Jak jsem šla ve třinácti do nemocnice vylejvat cizí nočníky. Jak jsem v sedmnácti sama pochovávala maminku a ty jsi nám nedal ani kopejku, jak ses na smuteční hostině ožral a začal o ní mluvit sprostě. Pamatuješ se, ne? Zakopali tě, tatínku? Hluboko tě zakopali? Už tě žerou červi? Já se mám výborně, tatínku. Máám síť obchodů, ohromný byt a chatu za městem, třípatrovou. A co si můžu dovolit? Teď si chci koupit dům v Itálii. Všechnen nábytek v bytě mám na míru, všechno z přírodních materiálů v jednom odstínu. Mohu si dovolit jakýkoli rozmar! To máš ale výbornou dceru, že tatínku. Ani na tebe nezapomínám. Jaký pomník jsem ti nechala postavit. Jaké květiny ti nosím. Dal si někomu v životě květinu? Ne, tati, nedal. A já ti dala a ještě dám, a ještě na tebe přijdu zavzpomínat, tatínku, přijdu. Aby ses v hrobě obrátil, aby ti bylo v pekle lépe než se mnou. Doufám, že se smažíš v pekle? Že se smažíš společně s Volod'kou, tím tvým bídákem. Všichni mužský jste stejní, všichni jako jeden – jako ty, i tvůj Volod'ka, všichni jste volové, jednoho jediného dobrého jsem mezi vámi nenašla... *(V tu chvíli přichází k vedlejšímu hrobu s jednoduchým křížem žena. Upravuje něco na hrobě. Vytrhává plevel.)*

ŽENA: *(Žanně)* Ó, vy máte krásné květiny... Ty jsou z obchodu, že? Nevíte, jak se říká těmhle modrým?

ŽANNA: Nevím.

Žena: Vy jste hodná, přišla jste za otcem. Je to váš otec, ne? Už dřív jsem si všimla toho hrobu, takový drahý pomník a nápis. Říkala jsem si, jaká hodná dcera nebo syn nechali svému rodiči postavit takový pomník. Je vidět, že jaký byl otec, takové děti vychoval. Mně už takový pomník nikdo nepostaví. Měla jste určitě skvělého otce.

ŽANNA: By to hajzl. Takovýho kreténa těžko pohledat. Zdechnul u plotu jak čokl. Tam taky patří.

ŽENA: Proč to říkáte? Vždyť jste jeho dcera. Je to jedno, jestli jste ho měla nebo neměla ráda? Ať je jaký chce, je to otec. Nemám pravdu?

ŽANNA: Nenávidím ho. Ať se smaží v pekle, vůl jeden. *(Pauza)*

ŽENA: Ty můj chudáčku. Děvče moje, jak ti dcero v životě museli ublížit, že máš tak rozhněvanou duši... *(Pauza)*

ŽANNA: Nejsem žádná děvče... Nejsem žádná vaše dcera. A nejsem žádný chudáček. Jsem bohatá. Vlastním síť obchodů! Nejsem vaše dcera... *(Žanna takřka běžíc opouští hřbitov. Žena se za ní křížuje.)*

(Byt Káti a Andreje. Hraje rádio. Andrej skáče před zrcadlem s hřebenem v rukách, hřeben je mikrofon a on slavný zpěvák. U dveří někdo zvoní. Andrej jde otevřít. Na prahu stojí dva kluci – jejich fotky by mohli tisknout do učebnic dějepisu s nadpisem – člověk paleolitu.)

PRVNÍ KLUK: Jsi Andrej Ivanskij?

ANDREJ: Jo. *(Kluci najednou s jistým cvikem zkroutí Andrejovi ruce, jeden z nich drží Andreje za ruce, druhý prohledává byt. Najde klíče i Andrejův pas.)* Co to má znamenat?

PRVNÍ KLUK: Znáš Sinicynu Avdot'u Pavlovnu?

ANDREJ: Ne.

PRVNÍ KLUK: Jaktože ne? A čím je tenhle byt?

ANDREJ: Jo, prostě jsem jen zapomněl jméno...

PRVNÍ KLUK: Proč tak vzdycháš? Dlužíš jí za čtyři měsíce. Jasný, pusť ho Vasjo! Jí už nic nedlužíš. Teď dlužíš nám. Celou částku a dvacet litrů za morální újmu. Jasný? Kosjo, našel jsi jeho doklady?

DRUHÁ KLUK: Našel. Jsou tu ale jenom jedny klíče.

PRVNÍ KLUK: Kde jsou druhý klíče? *(Zkroutí Andrejovi ruce.)*

ANDREJ: Au. Druhý klíče má žena v porodnici. Kluci, nějaká slušnost. Žena porodila. Kam pudeme?

DRUHÝ KLUK: *(Listuje Andrejovými doklady.)* Narodil ses v Ust Išimske?

ANDREJ: Ne v Ust Išimske, ale v Ust Išimě.

DRUHÝ KLUK: Padej do svého prdelákova, nebo odkud si přišel.

ANDREJ: Ust Išim! Budete mi diktovat, co mám dělat?

PRVNÍ KLUK: *(Kope do Andreje.)* Budeš dělat, co ti řeknu, jasný? Řeknu do prdelákova, pojedíš do prdelákova. Pamatuj si – doklady dostaneš zpátky, až vrátíš peníze. Druhý klíče si vezmeš od ženy a nejpozději zejtra je odneseš majitelce tohoto bytu. Budeš si to pamatovat, ptám se tě, budeš si to pamatovat nebo ne?

ANDREJ: Budu. To je všechno?

PRVNÍ KLUK: That's all. Kosjo dem na to? *(Kluci vyhadzují Andreje na schodiště před byt. Za ním letí jeho věci – bunda, boty, čepice.)* Až budeš chtít doklady, zavolej majitelce řekne ti, kde nás najdeš...

ANDREJ: Kluci, domluvme se. Všechno vrátím, nechte mi aspoň vzít si věci. Narodilo se mi dítě!

PRVNÍ KLUK: Naser si! *(Andrej se vrhne na prvního kluka, ten ho kopne do břicha. Andrej se ohne bolestí. Kluci, kteří si vzali Andrejovy doklady a klíče, zamykají byt a odchází. Andrej zůstane sedět na zemi. Hledá v bundě telefon, vytáčí číslo.)*

ANDREJ: Haló? Dobrý den, chtěl jsem se jen zeptat... Říkali jste, že je možné se za měsíc nastěhovat, vím, že je tam teď stavba, ale nemohli bychom se nastěhovat už teď, moje žena porodila a já nemám, kde bydlet. Co? Proč ze státního zastupitelství? Jak neexistuje? Že nejsou vlastníci. Jak to? Počkejte. A vy? Kancelář? Podvedli, nechápu, vochcali to už je srozumitelnější. Ne vážená, nejsem nervózní. Směju se tomu... Kdy bude setkání podílníků?

Samozřejmě přijedu a učiním prohlášení... Ne, teď nemohu. Pak nějak přijedu. *(Končí hovor. Z prázdného bytu se ozývají zprávy v rádiu.)*

ROZHLASOVÝ HLASATEL: Stále pokračuje neklid v jihozápadním rajonu. Podvedení podílníci se shromáždili okolo nového domu v ulici Sabjanina, půl roku čekali na ukončení stavby a nyní, když stavba dospěla k závěru, ukázalo se, že firma prodávající byty v tomto domě je pouze nájemcem nikoli vlastníkem daného objektu a byty prodávala na základě falešné dokumentace. Podvodníci se ukrývají neznámo kde, details trestného činu šetří státní zastupitelství. To je od nás co se týče zpráv v tuto chvíli vše. Následovat bude krátká reklama... *(Andrej vytahuje z kapsy od bundy cigarety. Kouří. Ozve se telefon.)*

ANDREJ: Ahoj! Už tě pustili? Co můj Mítěnka, spí? Oddychuje? Dej mu za mě pusu. Všechno v pořádku, slepičko! Všechno v pořádku, ano. Sehnal jsem práci. Managera ne, budu rozvážet zboží. To přece není nic hrozného, ne? V naší zemi si vážíme každý práce. V pondělí nastupuju, žádný jiný uchazeče nemaj. A vůbec, přemejšlel jsem slepičko, měli bysme se vrátit k našim nebo k tobě na vesnici. Co v tomhle velkým hrozným městě? Kdo tu jsme? Nějaký mravenci, bezprávný cizí lidi. Nepostavíme dům, nezasadíme strom a náš syn, co z něho tady vyrostě? Takovej jako já, bezdomovec? Ne, nefilozofuju, je to pravda, všechno je dobrý. Hned přijedu. Taxíkem. Jestli toho podnikatele chytanou, bude to dobrý.

6

(Žanna se dívá ve svém pokoji na televizi se ztlumeným zvukem. Zvoní telefon.)

ŽANNA: Haló? Dobrý den. No jestli ses rozhodla, tak ses rozhodla, napiš žádost. Viko, ona tě chce sežrat a ty se za ní přimlouváš? Proč mám být na tvé straně? Jsou to vaše holčičí spory. To jsou všechno pohádky, že tě někdo musí milovat, nikdo ti není ničím povinován. Usmířila ses s Volod'ou? Kam, říkáš, že odjíždíte? Do Indie. Natrvalo? Blbost. To je výmysl chorýho mozku. Kam se to ženeš? Životní prostředí – všude je životní prostředí. Ekologie tam může bejt fajn a co hygiena, ta je tam v prdeli. Já? Viko, děkuju dobře. Chtěla jsem se zeptat vás mladých, nahrajete mi nějakou muziku. Veselou, jako podkres. Když je mi večer samotný smutno a v televizi jsou jenom nesmysly. Takovou svěží, ano, taneční! Ne, na internetu jsem málo – mám unavený oči z práce od počítače. Na internetu se navazují nové známosti? K čemu by mi byly nové známosti, když je mi nevolno i z těch starých... Viko, já už žádným vztahům nevěřím, kromě obchodních a finančních. Ty jsi ještě mladá, možná máš pravdu, jed' do té své Indie, co bys tu dělala? Říká se, že tam jsou všichni lidi šťastný, dokonce i bezdomovci. Jestli se rozhodneš, přines žádost, jestli ne, tenhle rozhovor si nebudu pamatovat. Drž se, všechno bude ok! Čekám na to CD s muzikou.

(Žanna končí hovor, zesílí zvuk televize, v televizi právě běží nějaká reklama v duchu – Jestli jsi mladá, stylová, módní a krásná, staň se účastnicí naší reality show, najdi svoji lásku a štěstí. Je to jednoduché! Žanna vypíná televizi. Zvoní telefon. Žanna přijímá hovor.)

Dobrý den Vitaliji Arkadijeviči. Jak jde život? Proč voláš tak pozdě? Haló? Haló? Kdo je to? Neslyším. Kdo je to? Haló? Kdo? Varja. ÁÁ, Varja. Ahoj. Kde je tatínek? Počkej, kam odešli? Tak jdi za nimi do pokoje, že ses probudila. Aha, zavřeli se, pijou víno a povídají si, chápu. Tatínek mamince přinesl celou krabici květin. To je dobře, Varjo. To je velmi dobře. Co? Jak chutná víno? Počkej, musím přemýšlet. Chuť vína je... je velmi... Víno je hořké a lahodné, když ho piješ s někým, s kým ti je dobře. A odporně kyselé, když ho piješ sám. Co říkáš? Že máš strach, neboj se. Zavři oči a všem strašidlům pod postelí řekni: Já jsem stejně nejsilnější a nikoho z vás se nebojím. Rozumiš mi? Tak a teď na kutě a spát. Tatínkův telefon schovej pod polštář a jdi spát. No tak, nefňukej. To jsem našla pěkného uplakánka. Lehla sis? Teď zavři oči. Pohádku? Poslyš, já neznám žádné pohádky. Máma s tátou se usmíří, přijdou za tebou a budou ti vyprávět pohádky. Vymýšlet si je taky neumím. Tíše. Neplač! Hned... hned, jen počkej. Takže, poslouvej! V jedné říši, v jedné zemi žila-byla jedna holčička. Umřela jí maminka a tatínek –

hlupák jeden ještě před máminou smrtí odešel žít s jinou tlustou ženskou. Holčička to všechno překousla, nastoupila na vysokou školu. Ubíhaly roky a jí se začalo dařit ve vlastním byznysu. Byznys jako u tvého táty, jen obrat byl o pár milionů větší. Vlastně tohle děvče bylo rozumnější než ostatní. Tancovat tohle děvče nechodilo, vlastně nechodilo nikam, jen do práce a domů. A jednou potkalo prince. Vlastně to vůbec nebyl princ, ale takový skvělý muž. Ne, nebyl to tvůj tatínek. Jiný princ. Začali se na sebe s tímhle děvčetem dívat na pracovních schůzkách. On ji pohostil v kavárně salátem Mimosa. Pak spolu jeli do Prahy, chodili tam a drželi se za ruce. Bylas někdy v Praze? Popros tatínka, ať tě tam vezme. Strašná krása. Pak se vzali. A byli naprosto šťastní, úplně k posrání. Promiň. Takhle ne. Bylo jim společně dobře, taková slova už nebudu volit. Pak se stal byznys tohoto děvčete princovou dceřinou společností. Pak... Pak děvče otěhotnělo. V práci chodilo zvracet na záchod podle plánu. Strašná toxikóza. Ale s princem se něco stalo. Nepřespával doma, začal pít a sprostě mluvit. Vlastně začal ne zrovna pohádkový příběh. Kvůli nervům děvče potratilo. A princ jakoby se opět proměnil, začal být laskavý, usmíval se, večer se vracel domů. A jednou navrhl našemu děvčeti podepsat velice divnou smlouvu. Děvče nesouhlasilo. V ten moment se princ změnil, chtěl mu vzít jeho byznys. Křičel, dupal. Tahal jej po soudech. A děvče všechno vydrželo, protože bylo silné a chytré. Pošťval proti němu hospodářskou kriminálku. Ale to je jiný příběh... Při jejich posledním setkání řekl: „Vedle tebe se nedá dýchat, buď ráda, že jsem tě ještě nezardousil!“ A děvče ho milovalo jako dřív. Prostě milovalo, nic se nedalo dělat, sebralo rozum do hrsti, vydrželo a nezhroutilo se. Pak zase ubíhaly roky, práce. Dívka potkala ještě jednoho, no tentokrát ne prince, ale chudáse. Taky spolu jezdili do dalekých zemí, chodili spolu za ruku a on se pak jednoho dne sebral a utekl od ní. Tenkrát se děvče podívalo do zrcadla, dívá se a vidí – nestojí už před ním žádná dívka, ale strašná Baba Jaga. A navíc úplně hloupá. Taková je pohádka. Haló? Spiš? Jen spi, spi... sladké sny Varjo. *(Žanna pokládá telefon.)*

7

(Před Žanniným bytem. Z výtahu vychází Andrej a Káťa. Andrej drží v rukách malou vánočku v zavinovačce. Káťa pláče.)

KÁŤA: Viděl jsi, jak si nás dole prohlížela ostraha? Jako bysme byli bezd'áci, ale my...

ANDREJ: Dívali se normálně, znám je. Jsi připravená...

KÁŤA: Dej mi Mít'ku, co když mu něco...

ANDREJ: Je snad hloupá? Je normální. Tak připrav se, zvoním... *(Káťa schází dolů do mezipatra. Andrej zvoní u dveří. Žanna otvírá.)*

ŽANNA: To jsou k nám hosti!

ANDREJ: Žanno...

ŽANNA: Na shledanou.

ANDREJ: Žanno, narodil se mi syn.

ŽANNA: Gratuluju. *(Chce zavřít dveře.)*

ANDREJ: Nemáme kam jít.

ŽANNA: A?

ANDREJ: A. Z bytu nás vyhodili, nemáme peníze a na ulici je mínus patnáct.

ŽANNA: Co já s tím? Jsem snad azylový dům?

ANDREJ: Žanno, vím, že jsem zmetek... Zítra ráno odjedem ke Kátě na vesnici. Autobusy v tuhle dobu už nejezdí. Nech nás tu na jednu noc. Kam máme jít večer s dítětem? Jedni známí mají vypnutý telefon a druzí nejsou ve městě. *(Pauza)*

ŽANNA: A kde je ta tvoje Káťa?

ANDREJ: Stojí tam dole...

ŽANNA: Pojd'te dál... *(Vchází do bytu. Andrej volá na Káťu. Společně vchází do Žannina bytu. Andrej drží dítě na rukách, dokud se Káťa nevyzube, pak předává dítě Kátě a vyzouvá se sám.)*

KÁŤA: *(Šeptem.)* Tos žil v tak velkém bytě? *(Andrej přikyvuje.)* Kam mám teď jít?

ANDREJ: Nevím... *(Káťa a Andrej stojí uprostřed chodby. Káťa upravuje dítěti čepceček. Z pokoje vychází Žanna.)*

ŽANNA: No tak.

ANDREJ: Tak.

ŽANNA: Jaké jsi dal synovi jméno?

ANDREJ: Dmitrij. Mít'a.

ŽANNA: Mít'a to je uslintané. Dmitrij je krásné. A ty jsi Káťa?

KÁŤA: Káťa.

ŽANNA: No, doufala jsem, že jsi strašná.

ANDREJ: Kam máme jít?

ŽANNA: Jděte do obývacího pokoje, tam to vyřídíme.

ANDREJ: Káťo, jdi támhle... *(Káťa odchází s dítětem do obývacího pokoje. Andrej s Žannou zůstanou stát na chodbě. Mlčí.)*

ANDREJ: Promiň mi to Žanno, jsi moc hodná. *(Pauza.)*

ŽANNA: Ne Andreji. Jsem velmi hloupá a zlá. A přestaň mě ponižovat nesmyslnými komplimenty.

ANDREJ: Ty jsi silná, Žanno. *(Pauza.)*

ŽANNA: Ne. Kdybych byla silná, tak tu nejsi. Nech mě být, ano? Čisté ložní prádlo najdeš v šatně. Ustelte si ve druhém patře, abych vás neviděla.

ANDREJ: Ukradli mi byt...

ŽANNA: *(Křčí rameny.)* Můžeš si za to sám.

ANDREJ: Nemám teď ani doklady. Jsem bezdomovec.

ŽANNA: Mám tě litovat? (*Žanna odchází do svého pokoje. Zapíná televizi bez zvuku.*)

8

(*Noc. Žanna spí. Nevypla televizi. Do ložnice vchází Andrej. Potichu se dotýká Žannina ramene. Žanna něco říká ze sna, otvírá oči.*)

ŽANNA: Co chceš?

ANDREJ: Máš teploměr?

ŽANNA: Co?

ANDREJ: Kát'a se asi nachladila, jak jsme šli. Má teplotu. Celá hoří.

ŽANNA: Podívej se do komody, kde se válí všelijaký suvenýry. Je tam taková velká červená krabička s léky.

ANDREJ: Neříkala jsi, že neuznáváš léky?

ŽANNA: Tys toho taky hodně napovídal. (*Andrej chce odejít.*) Počkej a s Dmitrijem něco je?

ANDREJ: Nic. Teplotu nemá.

ŽANNA: Nakazí se! Chceš, aby tvůj syn onemocněl už v prvním týdnu svého života?

ANDREJ: Ne a co mám dělat?

ŽANNA: Dej ho sem.

ANDREJ: Kam?

ŽANNA: Sem. Ke mně. Já ho tu nesním. Najdeš tam heřmánek, co snižuje teplotu, hlavně ji dávej hodně teplé vody. No, co stojíš?

ANDREJ: Dobře, hned... (*Andrej odchází. Za chvíli se vrací s dítětem na rukách. Podává ho Žanně.*) Jen opatrně. Co jí je, je celá propocená...

ŽANNA: (*Bere dítě do rukou.*) Mám zavolat sanitku...

ANDREJ: Musíme zítra odjet.

ŽANNA: Podívej, jak spí. Tak spokojeně. Jestli se jí do zítřka neudělá líp, bude potřebovat antibiotika.

ANDREJ: Ona ale kojí.

ŽANNA: Bude se muset najít kojná. Nebo umělá výživa.

ANDREJ: Kde ji najdem?

ŽANNA: Co stojíš? Jdi léčit svý strašidýlko! (*Andrej odchází. Žanna sedí na posteli, v rukách dítě. Houpe ho. Noc. Ticho.*)

Ty ses probudil? Nehraj si se mnou, vidím, že jsi otevřel oči. Tiše, tiše... Tvoje máma

onemocněla. Onemocněla, říkám. Potloukat se v mraze. No, na co se to díváme? Mně říkají teta Žanna. Ano, už teta. Co bych ti ještě o sobě řekla? Jsem hloupá, Dmitriji. A ty jsi docela maličký. Kam s tebou chtěli odjet? Do jaký vsí? Nemocní s holou prdelí a v mrazu. Kam se s tebou potáhnou? Takové krásné dítě na mráz. Pravda. Jejich dítě, tak ať si sami rozhodnou. Já nemám žádné dědice, Dmitriji, žádné příbuzné, přátele. Prostě se to stalo. Tak bych se chtěla o někoho starat. Bez nároků. Nepodmíněně. Zamilovat si někoho. Ale bez té hrůzy, bez toho, že skřípeš zuby a se zlomeným srdcem si opakuješ, že je to naposledy a nikdy víc. Odjedu do Indie, říká se, že tam jsou všichni šťastní, všichni se mají rádi. Nebo se naučím vyprávět pohádky. Otevřu si dobročinnou organizaci – dítě zůstane samo, nebo mu ublížili, nebo se probudilo uprostřed noci – vytočí mé číslo a já mu budu vyprávět pohádku. Jakoukoli. Takovou, co bude chtít. Budu si s ním povídat o všem na světě. A co? Podle mě je to dobrý nápad. Co myslíš? Hlavní je žít, Dmitriji, nehleď na cokoli. Jít s hrdě vztyčenou hlavou a za každých okolností se vzchopit. A jestli už na to nezbyvá sil – musíš si vymýšlet pohádky. Když se povede dobrá pohádka, můžeš s ní vydržet dlouho. Možná se s ní nerozejdeš do konce života. A když je špatná – budeš trpět. Mně vyšla špatná. Celej život jsem všem dokazovala, že jsem lepší, silnější, jen já, sama samotinká, jemu, pak jemu, pak jinýmu. Už se mi nechce nic dokazovat. Nic a nikomu. Chci jen někoho milovat. Můžu aspoň tebe? Je pravda, že jsem k dětem lhostejná. Ale musí se žít. Bez ohledu na cokoli. Hledat v sobě sílu, i když už žádné síly nemáš. Trpět, trápit se, skřípat zuby a žít dál. *(Do místnosti vchází Andrej.)*

ANDREJ: Kát'a prosí dítě zpátky. Už je jí líp.

ŽANNA: Jejím virům je taky lépe. To se za půl hodiny vypařily?

ANDREJ: Ona prosí. Pláče... *(Žanna vrací dítě Andrejovi.)*

ŽANNA: Nikam zítra v tom mrazu nepojedete. Nepustím vás.

ANDREJ: A.

ŽANNA: Ale.

ANDREJ: No dobře... počkej Žanno, ale co bude pak?

ŽANNA: Pak bude nový den. *(Žanna přistoupí k Andrejovi, upravuje dítěti čepeček. Žanna a Andrej stojí se sklopenýma očima.)*

(Andrej odnáší dítě. Žanna chodí po pokoji sem a tam, něco rozmýšlí, mezitím bere telefon, vytáčí číslo.)

ŽANNA: Ahoj, nebudím tě? Vím, že jsi ranní ptáče... Jak žiješ? Práce – chápu. Vždycky, když tě vidím v televizi, jsem na tebe pyšná. Mám takovou otázku. Je v naší zemi snadný zbavit člověka rodičovských práv nebo ne? No, jo taková zvláštní otázka. Rodiče - on i ona nemají práci, nemají kde bydlet, žádný peníze. On je alkoholik, ona narkomanka, to mohu u soudu dosvědčit. Je to možný zkusit. Můžu k tobě dneska večer zajet, všechno probereme u vodky, jo? Máš dneska volno. Na poděkování se pochopitelně domluvíme, víš, že jsem nikdy nezůstala nic dlužna. Dobře. Pozdravuj ode mě Marinku. Tak večer... *(Položí telefon.)*

Konec.

Anotace

Bc. Michala Klimentová

Katedra slavistiky filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

Komentovaný překlad hry Jaroslavy Pulinovič

Vedoucí práce: Mgr. Martina Pálušová, Ph.D.

Cílem této diplomové práce je vytvoření komentovaného překladu dramatu *Жанна/Дальше будет новый день* současné ruské autorky Jaroslavy Pulinovič. Teoretická část práce se věnuje překladatelským transformacím, problematice překladu dramatu a jazykovým jevům, které jsou v překládaném dramatu významné a často se v něm vyskytují. Dále jsou tyto jevy zkoumané v praktické části v komparativní analýze ruského originálu a českých překladů Marcely Magdové a Michaly Klimentové.

Klíčová slova: překlad dramatu, gramatické transformace, lexikální transformace, překladatelská analýza, ruské drama, Jaroslava Pulinovič

Přílohy: 2

Rozsah: 154 s., 327 388 zn.

Počet titulů použité literatury: 29

Abstract

Bc. Michala Klimentová

Department of Slavic studies, Faculty of Arts, Palacký University in Olomouc

Annotated Translation of a Play by Yaroslava Pulinovich

Thesis supervisor: Mgr. Martina Pálušová, Ph.D.

The aim of this diploma thesis is to create an annotated translation of a contemporary play "Жанна/Дальше будет новый день" by Russian author Yaroslava Pulinovich. The theoretical part of the thesis is devoted to translation transformations, problematics of drama translation and language phenomena, which are most significant and most commonly used in this play. These phenomena are further analysed in the practical part of the thesis, in a comparative analysis of the Russian original and Czech translations by Marcela Magdová and Michala Klimentová.

Key words: drama translation, grammatical transformations, lexical transformations, translation analysis, Russian drama, Yaroslava Pulinovich

Appendixes: 2

Extent: 154 p., 327 388 sg.

Reference titles: 29